

Uvodni zapis

Ta knjiga, v katero bom kot kronist zapisoval pomembnejše dogodke v Krajevni skupnosti Mozirje, je samo nadaljevanje prve knjige mozirske kronike, ki jo je 1. januarja 1903. začel takratni nadučitelj Franc Dapratnik in jo vzorno vodil do 4. oktobra 1931, ko je naloge kronista prevzel prvi ravnatelj nižje gimnazije v Mozirju Franc Hribernik in jih opravljal do 21. aprila 1965. Njemu je kot kronist sledil Franjo Vajd, ravnatelj nižje gimnazije in kasneje s-letne šole v Mozirju. Kroniko je vodil do junija 1974, ko je zaradi bolezni to skrb prepustil Francu Hriberniku, referentu za premoženjsko pravne zadeve pri Skupščini občine Mozirje in sicer do konca leta 1975. Od takrat dalje opravljam naloge kronista jaz.

Dvo knjigo sem zaključil z 8. majem 1980, to je na dan pogreba tovariša TITA.

Mihlav Hlado
kronist

Mozirje, dne 9. maja 1980

MAJ 1980

Uspešen zbiralec narodnega blaga

Stari običaji, stare pesmi in reki, vse gre v pozabo. Če bi ne bilo nekaj naših prosvetljenih rojakov, ki so v preteklosti pridno zapisovali kaj se je nekoč dogajalo, bi bili v tem izročilu še bolj revni. Med takšne spada mozirski rojak Jože Lekše.

Kljub obsežnim nalogam, je kot prosvetni delavec vedno našel priliko in čas, da je zapisoval pripovedi starih ljudi v dolini. Ko je učiteljeval na Rečici in pozneje v Solčavi je zaslutil, koliko bogatega narodnega izročila je med ljudmi. Zato se je tudi pozneje, ko je podučeval v Celju, rad vračal v dolino in zbiral, pisal ter objavljaj sestavke o naših ljudeh. Mnogo tega je zapustil, njegova žena pa je z razumevanjem prepustila gradivo našemu arhivu v Mozirju. Napisal je med drugim kroniko partizanstva v Vojniku, zbral podatke o zgodovini pošte v Gornjem gradu, zapisal običaje ob raznih življenjskih dogodkih

v dolini, ohranil vrsto starih rekov in še za marsikaj se imamo njemu zahvaliti da je ostalo ohranjeno. Urejal je obsežno knjižno zbirko njegovega strica in književnika Franca Lekšeta, ki je svoj čas župnikoval v Lučah. Žal pa mu ni uspelo to bogastvo ohraniti, saj so nevestni ljudje še prej, ko je utegnil kaj pokreniti, knjige in zapise odnesli. V eni prihodnjih števil

Jože Lekše, pedagog in narodopisec

bomo objavili njegov zapis o zgodovini pošte v Gornjem gradu.

K temu kratkemu zapisu o narodopisni dejavnosti mozirskega rojaka Jožeta Lekšeta, naj pripišem še tole:

Jože Lekše se je rodil leta 1901 kot prvi sin matere Julijane in očeta Jožeta Lekšeta, znamenega klobučarja iz Mozirja.

Maturiral je na celjski gimnaziji, zatem pa služboval kot učitelj

na Rečici ob Savinji in v Solčavi. Po končan pedagoški akademiji v Zagrebu je bil kot učitelj zaposlen na meščanski soli v Šostanzu, nato pa kot upravitelj meščanske sole v Vojniku do začetka vojne leta 1941, ko ga je skupnost pregnal v Leskovec v Solki. Po vojni je ponikal na ekonomski soli v Celju do upokojitve. Umrl je aprila 1978.

Savinjski gaj ostaja še naprej privlačen, toda

V Savinjskem gaju je letos spomladi zacvetelo okrog 100 000 tulipanov, hijacint, marcis, krokusov, muskarijev itd. Zelo uspešno je bila opravljena tudi zamenjava odcvetelih cebulnic z letnimi cvetjem. Tudi vzdrževanje zelenic, sprehajalnih poti in ostalega okolja je bila vzorna. Zato je gaj tudi letos obiskalo mnogo tisočev obiskovalcev.

Takšno stanje je uspelo do sedaj ohraniti v glavnem po zaslugi prizadevnih članov odbora za urejanje gaja, ki ga že dve leti izredno poštovovalno vodi Janez Žagar. Vse bolj pa postaja jasno, da čedalje obsežnejših nalog okrog urejanja gaja za naprej ne bo mogoče opravljati le na ljubiteljski osnovi. Zato je svet krajevne skupnosti Mozirje sklenil, da bo za vzdrževanje gaja potrebno širše upravljanje in združena sredstva vseh zainteresiranih.

V vsakem primeru pa je gaj treba ohraniti kot pomemben turistični objekt, ki je doslej dosti prispeval k povečanju tujskega prometa v naši občini.

Odbor za modernizacijo ceste v Lepo njivo, ki je bil imenovan 18. junija 1980 (njegov predsednik je Jurij Laznik), si prizadeva podaljšati asfaltno cestnišče do Firberja, t.j. za cca 2 km. Za letos imajo v programu utrditi cestnišče z gramozom in valjanjem, prihodnje leto pa bi ga naj preplekli z asfaltnom. V ta namen bodo krajani prispevali okrog 300 m³ lesa in se precej denarja bodo primaknili, finančno pomoč pa pričakujejo tudi iz blagajne krajevne skupnosti Mozirje.

Z razširitvijo nogometnega igrišča na desnem bregu Savinje, zlasti pa se z izgradnjo rezervnega igrišča na bivi gramoznici, je postala v mapo lokalna cesta, speljana k novemu naselju. Zato je Krajevna skupnost jeseni in preko zime zgradila novo cesto po trasi, ki teče med hišama Stopar Martina (p.d. Tinčka) in Vrhovnik Antona in dalje ob robovih rezervnega igrišča k novemu naselju. Skoraj istočasno pa je uprava nogometnega kluba ELKROJ zgradila vzdolž južne strani igrišča cca 2 m visoko tribuno.

Pozabljeni kulturni delavci

V Mozirju in okolici je bilo že od nekdaj zelo bogato kulturno življenje. Nekateri posamezniki so se pri tem izkazali, kot neumorni. Med take sodi tudi Franc Es, ki je kot mladenič igral pri vojaški godbi in je svoje znanje s pridom uporabil pozneje doma. Iz skromnih gmotnih razmer v rojstni hiši, mu pot v življenju ni bila lahka.

Moral se je trdo boriti, delal je v rudniku Velenje, bil je nekaj časa tajnik občine Mozirje, delal pa je tudi kot delavec na žagi v Nazarjah. Kot nadarjen glasbenik je deloval najprej kot vodja tamburaškega orkestra v Mozirju. Pozneje je bil med ustanovitelji delavske godbe na pihala v Nazarjah igral pa je tudi pri rudarski godbi v Velenju. Naj-

deni so zapisi po katerih je bila godba v Nazarjah ustanovljena okoli 1936. leta. Po njegovi zaslugi so ohranjeni seznami godbenikov in posameznih glasbil. V času svojega glasbenega udejstvovanja je neumorno prirejal razne slovenske viže za godbo na pihala. Ohranjena je vrsta njegovih glasbenih zapisov, ki pričajo o ljubezni do slovenske glasbe. Sam je igral več glasbil, tako je seveda razumljivo, da je bil iskan glasbenik.

Ostal je notni material, ki ga je Franc Es napisal med okupacijo. Med njim je največ priredb slovenskih narodnih in borbenih pesmi za godbo na pihala. Zaradi težkega zdravstvenega stanja je vse bolj ostajal zvest svojim citram, ki so mu razveseljevale hude dni bolezni.

Tamburaško društvo leta 1908 v Mozirju (v sredi Franc Es)

Prej tega kratkega zapisa in fotografije je ohranjenih še več dokumentov, ki pričajo o razgibani glasbeni dejavnosti v Mozirju ob prelomu stoletja. Duša te dejavnosti je bil Es Franc, sodelovali pa so tudi njegovi bratje in sestre.

Na levi strani originala tu objavljene fotografije (kramljajo Es Ludvik) je zapisano naslednje:

Spomin na 2. dec. 1908
Tamburaško društvo
v Mozirju

Es Francišek
I. e brat

Es Janez - basist	Jože Dolrovnik - III. brat
Es Anton - I. bugarija	Blazje Gorčar - I. bugarija
Es Franciška - bisernica	Anton Dreo
Lipi Cesar - bisernica	Janez Brodovnik
Neža Verišnik	Anton Lekše - cimbale
Mici Verišnik	

} II. bugarija

Voda Ljubije naj bi tekla tudi v Velenje

Že iz lanskega leta se vlečejo razprave o zajetju vode Ljubije za potrebe občine Velenje po pitni vodi. Ko so bili s skupnimi komisijami in zapisniki rešeni vsi problemi in predvidene tudi tehnične rešitve za preprečevanje negativnih posledic takega odvzema na celotnem vodotoku Ljubije, so pred nekaj dnevi že začeli z deli na izgradnji vodovoda. Investitor je Komunalo podjetje Velenje, izvajalec pa podjetje za urejanje voda NIVO Celje.

Zajetje je predvideno nekoliko višje od izliva Krnjarice. Trasa bi naj tekla navzdol po koritu Ljubije do kmeta Mikečka, od tam pa preko hriba do hostnarija v Šentflorjanskem grabnu in dalje proti Šuštanju in Velenju.

Investitor se je obvezal, da bo z vodovodom odvezel največ 50% pretoka Ljubije, merjene v sušnem obdobju. Zavezali pa so se tudi, da bodo obnovili stare jezove in zgradili še nekaj novih, da bi tako bil ohranjen nivo tialnice, pa tudi življenje v koritu potoka.

Turistično društvo v Mozirju je pred leti pričelo prirejati košnjo po starem. Ščasoma si je prireditve pridobila širši krog obiskovalcev, kar se je posebej še pokazalo letos v Trnavčah. V prijetni vasi pod Goltmi se je zbralo veliko ljudi, da bi si ogledali košnjo in nekatera, za te kraje značilna kmečka opravila. Čeprav ni bilo kdove kako dobro obveščeno prebivalstvo, je obisk vendarle potrdil domnevo, da naši ljudje radi obiskujejo prireditve, ki sežejo v svojem bistvu nazaj v preteklost našega življenja. Videti je bilo veliko! Strogi „birt“ je nadziral košnjo in grabljene ter tu in

tam povedal zbranim kakšno iz „tistih dni“... Tudi s pohvalami ni štedil, če je bilo delo opravljeno dobro in lepo. Zato je razdelil kar vse cigare, ki jih je imel v pravem „cekru“. Kraji so resnično storili vse, da so gostje bili zadovoljni. Sem sodi tudi hrana, ki je bila dobro pripravljena in postrežba boljša, kot smo jo sicer srečevali na raznih dopustniških krajih...

Prav veliko zanimanje je vzbudil prikaz tkanja in priprave lanu za prejo. To je toliko bolj pomembno, ker se je nekoč v okolici Mozirja mnogo ljudi preživljalo s tkanjem. Videti je bilo mlatiče s cepci, kuhanje žganja, izdelovanje škafov, pranje s pepelom, izdelovanje grabelj, košev in brezovih metelj, priprava stelje iz smrečja, kmečko življenje v hiši in še marsikaj. Smemo trditi, da bi podobna prireditve tudi v bodoče pritegnila mnogo obiskovalcev. Posebno zanimivo je bilo pristno kmečko okolje, saj je vasica Trnavče, kot nalašč za to. Morda bi kazalo v prihodnje popestriti prireditve s kakšnimi krajevnimi posebnostmi, oziroma z zgodbami, ki jih iz teh krajev ne manjka. Žiga Laykauf in Franc Hribernik sta mnogo tega napisala, ljudje bi pa tudi želeli zvedeti kaj več o pastirjih na Golteh, tihodapcih in trških obhodih, ki so se končali prav v Trnavčah. Samo v premislek!

V Trnavčah so tudi tkali.

Po kmečko v Trnavčah

23. avgusta 1980

Brhka dekleta pred „štartom“ na delo

Takole pa so se kosci po delu zbrali pri malici, za katero je poskrbel „birt“ s cekrom - Jekšetov Franc

Šola na Lepi njivi

V okviru proslav občinskega praznika je bila tudi otvoritev nove šole na Lepi njivi. Množica krajanov in številni predstavniki javnega življenja so prisluhnili uvodnim besedam ravnatelja osnovne šole Mozirje Antona Veneka.

Nato je spregovoril predsednik gradbenega odbora Franc Kugonič. Za kulturni program so poskrbeli šolski otroci iz Mozirja, Lepe njive in Nazarja ter domači mladinci.

Posebno so presenetili učenci šole iz pobratene Čajetine. Domačini so z vidnim veseljem sprejeli novo šolo. Krajanje Lepe njive so že v letu 1914 prisluhnili prigovarjanju takratnega šolskega upravitelja v pokopu Franca Praprotnika iz Mozirja, ki je opozarjal na nujnost gradnje šole v tem kraju. Tu je pokazal posebno prizadevnost Anton Marovt — Mrakovnik, kmet na Lepi njivi. Vendar je v nemo zavrla prva vojna. Šele 2. julija 1923 so pod vodstvom takratnega šolskega upravitelja iz Mozirja Ivana Pušenjaka izvo-

lili prvi šolski odbor v sestavi: Ivan Jurkovnik, načelnik, Ivan Oblak, Jožef Hrastnik, Franc Korošec in Gregor Kladnik, kot člani. Tem ljudem naj velja spomin in hvala! Zemljišče so darovali Ržišani, saj je bila ta površina vaška last. Načrte je izdelal Ivan Kumer, ki je šolo tudi zgradil. Gradili so jo dve leti, in dokončali so jo 1926. leta. Najeli so kredit v višini 200.000 din pri kmečki hranilnici in posojilnici v Mozirju, država pa je prispevala 30.000 din.

Septembra 1927 so predali poslopje svojemu namenu na slovesen način. Prvi učitelj je bil Anton Kubin, ki je zbežal iz Julijske Benečije pred italijanskim nasiljem. Prvo leto se je vpisalo 26 dečkov in 38 deklic.

Zadnji vpis je bil v letu 1940, ko je druga vojna prekinila šolsko delo. Med okupacijo je bil pouk v nemškem jeziku, učitelj pa Friedrich Otto Trinkaus iz Zgornjega Štajerskega. Zaradi vse pogostejšega zadrževanja nemške soldateske v šolskem poslopiju so partizani 21. 4. 1944 šolsko poslopje požgali. 1946. leta smo šolo zopet dobili, vendar so bila gradbena dela slabo opravljena, tako, da se je moral pouk 1977 nehati.

Po načrtu o uporabi referendumskih sredstev je bila predvidena novogradnja. Postavljen je bil gradbeni odbor. Krajanje so pridno pomagali in tako slavimo danes pomembno delovno zmago.

Lepa njiva zajema obsežno območje — 1173 ha in šteje 112 hišnih številk ter 464 prebivalcev. Mnogo družin je mladih in tako je seveda tudi dovolj otrok, ki bodo hodili sedaj v svojo novo šolo. Kraj sam pa potrebuje prostore za javne zbornice in kulturno dejavnost, ki je bila nekoč prav bogata, pa je sedaj domala zamrla. Gre torej za zgradbo širšega družbenega pomena, ki bo doprinesla marsikaj novega in upamo, živahnega v ta kraj.

Ob tem, da je šolsko poslopje na red za pouk, ne gre prezreti prizadevnosti gradbenega odbora, ki ga je vodil Franc Kugonič. Posebej pa velja poudariti vlogo, ki jo je v času gradnje pokazal Franc Federnberg.

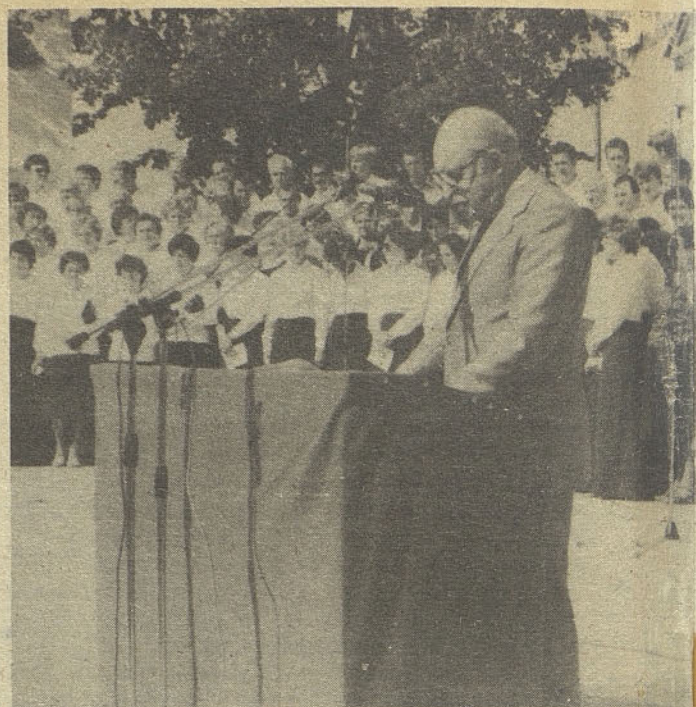

Na Lepi njivi so se otroci zahvalili z besedo in pesmijo za novo šolo

Množični zbor v Nazarjah

Vrhunec praznovanja je bil veličasten zbor delovnih ljudi in občanov na prisostu med novim domom in upravo Glina. Ob starodavnem obzidju gradu je bil postavljen velik oder s sliko predsednika Tita. Zbor je odprl predsednik OK SZDL ing. Jože Kumer, ki je izrekel tudi pozdravne besede. Nato je besedo povzel slavnostni govornik Tone Bole, član predsedstva SRS. Svoj govor je začel z izrazi globokega spoštovanja na tista slavna in usodna leta, ko se je v tem lepem delu naše domovine pisal pomemben list zgodonine slovenskega naroda, ko so se ljudje te doline odločili za visoko ceno živeti v svobodi in živeti v skupnosti brez krivice in zatiranja. V spominu je segel nazaj v leto 1944, ko je 12. septembra Šlandrova brigada ob podpori vseh enot IV. operativne cone uničila zadnjo okupatorsko postojanko v Mozirju s čimer je bilo osvobojeno ozemlje današnje občine Mozirje. Ta dan Mozirju, Bočni in drugod ustanovljeni prvi odbori OF. Iz čet so nastajali Mozirju, Bočni in drugod ustanovljeni pravi odbori OF. Iz čet so nastajali bataljoni, odredi, ki so vse od leta 1941 do osvoboditve vodili uspešne borbe na območju celotne občine. Tone Bole je razpletal spomine okoli prihoda slavne XIV. divizije na to območje in na nastajanje nove ljudske oblasti. Omenil je mnoge delavnice, partizanske bolnišnice in moč osvobodilnega gibanja. Borbeno pot ljudstva te doline je čvrsto povezana z jubilejno 80-letnico delovnega kolektiva lesne industrije. S ponosom se člani delovne skupnosti lahko spominjajo številnih borbenih akcij tovarišev nekdanjih generacij. Opisovanja tega izjemnega življenja ne delamo zaradi zgodovine ali celo slavošpevov samim

lastnih rok, od katerih edino zavisí sreča in blagostanje. Ko je Tone Bole govoril o trenutnem položaju, je dejal, da smo sredi zaskrbljujočega gospodarskega stanja. Če hočemo jutri in pojutrišnjem bolje živeti, moramo danes zavhati rokave ter prav vsakdo od nas prispevati k utrditvi gospodarstva. Našo življenjsko silo moramo usmeriti k osnovnemu boju za stabilizacijo. Za uspeh nam je potrebna notranja trdnost in enotnost vseh in vsakogar širom Jugoslavije v pogledih in dejanjih. Nato je govornik obsežno opisal naše izvozne napore ter težave v plačilni bilanci. Izkoriščanje zemlje za prizvodnjo hrane postaja eno od osrednjih nalog stabilizacijsko usmerjenega srednjeročnega gospodarskega razvoja, zato zaslužijo prepotrebno

Tone Bole govori na množičnem zborovanju v Nazarjah

Slavnostna seja vse skupščine občine

Slovenski ★ VESTNIK

INFORMACIJSKI LIST OF ZA ŠTAJERSKO

LETO I.

10. AVGUST 1944.

ŠTEV. 7.

Po osvobodeni Savinjski dolini

Ljudstvo je zadimilo s polnimi pljuči. Saj so protokla tri leta, ko so zadrževali dih. "Rošili ste nas zadnji čas", to so pravile ženske "Ni bilo več živeti med temi vrati". Tak vrvež je po dolini, kot ga nima ta dolina še ni občivala. Za naše borce je vse na razpolago. Vsejin strože - stro in mlado, Dekleta jim porojo, šivajo in jih kitijo z nage ljuhi. Monice nabirajo solato, fižol v stročju se kuha za celo trigladno.

Politični delavci in vojski organizirajo mitinge. Hiše v vasi so določeno raztresene. Obvestiti je treba vsa. Zvečer so svečano razpoloženje še dviguje. Dve štirklji skušata motiti vaščane. Spuščata bombico. Ubije ta mlado mater. Nad Granjiam gradom zaropčejo nanju naši šarci. Morata jo odkuriti. Na mitinge prihaja kljub težkemu dnevnemu delu na stotine ljudi. Velike dvorane so kar tane. Nestropno čakajo governike, predstavniki naše oblasti.

Za Pokrajinski odbor OF, za Štajersko nastopa tajnik Ivan Novec - Vojske. Poslušalec kaže trdo pot, ki jo je v treh letih prehodil slovenski narod in njegova vojska. Njegova izvajanja presenečajo, saj so ljudje doslej živeli pod pritiskom lažljivih švabskih listov in so le malo vedeli za težave tistih borcev, ki so očuvali življenje in imetje slovenšemu ljudstvu. Povariš Vojske spominja poslušalec na življenje v stari Jugoslaviji. Naši kmetje redijo težko vlogo svoje delo dobiva kmet in izkupička za živino 95 para na uro. Kmet je najslabše plačan. Prisiljen je zadolževati se. Naši vlesarji bogatije nekaj veleprekuptovalcev iz beograjske čaršije ali največkrat tujece. Slovenski viničar gora in pri doluje slatno vino za tujo gospodo iz Grada, ki je lastnik naših Slovenskih gor, Halez, Feker itd. Sam pa pri tem strada. Njegovi otroci ni majo skorje kruha in so bledih lic. Po 600.000 hektarjev najboljših slovenske zemlje, gozdov, njiv in vinogradov je v rokah Nemcev, Medžarov in Italijancev. Adaj je tega konec. Osvobodilna Fronta je razlestila tuje graščake in izkriščevalsko tujo gospodo. Vsa ta zemlja je vrnjena v večno last slovenskega naroda. Tisoči in tisoči kmetov in viničarjev so dobile to zemljo. Osvobodilna Fronta vodi slovenski narod v srečno bodočnost. Nič več ne bo garanja za tužce. Vsi plodovi našega dela bodo ostali doma.

V imenu Komunistične Partije Slovenije, govori sekretar Oblastnega Komiteta KPS za Štajersko tov. politik Albin Babič - Primož. Tov. Bubler pravi, da naj se v Sloveniji ne bi smelo zgoditi ničesar, kar bi bilo v staro in novo Jugoslavijo. Nekoč so se švabski gospodje razpolagali s slovensko zemljo. Kmetje so bili prisiljeni, da so jim dali svojo zemljo nekdanji lastniki. Vlastodržci so se spopeli s Hitlerjem. Tov. Bubler sprašuje: "Ali to niso znana imena - Rupnik, Mihailović, Nadić? Ali niso ta imena ališali že v stari Jugoslaviji? Ali so bili enaki v stari Jugoslaviji? Danes je je Hitlerjev vojski. In Rupnik, Nadić, to im je ališali? Ta je bil vprašani ge nerale, ki so vendarle naših ljudi. Že takrat je proti Italijanem in Nemcem vstali kmetje. Danes je volja slovenskega. Ali ima Mihaj lović? Tudi to im je ališali? Tudi v stari Jugoslaviji. Pa je bil nekaj časa v Glini. Kmetje so bili prisiljeni, da so jim dali svojo zemljo. Nekoč in skupaj s švabski četniki pobijal hrvaške in muslimanske kmete. Vsi ti nekdanji voditelji narodov Jugoslavije so v teh treh letih pomagali Hitlerju uničevati trpeča ljudstvo."

PRAZNIK OBČINE MOZIRJE

Ob praznovanju občinskega praznika bo slavnostna seja vseh zborov skupščine občine Mozirje, dne 13. septembra 1980 ob 9. uri v dvorani Delavskega doma v Nazarjah.

Vljudno vabim, da se seje udeležite.

Predsednik
SKUPŠČINE OBČINE MOZIRJE
Hinko ČOP

SOBOTA	6/9 - 1980	ob 14,30	otvoritev posodobljene ceste Žnidar - Šmihel, nato vrtna veselica v Šmihelu
NEDELJA	7/9 - 1980	ob 7,00	manifestativni pohod iz Mozirja v Nazarje - organizira ZRVS
PONEDELJEK	8/9 - 1980	ob 16,00	otvoritev posodobljenih cest v KS Bočna
PETEK	12/9 - 1980	ob 13,00	otvoritev industrijske prodajalne in učne delavnice pri ELKROJU Mozirje
		ob 16,00	otvoritev razstave ptic, lovstva in cvetja v domu TVD Partizan Mozirje
		ob 17,00	otvoritev obnovljenih komunal- nih naprav v KS Nazarje
		ob 19,00	otvoritev Delavskega doma in kulturna prireditev v Nazarjah
SOBOTA	13/9 - 1980	ob 8,30	promenadni koncert pred Delavskim domom v Nazarjah
		ob 9,00	slavnostna seja skupščine občine v Delavskem domu
		ob 10,00	javno zborovanje, govoril bo Tone BOLE, član predsedstva SRS
		ob 11,00	otvoritev novih proizvodnih obratov GLIN Nazarje
		ob 16,00	otvoritev šole Lepa njiva

Kaj pa je storila Komunistična Partija Jugoslavije? Pozvala je vse narode Jugoslavije v oborožen upor proti Hitlerjevemu fašizmu! Nad 20.000 komunistov je dalo življenje v borbi za osvoboditev zaslužnih narodov Jugoslavije. Ali morejo šolati komunisti ljudstva kaj slabe ga, če se tako junsko borijo za svoj narod? Komunistična Partija je do kazala, da je prav ona najboljši narodna stranka.

Tovariša Babler v svojih govorih razbija vse laži o Komunisti čni Partiji, ki so jih oblistnili stare Jugoslavijske, tuji zatiralci in do časti izdajalci o njej vse leta razširjali. Dejstva govore. Na eni strani nemški fašisti in njihovi pomočniki, na drugi strani pa Komunistična Partija in vse poštene ljudstvo združeno v Osvobodilno Fronto, ki stopa vanovno demokratično, svobodno Jugoslavijo.

Tov. Babler ne bi smel tudi, da imamo danes tako vojaške uspehe, da smo danes tako blizu zmage zlasti po zaslugi junške Rdeče Armade, ki je za uničenje Hitlerjevske zvezi največ storila. Danes mrajo molčati tisti, ki so klevetali in zasmejevali Sovjetsko Zvezo in ruske boljševike. Ruski narod je ravno pod vodstvom boljševikov ustvaril bridco, ki zmaga je nad Hitlerjem. Ruski bratje so srečni, zato se za svoje domovino tako junsko borijo.

Mitinge zaključuje naša vspolovanska himna "Hej Slovani", ki jo pa jejo vsi prisotni svedeno in s solzami v očeh.

V osvobodjeni Savinjski dolini se vrše tudi sv. maše. Tovariša Šupnik - partizani so že na prost in Anton Šmon inata v vseh cerkvah služ be božje. Naše vero ljudstvo po treh letih spet sliši slovensko pri di go. Dekleta krasijo altarje z dehtečim cvetjem. Cerkve dobivajo slovesen izgled. Do zadnjega kota jih polnijo domačini in partizani. Orgle zado nijo, je korov pa se sliši ljubko slovensko petje naših deklet. Ni več strahov, so te se pred nekaj leti šarili Švabi. Ljudstvo je hvaležno partizanom, ki so mu vrnili popolno versko svobodo.

Mnošica ljudstva je sedaj s partizani eno. Saj že prej niso verje li leže Hitlerjevskim lažnjivcem, zdaj pa so se pripridili. Partizani se borijo za nas, za naše življenje in brette, borijo pa se tudi za našo krščansko vero proti Hitlerjevemu poganstvu.

Savinjski.

Zidanškovi zavzemajo Gornji grad

Zidanški pripovedujejo: "Ko smo napadli grad in ga obkolili ter tr dno zasedli vse položaje so Švabi streljali iz vseh oken gradu in cerkvenega stolpa s strelnimi mitra ljezi. Glavna postojanka je bila v gradu. Tam je bilo preko 100 verma nov. Zatekli so se tja tudi župan in ostali občinski priganjenci. Na skupino gestapovcev in luftšencov se je zaborikarizalo v vilo dr. Ra ka. Zondarnerja je bila v posebni stavbi. Kakaj vermanov je bilo tudi v gostilni Bravci, ki so se vsi brez strela predali. Gestapovci in Švabi darji so se bozno brcili. Stavbo, kjer so bili zondarni samozato za nimirali in jih ubili. Švabi so napadli

že so pila in brez strela predali narasnik končanta in so en žanar

Gestapovce in luftšence, ki so bili v vili dr. Raka smo preneli z jurščen.

V gradu je prišlo do uprov med vermani. Drugi dan borbe so se vermani in vsi ostali ob 9 uri do poldne predali. Vermani so se izgo varjali na vprašanje zakaj so se vodno v ajnsacu s tor, ker so se bali, da jim bodo gestapovci prese lili družine.

Glavni del borbe v Gornjem gra du je izvršil II. bataljon Zidanško vo brigade.

Taka je bila osvobodeno prvo stavbno gestapovce in luftšence.

Podtisk predstavlja del vsebine Slovenskega vestnika številka 7, ki je opisoval osvoboditev nekaterih predelov Gornje Savinjske doline in je izšel 10. avgusta 1944, natiskna ga je temika »Polh«.

(Iz arhivske zbirke Kulturne skupnosti Mozirje)

Hude poplave 8. oktobra 1980

Močno deževje, ki je trajalo vso noč in čez dan dne 8/10-1980 in še vso naslednjo noč, je prazročilo hitro naraščanje Savinje in vseh njenih pritokov. Tako visoke vode ni bilo pri nas že 50 let. Ob najvišjem vodostaju ob 1 uri ponoči 9/10 je Savinja že začela pljuskati na Lški most, najbolj pa se je razdirjala v Savinjskem gaju, ki v spodnjem delu in pa pri Belejem jeznu ni zavarovan z dovolj visokimi nasipi. Zato je bil velik del gaja poplavljen in močno poškodovan. Voda je skoraj v hipu napolnila ribnik, prelila njegove nasipe in se z vso močjo zagnala proti hišam Verka Roka, Karolta Staneta, Likharca Vladota, od tam pa se je usmerila proti Stopar Martinu - Tinčku in dalje proti novemu naselju za športnimi igrišči. Voda je seveda zalila tudi kegljišče in pa hišo Volovšek Lamberta. Skupno je bilo prizadetih okrog 20 hiš, najhuje pa je bilo pri prvih treh, ki sem jih omenil že prej. Približno 1-1,5 m globok in močan tok vode je zalil naša dvorišča, vrtove, garaže, kleti in podrumice. Težko je tu opisati, kako dolgo in hudo noč smo preživeli. Znotraj 9/10 se nismo mogli iz hiše.

Šele popoloma, ko je voda že bolj upadla, se je začelo kazati pravo razdejavanje.

Po uradnih podatkih mi bilo tu tako visokih voda že več kot 50 let, saj je dosegla Savinja v Celju 9/10 okoli 7,00 mri najvišji vodostaj 5,85 m, v Laskem pa je znašal pretok na sekundo 1135 m^3 .

Na našem območju je bilo hudo prizadeto Ljubno, zlasti pa še Nazorje, kjer so narasle vode 8/10 med 21. in 24. uro prestopile nasipe ob Savinji in Breti ter poleg obrežnih zemljišč preplavile tudi več stanovanjskih hiš. Zalilo in močno prihodovalo pa je tudi industrijske objekte GLIN-a, ELKROT-a in Gorenja pa tudi nov delavski dom, v katerem je segla voda do 5. vrste sedelcev v dvorani.

FOTO VIDEČNIK A.

Na mojem dvorišču, ko je voda upadla že za 1 m

Spodjedena asfaltna cesta proti Lokam

Obseg vodne stihije se najbolj nazorno vidi iz zapisnika centralne občinske komisije, ki pravi, da je bilo poškodovanih ali uničenih 46 jezer in nasipov ter praznjenih 58 zajed in brežine, skupna vrednostna ocena nastale škode pa znaša 57,744.000 din, kar predstavlja 4,4 % družbenega proizvoda občine Mozirje.

Lovro Goličnik napisal spomine

Arhiv kulturne skupnosti v Mozirju je dobil zanimive zapiske šmihelskega kronista Lovra Goličnika. Znano je, da je izpod njegovega peresa bilo že mnogo napisanega. Vendar je tokrat zgodovinski pregled razvoja Šmihela še dopolnil s pričevanji preživelih borcev in internirancev iz domačega kraja. Tudi zapis o zgodovini šmihelske cerkve je zelo zanimiv in bo dobro služil kot vir za poznejše raziskave. Takšni zapisi mnogo pripomorejo k ohranjanju resnic iz preteklosti, zato so dobrodošli v arhivu, ki tako postaja vse bogatejši.

Kronika šmihelske župnije najdena

Po tem, ko je zadnji župnik zapustil Šmihel, so krajanje opozarjali na izginitje stare kronike, ki so jo dolga leta pisali šmihelski župniki. Izguba tako važnega zapisa bi pomenila za kraj in širše območje veliko kulturno in zgodovinsko škodo.

Prav zato smo z veseljem ugotovili, da je župnijski upravi v Mozirju uspelo dobiti nepoškodovano kroniko nazaj. Nahaja se v mozirskem župnišču. Zapis je bogat dokaz nekdanjega življenja in dogajanja v tej hribovski vasi.

Številka:

Datum : 27.10.1980

INFORMACIJA O ŠKODI POVZROČENI PO POPLAVI V NOČI
od 8. na 9/10-1980 NA OBMOČJU OBČINE MOZIRJE

Območje občine je v noči od 8. na 9/10-1980 prizadelo hudo vodno neurje, ki je povzročilo veliko škodo.

Izvršni svet Skupščine občine Mozirje se je takoj naslednji dan sestal na izredni seji, z namenom, da se takoj pristopi k akciji popisa in ocene škode. Imenoval je centralno - občinsko komisijo in strokovne komisije za oceno škode na posameznih področjih, ki so takoj pričele z delom na terenu. Delo komisij je bilo razdeljeno po področjih in sicer:

- industrija in obrt
- kmetijstvo
- cestno omrežje / regionalne, krajevne, lokalne in gozdne ceste/
- stanovanjsko gospodarstvo
- vodno gospodarstvo.

Občinska komisija je na seji dne 23/10-1980 opravila skupen pregled nastale škode in njene ocenitve ter sklenila da o tem poroča zborom občinske skupščine. Poleg te informacije je priloženo tudi poročilo o delovanju Občinskega štaba civilne zaštite v času poplave.

I. INDUSTRIJA IN OBRT

O š k o d o v a n c i :

a/ OZD: GORENJE - MGA Nazarje, ELKROJ, GG - TOZD Transport in gradnja

b/ OBRT: MAROVT Vili - Rečica ob Savinji, FRICELJ Anton - Nazarje, VEROVIČNIK Branko - Nazarje, ČASL Ivan, Cveta - Nazarje, CIGALE Mirko - Nazarje, SELIŠNIK Alojz - Luče, ROBNIK Marija - Luče.

V r s t a š k o d e :

Voda je poplavlila industrij. obrate in delavnice. Škoda se odraža predvsem na: uničeni embalaži, uničenih proizvodih, polproizvodih, repromaterialu in delno tudi v poškodovanih napravah.

O c e n j e n a š k o d a :

a/ v OZD :	2.321.056	dinarjev
b/ obrt :	279.450	"
SKUPAJ:	2.600.000	dinarjev

II. KMETIJSTVO

Prizadete in poškodovane so bile naslednje površine:

- njive 1175 ha
- travniške in pašniške površine 2495 ha
- trajni nasadi /hmelj, sadovnjaki, ribez/ 80 ha
- plazovi v m³ 26100 m³
- čiščenje nanosnega materiala /mivka, gramoz, čiščenje jarkov, ostala nesnaga/ 450 ha
- arboretum "Savinjski gaj" /poplavljen do enega metra višine na površini šest in pol hektarskega kompleksa/
- ribištvo

Ocenjena škoda na naštetih področjih znaša 13.455.000.- din.

III. CESTNO OMREŽJE

Škoda je nastala na naslednjih cestah: Regionalne ceste

- relacija Radmirje - Gornji grad - Črnivec
- relacija Radmirje - Luče - Solčava - Logarska dolina
- relacija Logarska dolina - Pavličovo sedlo
- relacija Mozirje - Žekovec

Ocenjena škoda znaša 2.140.000.- dinarjev.

b/ škoda na krajevnih in lokalnih cestah
je ocenjena na 3.312.000 dinarjev, od tega na lokalnih 1.710.000 dinarjev, na krajevnih 1.602.000 dinarjev.

c/ Gozdne ceste - 10.702.000 dinarjev.

SKUPAJ /a,b,c/ = 16.154.000 dinarjev.

IV. STANOVANJSKI OBJEKTI:

Poplava je na stanovanjskih objektih napravila škodo v skupni vrednosti 6.480.000 dinarjev. Od tega je škode na družbenih objektih /stan.blok Nazarje/ za 1.429.000 dinarjev, na 85 zasebnih objektih pa 5.051.000 din. Kot povsem uničena sta dva objekta /Loka 47 in Nazarje 24/ v vrednosti 1.050.000 dinarjev.

Najbolj prizadeti so bili objekti v Lokah, Nazarje /obratna cona/, Ljubno /ob mostu/ in Sp.Kraše. Pri popisu škode se je upoštevalo le objekte, ki so bili poplavljeni od naraslih voda ali talnice v primerih, ko ta ni običajna. Poškodovani so bili predvsem deli hiš tj. podi, ometi, vrata, belež in opaž. V škodo komisija ni upoštevala uničene opreme v stanovanjskih objektih.

V. VODNO GOSPODARSTVO

Na vodnih objektih, napravah in brežinah je ocenjene škode skupaj v vrednosti 19.020.000.- dinarjev. Poškodovanih in uničenih je 46 jezov in nasipov ter 58 zajed v brežine. Ob tej poplavi, vodostaj je bil večji kot so 100-letne vode, se je ponovno pokazala problematika neurejenega vodnega režima na Ljubnem - Prod, v Sp.Krašah, v Nazarjah ter na novo v Lokah.

Skupna vrednostna ocena nastale škode v tem vočnem neurju znaša 57.744.000 dinarjev ter predstavlja 4,4 % družbenega proizvoda občine Mozirje.

Izvršni svet Skupščine občine je na podlagi predloga Komisije za odpravo posledic po poplavi o povzročni škodi je stalno - tekoče obveščal Republiški sekretariat za ljudsko obrambo in Odbor podpisnikov družbenega dogovora o načinu uporabe in upravljanja s sredstvi solidarnosti za odpravljanje posledic naravnih nesreč v SR Sloveniji. Ker pa so poplave povzročile številne škode širom Slovenije, je skoraj nemogoče pričakovati izdatnejšo pomoč naši občini, kljub vsemu pa bo vložiti vse napore, da se preko ustreznih ter pristojnih SIS občinskih ter republiških /vodnogospodarstvo, cestno, gozdarstvo/ zagotovijo sredstva za vzpostavitev vsaj takšnega stanja, kot je bilo pred poplavo.

KOMISIJA ZA OCENITEV ŠKODE
PO POPLAVAH

Socialistična republika Slovenija

SKUPŠČINA OBČINE MOZIRJE

Številka:

Datum : 23.10.1980

POROČILO O DELOVANJU CIVILNE ZAŠČITE

ob poplavah od 8. do 10.10.1980

Po neprekinjenem in močnem deževju ter hitrem naraščanju voda, se je v sredo okoli 20⁰⁰ ure sestel občinski štab za civilno zaščito v operativni sestavi.

Preko telefonskih zvez in kurirjev je takoj vspostavil zvezo s štabom za CZ v krajevni skupnosti Mozirje, Rečica, Nazarje, Šmartno, Bočna, Ljubno ter aktiviral CZ v vseh tistih KS, kjer do tedaj še ni bila aktivirana.

Zatem so bili opozorjeni tudi v DO Elkroj, GLIN, MGA in Kemija Ljubija, da naj začnejo takoj s potrebnimi ukrepi. S krajevno skupnostjo Gornji grad, Nova Štifta, Solčava in Luče nismo imeli vspostavljenih zvez in tudi sami niso poročali o kaki posebni nevarnosti. Vsa poročila so prihajala na OŠCZ in od tam smo tudi imeli zvezo z republiško ter pokrajinskim odborom ZŠ.

Civilna zaščita je na terenu delovala skupaj z gasilci in ostalimi občani, na OŠCZ pa je bilo uvedeno dežurstvo do 15⁰⁰ ure do 10.10.1980.

Pri delu so se pokazale posamezne pomanjkljivosti CZ. Tako nimamo ustreznega zadosti velikega prostora za OCOA, ki bi v takih primerih moral delovati in je iz prostorov kjer je trenutno nameščen vodil akcije lahko le OŠCZ.

Premalo imamo opreme za primere poplav na terenu in tudi v občinskem skladišču, ker je za to premajhen.

Štabi civilne zaščite na terenu niso zadosti odločni pri aktiviranju obveznikov in so v začetku podcenjevali kritičnost situacije.

Na terenu so imeli dežurstvo od 05. ure do 9.10., ker so začele vode upadati okoli 03. ure.

Naslednja dva dni pa je civilna zaščita sodelovala pri odpravljanju posledic poplave in izvajanju nekaterih preventivnih ukrepov, proti množičnim obolenjem in epidemijam, ter ocenitvi škode.

Nadalnje delo pri odpravljanju posledic pa je prevzel izvršni svet, sveti krajevnih skupnosti in delavski sveti v delovnih organizacijah.

POVELJNIK
OBČINSKEGA ŠTABA CIVILNE ZAŠČITE
VRHOVNIK Anton l.r.

OCENJENA ŠKODA NA OSNOVNIH SREDSTVIH IN INVESTICIJAH

Šifra osnovnega sredstva	Osnovno sredstvo	merska enota	poškodovanega	uničenega	Ocenjena škoda
01	Jezovi in nasipi	kom.	35	11	10.720
05	Zavarovanje obal	kom.	58		8.300
09	Regionalne ceste				2.140
09	Gozdne ceste				10.702
	Industrija				2.321
	Obrt				279
08	Lokalne ceste/in zidovi na lok.cestah/				1.710
	Krajevne ceste				1.602
41	Stanovanjske hiše /družbene/				1.429
	Stanovanjske hiše /zasebne/				5.051
	Kmetijstvo				13.455
S K U P A J					57.709
Delež škode v DP občine					4,4 %
Delež škode v DP gospodarstva					6,8 %

1981

Novoletne praznike 1980/81 smo pričakali v suhem in hladnem vremenu z malo snega po dolinah in toliko več po planinah. Po uradnih podatkih ga je na Goltch okrog 60 cm, pragoji za smučanje pa idealni. Zato je bil v teh dneh izredno velik naval smučarjev. Povprečno je bilo dnevno na Goltch okrog 1500 gostov. Največ pa jih je bilo 2. januarja, ko se je preko 2000 ljudi gnetlo po smučiščih od Kozirske kveče, preko Medvedjake do Starih stanov. Toliko jih boje doslej še nikoli ni bilo. Z avtomobili so bila dobesedno zatrepana vsa parkirišča ob spodnji postaji železnice ter vsi robovi dovoznih in izvoznih cest pa tudi cela nas Zekove.

Pri prosvetnem društvu Kozirje so organizirali recitacijsko skupino, ki šteje 22 fantov in deklet iz vrst dijakov, delavcev in studentov. Svoja dejavnost razvijajo v okviru "Večeras prijateljev knjig". Pri režiranju teh večerov se člani skupine menjavajo. Posebna izvirnost režije je bila v razgovoru s poslušalci,

ki je sledil predvajanja pesmi.

Že ta prvi večer, dne 31. januarja, ko so prizadevni mladi posredovalci lirike in proze pod vodstvom Fanike Nebornice iz Lok predstavili pesmi Janeza Menarta, je dokazal veliko kulturno poslanstvo te vrste plejavnosti.

Uspela razstava Mozirje skozi čas

Med najpomembnejše prireditve v okviru letošnjega kulturnega tedna v naši občini nedvomno sodi razstava „Mozirje skozi čas“, ki je bila z razumevanjem izvršnega odbora kulturne skupnosti Mozirje in z izredno poštvalnostjo posameznih kulturnih delavcev amaterjev pripravljena in odprta ves teden v prostorih Kulturne doma v Mozirju. Tako število obiskovalcev kot njihovo izredno zanimanje so v celoti potrdile utemeljenost misli in besed, ki jih je tov. Aleksander Videčnik, predsednik Prosvetnega društva Mozirje in glavni organizator te razstave izrekel vsem zbranim ob njeni otvoritvi:

„Da ne bi pozabili ponosnega izročila naše preteklosti, je dolžnost ohranjenja naše kulturne in zgodovinske dediščine nenapisan zakon, saj mora rod rodu predstaviti sebe in svoje svetle vzglede. Le tako bomo ostali Slovenci in Jugoslovani! Sledili smo zahtevi časa in pričeli zbirati to, kar je še ostalo po letih neusmiljenega ropanja listin, predmetov in drugega narodnega blaga. Res smo nekoliko pozni, vendar ne prepozni! Se je mogoče kaj storiti za to, da dokažemo obiskovalcem naše doline svojo zgodovinsko in kulturno dediščino. Pa naj bo to odkrivanje dejanj proti ponemčevanju doline v času Avstroogrske, ali naj gre za pričevanja o upiranju naših ljudi proti nasilju stare Jugoslavije, ali pa za ogromna izročila osvobodilnega boja. Mnogo

tega se je v dolinah Savinje in Drete dogajalo. Le pozaba je tista, ki včasih zmanjšuje delež enega rodu napram drugemu. Kar torej ohranimo, je naša slika, je naša resnica!“

Cepprav je bil zaradi omejenih prostorskih možnosti razstavljen le manjši del zbirke, ki jo že hrani arhiv kulturne skupnosti, so bili številni obiskovalci prijetno presenečeni. Z izrednim zanimanjem so starejši in mladina ogledovali sto, dvesto in več let stare dokumente, rokopise domačih piscev, Zige Laykafa, Franca Hribnika, Jožeta Lekšeta, Franca Vajda in Lovra Goličnika, tu so lahko videli priznanja in diplome zaslužnega sadjarja nadučitelja Frana Praprotnika, enako dela kiparja Ivana Cesarja, desetletja stare fotografije in zapiske o dejavnosti sokolskega društva, igalskih, pevskih, gasilskih in drugih društev v Mozirju. Tu so bile razne kronike, primerki raznovrstne literature iz tega in prejšnjega stoletja, stari militeniki itd. . .

V drugem delu razstave, namenjenem NOB, je bilo razstavljeno dokazno gradivo o nasilnem potju-

čevanju naših ljudi med vojno, ohranjeni okupatorjevi plakati o streljanju talcev, ki jih je za ceno svojega življenja med vojno zbiral na Rečici Franc ČASL, so z vso grozljivostjo pričali o storjenih zločinih Nemcev nad našim ljudstvom. Tu je bilo pretresljivo poslovlino pismo Antona Miklavca ter pismo njegovih sinov Vlada in Bojana iz mariborske ječe. Tu so bili dokazi o trpljenju v koncentracijskih taboriščih, fotografije in partizansko tiskano gradivo, ki priča o vsej veličini narodno-osvobodilne borbe. Razstavljeno orožje ter fotografije o usposabljanju pripadnikov enote TO je smiselno zaključevalo razstavljeno gradivo.

Ob otvoritvi razstave se je tov. Aleksander Videčnik zahvalil vsem, ki so pomagali pri zbiranju gradiva ter pri postavitvi razstave, posebno še tov. Vlado Miklavcu. Tu pa smo dolžni zapisati nedeljeno mnenje obiskovalcev, da gre posebno priznanje in zahvala prav osebno tov. Aleksandru Videčniku, ki z izredno vztrajnostjo in z vso strokovno širino ter natančnostjo

opravlja tudi na tem področju svoje nadvse pomembno pionirsko delo. Že med samo razstavo se je pokazala velika pripravljenost ljudi za sodelovanje, izražene so bile mnoge želje, da bi Mozirje čimprej dobilo svoj stalni razstavljalni prostor. Za uresničitev tako pomembne naloge pa bo potrebna vsestranska pomoč in razumevanje vseh, ki lahko k temu kakorkoli pripomorejo. Ohranjanje naše kulturne dediščine mora zato čimprej postati naša skupna dolžnost in naloga. Nujno in edino prav bi bilo, da bi tudi razni ljubitelji starin ter lastniki tovrstnih privatnih zbirk čimprej spoznali, da sodijo vse te edine le tja, kjer bodo s svojim poreklom in vsebino pričale sedanjim in bodočim rodovom o borbi, trpljenju in prizadevanjih njihovih prednikov za nacionalni obstoj ter socialni in kulturni preporod našega naroda.

LUDVIK ES

K vsemu, kar je o tej razstavi zapisal Ludvik Es, bi veljalo dodati še to, da jo je v 7. dnevi t.j. od 9. do 15. februarja, kolikor je bila odprta, obiskalo domala 1000 ljudi, ki so s svojimi izjavami potrjevali izjemno vrednost razstave, ki predstavlja in ohranja domaćemu in poznejšim rodovom

odlomke iz življenja in dela naših prednikov.

Vrednost te razstave je zelo nazorno ocenil ljudski pesnik iz Lepe njive Simon Jakob - Čopar, ki je v knjižo utisov zapisal: Ko gledam to razstavo, se mi zdi, kot da bi poslušal pripovedovanje dedov in babic.

Zima pa taka...

Zgleda da bo letošnja zima glede na sneg in mraz potolkla vse rekorde za vse desetletij nazaj. Prvi sneg je zapadel 2. novembra in se obdržal do 18. novembra, za tem pa je bilo nekaj kopnih dni.

28. novembra je sneg ponovno pobelil in leži še domes t.j. 25. februarja, pa nič ne kaže, da bi se ga kmalu znebili. V letošnji zimi je domes 106. dom, kar smo pod snegom.

Sneg pa spremlja letos tudi izjemno hud mraz. Zlasti decembra in januarja so bile skoraj redne nočne temperature -10 do -15°C pa tudi nižje. Mladina je to temeljito izkoristila za drsanje na mozirskem ribniku, pa da s idealnih pogojih za

smučanje sploh ne govorim.

Medu' veselja pa smo imeli lastniki
vodovodnih napeljav. V hozoju mi po vsej
dolini je bilo nešteto hiš brez vode.

Zanimivo je, da tokrat niso zamrzovale
vodovodne napeljave samo po hišnih
zidovih ampak tudi napeljave v
normalni globini so se pod zemljo
zlasti se v gramoznih tleh. Tudi pri moji
hiši je 29. januarja zamrznila zunanjša
napeljava v dolžini ca 20 m. Na srečo
imam železne cevi, pa sem zato lahko
kmalu odtalil z električnim aparatom.
Tisti, ki jim je zamrznila napeljava v
plastičnih ceveh, pa bodo morali čakati
na spomladansko odjugo.

Knogokje jim že primanjkuje kurjave.
Zaradi energetske krize je bila močno
omejena preskrba s kurilnim oljem,
zato so mnogi hišni posestniki "presestili"
z olja na drva in premag.

Pust je prevzel oblast v Mozirju

FOTO MIKLAVC VL.

Danes 4. marca so ob običajnih žalnih svečanostih na Pekovih Lovah zažgali "Pusta mozirskega" in tako zaključili obsežen program pustnih prireditev.

Začelo se je v soboto 28. febr. z maskarado, ki je bila v režiji Prosvetnega društva v domu TVD Partizan.

Podatki govore o številnih maskah (preko 100) in prepolni dvorani gostov. Vse je bilo kajš O.K.

Naslednji dan, t.j. v nedeljo popoldne, ko je bila v dvorani TVD Partizan otroška maskarada, je kozirje skoraj doživelo prometni infarkt. Starši so od blizu in daleč pripeljali masenljene svoje madebne malike in zato je zmomjalo prostora za vse avtomobile. Še hujsa queca pa je bila v dvorani, kjer se je naqnetlo preko 200 maskiranih otrok in nič manj

odraslih.

Poseben rekord pa je bil dosežen v turek, ko se je predi tega odvijal glavni pustovski program, saj y se je zbrala prava množica preko 5000 ljudi. Program je bil solidno pripravljen in tudi izpeljan.

Vse se je v glavnem odvijalo pred hotelom Turist, kjer so prizadevni pustujaki že nekaj dni prej "zgradili" pravo truhljavsko okoliščje, mimo katerega je nato defilirala dolga kolona domiselno dekoriranih vozil in skupin z izvajalci, ki so s svojimi nastopi hčali domače in svetovne grehe.

Po kakovosti in obsegu je bila verjetno to doslej najboljša predstava mozirskih pustov.

Pomlad vsa v cvetju, toda ...

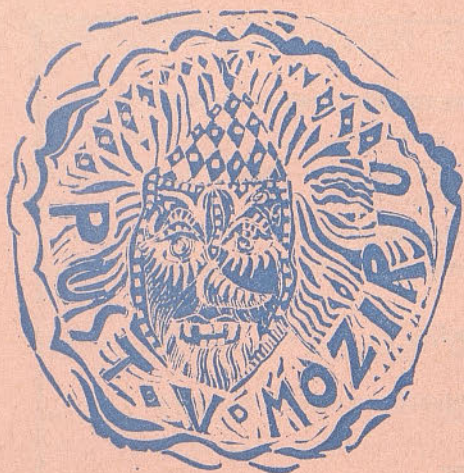
Letosnje vreme se obnaša zelo nenavadno.

Izjemno mrzla zima z obilnim snegom se je v plock po 10. marca posloviha zelo hitro po zaslugi izredno toplih in sončnih dni vse tja do 17. aprila. Temperature so se dvignile tudi preko 20°C . Posledica tega je bil pravi izbruh pomladanskega cvetja.

Žal pa so močne ohladitve od 17. do 20. aprila z močnimi temperaturami do -3°C prizadele precej skode zgodnjemu sadju.

3/3-1981 turek

Poštnina nj plačana, ker je previsoka

PUSTNI KURIR

URADNO GLASILO PUSTA MOZIRSKEGA

LETO CLXXXI

ŠTEVILKA 13

Ker so naši zvesti sodniki, svetovalci in občani trga Mozirje ponižno prosili in jim je bila od naših rajnih, ljubih gospodov in prednikov, katerih se najhvaležneje in blaženo spominjamo, trška svoboščina milostno podeljena in potrjena, Mi, kot postavno vladajoči gospod in vladajoči knez, njim in njihovim letošnjim potomcem zgoraj imenovano svoboščino zopet obnovimo in jim milostno dodeljemo pravico naš praznik, Pust prirediti. To bode pustna uprava uredila po mojem pooblastili.

Pustna uprava, župan in vsi pustnjaki imajo svoje dostojanstvo v vsej gloriiji vršiti, ga z vso spoštljivostjo nositi, ga ščititi ino braniti in pa ga dostojno vzdrževati in se nasprotnega proti naši najtežji nemilosti in kazni vzdržati.

Pust Mozirski

RAZGLAS ALI OKOLOZNANILO

Pustna uprava slavnega Pusta mozirskega daje tem potom vesoljnemu svetu in še posebej predragemu prebivalstvu vseh starosti, spolov in stanov prestolnega trga mozirskega na znanje in spoštovanje

PROGRAM

pustne vlade v kritičnih dneh od prvega do četrtega dne meseca sušca, kakor sledi:

V nedeljo ob 15. uri bode se v domu Partizana otroška maškarada priredila.

V ponedeljek popoldne bodemo z ofiranjem od hiše do hiše jelj pričenjati. Oba dneva ino še v torek dopoldne bode nastopal zloznani simfonični orkester »Boj se ga« pod drhtečo taktirko spoštovanega nam sodruga Prvoslava Notiča.

V torek ob petih rano bode budnica, nato iskanje prevzvišenega Pusta. Po objavi pustnega programa bode se ob osmi uri prevzem vlade pred skupščinsko hišo vršil, nakar se bode krenilo v posete raznim organizacijam.

Od 11. do 12. ure dopoldne bode se na trgi sprejem mladih mask — bodočih pustovalcev vršil pod nazivom »Mozirje pleše«.

Po 15. uri se kani sledeči program razviti:

1. Otvoritev hotela Hiltongruda—Holidaypust
2. Oddaja »V živo« ali dreganje bolečih točk brez akupunkture
3. Glihanje vnebovpijajočih razmer na desnem bregu prečiste nam Savinje in sprejem novoletnih darov
4. Predstavitve univerzalne kmetijske mehanizacije za zvišanje štalskih povprečkov
5. TV report in prikaz transportnih sistemov na največji zmskošportni center Madona di Golte
6. Rekreatijsko pranje duš in teles brez detergentov
7. Obujanje spominov na največji družabni dogodek v Mozirji.

Ob 20. uri proti večeri po krajevnem času Pustno rajanje bode se v Partizanovem domu pričelo, kjer kani tudi Pust svojo premilostno smrt storiti.

V sredo, na prežalostni dan bode se pogrebna slovesnost po tretji uri popoldne pričela; obsegala pa bode slovesen sprevod do Pekovih Lav, kjer bodejo udeleženci kremiranju rajnega prisostvovali. Sledila bode zapuščinska razprava, čitanje testamenta ino bogata sedmina.

Prosimo za spodbudno sodelovanje globokocenjenega občinstva; Pustna uprava pa si predstoječi program spremeniti, podaljšati ali celo skrajšati dovoljuje.

Pustna uprava
Benedikt Bučman f. r.
(fizični radnik)

OSMRTNICA

Globoko presunjeni in užaloščeni sporočamo vsem potrošnikom nadvse žalostno vest, da je mnogo prezgodaj tragično preminula velikoobetajoča

EMONICA BLAGOVNICA

Rajno smo v najožjem družinskem krogu položili k večnemu počitku na Pekovih njivah v Mozirju.

Cvetje hvaležno odklanjamo!

Žalujoči ostali

Obilne gostinske zmogljivosti

So v Mozirju le še zgodovina. Nekdanji krajanj so znali uživati! Bilo je kar 5 krat več gostiln, kot jih naštejemo danes. Seveda vemo, da je takrat bilo le kakih 500 krajanov, danes jih je 3 krat več. Upošteva vse to, so sklenili, da se bo število gostinskih lokalov s takojšnjo veljavo dvignilo na 12. Tako je razumljivo, da so hvaležno odklonili ponudbo šifererja, ki je želel brezplačno nastopiti v Mozirju samo s svojo pesmijo: »Vse manj je dobrih gostiln . . . «

Hitrostno drsanje v Mozirju

Agencija »Turist« poroča, da so posvetovanja o strmem padcu turizma uspela. Nekdo od odgovornih se je spomnil na svojevrstno, povsem novo turistično ponudbo. Spremenili so pločnike in cestišča v javna drsališča. Marsikdo je tako vadil tudi hitrostno drsanje k zdravniku. Na srečo večjih žrtev ni bilo. Krajanj pa se sprašujejo, če bi kdo zaradi tega moral nadsrati?

Pust
Mozirski
posodobil
Elkroj

Napotek za turiste

Glede prostih zmogljivosti v dolini je najbolje če vprašate v Ljubljani. V Mozirju imamo skupno recepcijo zgolj na »obete«. Glede kmečkega turizma pa si ne delajte upov, saj boste kar težko pisali na vseh 30 kmetij, če imajo kaj prostega. Naslove zanje pa vendarle dobite v Mozirju . . .

Za Golte povprašajte v Velenju.

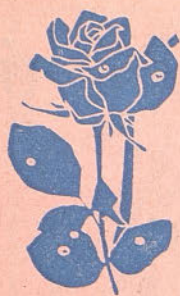
Cesta do parkirišča pod Goltmi (Planinska ravna) je nared. Vendar odsvetujemo po njej vožnjo osebnim vozilom, ki niso izrazito »visokostoječa« in utrjena. Tako seveda opozarjamo tujce, da pustijo razne Mercedese, Packarde in podobna vozila v Mozirju in si pri tukajšnjem izposojevališču avtomobilov zagotovijo terensko vozilo.

Če ste sladokusci in bi želeli zaužiti kulinarčne posebnosti iz naših krajev, potem vam svetujemo kot primeren gostinski lokal »Urško« v Ljubljani.

Zmotno je misliti, da je sprehajalna pot tista, ki vodi mimo gostilne za samopostrežno trgovino in prek brvi (Trnave) na parkirišče pred občino. To je izključno krajevna pot, kajti nekateri menijo, da je prav, če opravljajo tisto, kar bi morali v tam stoječem stranišču, v neposredni okolici te pomembne zgradbe.

Nekatere grede v trgu ne cvetijo, zato pa močno cvetijo nekatere stene hiš . . .

PUST MOZIRSKI

Obiskovalcem Savinjskega gaja

Zavedajte se, da je to največja razstava na planem pri nas. Prav zato je razumljivo vaše stremljenje, da si natrgate lepega cvetja in izrivate nekaj stalnic. Slednje smete le, če ustrezno dokažete, da imate svoj okrasni vrt.

Hoja po pesku vas utruja. Poti v gaju so posute s peskom, to vemo. Zato vam priporočamo manj utrujajočo hojo po lepo urejenih zelenicah, če so te seveda v redu pokošene in počiščene. Le pazite pri tem na grede, kajti tam se kanite onečediti. Čistilcev čevljev pa še zaenkrat nimamo.

Uprava gaja najlepše naproša obiskovalce, ki pripeljejo svoje nadebudneže v park, da navajajo otroke h igranju nogometa le na ravnih površinah, kajti na valovitem terenu bodo najmlajši preveč zmučeni. Med cvetjem pa bi izgubili žogo!

Zakaj bi puščali osebna vozila na parkirišču. Kar v gaj stopite z njimi in jih hladite v senci lepih dreves. Prometni znak, ki naj to prepreči je tam le zaradi lepšega! Obiskovalcem so dovoljene vse vrste športnih in drugih iger v gaju. Ni pa dovoljeno plavanje v ribniku, saj ribe ne prenesejo zamazane vode.

Zloraba pokritih objektov, ki ponazarjajo našo izvirno arhitekturo za prenočevanje ni na mestu. To je celo prepovedano! Dovoljena pa je občasna uporaba tujcem, ki plačajo v devizah. Te se rabijo za uvoz sadilnega materiala. Vendar tudi v tem primeru ni na voljo jogijev ali spalnih vreč.

Vstopnina je nepomembna. Posebno so proti njej posebni rekreativci, ki so tudi sicer navajeni skakanja čez razne plotove. Tudi tu gre za dvojno korist, prihranite 15 din in še naskakali ste se. Torej, popolna rekreacija na svežem zraku.

Ko ste si po dolgem in počez ogledali lepote našega gaja vam priporočamo, da ne občutite lakote ali žeje. Gostinci izbirajo dneve po vremenski napovedi, če je ta narobe ste imeli pač smolo!

Slovesna
straža
ob
preminulem
Pustu

Nujna priporočila

— Zaradi nenehnega hrupa brezštevilnih avtobusov na mozirskem trgu, priporočamo upravi hotela Turist, da oskrbi vse svoje sboe s posebnimi in brezhibnimi glušilci zvoka (uvoženi iz Žalca). Tudi dodatne stene za oknj bodo potrebne, kajti le tako si bo utrujen popotnik v hotelu lahko odpočil. Glede nabave navedene opreme, priporočamo dohodkovne odnose z izletnikom . . .

— Krajevni skupnosti priporočamo v trezen premislek nakup vsaj dveh avtomatiziranih pometalcev, da bi trg bil za večje praznike počiščen. Topogledno je vprašati za nasvet turistične delavce v Velenju.

— Lastnike tovornjakov, avtobusov in sploh težjih vozil nujno opozarjamo, da je najprimernejši kraj za »počivanje« vozil na lepih in urejenih zelenicah. Kaj bi tudi na nje pazili, saj so »občinske« . . .

— Starejšim občanom priporočamo prečkanje ceste izključno le med Leskovškom in slaščičarno, tam je povsem varno iz dveh razlogov. Prvič, vozniki brumno upoštevajo omejitev brzine in po novem bo na mestu kjer sedaj stoji trafika dažurna reševalna postaja.

— Sicer pa poseben nasvet Tobaku (ne makedonskem, ljubljanskem). Zelo v očipadajoča aluminijasta barakica za prodajo raznih časopisov, cigaret in drugega že zdavnaj ne pomeni krajevno posebnost. Kazalo bi slediti navodilom urbanistov in namesto kovinaste »barake« zgraditi leseno! Smreka v Gornjem gradu lahko pomaga!

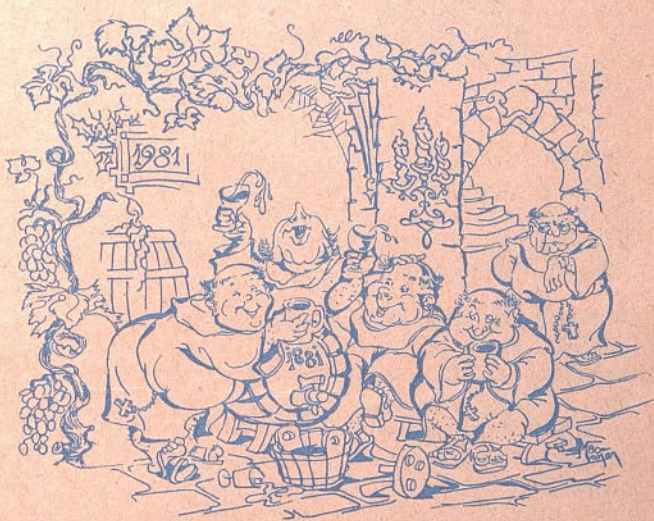

Polnočno petje

V Mozirju imamo tudi športni objekt posebnega športnega pomena. Naše kegljišče je sicer lepo urejeno, pa slabo prezračevane. Najbrže je to krivo, da nočni obiskovalci na poti domov glasno dihaajo. Tako glasno, da se krajani, ki živijo v tem predelu resno pritožujejo. Morda so ti veseljakj zmotnega mnjenja, da je njihovo petje kulturno doživetje. Zato jim priporočamo sodelovanje v kakšnem pevskem zboru, tam bodo koristneje tratili svojo pevsko moč.

Epidemija v Lokah

Vsi časopisi v dolini so povzeli vest agencije Turist, da je nenadoma in pričakovano izbruhnila v delu Lok huda kužna bolezen Smetitis chronica. Predstavniki obolelih se na vso moč trudijo epidemijo razširiti. Topogledno so pri nekaterih merodajnih že dobili ustrezna napotila. Kako se bo bolezen širila, ali pa bo zamojena bomo poročali v naši naslednji številki. Nekateri svetovno znani strokovnjaki priporočajo odlično zdravilo, ki pa pri nas še ni preizkušeno — »kanteproč«. Ob prevelikem uživanju tozadevnega zdravila lahko nastanejo zdravstvene motnje!

Dovoljenje za izreden uvoz

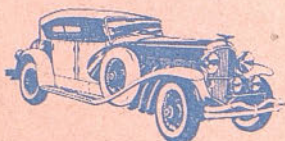
Le redko se zgodi, da se v času splošnega omejevanja zatečejo krajani k uvozu. Tisti iz dela Lok, ki jim redno pobiranje smeti ne gre v račun, so namreč zaprosili krajevno skupnost za pomoč pri pridobitvi uvoznega dovoljenja za uvoz posebnega puhalnika, ki bi smeti odpihal tja do Letuša, to je v sosednjo občino. Ta stroj izdelujejo na Japonskem in se imenuje Smeto-smrt in deluje na sončni pogon, kar olajša uvozne težave, ki so spričo pomanjkanja energije dosledne. Niso pa se dogovorili kdo naj plača stroj, saj jim je celo sedanja cena odvoza smeti previsoka!

Malo za šalo — malo za res

Oni dan sem hotel obiskati prijatelja v sosednji občini. Pozvonim, odpre mi sinek. »Dober dan! Je atek doma?«
»Ne ni ga; je na sestanku. Mamica pa je šla v Mozirje na jahanje«.

Prometni vozle v Mozirju razrešen

Mozirje, 29. 2. 1981. TALAS — (Telegraf-ska agencija laži se) poroča, da je dokončno izdelan predlog rešitve prometnega vozla v Mozirju in bo na torkovem zasedanju vseh zborov sprejet z navadno večino. Posredujemo skrajšan intervju Talasovega sodelavca, novinarja Sfiligoja Perogriza z individualnim poslovnim organom Instituta za prostorsko-urbanistično-gradbeno-lokacijske kolobocije, Atanazijem Grabnerjem.

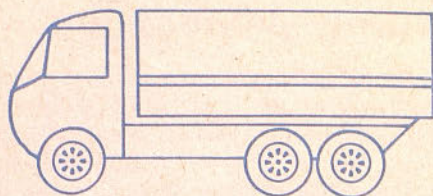

Sfiligoj: Tovariš Atanazij, pripravljeni ste presekati gordijski vozle, ki se nanaša na nemogoč prometni vozle sredi Mozirja. Kako vam je to v tako kratkem času prostorsko in ekonomsko uspelo?

Atanazij: Da, pereč problem, prav pravite, gordijski vozle bo presekali. Saj je res obupno, skozi trg ob konicah komaj prideš. Takšna gneča je pot pred pekarno, še sreča, da ni nesreč. Torej: težave so bile ne le s strani prostorsko-urbanistično-gradbeno-lokacijskih kolobocij, temveč tudi z aspekta financ in zemljiško-prekvalifikacijskih terminov. Vsako leto Slovenija na račun raznih gradenj izgubi 2 % obdelovalnih površin. Glede na to, da imamo tudi mi tozadevne izkušnje z vikend naselji, paviljenskimi sistemi in podobnim predlogom, da takoj pričnemo z izgradnjo sistema obvoznice. Nekaj dobre zemlje še namreč imamo. Zato predlagam tako varianto, ki bi se skrbno izognila slabim zemljiščem in potekala le po prvovrstnih travnih in ornih površinah, saj hrana za zdaj še ni strateško pomembna.

Sfiligoj: Ampak tovariš Atanazij, mar za enkrat nebi zadostovalo da predstavimo avtobusno postajo izven naselja? Na tak način bi v Petelinu tudi za ostale goste malce bolj skrbeli. Za šolarje pa bi poskrbeli tako, da bi vsaj na eni strani ceste zgradili pločnik. Nekateri bi res bili ob meter zemljišča, vendar mislim, da je to najcenejša varianta.

Atanazij: Morda res; vendar vi niste strokovnjak in ne gledate s pravega aspekta!

Prometni vozle je treba radikalno razvozlati, da, presekati. S tega področja imamo že bogate izkušnje: Rečica, Žalec, Vransko, Kranjska gora. Naš predlog je tak: nemudoma je treba podreti kulturni dom, saj imamo v neposredni bližini novega. Skladišče gradbenih materialov in druge navlake posameznikov ne moti tako, kot dragi kulturni tedni in ne vem kake, nepotrebne in nezanimive starine. Tu je torej locirana avtobusna postaja Sever, ki se navezuje na severno obvoznico. Da pa bodo lahko izvedeni vsi priključki, pa lahko žrtvujemo in poderemo bloke, saj so že stari in se stanovalci itak stalno pritožujejo zaradi stanarin, smeti, kurjave itd. Takoj je treba tudi prekiniti gradnjo trgovskega centra, saj je nesmotna investicija, ker ni zunanje-trgovinske regije.

Za obvoznico jug pa predlagam, da pelje po ornih površinah do Trat. Ker je občinska zgradba že stara in premajhna jo poraziramo in tam lociramo avtobusno postajo Mozirje—Jug. Da pa nebi bilo treba graditi dragih mostov predlagam, da odstranimo še Trate in poraziramo tudi gasilski dom. Pri Celinšku se južna trasa s pentljo priključi na obstoječo cesto. Gostišče ostane, ker smo kot visokorazvita turistična občina s tovrstnimi objekti na psu. Če pa bi se pokazalo, da za varnost ni najboljše poskrbljeno, pa lahko v drugi fazi poderemo del obrtnega naselja in šolo. Namesto skromnega pločnika za šolarje pa predlagam, da izbrišemo še levo in desno stran trga.

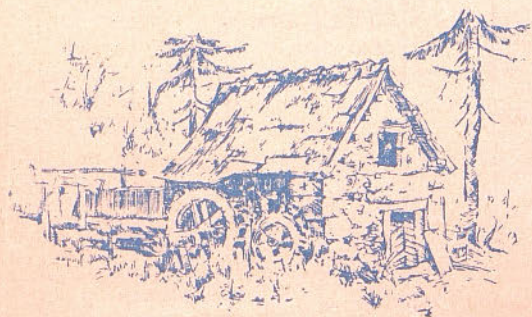
Takšna bi bila po detajlni analizi z malimi investicijami definitivna rešitev progresivnosti in estetskega videza trga Mozirje.

Sfiligoj: Tovariš Atanazij, za vaše vzpodbudne besede se vam definitivno, radikalno, progresivno in estetsko zahvaljujem! Res, hvala vam!

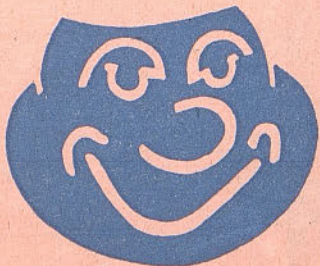
Več pozornosti

Res ne gre, da bi spričo ogromnega pomena uikendturizma pri nas omalovaževali zahtere nekaternikov, ki želijo čez nedeljo uživati sveži zrak, pa jim ga kmetje zasmradijo z gnojem obdelovalnih površin. Predlagamo ukrep, ki bo onemogočil vsakršno smrdeče gnojenje v predelih, kjer si od dela utrujeni gostje želijo spočiti. Ali pa naj pospeševalna služba pri zadrugi uredi posebno »parfumiranje« gnoja, da ne bo dražil nežnih nosnic tistih, ki se zoper vse to pritožujejo! Tovrstni turizem je seveda neprimerno važnejši, kot, denimokmečki in je zato naš predlog upoštevanja vreden.

Zmrzovanje poceni!

V energetske krizi je vsak ukrep, ki zmanjša porabo električnega toka družbeno pohvaljen! To je torej vzrok za zamrznitev ribic v Ločki strugi pri Savinjskem gaju. Nikakor pa ne gre zlonamerno podtikovati krivdo za primer, ki se je zgodil temu, ali onemu. Nihče ni kriv. Krive so ribe, ki niso pravočasno zaslutile nevarnost in se niso umaknile v globlje vode. Ekonomski uspeh bi bil zagotovljen, če bi prodaja zmrznjenih rib bila organizirana. Pa kaj ko so bile to le »ribice« in ne velike ribe!

Lesene maske v Mozirju

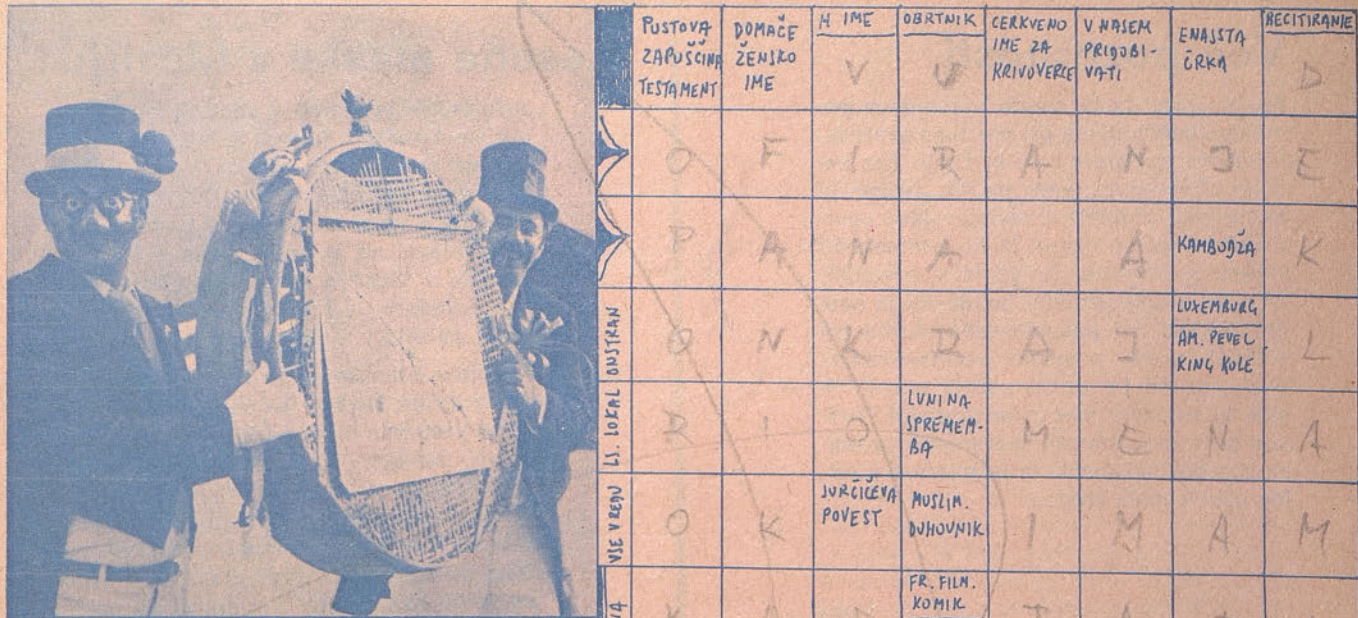
Jože Lekše je marsikaj zapisal, kar bi sicer šlo v pozabo. Tako si je leta dolgo prizadeval zbrati ustna izročila in stare reke. Med njegovo zapisano zapuščino, ki nam jo je rade volje prepustila v hrambo njegova vdova, se je našel zapis o lesenih maskah v Mozirju. Žal so najbrže zadnje bile odnešene iz kraja. Tri so v pokrajinskem muzeju v Celju.

Preidimo k Lekšetovem zapisu, ki pa žal ni dokončan. Najbrže bi, če bi njegovo delo ne pretrgala smrt, raziskavo nadaljeval in več zapisal. Iz ohranjenih treh strani rokopisa je razbrati, da so Mozirjani že od nekdanj bučno pustovali. Tu so sodelovali stari in mladi, premožni in revni — Pust ni poznal stanovskih razlik! Včasih so vodili slona skozi trg, drugič so pokazali babji mlin, vedno pa so smešili razne dogodke v domačem kraju. Znanj so prizori iz »kurjega kontomaca«, ko so se v trgu zaradi kokoši sprli sosedje. Včasih pa so si privoščili nekatere znamenite osebe, ali bolje, tiste, ki so tako ali drugače vzbujali pozornost.

Tako so na primer oponašali pisatelja Vladimirja Levstika, ki je nekaj let živel v Mozirju. Bil je namreč strasten ribič. Pusti so ga želeli karseda verno prikazati, zato jim je žena Levstika posodila na skrivaj njegov suknjič in klobuk. Mnogo je bilo tisto leto smeha zaradi posrečene upodobitve Levstika.

V Celju je torej maska, ki je bila po izjavi rezbarja Ivana Dolenca izdelana okoli leta 1900 pri Cesarju v Mozirju. Izdelal si jo je kiparski vajenec Ivan Primožič, doma iz Haloz, pozneje je v prvi vojni padel. Želel je namreč na pustni torek ponazoriti »ciganskega Pavleta«. Cigan Pavel Ermita je bil pristojen v občino Ljubno in je bil znana posebnost doline. O njem je krožilo dosti šegavih, pa tudi opolzkih zgodbic. Bil je visok, lepe postave in je nosil dolge lase ter gosto brado. Na maski so še vidni dolgi lasje in brada. Še je ohranjena slika skupine iz leta 1922 med katero je tudi pustjak s to masko. Pozneje je bila prava maska strah mozirskih otrok. Ne samo na pustni dan, tudi za miklavževanje so jo uporabili in to peklenščki.

Jože Lekše ob teh zapisih postavlja vprašanje. Ali se je morda Primožič spomnil na leseno masko Kurenta, ko si jo je naredil? Bil je doma iz krajev, kjer so kurentovanja običaj.

	PUSTNI TAINIK	JUG. AERO LINIJA	GOZD NA OVIJALKA	ŠPANIJA	BARA	PUSTOVA ZAPUŠČINA TESTAMENT	DOMAČE ŽENIKO IME	A IME	OBRTNIK	CERKVENO IME ZA KRIVOVERE	V NAJEM PRIGODI- VATI	ENASTA ČRKA	RECITIRANJE
						O	F	I	R	A	N	J	E
						P	A	N	A		A	KAMBOĐA	K
						O	N	K	D	A	J	LUXEMBURG	L
						R	I	O	LUNINA SPREMEN- BA		E	N	A
						O	K	JURČIČEVA POVEST	MUSLIM. DUHOVNIK		I	M	A
						K	A	D	FR. FILM. KOMIK		T	A	T
									KRIK				
PUSTNI ORKESTER	B	O	J	S	E	G	A		POVIT JAPONSKO MESTO			ROMUNIJA	R
VETERAN PRI PUSTNI- KIH (VAŠKO)	U	S	A	R	TRINAJSTA ČRKA STAS-STIL	L	IT. KAMIONI	O	M	I	Ž. IME HILOST, NA POMOČ (TURŠ)	I	D
KOVINSKO POKRIVALO	Č	E	L	A	D	A	HRV. Ž. IME	S	E	K	A	OS. ZAJMEK ORANJE	O
MARIBOR	M	B	HOSTICEK	B	D	V	NEMŠKI PREDLOG	A	N	ŽUZELKA, KI ŽRE PUSTNE UNIFORME IT. SPOLNIK	M	O	L
TUJ DVOGLASNIK	A	E	VRU URUČVAJ	O	Ž	E	PREDLOG TRETJA ČRKA	K	PUSTNE MASKE NOBEL		L	A	R
DUSIK	N	VRTNA HISIČA	U	T	A	SVET. ZNAM. JAPONSKI FOTOAPARA- TI	C	A	N		N	VSE IZVEN REDA - NAPATENO	

	KRAPINA PRANC PEČNIK	K	N	SLOV. HLAD. FILM PO POVESTI J. VANDOTA
		F	R	A
		P	A	R
	STOK DOVOLILNICA PRITRDILOVICA	J	Č	K
DVOŽIVKE	Ž	A	B	E
	K	O	N	E

Podeljena odličja zaslužnim Mozirjanom

Na letošnji osrednji občinski proslavi ob 40-letnici OF, na kateri je bil slavnostni govornik član predsedstva SR-S in častni občan naše občine Tone Bole, so prejeli odlikovanja naslednji krajan Mozirja in okolice:

Red dela s srebrnim vencem:

Anton Vrhovnik za dosežene rezultate na ekonomskem in družbenopolitičnem področju,

Aleksander Vidčnik za uspešno delo na področju zbiranja kulturne dediščine, razvoja informativne dejavnosti in aktivnosti v družbenopolitičnih organizacijah,

dr. France Širko za poglobljeno delo s samoupravnih na področju zdravstva in za družbena prizadevanja,

Jože Bravčnik za prizadevno delo v samoupravnih organih in uspešno opravljanje delovnih nalog,

France Vogelšek za dolgoletno delo v kuhinji in gostini,

Julka Fran za prizadevno delo na področju samoupravljanja in družbenopolitičnega dela,

Veronika Fužir za uspehe v delovni organizaciji in pri družbenopolitičnem delu.

Srebrni znak OF:

Anton Acman za aktivno delo v družbenopolitičnih organizacijah in na področju kulture,

Stane Krumpelj za aktivno in vsestransko delo v družbenopolitičnih organizacijah ter pri uvajanju delavskega sistema,

Milan Repenšek za aktivno delo na področju lovstva.

Srebrni znak sindikata:

Trgovsko podjetje SAVINJA za uspešen razvoj samoupravnih odnosov in delovanje samoupravnih skupin.

Prešeren enkrat drugače

V okviru VI. kulturnega tedna so vsa kulturna društva v naši dolini pripravila številne prireditve. Tudi v Mozirju smo imeli zanimivo Prešernovo proslavo, ki je bila za mnoge prava osvežitev.

Kot vedno je tudi tokrat navdušil mešani pevski zbor iz Mozirja pod vodstvom Antona Acmana, ki zna priklicati med nas prelepo slovensko pesem. Zato je bil zbor, kot tudi posamezniki, deležen prisrčnega odobravanja.

Ing. Jože Kumer nam je govoril o Prešernu – našem največjem pesniku, mislecu in nosilcu vseh naprednih idej, ki je za nas Slovence zgodovinski mejnik, saj je našo govorico, vso nerodno in neomikano, dvignil v zlahten slovenski jezik, s katerim je mogel izražati tudi svoja najgloblja čustva in je tako postal zmogel kulturne tekme z vsemi narodi Evrope.

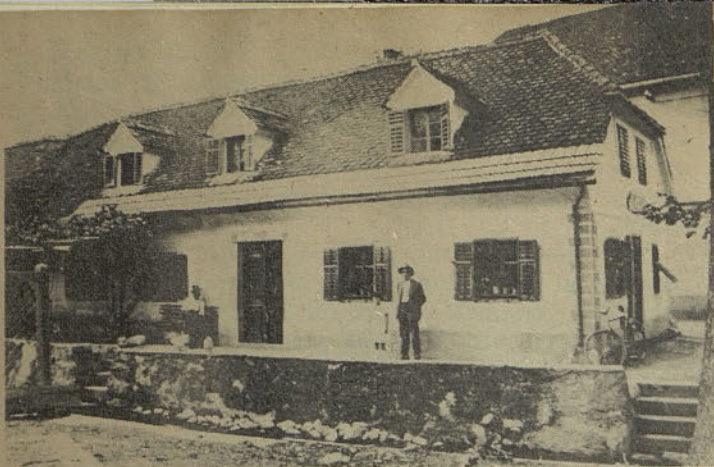
Izredno lepo so podale tri Prešernove pesmi učenke osnovne šole v Mozirju, ki jih vodi Vika Lenovšek in nam tako znova obudile spomin na enkratne stvaritve Prešerna. Nač vse spodbudno pa je, da že mnogi naši mladi ljudje vedo, da človek ne živi samo od

kruha, nego, da življenje bogate vrednote, ki nam jih ponuja naša kulturna preteklost in sedanjost. Tako prav oni nenehno stikajo po zakladih stare kulturne dediščine, se od nje uče in nam vedno znova odkrivajo tisto, česar nismo vedeli ali pa smo že davno pozabili.

Tako je recitatorska skupina pri prosvetnem društvu v Mozirju ubrala novo pot. Prešerna nam je namreč predstavila po onem, po čemer tega slovenskega velikana najmanj poznamo – kot prevajalca. Tako je Prešeren med drugim prevedel tudi balado nemškega pesnika Buergerja – Lenora – in s tem dokazal, da je sposoben prevesti tudi tujo pesnitev in obenem, da je slovenski jezik prav po njegovi zaslugi tako bogat, da zmore umetnik z njim izraziti prav vse. Zato je bila kulturna škoda za Slovence pesnikova prezgodnja smrt. Delo je tudi zanimiv poskus izvajalcev kako opraviti imenitno podajanje z malo in domiselnimi prijemi.

Proslavo je prijetno povezovala Jadranka Prodink, režirala pa je zelo uspešno Milena Blagojevič.

M.

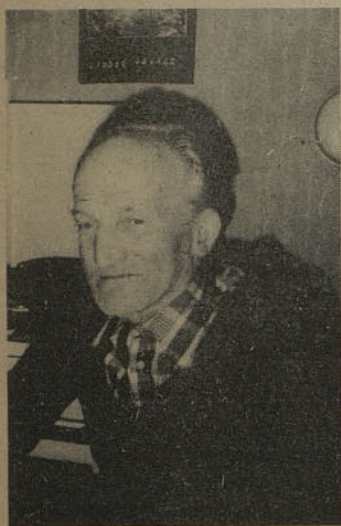

Klobučarjeva hiša v Mozirju okoli 1920

Klobučarji v Mozirju

Med obrti, ki jih danes ne srečujemo pogosto sodi tudi klobučarstvo. Predvsem tako, kot je bilo nekoč in kot se ga spominja 77 let star Slavko Lekše. Ze njegov oče je delal klobuke, tako je tudi Slavko krenil po poti klobučarja. Ker pa je prav izdelovanje klobukov, copat in škornjev iz volne povsem zamrlo, pomeni njegovo pripovedovanje zanimiv razgovor.

Nekoč so pri Žličniku ob Trnavi bili doma klobučarji. Takrat edini v Mozirju. Še

Slavko Lekše

danes se reče po domače pri Klobučarju. V okolici, bližnji in daljni so takrat imeli mnogo ovac. Tako je na dlani koristna predelava volne. Lekšetovi so jo predelovali v klobučevino, ki so ji rekli „filc“. To delo je bilo zelo težavno in naporno. Volno so obdelovali le ročno. Najprej so jo krtačili, nato pa s „struno“ zrahljali. Potem so jo križem nalagali, da se je prepletala. V takšnem stanju so to volneno zmes vložili v žvepleno kislino.

Tako prepojeno, so potem „valjali“ v vroči vodi do 90°C. Prav ta del obdelave je bil izredno nezdrav in težaki. Tako so dobili klobučevino. To so potem namestili na kopita, česno delali copate, ali pa na kalup, če je šlo za klobuk. Tako

so s trajnim „življenjem“ zagotovili željeno obliko in velikost klobuka, copat ali škornjev. Seveda so bili klobučevinasti škornji zelo iskani, saj je to bilo najtoplejše obuvalo, pa tudi copate so dobro prodajali. V posebnih sušilnicah se je torej klobučevina na ustreznih kalupih posušila in je tako obdržala obliko. Nato se je vsak izdelek „trdo“ zlikal in do kraja opremil. Vse se je pač v potu obraza naredilo, pa tudi dobro prodalo doma, v Celju in Prekmurju.

Ker je bilo delo v klobučarski obrti težko, že pred davnimi leti niso lahko dobili mladih v uk. Tako je šla tovrstna predelava volne sčasoma v pozabo, dasiravno so bili izdelki zdravi in iskani. V hiši ob Trnavi v Mozirju je bilo klobučarstvo vse do leta 1942, ko so okupatorji zaprli in pozneje tudi ustrelili Franca Lekšeta, zadnjega klobučarskega mojstra v Mozirju.

Tako je obujal Slavko Lekše spomine in poudaril še svoje veselje do konj. Od 1940 je namreč kmetoval in se ukvarjal tudi s „furmanstvom“. V mladosti je rad telovadil in se kulturno udeleževal.

Globoko pretresen je ob koncu povedal najstrašnejši dogodek v njegovem, sicer tako bogatem življenju. Okupator tudi njemu ni prizanesel. Leta 1942 je v njegovem spominu začetek hudega trpljenja. Najprej so ga zaprli, določili za streljanje, ga peljali skupaj z ostalimi v Maribor, kjer so takrat 11 naših zavednih ljudi ustrelili. Kot dvanaesti je sam ostal v celici smrti in ko so ga peljali na slikanje, kar je pomenilo, da je to njegovo zadnje dejanje v življenju, je bil prepričan, da je na vrsti za svojimi sotrpini. Ko so ga zopet poklicali iz celice je že slutil zadnjo pot. Vendar je v sprejemnici našel svojo ženo, ki ga je prav ta dan prišla obiskat. Kot pravi, je bil tako zmeden, da ves čas obiska ni mogel spregovoriti besede. Njegova trnjeva pot se je nadaljevala v Mauthausnu, odkoder se je leta 1943 vrnil domov v Mozirje.

Te hiše se je do leta 1898 držalo ime „pri Žličniku“. Takrat je hišo kupil Jože Lekše in začel klobučarsko obrt. Od takrat dalje se je tu vedno reklo „pri Klobučarju“.

Hiša je bila leta 1929 dvigljena za eno nadstropje, kar gotovo kaže na to, da je bilo klobučarstvo dolga in dejavna, vendar pa sezona ma izredno trudo delo in na bogato ovčerejsko zaledje.

VI. kulturni teden
občine Mozirje
1981

VABIMO VAS NA PRIREDITVE

Vl. kulturnega tedna,

KI SE BODO ZVRSTILE V ČASU OD 7. FEBRUARJA
DO 15. FEBRUARJA 1981

ZVEZA KULTURNIH ORGANIZACIJ OBČINE MOZIRJE
IN KULTURNA SKUPNOST MOZIRJE

PROGRAM KULTURNEGA TEDNA

SOBOTA, 7. FEBRUARJA 1981:

NAZARJE ob 18. uri: otvoritev kulturnega tedna, PD Nazarje.

GORNJI GRAD ob 19. uri: Moliere: »Zdravnik po sili«, PD Gornji Grad.

LUČE ob 19. uri: »Večer pesmi in glasbe«, PD Luče.

REČICA ob 19. uri: Cankar: »Martin Kačur«, PD Rečica.

NEDELJA, 8. FEBRUARJA 1981:

GORNJI GRAD ob 15. uri: Moliere: »Zdravnik po sili«, PD Gornji grad.

REČICA ob 15. uri: Cankar: »Martin Kačur«, PD Rečica.

SOLČAVA ob 15. uri: »Večer pesmi in glasbe«, PD Luče.

PONEDELJEK, 9. FEBRUARJA 1981:

MOZIRJE ob 17. uri: Otvoritev razstave »Mozirje skozi čas« v Kulturnem domu, PD Mozirje.

MOZIRJE ob 18. uri: »Prešernov večer« v TVD Partizan, PD Mozirje.

LJUBNO: »Kulturni maraton«, ŠKUD Ljubno.

MOZIRJE: »Slovenska poezija v pesmi in besedi«, ŠKUD Mozirje.

LUČE: »Prešernova proslava«, ŠKUD Luče.

TOREK, 10. FEBRUAR 1981:

LJUBNO ob 19. uri: Moliere: »Zdravnik po sili«, PD Gornji Grad.

SREDA, 11. FEBRUAR 1981:

POTOK ob 16. uri: »Otvoritev plošče slovenskemu slikarju Franju Tratniku, PD Bočna in PD Nazarje.

NAZARJE - Elkroj ob 13. uri: »Beseda Frana Levstika ob 150-letnici rojstva«, OOOZS Elkroj, PD Luče, VVZ Nazarje.

ČETRTEK, 12. FEBRUAR 1981:

NAZARJE ob 18. uri: Koncert glasbene šole Velenje enote Mozirje.

PETEK, 13. FEBRUAR 1981:

LJUBNO ob 19. uri: »Koncert narodnih pesmi«, pevski zbori PD Ljubno in PD Mozirje.

LUČE ob 19. uri: Moliere: »Zdravnik po sili«, PD Gornji Grad.

GORNJI GRAD: »Kulturni dan«, ŠKUD Gornji Grad.

SOBOTA, 14. FEBRUAR 1981:

MOZIRJE ob 18. uri: Podelitev zlatih plaket s priznanjem. Na podelitvi sodeluje akademska folklorna skupina FRANCE Marolt iz Ljubljane.

NEDELJA, 15. FEBRUAR 1981:

REČICA ob 15. uri: Moliere: »Zdravnik po sili«, PD Gornji Grad.

Prenova kulturnega doma v Mozirju končana

Že večkrat smo opisovali težave, ki so spremljale obnovo kulturnega doma v Mozirju. Ob občinskem prazniku so ga slovesno odprli, saj je z malenkostnimi izjemami gotov.

V dvorani so pripravili skromno akademijo. Nastopili so pevci domačega prosvetnega društva pod vodstvom Antona Acmana, igralci domače dramske skupine pa so prikazali partizansko šaljivko Darinke Joštove „Korajža velja“. Za režijo je tudi tokrat poskrbel Franc Cesar. Spored je povezovala Damjana Osterc.

Slavnostne besede je spregovoril predsednik IO Prosvetnega društva Mozirje. Iz vsebine povedanega lahko izluščimo nekatere zanimive podrobnosti o namenu doma. V njem namreč nima več prostor le domače prosveto društvo, ampak so pod njegovo streho še tiskarna Delavske univerze, krajevna skupnost, Zveza rezervnih vojaških

starešin. Zveza kulturnih organizacij občine, arhiv Kulturne skupnosti občine, matična knjižnica Delavska godba na pihala, in razstavni prostor. Torej gre za širšo in ne le krajevno dejavnost, oziroma za občinski in ne le krajevni pomen doma. Njegova vrata so torej široko odprta kulturnikom od povsod. Zaradi ustreznih prostorov bodo v njem možne prireditve pomembne za dolino, predvsempa bodo to razstave v lepem sodobnem prostoru.

Tako je torej dolina bogatejša za hram kulture, ki bo gostoljubno nudil streho nastopajočim tudi od drugod.

Ob tem gre zahvala za prizadevno delovanje gradbenemu odboru Prosvetnega društva Mozirje, družbeno političnim in delovnim organizacijam, Kulturni skupnosti Slovenije, Izvršnemu svetu SO Mozirje in mnogim, ki so pomagali, da je dom tako lep.

Na svečani akademiji ob otvoritvi obnovljenega kulturnega doma v Mozirju je govoril Aleksander Videčnik, nastopil pa je pevski zbor domačega prosvetnega društva.

Dramska skupina Prosvetnega društva Mozirje je slovesnost popestrila s partizansko šaljivko Korajža velja.

Stara kovačija v Savinjskem gaju je prvič sprejela pod streho umetnika s svojo razstavo – nekaj del Janka Dolenca

Prikupen spored so pripravili varovanci vrtca

Bogatejši za strelišče

Med prireditve ob letošnjem prazniku občine Mozirje je sodelovala tudi otvoritev novega sodobnega strelišča za streljanje na glinaste golobe. To delovno zmago so slavili člani lovske družine Dreta iz Nazarij. Strelišče so zgradili na Zgornjih Pobrežjih in so zanj namenili le 30.000 dinarjev, sem seveda niso všteti izdatki za stroje, velja pa poudariti, da so lovci pri gradnji opravili kar 600 prostovoljnih delovnih ur. Na strelišču so na voljo trije stroji in pet stojšč.

Ob otvoritvi so pripravili tudi tekmovanje v streljanju na glinaste golobe, ki se ga je udeležilo 60 strelcev iz vse celjske regije. V tekmovanju za pokal skupščine občine Mozirje je bila med domačimi ekipami najboljša Lovska družina Mozirje, pred prvo in drugo ekipo Lovskedružine. Luče. Ekipno so bili v skupni uvrstitvi najboljši lovci iz Škal, med posamezniki pa je slavil Urankar iz Braslovč. V tekmovanju na izpadanje se je najbolj izkazal Zupan iz Podsrede.

J. P.

Prenovljen kulturni dom odprt

Sklepna prireditev letosnjega kulturnega tedna je bila 14. februarja v kulturnem domu v Mozirja. Ta podatek pa dobi svojo pravo vrednost šele, če zapisem, da je bila, po zaslugi izredno prizadevnega gradbenega odbora pri prosvetnem društvu Mozirje, to prva prireditev v obnovljenem kulturnem domu.

Ob kulturnem programu, ki ga je uredil mostov folklorne skupine "France Marolt" iz Ljubljane, so podelili priznanja 13. zaslužnim kulturnim delavcem v obliini. Med njimi je bilo tudi šest mozirjanov. Peter Širko iz Mozirja je prejel državno odlikovanje red dela s srebrnim vencem za svoje dolgoletno delo na kulturnem področju in posebej se v prosvetnem društvu Mozirje, kjer že preko 13 let skrbi za kinodejavnost. hvino si je tudi prizadeval za obnovo doma. Dela pa tudi v kulturni skupnosti in je pobudnik kulturne dejavnosti v kolektivu ELKROJA, kjer je zaposlen.

Posebne plakete z listino pa so za svoje dolgoletno delo na kulturno-prosvetnem področju prejeli:

Pavel Goličnik iz Šmihela,
Marija Gostičnik iz Radegunde,
Slavko in Roža Lekše iz Mozirja in
Helena Kojc iz Mozirja.

Ko so nosili še lesene maske

Jože Lekše je marsikaj zapisal, kar bi sicer šlo v pozabo. Tako si je leta dolgo prizadeval zbrati ustna izročila in stare reke. Med njegovo zapisano zapuščino, ki nam jo je radevolje prepustila v hrambo njegova vdova, se je našel zapis o lesenih maskah v Mozirju. Žal so najbrže zadnje bile odnešene iz kraja. Tri so v pokrajinskem muzeju v Celju.

Preidimo k Lekšetovem zapisu, ki pa žal ni dokončan. Najbrže bi, če bi njegovo delo ne pretrgala smrt, raziskavo nadaljeval in več zapisal. Iz ohranjenih treh strani rokopisa je razbrati, da so Mozirjani že od nekdaj bučno pustovali. Tu so sodelovali stari in mladi, premožni in revni — Pust ni poznal stanovskih razlik! Včasih so vodili slona skozi trg, drugič so pokazali babji mlin, vedno pa so smešili razne dogodke v domačem kraju. Znani so prizori iz „kurjega kontamaca“, ko so se v trgu zaradi kokoši sprli sosedje. Včasih pa so si privoščili nekatere znamenite osebe, ali bolje, tiste, ki so tako ali drugače vzbujali pozornost.

Tako so naprimer oponašali pisatelja Vladimíra Levstika, ki je nekaj let živel v Mozirju. Bil je namreč strasten ribič. Pusti so ga želeli karseda vemo prikazati, zato jim je žena Levstika posodila na skrivaj njegov suknjič in klobuk. Mnogo je bilo tisto leto smeha zaradi posrečene upodobitve Levstika.

V Celju je torej maska, ki je bila po izjavi rezbarja Ivana Dolenca izdelana okoli leta 1900 pri Cesarju v Mozirju. Izdelal si jo je kiparski vajenec Ivan Primožič, doma iz Halož, pozneje je v prvi vojni padel. Zelel je namreč na pustni torek ponazoriti „ciganskega Pavleta“. Cigan Pavel Ermita je bil pristojen v občino Ljubno in je

bil znana posebnost doline. O njem je krožilo dosti šegavih, pa tudi opolzkih zgodbic. Bil je visok, lepe postave in je nosil dolge lase ter gosto brado. Na maski so še vidni dolgi lasje in brada. Še je ohranjena slika skupine iz leta 1922 med katero je tudi pustjak s to masko. Pozneje je bila prav ta maska strah mozirskih otrok. Ne samo na pustni dan, tudi za miklavževanje so jo uporabili in to peklenščki.

Jože Lekše ob teh zapisih postavlja vprašanje. Ali se je morda Primožič spomnil na leseno masko Kurenta, ko si jo je naredil? Bil je doma iz krajev, kjer so kurenotvanja običaj.

A. VIDEČNIK

Maska o kateri teče beseda.

Naknadno je bilo ugotovljeno, da je bila najbolj značilna lesena maska do nedavnega pri Francu Cesarju v Mozirju, ta pa jo je dal svojemu sinu Janezu, ki živi v Celju. Ostale maske pa se hranijo v celjskem muzeju.

Ali veste...

da je župna cerkev sv. Jurija v Mozirju omenjena že leta 1241,

da je bila prvotna stavba v romanskem slogu,

da so jo 1754 prezidali in pozneje stolp še dvakrat povišali,

da je presbiterij in križev pot poslikal Matija Bradaška iz Kranja 1888, svod v ladji pa 1891 Tomaž Fantoni,

da je v velikem oltarju slika sv. Jurija, ki je delo slovitega slovenskega slikarja Fortunata Berganta iz Mekinjskega Kamnika,

da je bil v času turških napadov okoli cerkve obrambni zid (tabor),

da je bilo še do leta 1835 okoli cerkve pokopališče,

da so na cerkveni zgradbi vzdani nekateri nagrobni

kamni, najzanimivejši pa je tisti levo ob glavnem vhodu v cerkev,

da je bil v južnem delu pokopališča okrogel stolp – kostnica, ki je bil starejši kot obrambni zid,

da je še danes ohranjen del obrambnega zidu na severni, zapadni in južni strani.

Zanimivi podatki o župni cerkvi sv. Jurija v Mozirju

Dramska dejavnost mladih

Dramska skupina prosvetnega društva je aprila v premieri in dveh ponovitvah v režiji Franja Cesarja predstavila mozirskemu občinstvu Hadžičevo komedijo "Hotel za morce". Igrali so: Ciril Zavolovšek, Franci Fužir, Miro Kavrič, Marko Jurkovnik, Janjo Petrin, Roman Čretnik, Meta Skarabek, Simona Vjestić, Jerica Stelšek in Lenka Žagar. Šepetalka je bila Lenka Golčnik, za razsvetljavo je skrbel Miran Cesar, za frizure pa Bernarda Golčnik.

Imena sodelujočih tokrat navajam zato, da bi tudi v tej kroniki predstavil bralcu jedno mlade mozirske dramske skupine, ki že več let zagnano in nad vse uspešno nadaljuje tradicijo razgibane oderske dejavnosti v Mozirju, ki je že leta 1976 slavila 100. obletnico.

Visok jubilej Mozirja

Letos mineva 650 let, odkar je Mozirje zgodovinsko utemeljeno prvič imenovano kot trg. Mineva pa tudi 400 let ko je po velikem požaru dobil listino o trških pravicah, saj je stara zgorela. Ta listina je predysem pomembna zaradi obsežnejših pravic in pa zaradi podelitve grba.

Prosvetno društvo Mozirje pripravlja v jesenskem času nekatere spominske prireditve. Pripravili bodo dramsko - recitacijski prikaz zgodovinskega razvoja trga, zbrali ustrezne zanimivosti za obsežnejšo razstavo in skupno z drugimi društvi pripravili nadaljevanje proslav obletnic v prihodnjem letu. Tu gre za 100-letnico telovadne dejavnosti v Mozirju, 90-obletnice ustanovitve Turističnega društva. Jubilejno leto pa je tudi za gasilce. Pri tem ne kaže

prezreti dejstva, da sodi Gasilsko društvo Mozirje med najstarejše v Sloveniji. Vsi podatki namreč kažejo, da so naši marljivi gasilci v prikazovanju dobe svojega obstoja preveč skromni. Če upoštevamo, da je v arhivu Kulturne skupnosti ohranjena listina iz 1825 leta s katero so pobirali določene prispevke za nakup brizgalne in če verjamemo kronistu, ki je zapisal, da so ob požaru 1831 leta „vrli trški požarni bramborci zatrli požar z novo nabavljeno brizgalno“ potem je gasilstvo v Mozirju staro preko 150 let. Sedaj praznujejo gasilci letnico, ko so v okviru takratnega Sokola delovali. Vendar je več kot jasno, da je požarna bramba v Mozirju obstajala že znatno prej, vendar ne v obliki društva, saj v tistih časih društev sploh ne beležimo.

FOTO VIDEČNIK A.

1. MAJ

Tale je bil samo eden izmed štirih velikih mlajev, ki so jih letos za 1. maj postavili mozirski fantje

Brecljevski Jože, ki običajno vsako leto prispeva tako močocene smreke, ima tudi pri postavljanju zelo pomembno besedo (na sliki je sredi slike v beli majici)

Reševanje kulture dediščine

S N junij 1981

Slovenska in jugoslovanska muzejska služba – čeprav to velja tudi za sorodne institucije v tujini – se že dalj časa zavedata institucionalne krize, v katero sta zapadli. Vzrokov zanjo je več, dotaknili pa bi se le dveh pomembnejših. Na eni strani so „zakladnice preteklosti“ odtrgane od ritma vsakdanjega življenja, družbenega okolja in živega kulturnega utripa. Muzeji – kar velja seveda predvsem za velike in bogate, ki jih imamo pri nas le malo – so postali prenatrpana skladišča ostankov preteklosti, ki obiskovalce pogosto celo odbijajo, še tako pomemben predmet iz preteklosti pa v njih doživlja svojo inflacijo. V naši družbi skušamo to tisko reševati na več načinov: z daljšo in nepretrgano dejavnostjo želimo muzeje približati delovnim ljudem in občanom, torej podružljati muzejsko delo, novejša razstave pa nastajajo ob sodelovanju oblikovalcev in psihologov, centraliziranost muzejske službe razbijamo z vrsto strokovno pripravljenih lokalnih zbirk. Pri tem delu je slovensko muzealstvo – kar velja popolnoma tudi za oba celjska muzeja – že doseglo pomembne rezultate (omenimo le, da ima samo Muzej revolucije Celje 11 dislociranih lokalnih zbirk v Slovenskih Konjicah, Preboldu, Grajski vasi pri Preboldu, Knežcu pri Rogaski Slatini, Lesičnem, Topolščici, Celju in Solčavi). S poglobljanjem omenjenih smeri dela in intenzivnejšim uvajanjem primerno zasnovanega programa kulturnega izobraževanja na vseh stopnjah šolanja, bi bili rezultati seveda še opaznejši.

Druga težava, ki še posebej pesti naše muzeje, je neorganiziranost zunanje službe, torej dela na terenu, sistematičnega zbiranja ali vsaj evidentiranja gradiva na ozemlju, ki je včasih ogromno (celjska muzeja npr. pokrivata področje med Savinjskimi Alpami in Sotlo, Trojanami in obronki Pohorja), število strokovnih delavcev pa minimalno in se v perspektivi najbrž ne bo nikjer bistveno spremenilo. To pomeni, da ni mogoče pričakovati načrtnejšega dela na terenu. Zadeva postane kritična če dodamo, da tudi zunanji službi arhivov in zavodov za varstvo naravne in kulturne dediščine nista dovolj razviti.

Iz povedanega izhaja, da smo muzealci lahko le veseli organizirane in družbeno verificirane akcije zbiranja preostankov preteklosti. Takšna akcija, ki ne sme biti privatistična,

rešuje v družbene roke predmete in dokumente preteklosti, ki bi bili sicer prepuščeni zbirateljskim strastem posameznikov ali potrošniški stihiji. Z dolgotrajnejšim načrtnim delom pa postaja uresničljiva tudi želja in družbena potreba, da bi se naša muzejska mreža še v večji mreži kot doslej decentralizirala, namreč da bi poleg regijskih muzejev, ki so obenem tudi znanstveno – raziskovalna središča, nastala tudi vrsta lokalnih zbirk, posvečenih kraju, krajevni skupnosti, občini, posameznim dogodkom iz bližnje in oddaljene preteklosti ter pomembnim osebnostim.

Delovanje Komisije za varstvo kulturne dediščine pri Kulturni skupnosti občine Mozirje lahko služi za vzor drugim podobnim poskusom, brez dvoma predvsem po zaslugi gibalne sile tovrstne dejavnosti v občini, Aleksandra Videčnika. Tudi ostali člani – razveseljivo je, da so pretežno mladi – so domačini, ki teren dobro poznajo in ga dovolj sistematično preiskujejo. Zbrane dokumente – s fotokopijami iz raznih arhivov jih je že blizu 3000 – urejajo z upoštevanjem osnovnih arhivističnih načel. Vzorno so uredili tudi fototeko s približno 3000 posnetki, med katerimi so posebej dragoceni tisti, ki jih je posnel fotograf IV. operativne cone Mlekus. Najstarejše zbrano arhivsko gradivo izvira iz druge polovice 18. stoletja. Precej je virov za proučevanje gospodarske zgodovine te dobe (zlasti opozarjamo na več davčnih knjižic, najstarejša je iz 1760). Najbogatejša je vsekakor zbirka iz časov NOB, ki jo sestavlja tako originalni dokumenti (serija plakatov o streljanju talcev, originala dveh poslovnih pisem, gradivo za gospodarstvo med NOB) in obsežen fond spominov. Uspeli so rešiti zapuščino Zige Leykaufa in nekaterih ljudskih „bukovnikov“, med ostalim pesmarico ljudske pesnice Virškove iz srede prejšnjega stoletja. Kuriozum so kitajski dokumenti s preloma stoletij.

Člani komisije bodo nadaljevali z zbiranjem in urejanjem preostankov preteklosti, premišljajo pa tudi o postavitvi stalne razstav, ki bi bila domačinom v ponos in bi privabljala tudi tujce, ki jih v turistično razviti občini gotovo ne manjka. Pri tem zahtevnem delu smo jim celjski muzealci vedno pripravljeni strokovno pomagati in svetovati.

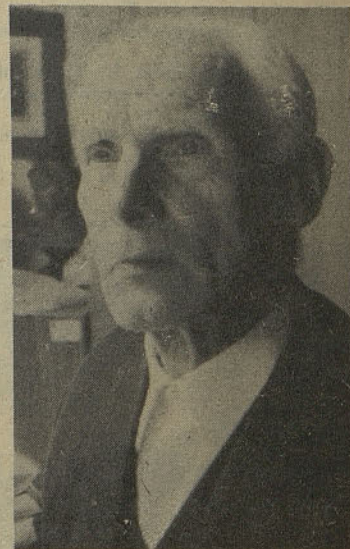
JANEZ ŠUMRADA,
Muzej revolucije Celje

Grad nad Ljubijo

S N junij 1981

Naši bralci vedo, da živi v Šmihelu kronist Lovro Goličnik. Napisal je že marsikaj zanimivega iz preteklosti rodne kraja. Zanima ga skratka vse kar spada v dogajanje izpred mnogih let. Arhiv kulturne skupnosti hrani njegove zapise, njim pa je dodal še nove, med katerimi je tudi popis ustnega izročila o nekdanjem gradu pod Šmihelom.

Na hribu pri Gregorcu na Lepi njivi je nekoč stal grad. Še danes so vidni nekateri sledovi nekdanje zgradbe. Po ustnem izročilu naj bi ga uničili Turki v času 1450–1490. Ko so pričeli graditi cerkev v Šmihelu so prebivalci odnašali kamenje z ruševin gradu. Kot ve povedati domača hčerka Gregorčeva Rozalija so njeni predniki govorili o dveh knjigah, ki sta opisovali zgodovino gradu, žal se ne ve za kateri knjigi gre in kje bi se lahko našli. Baje so imenovali grad „Grauberg“, Morda tudi „Grauenberg“ ali „Grabenberg“. Graščak je imel svoje pristave pri sedanjih kmetiji Mikek in pri kmetiji Vauher. Delo so zanj opravljali tlačani, ki so tudi tu živeli brezpravno in zelo težko. Ribnik v Šmihelu pri Jezerčniku mu je služil za prirejo rib. Te so bile v tistih časih poslastica za ljudi v gradovih. Domnevajo, da so Turki takrat porušili tudi grad pri sedanji cerkvi sv. Radegunde. Po drugih virih naj bi bili ti gradovi padli pod gnevom tlačanov med kmečkimi upori. Za nekatere v dolini vemo zanesljivo, da je bilo tako. Baje je nekoč v

Lovro Goličnik

okolici gradu strašilo, o tem je več pripovedi. Zanimivo je končno izročilo okoli nastanka domačega imena „Mikek“. Zadnji oskrbnik gradu naj bi bil Madžar, ki se je pisal Mikek, tako je ostalo do današnjih dni ohranjeno to ime.

Gradu pri Gregorcu že zdavnaj ni več, ostale pa so pripovedi, ki jih prenašajo ljudje iz roda v rod. Ustna izročila pa so lahko dragoceni vir za ugotavljanje naše preteklosti.

Nemški učitelj na Lepi njivi

SN junij 1981

Znano je načelo, po katerem naj bi se naši kraji prelevili v nemške. To zapoved je takratni uničevalec slovenskih narodov Hitler v Mariboru izrekel, njegovi hlapci pa so dosledno ubogali. Seveda je bila prva skrb ponemčiti mladino. Zato so na zasedeno ozemlje pošiljali v treh zaporedjih nemške učitelje. Prvi so prišli takojimeno pooblašenci na širša območja, nato so sledili učitelji, njim pa pozneje takozvani „laični učitelji“, zasledil se tudi izraz „pomozni“. Posebni uradi polni strokovnjakov so se ukvarjali s vprašanjem, kako najhitreje zbrisati iz spomina naših ljudi materinščino. To nalogo so imeli tudi sicer vsi, ki so bili na kakršnem koli poslu v naših krajih in so delali v imenu tisočletnega rajha.

Če so bili mnogi učitelji strah in trepet okolja v katerega so prišli, potem smemo trditi za Friedricha Otta Trinkausa prav nasprotno. Poslan na Lepo njivo z zadolžitvijo za pouk tudi na Šmihelu je, kot sam piše v kroniki šole, doživel največjo življenjsko preiskušnjo v trenutku, ko je stopil kot Nemec v razred v katerem so bili izključno slovenski otroci, ki niso znali besede nemščine, on pa ne slovenščine. Takrat je napisal, da so bili znaki „nemih“ edini način sporazumevanja. Ko to beremo, moramo predočiti sedanjosti preteklost in čas v katerem je vse to pisal in to v uradne knjige. Drugi njegovi vrstniki so pisali o časti in hvali nemške kulture in družbenega reda! 16. maja 1941 je prišel v spremstvu področnega pooblaščenca za šolstvo iz Mozirja v šolo na Lepi njivi. 20. maja je pričel s poukom. V šolo so morali hoditi otroci od 10. do 14. leta starosti. Bilo jih je 50. Vsak dan so prihajali ob 9. uri, ker pa je Trinkaus poučeval tudi v Šmihelu, je bil pouk izmeničen. Njegovi zapisi v kroniki so danes zgodovinskega pomena, saj je v njih mnogo tega, kar bi sicer ne sodilo v šolsko kroniko. To kaže tudi na njegovo mišljenje, ki ga je imel o okupatorski strahovladi. Napisal je, kako je Anton Dorfmeister, poznejši valpet v Celju, imel v Mozirju 28. maja 1941 politični govor. No, zaradi njega so leta 1945 podale Frankolovske žrtve. 24. junija 1941 je prevzela pouk na Lepi njivi slovenska učiteljica Alojzija Gornikova. Če med vrsticami

beremo, potem jo je Trinkaus kar dobro označil kot „podrepnico“ časa in takratnih mogotcev. Trinkaus je zato učil le v Šmihelu. S 1. julijem 1941 so opravili sprejem na šolo tudi za otroke od 7. do 10. leta. Že 15. julija tega leta je Gornikova uspela s premestitvijo na Koroško, kjer je delal njen brat kot šolski nadzornik. To je razumeti kot umik iz nevarnega območja! Tako je Trinkaus zopet učil na obeh šolah. Obsežno opisuje, kako so prvič na Lepi njivi gestapovci in policisti povzročili preplah. Po napadu partizanov na Šoštanj je bilo. 24. januarja 1942 so namreč aretirali kmeta Gabra, nekaj njegovih sorodnikov in odpeljali v zapor Urbanca. Posebno dosledno je učitelj vpisal v kroniko njihovo vrnitev dne 19. 2. 1942. Skupini kakih 200 partizanov so kmetje v Lokovah dali prehrano in streho, zato so bili preganjani. Zelo nazorno opisuje kronika tudi kvarno delovanje zloglasnega mozirskega župana Scherhauserja in z vidnim veseljem piše, da so ga zaradi mnogih prestopkov 25. 2. 1942 Nemci odstranili in to kot navaja „v veliko zadovoljstvo krajanov...“. Nato je bil v času od 25. 2. 1942 do 2. 3. 1943 častni župan v Mozirju ing. Othmar Albrecht iz Leobna. Ubil se je s svojim tovarnjakom nekje v dolini. Prav na njegovo pobudo so v Mozirju pričeli urejati v hiši številka 27 prostore za otroški vrtec, ki pa po Trinkausu ni nikoli prav zaživel. Že 6. junija 1942 so oblastniki veleli zapreti šoli v Šmihelu in na Lepi njivi zaradi naraščajočega upora prebivalstva. Trinkaus je dosegel nadaljevanje pouka na „njegovo“ odgovornost. Ves čas bivanja pri nas je učitelj Trinkaus stanoval pri kmetu Fužirju, zato je tudi pretresljivo opisal aretacijo Vinka in sinov Vinka ter Ivana v noči od 11. na 12. junija 1942. Bilo je nekako ob 2. uri ponoči, ko je prišlo kakih 30 policistov in nekaj gestapovcev na to kmetijo. Opravilo temeljito preiskavo in pri tem so oropali hišo, vse tri moške pa odpeljali v celjske zapore. Tisto noč so mnoge ljudi zaprli tudi v Mozirju in okolici. Vsi so bili osumljeni sodelovanja s „komunisti“. Trinkaus je prosil za Fužirje, vendar ni nič uspel, zato je 17. junija 1942 pustil šolo in se podal v Celje na

gestapo, kjer je skušal doseči izpustitev zaprtih Fužirjev, vendar, kot je zapisal, ni kaj dosti pomagalo. Ko je bilo 25. junija 1942 v Celju učiteljsko posvetovanje so povedali, da se s takojšnjo veljavo zapro šole v Libojah, Šokatu, Podvolovljeku in v Nazarjah. Utemeljitev: zaradi pomanjkanja kadrov. Resnica pa je bila – vse večja nevarnost za nemške učitelje pred partizani! Pri gestapu je takrat izvedel, da ne bo nihče od Fužirjev ustreljen. Tisti čas so Nemci divje streljali talce, saj so bili 23. junija 1942 mnogi ljudje iz doline v Celju ustreljeni. Kot je v kroniki zapisano, so naslednji dan vsi trije Fužirjevi prišli iz zapor. 17. 9. 1942 so prišli h Fužirjevim parizani po hrano, sicer pa v tej jeseni ni bilo tedna, ko ne bi partizani vsaj dvakrat prišli k hišam v Šmihelu in na Lepi njivi po prehrano. 8. 3. 1943 je bil kmet Vinko Fužir ponovno aretiran, sinova pa sta aretaciji ušla, ker sta bila takrat že mobilizirana v nemško vojsko. 15. 3. 1943 je prispel na dopust iz nemške vojske Janez Fužir, zato se je odločil Trinkaus z njim oditi na gestapo v Celje in tam zaprositi za izpustitev Vinka Fužirja. Kot sam piše ni bilo dosti uspeha. Svetovali so mu, da napravi prošnjo na vodjo SS Lurkerja v Maribor. Tudi njegova prizadevanja pri takratnemu strankinemu vodji (Ortsgruppenleiter) Maxu Goertlerju v Mozirju so ostala brezuspešna. Vendar se je Fužir po mesecu zapor v Celju in Mariboru vrnil domov. 23. junija 1943 je mozirski župan Franc Regger obvestil Trinkausa o ukinitvi pouka v Šmihelu in na Lepi njivi. Učitelj je okleval, vendar je 24. junija t. l. dobil pismen nalog o tem iz Celja. Vse uradne predmete naj prenese na šolo v Mozirje, so naročili. Vendar je vstrajal do zaključka šolskega leta. 7. in 8. julija je Trinkaus prenesel svo arhivo v Mozirje. Že naslednji dan, 9. julija so partizani šolo v Šmihelu požgali. Zanimivo je, da je Trinkaus nadaljeval tudi šolsko leto 1943/44 na Lepi njivi.

24. in 25. februarja 1944 je prišlo na Lepo njivo mnogo esesovcev, ki so sodelovali v operacijah proti XIV. diviziji. Z njimi je bil tudi deželni vodja Steindl, znani vojni zločinec. V svojo beležko je učitelj vnesel pripombo, da so partizani bili tako pogosto na Lepi njivi, da se ne da vsak primer za sebe več opisati. Od 10. do 13. I. 1944 so popolnoma zasedli Šmihel. 18. in 19. pa so bili v šoli na Lepi njivi. Zanimiv je tudi zapis o tem, da so 15. 3. 1944 dokončno prenehali voziti v Mozirje in po dolini redni avtobusi zaradi nenehnih napadov partizanov. Omeni tudi, da so 19. 3. 1944 bili zračni boji nad Lepo njivo. 31. 3. 1944 je prišlo kakih 100 policistov na Lepo njivo. Zasedli so šolo, kljub temu, da jih je Trinkaus od tega hotel odvrniti, češ, da bodo zato partizani šolsko poslopje zažgali. Policisti so preiskali vse hiše na Lepi njivi. 21. 4. 1944 so partizani okoli 13.30. ure šolsko poslopje zažgali. S tem vpisom je učitelj Trinkaus zaključil kroniko.

Ob vsem tem je zanimivo, da je Trinkaus očitno od vsega začetka nastopal strpno, kar se kaže že v tem, da je šolsko kroniko slovenske šole kar nadaljeval in je ni uničil, kot je to bilo drugje običajno. Seveda je ta sestavek le izveček tistih dogodkov, ki se nanašajo na NOB. V kroniki je skrbno opisano vse dogajanje v šoli in v uradih ki so imeli opraviti s šolstvom. Opisuje razna zborovanja učiteljev v Mozirju in Rogški Slatini, pa tudi v Celju. Poleg tega so navedeni vsi statistični podatki.

V šolski kroniki na Lepi njivi, v delu pisanem med vojno 1941–1945, je veliko doslej

neopisanega. Posebno značilno pa je zadržanje takratnega učitelja Trinkausa, pisca podatkov. Že način, kako in kaj je pisal vzbuja v bralcu vtis, da gre za človeka, ki nacizmu ni bil naklonjen. Ali bolje, ki ni odobral načina strahovlade okupatorja pri nas. Domneva, da je bil organiziran v stranki izhaja iz ugotovitve, da so takrat Nemci pošiljali v naše kraje izključno zavedne naciste, tako tiste, ki so opravljali upravne naloge, kot seveda tudi učitelje. Že njegovi prvi zapisi iz leta 1941 dajo slutiti narodnostno umirjenost, saj očitno ni učil drugega kot najnujnejše po predmetniku. Medtem pa o kakšni politični vzgoji otrok ni bilo govora. Tako zatrjujejo nekdanji učenci te šole. Njegovo naklonjenost odporu našega ljudstva pa izpriča dejstvo, da je za mnoge prebivalce kraja vedel, da sodelujejo s partizani, pa ni nikogar izdal. Tako pove Jože Hrastnik – Molovnik, borec in terenski delavec iz Lepe njive 47, da je Trinkaus zahajal v njihovo hišo zelo pogosto. Vedel je, da sta z bratom Matevžem povezana s partizani. Vedno znova je iskal povezave, vendar mu niso zapuili, saj je bil končno le Nemec. Že leta 1943 je kazal pripravljenost oditi v partizane. Molovnik pripoveduje: „To je očitno izrazil s tem, ko je prinesel povsem nov nahrbtnik, ga predal našemu očetu in materi ter ju prosil, da ga izročita komu izmed naju z bratom, ki sva takrat že bila v borbi. Po požaru šole je takoj prišel v našo hišo in odkrito zahteval zvezo z nama z bratom zaradi odhoda v partizane. V naših vrstah smo se posvetovali glede tega in ga nato povabili na točko „Evropa“ (pri ovčjaku na Molovskem vrhu) kjer je bil z drugimi novinci poslan v enote. Kolikor vem, je bil nato v Bračičevi brigadi. Ob nekem napadu so ga baje Nemci ujeli in zaprli v Maribor. Ko je bila kaznilnica v začetku 1945 (menda v marcu) bombardirana, je bil ubit. Kot smo slišali, so Nemci hudo obračunavali z njim, saj so ga smatrali kot odpadnika, tako ga je smrt rešila muk.“ Glede požiga šole na Lepi njivi, pa meni Jože Hrastnik – Molovnik, da o tej nameri niso bili seznanjeni področni politični delavci OF. Neka enota, ki se je po napadu na vlak v dolini zadrževala pri Korpniku blizu šole je povsem samovoljno podtaknila ogenj, ker je baje nekdo povedal, da je v šoli še vedno pouk v nemščini. Sicer so se takšni ukrepi običajno dogovorili s krajevnimi organi OF, takrat pač to ni bilo tako. Meni, da bi šola ne pogorela, ker bi domači aktivisti in terenski delavci tega ne dovolili. Torej gre bolj za nesrečno naključje, kot za strateški ukrep.

A. V.

Sestavek o učitelju na Lepi njivi je napisal
Maksimilijan Vidčnik

V Savinjskem gaju (J. P.)

Pašništvo v mozirski občini

Urejanje planinskih pašnikov v Gornji Savinjski dolini je danes skrb kmetijske zemljiške skupnosti, v pomoč pri zahtevnem delu ji je Zgornjesavinjska kmetijska zadruga, pozabiti pa seveda ne smemo tvornega sodelovanja koristnikov. Ne glede na vse napore je jasno, da stanje planinskih pašnikov v mozirski občini v tem obdobju ni prav nič razveseljivo. Z uvajanjem intenzivne reje krav za pridobivanje mleka in z uvedbo pašnokošnega sistema je namreč uporaba planinskih pašnikov močno upadla. Posledica tega dejstva so razumljivo zaraščeni in zanemarjeni planinski pašniki, slabo vzdrževane pastirske koče, staje za živino in napajališča.

Na območju Gornje Savinjske doline je 3.164 hektarov pašnikov, vendar jih je danes za pašo primernih le še nekaj manj kot 2.000. Leta 1955 se je na teh pašnikih prepaslo 1660 govedi, leta 1966 le še 893 in v lanskem letu 947. Povsem jasno je, da bi se z ureditvijo pašnikov njihove zmogljivosti povečale na 2.200 glav goveje živine. Ukrepi so torej nujni in v zadnjem času je že krenilo na bolje. Z vse večjim obsegom vzreje plemenskih telic in z vedno večjim pridelovanjem mleka se je zlasti po letu 1976 planinska paša pričela, znova oživljati, tudi njene nedvoumne prednosti so ponovno v ospredju zanimanja.

Jasno je namreč, da se s pašo v planini znatno poveča krmna osnova na kmetijah, izboljša se tudi zdravstveno stanje živine. Prednosti seveda niso le ekonomskega značaja. Pozabiti namreč ne smemo na ohranjanje prvobitne podobe krajine in predvsem pomena, ki ga imajo planinski pašniki z vidika splošnega ljudskega odpora. Ustrezna družbeno podpora, ki si prizadeva

Skrb za pašnike se je okrepila zlasti po letu 1979. V tem letu je kmetijsko-živinorejski zavod iz Celja izdelal ureditvene načrte za pašnike na Solčavskem, lani pa je kmetijska zemljiška skupnost naročila načrte še za vse ostale pašnike. Izvajalci se pri delu srečujejo z vrsto težav predvsem pri ugotavljanju točne površine in pri razmejevanju med pašnikom in gozdom. Vrsta dogovorov in usklajevanj ni dala željenih učinkov, zato so se sedaj odločili za meje iz leta 1958.

Pri ogledih pašnikov so ugotovili veliko inero zapleveljenosti s praproto in ščavjem, poraščenost s šopjem in zelo slabo stanje objektov. S čiščenjem šopja, zatiranjem plevela in z ustreznim gnojenjem bi zagotovili pašo za vsaj 2.200 glav goveje živine. Seveda pa je breme urejevanja za posamezne koristnike le preveliko. Živinorejska skupnost Slovenije namenja za ureditev enega hektara planinskega pašnika 2.000 dinarjev, za obmejna področja pa 4.000. Kmetijska zemljiška skupnost občine Mozirje je za ureditvena dela v lanskem letu prispevala 450.000 dinarjev. Opravljenega je bilo veliko dela, pri ograjevanju pašnikov z bodečo žico pa so nastala nesoglasja med pašnimi skupnostmi in lovci. Ti so namreč opazili številne odrgnine pri divjadi. Zato so se dogovorili, da bodo na stečinah postavljali lesene ograde, vendar dogovora niso dosledno upoštevali.

Zanimivih bo še nekaj števil. Na 21 pašnikih se je lani paslo 947 govedi in 270 ovac. Živina je bila last 336 kmetov, paša je povprečno trajala 106 dni, ali skupno preko 90.000 dni. Povprečno je živina priraščala za pol kilograma na dan, glede na podatke iz lanskega leta je skupni prirastek na paši lani dosegel številko 45.000 kilogramov.

J. P.

Literarni krožek šole Gornji grad

Mladi literati so nam poslali nekaj napisanih utrinkov iz dela na njihovi šoli. Potrudili so se in prikazali

razne dejavnosti učencev, ki so marsikomu nepoznane.

Obrambni dan

V soboto 9. maja je bil obrambni dan naše šole. Posvečen je bil dnevu zmage.

Ob osmih zjutraj smo se vsi učenci zbrali na zbirnih mestih. Odpravili smo se proti naši „šoli“. Nismo šli po cesti, temveč po skritih stezicah. Bilo nas je 18 učencev in seveda tovarišica. Bili smo iz vseh razredov osnovne šole, razen iz osmega. Učili smo se kar na travniku, ker je bilo vreme prekrasno.

Naj vam v nekaj besedah povem, kako je potekal ta pouk. Tu nismo imeli matematike, fizike itd, temveč smo se pogovarjali o drugih stvareh. Najprej je beseda tekla o obrambi in samozasčiti. Tovarišica nam je povedala veliko koristnih reči npr., kako naj se obvarujemo v primeru naravnih nesreč ali pa v primeru vojne. Tudi na NOB smo se spomnili.

Pogovarjali smo se o kurirjih, ki so prenašali pošto in s tem velikokrat tvegali življenje.

Tovarišica nam je veliko povedala o prehrani v gozdu. Kdo bi si mislil, koliko hrane nam nudi narava. Ampak jaz bi najbrž vseeno ne jedla vsega tega, kar nam je tovarišica označila za užitno.

Nazadnje je prišlo na vrsto obvezovanje. To večino mora vsak učenec vsaj za silo obvladati. To so največ delali najmlajši, ki so bili prej bolj tihi. Mi starejši učenci smo se to naučili pri urah prve pomoči, zato smo jim svetovali, če je bilo treba. Vseeno pa je bila v veliko pomoč tovarišica.

Naučili smo se veliko koristnih in poučnih stvari. Upam, da bo to ostalo v naših glavah, ker nikoli ne veš, kaj se lahko že jutri zgodi.

Razstava „Savinjska dolina med NOB“

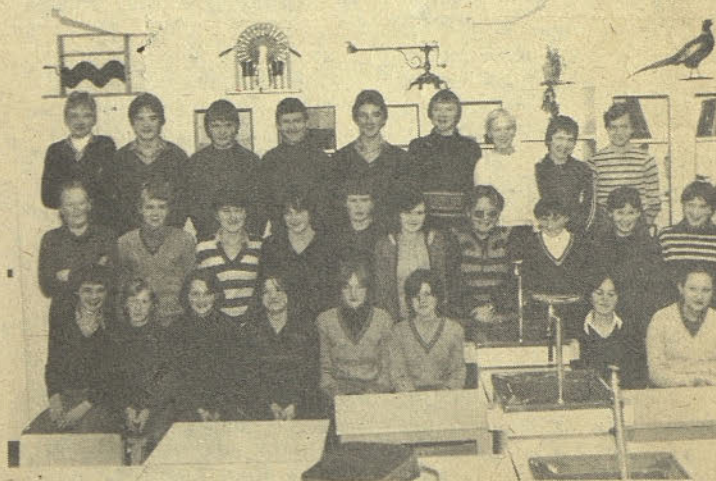
Na osnovni šoli Fran Kocbek Gornji grad je bila od 27. aprila do 2. maja razstava „Savinjska dolina med NOB“.

Razstavo smo si ogledali vsi učenci naše šole, kakor tudi občani iz cele mozirske občine. Ob tem času smo imeli na naši šoli mnogo obiskovalcev, kajti razstava je vzbudila pri ljudeh veliko zanimanje. Naši kraji so bili med NOB na

razstavi predstavljeni predvsem s fotografijami. Starejši ljudje so ob ogledovanju razstave obujali spomine, kako so osvobajali kraje naše doline izpod okupatorja. Na slikah pa so videli tudi mnoge svoje prijatelje, ki so žrtvovali svoja življenja za svobodo.

Tudi mi mladi smo si z zanimanjem ogledali razstavo, ki nam je zgovorno in živo približala podobo naše doline med NOB.

Naši osmošolci

8. a RAZRED OŠ GORNJI GRAD:

Jura Zagožen, Tina Stodumil, Olja K., El. Katarina, Vojko, Marija

icev

mesečni osebni prejemki ne zadoščajo za normalno življenje.

Vzroki zato so očitni. V sestavi upokojencev prevladujejo invalidski upokojenci in starostni, ki so bili upokojeni zelo zgodaj. Nizka pokojnina je tako pogojena s krajšo delovno dobo in z nizko startno osnovo. Velik delež invalidskih pokojnin je posledica težkega dela v gozdu in neurejenih delovnih pogojev v preteklosti. Ob ocenjevanju dejanske socialne ogroženosti je sicer treba upoštevati dejstvo, da veliko upokojencev ni izključno vezano na življenje zgolj s pokojnino. Primanjkljaj sredstev si zagotavljajo z nekaterimi kmetijskimi dobrinami, z delom za druge občane, borci pa dobivajo nadomestilo do minimalne pokojnine. Ob tem je seveda res, da ti dodatki stanje le blažijo in socialno varnost ne zagotavljajo.

J. P.

Kmečki dan v Trnavčah

22. avgusta 1981

Ob lepem vremenu, obsežnem in zanimivem programu in številnih gledalcih (cca 1500) je letos minil "Kmečki dan" v Trnavčah, ki so ga pripravili prizadevni domačini skupaj s Turističnim društvom Mozirje.

FOTO MIKLAVC VL.

Zadovoljni gledalci so komaj uspeli slediti vsem starim kmečkim opravilom, ki so se "v živo" odvijala pred njimi in sicer: krtanje volne, mlavje žita s cepci in s staro mlatilnico, kuhonje žganja, trenje lana, podkrvovanje krav, krpanje

starih loncev, izdelava brezovih metel in večer v kmečki hiši.

Posebej zanimivo je bilo tekmovanje mladih v kosnji in zlaganju krme na ostrovi, kjer so se pomerili aktivni mladih zadružnikov iz Gornjega grada, Ljubnega, Nove Štifts, Luc in Šmihela. Zmagali so mladinci iz Gornjega grada pred Šmihelom, Ljubnim, Novo Šifts in Lucami. Veselica s srečovanjem na prostem okrog Čohovega kozolca je trajala pozno v noč.

Celotna prireditev je bila po zaslugi

prizadevnih domačinov odlično izvedena. Zlasti pa je bila dobro sprejeta od gledalcev po vsebinski plati, ki je na izvirni način oživljala spomine na kmetovo življenje in delo nekvi.

Vitnarski center v Mozirju

Letos 1. septembra je v Mozirju začela delovati nova in zelo zanimiva poslovna organizacija, ki posluje s svojimi člani - kooperanti po vsej Sloveniji. Na kratko se imenuje "Vitnarski center", njen uradni naziv pa je "ZKZ Mozirje - TOZO trgovina in gostinstvo - delovna enota Vitnarski center". Njen prvi vodja je Slavko Mles, ki je bil pred tem predstopnik vitnarske sole v Medlogu pri Celju.

Osnovna naloga centra je:

- oskrba slovenskih vitnarjev z repromateriali
- in pospeševanje specializacije vitnarske pridelave v Sloveniji.

Doseženi rezultati poslovanja so izredno ugodni in vzpodbudni. Vključenih je že preko 30 vitnarjev in vitnarskih organizacij. Število članov pa se stalno raste.

Osnova za realizacijo zamisli o ustanovitvi "Vitnarskega centra" v Mozirju je bil že delni domicil Zmista slovenskih vitnarjev, ki se je začel ob nastajanju Savinjskega gaja, vse drugo pa je dobivala še

Kmetijska zadruga v Krzicah, ki je za začetek
umčila centra potrebne pisarniške in
skladiščne prostore v Ljubki.

Bogat program ob občinskem prazniku

4. september

Danes je bila v okusno urejenem razstavnem
prostoru stare kovarčije v Savinjskem gaju
odprta razstava plastik Janka Dolenca.
Umetnik je bil rojen v Krzicah, zdaj pa
živi v Ljubici, sicer pa je sin znanega
kiparja in podobarja z Rečice ob/L.
Razstavo je odprl direktor moderne galerije
v Ljubljani Zoran Kržišnik. Ob tej priliki
so šmihelski pevci pod vodstvom Antona
Semana zapeli nekaj pesmi, v kmečki hiši
v gaju pa je Robom Franc iz Robanovega
kota igral domovce viže na citre.

6. september

V programu letšnjega občinskega praznika
je bilo vključeno tudi slovesno odkritje
spominke plošče odbora OF v Šmihelu na
hiši Pavla Golčnika - Jesernika.

Splošno znano je velik prispevek Šmihelčanov
v boju proti okupatorju. Že leta 1941 so pričeli
z organiziranim odporom. Takratni gospodar

na Jesenikovem Lovro Golčnik je bil glavni pobudnik tega boja, pa je zato bil v njegovi hiši ustanovljen odbor OF že oktobra 1941. Gestapo je kmalu odkril to dejavnost in je njene pobudnike ter sodelavce postrelil ali pa odgnal v koncentracijska taborišča. Šmihel je takrat doživel velike tragedije.

FOTO MIKLAVC VL.

Zato je bila letošnja slovesnost pred Jesenikovo hišo le skromna odložitve šmihelskim žrtvam in bojem za svobodo.

Zbrano množico domačinov in gostov, med katerimi je bilo tudi več prvoborcev, je z izbranimi besedami pozdravil predsednik

FOTO MIKLAVC VL.

Anton Jerman odkriva spominsko ploščo

naškega odbora SZDL Anton Jerman. Za tem je spregovaril predst. OK SZDL Jože Kumer. Ploščo je nato odkril Anton Jerman in jo predal v skrb aktivu mladih združnikov. Upravičeno lahko zapisem, da je bila to izredno prisilna slovesnost na najbolj pravem mestu.

Del Jesenikove družine: gospodinja Terezija, Rozika, sinova Lovro in Marjan, Zefka (por. Fužir) in gospodar Pavel.

8. september

Letosnja živilorejska razstava, ki je bila 8. sept. v Ljubiji, je bila v povojnem času že sedma. Regijski značaj je dobila z udeležbo rejcev občin Mozirje, Velenje in Žalec. Na razstavi je bilo prikazanih 129 živali 73. rejcev, od tega 55 iz občine Mozirje, 10 iz Velenja in 8 iz Žalca.

Pestra podoba
razstavnega
prostora

Mladi zadružniki
s posameznih
delovnih enot so
se takole pripeljali
na razstavišče

Gledalci sledijo delu ocenjevalnih komisij

*V komisiji za odbiro najboljših živali so bili:
Jože Ferčej, prof. dr. agr.
Nace Lovšin, dipl. ing. agr.
Ivo Vomer, prof. dr. vet.
Dolfe Cizej, prof. dr. agr.
Bojan Vendl, dipl. ing. agr.*

Tudi moziški
konjeniški klub
je popestril
program

Kvaliteta razstavljenih živali je bila izjemno visoka, zato so bile upravičene izjave strokovnjakov, da je bila to doslej najbolj kakovostna razstava rjavega goveda v Sloveniji pa tudi v Jugoslaviji. To trditev najbolj nazorno potrjuje podatek, da je od 89 razstavljenih krav bilo 61 turkih, ki so v eni laktaciji dale več kot 5000 litrov mleka. Tri med njimi so dale celo preko 8000 litrov mleka. Najboljša je bila krava SILNA (lastnik Edi Jurjenc iz Luvanja), ki je dala v eni laktaciji 8442 litrov mleka.

Odlično so se odrezali tudi rejci iz krajevne skupnosti Mozirje. Med najboljšimi so bili: Anton Verbnč iz Smihela, Jože Karolt in Anton Brinčevc iz Brezja, Franc Fajfar in Franc Jurkovnik iz Lepe njive, Ivan Stelšek iz Smihela in Jože Brinovšek iz Ljubije.

Razstavo si je ogledalo blizu 3000 gledalcev od blizu in daleč.

9. september

Razstava „Gorenja Savinjska dolina v boju“, ki je bila v razstavnici galeriji kulturnega doma v Mozirju slovesno odprta 9. septembra, je rezultat večletnih prizadevanj pešice entuziastov - prostovoljcev, ki jih neumorno vodi sedanji urednik „Savinjskih novic“ Aleksander Videčnik iz Mozirja. Najbolj prav bo, če zapisem, da gre prav njemu zahvala, da je v zadnjih treh letih uspelo zbrati in rešiti

pred uničenjem toliko dragocenih dokumentov, slik in listin iz časa NOG. V arhivski zbirki kulturne skupnosti se hrani pravo bogastvo te dediščine, ki bo s stalnim dopolnjevanjem lahko veliko pripomoglo k

Gustl Kriznik, Milan Venišnik in Vlado Miklavc obujajo spomine na tiste težke dni.

FOTO VIDEČNIK A.

Zanimanje za razstavo je bilo izredno

odkrivanja vrednot narodnoosvobodilnega boja v naši dolini.

Kljub temu, da je soliško preveč razstavni prostor v kulturnem domu obkraj velik, pa le ni bilo mogoče razstaviti vsega zbirnega gradiva. Obiskovalci pa so visoko ocenili vrednost razstave zaradi sistematično prikazanih dogodkov, zlasti pa še zaradi množice izvirnih fotografij in dokumentov.

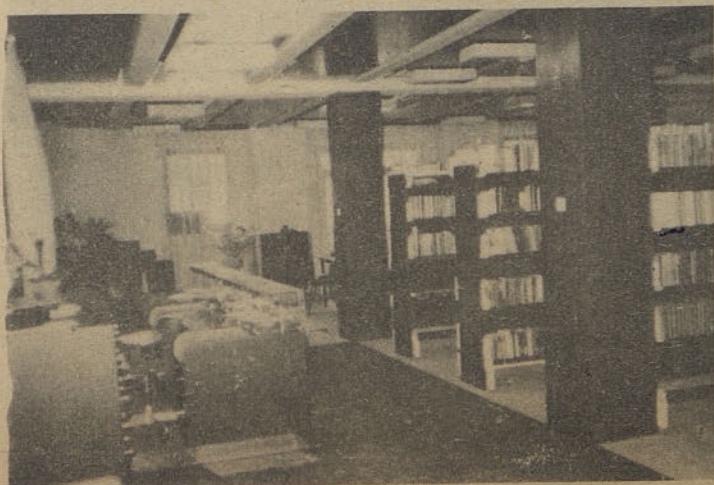
9. september

Novi prostori matične knjižnice

V tednu občinskega praznika je dobila tudi občinska matična knjižnica nove prostore v kulturnem domu v Mozirju. Sedaj sta združena oba oddelka, mladinski in tisti za odrasle. To je seveda veliko bolje, kot pa je bilo v prejšnjih prostorih, ko smo imeli prostore v dveh nadstropjih. Tudi del, namenjen čitalnici je mnogo bolj prikopen. Tu so tudi revije in

priročniki, pa še glasbeni kotiček, ki ga nameravamo s časom še povečati. Prostori so lepo in pregledno urejeni, tako se bodo v njih bralci in delavci knjižnice bolje počutili.

V knjižnici želijo, da bi krog stalnih bralcev hitreje rasel in da bi prihajalo čimveč obiskovalcev v lepo urejeno knjižnico.

Novi prostori matične knjižnice v Mozirju

10. september

Ob prisrčnem kulturnem programu cicibanov, ki so ga predvajali številnim gledalcem, je bil 10. septembra svečeno odprt otroški utes v Mozirju. Že sama udeležba prebivalstva pri tej svečanosti in pa interes pri ogledu vseh prostorov v novi zgradbi je pokazal, kako težko pričakovom je bil ta objekt.

Kulturni program cicibanov

117
imenu
za visoko
vo. Basti, v
ncev pa Marjan
a poudarila, da so
le priznanja za minu-
več predvsem spodbuda
za boljše in še uspešnejše
prihodnje.
J. P.

načrt

Krajevna skupnost razmišlja o usta-
novitvi stanovanjske zadruge, saj bi
njeni člani imeli določene koristi od
tega. Glede komunalnega urejanja
bodoče stanovanjske soseske pa se
še niso odločili kdo bi ta dela
prevzel. Vsekakor pa bo treba po-
skrbeti tudi za uveljavljanje kraju-
ni urejanjem zemljišča, kot to

SO Mozirje je pripra-
zazidalnem načrtu „Me-
solčavi. Pri urejanju nove
se bo potrebno razširiti prostor
regionalni cesti za avtobusno
postajališče. Pridobili bodo 21
stavbnih parcel. Seveda predhodi vse-

Otroško varstvo

Zgradba za vrtec v Mozirju je gotova. V njo so se že vselili najmlajši, ki so doslej bili v šolski stavbi. Zanimanje za otroško varstvo na sploh je veliko, zato nameravamo bralce podrobneje seznaniti z nekaterimi novostmi, ki jih bo vrtec zagotavljal.

Predvsem gre za lepo urejeno stavbo, ki je zgrajena po zahtevah v tej stroki. Zat so bili stroški za njo prilično visoki. Po pogodbi je montažni del stal okoli milijarde starih dinarjev. Dodatna dela v kletnem predelu so veljala skupaj z vsemi gradbenimi deli vred 324 starih milijonov. Za opremo so namenili do 200 starih milijonov dinarjev. Tako so v glavnem predračunske postavke obveljale.

Vsekakor je novost v tem, da bo novi vrtec sprejemal od 1. 9. t. l. dalje v varstvo tudi dojenčke. Ta oddelek jasli je povsem ločen od ostalih, kar zahteva posebna nega varovancev. Za te otroke je določen posebej postavljen red. Poskrbljeno je za poseben vhod, kjer je na voljo prostor za vozičke. Dalje so pripravljene v ločenem prostoru previjalne mize. Skratka, vse je upoštevano! Tudi posebna mlečna kuhinja je namenjena dojenčkom, ki bodo tako vsestransko varno in sanitarno neoporečno živeli v okolju, podobno domačemu.

Vrtec bo razpolagal še z 1 oddelkom za otroke od 2 do 3 let, z dvema oddelki za starost od 3 do 7 let. Pri slednjih omogočajo prostorske razmere še delitev na dve skupini, če bi bilo dovolj zanimanja. Vsekakor bi v tem primeru starostna skupina od 6 do 7 let imela celodnevno pripravo za vstop v šolo. Skupna zmogljivost vrtca bo 180 otrok, to pa naj bi zadoščalo za mozirske prilike za kakih 5 let.

Glede osebja je zagotovljena potrebna strokovnost. Za oddelek varstva dojenčkov pa je predvideno vodstvo po medicinski sestri, njej v pomoč pa bo negovalka.

Starši, ki bi želeli vključiti svojega otroka v varstvo naj napišejo vlogo na vodstvo

Vzgojno varstvene organizacije Mozirje. Ta jih bo obvestila o sprejemu.

Glede plačila pa je tako, da plačajo starši le 40 % cene, medtem, ko se ostalo pokriva iz sredstev SIS za otroško varstvo. Socialno šibkim se odobrava poseben popust na že omenjeno znižano ceno. Najnižji prispevek staršev bi bil tako 200 din, medtem, ko se hrana plačuje posebej. Od 2 do 7 let velja hrana 20,00 din, za dojenčke

Anica Kladnik

pa 40,00 din na dan. Tudi ti dve ceni sta znižani z družbeno pomočjo. Običajno odmerjeni prispevek po otroku je 1200 din mesečno in dodatno še cena hrane. Pri tem velja dogovor, da se hranarina plačuje le za tiste dneve, ko je otrok v varstvu, prispevek pa mesečno! Za dojenčke, ki zahtevajo večjo nego bo prispevek postavljen na 1400 din mesečno.

Vodja varstvene organizacije Anica Kladnik je na naše vprašanje, če je možen vpis v vrtec iz drugih krajev naše občine odgovorila pritrdilno. To bi prišlo v poštev, če se denimo mati vozi v Mozirje na delo. Torej ni preprek, da bi sprejeli v vrtec otroke iz drugih krajev naše občine.

odnosov med ljudmi. Ne le znotraj kolektiva, prevzemali so odgovorne družbenopolitične funkcije v občini.

V času povojne izgradnje in obnove narodnega gospodarstva je bila lesna industrija postavljena pred težke in odgovorne naloge. Izpolniti je bilo treba

samoupravljanja pa je prejelo 117 delavcev in upokoјencev. V imenu delovne organizacije se je za visoko odlikovanje zahvalil Ivo Bastl, v imenu vseh nagrajencev pa Marjan Dobrovč. Oba sta poudarila, da so odlikovanja ne le priznanja za minulo delo, temveč predvsem spodbuda in obveza za boljše in še uspešnejše delo v prihodnje.

J. P.

Zazidalni načrt v Solčavi

Izvršni svet SO Mozirje je pripravil odlok o zazidalnem načrtu „Medica“ v Solčavi. Pri urejanju nove soseske bo potrebno razširiti prostor ob regionalni cesti za avtobusno postajališče. Pridobili bodo 21 stavbnih parcel. Seveda predhodi vsemu urejanjem zemljišča, kot to predpisi zahtevajo. Takšno komunalno urejanje zemljišča je zahtevna stvar, treba je poskrbeti za dovode vode, elektrike in urediti cestišča.

Krajevna skupnost razmišlja o ustanovitvi stanovanjske zadruga, saj bi njeni člani imeli določene koristi od tega. Glede komunalnega urejanja bodoče stanovanjske soseske pa se še niso odločili kdo bi ta dela prevzel.

Vsekakor pa bo treba poskrbeti tudi za uveljavljanje kraju primerne gradnje. Dogovorili so se za primerne hiše, ki bodo po izgledu sodile v to okolje.

Skrb za zdravje delavcev

V delovni organizaciji Elkroj so se odločili za zdravstveni pregled vseh delavcev. Opravili so ga v enoti ZD Nazarje. Pregledali so 334 članov kolektiva in ugotovili, da je od tega 173 zdravih, medtem ko se jih 161 ni počutilo zdrave. S podrobnimi pregledi so ugotovili razne obolenosti, največ odstopov od normale so beležili pri vidu, kar 43 pregledanih ima težave s sluhom in tako naprej. Povprašali so jih tudi, če so z delom zadovoljni, le 10 delavcev je izjavilo, da niso zadovoljni. V zaključku

poročila je specialist za medicino dela dr. Franc Širko zapisal: „Preventivni zdravstveni pregled celotnega kolektiva je bil gotovo potreben, saj to dokazujejo navedeni podatki o zdravstvenem stanju. Ob pregledu nismo ugotovili težjih nepopravljivih bolezenskih stanj...“

Zdravnik je predlagal možnost aktivno organiziranega odmora v obliki prostih vaj ali drugega načina razgibavanja in v razmislek več krajših odmorov med delom.

(Izveček „Kroj“-3)

Nedokončana planinska postojanka celjskega PD v Logarski dolini

12. september

Od lanskega maja pa vse do zdaj smo
hojirjani budočo spremljali napredovanje
del na izgradnji nove blagovnice, ki smo
je bili hudo potrebni. Zaradi hitre rasti
kraja so postale mozirske trgovine že prava

Pogled na gradbišče maja 1980

Častni gostje pred svečano
otvoritvijo objekta

načloga za kupce
in trgovce. V samo-
postrežni trgovini
v stari "Pevčevi" hiši
in v mali trgovini
z zelenjavo, sadjem,
kruhom itd. v

"Trikučevi" hiši je
zlasti ob sobotah
prihajalo do nepopis-
nih gneč. Nekoliko
boljše je bilo v
manufakturni trgo-
vini v "Melavčevi"
hiši, pa tudi ta
lokal ni bil primeren.

V trgovski delovni
organizaciji "Savinja"
so tekli razgovori
ni priprave na
izgradnjo nove
blagovnice že nekaj
let. Zares pa se je
začelo 5. maja 1980.

Takrat so delavci GIP VEGRAD iz Velenja pričeli s pripravo terena za gradnjo. Dela so potekala sorazmerno hitro.

3. julija 1981 so se že odprla vrata samopostrežne trgovine v pritličju. Svečana otvoritev celotnega objekta pa je bila za občinski praznik 12. septembra.

Pozdravni govor je imel predsednik Izvršnega sveta občine Mozirje Vrhovnik Anton, historiat te investicije je orisal sedanji direktor "Savinje" Gabrovec Rudi, trak pa je prerezal bivši direktor Lamut Srečko, ki si je močno prizadeval

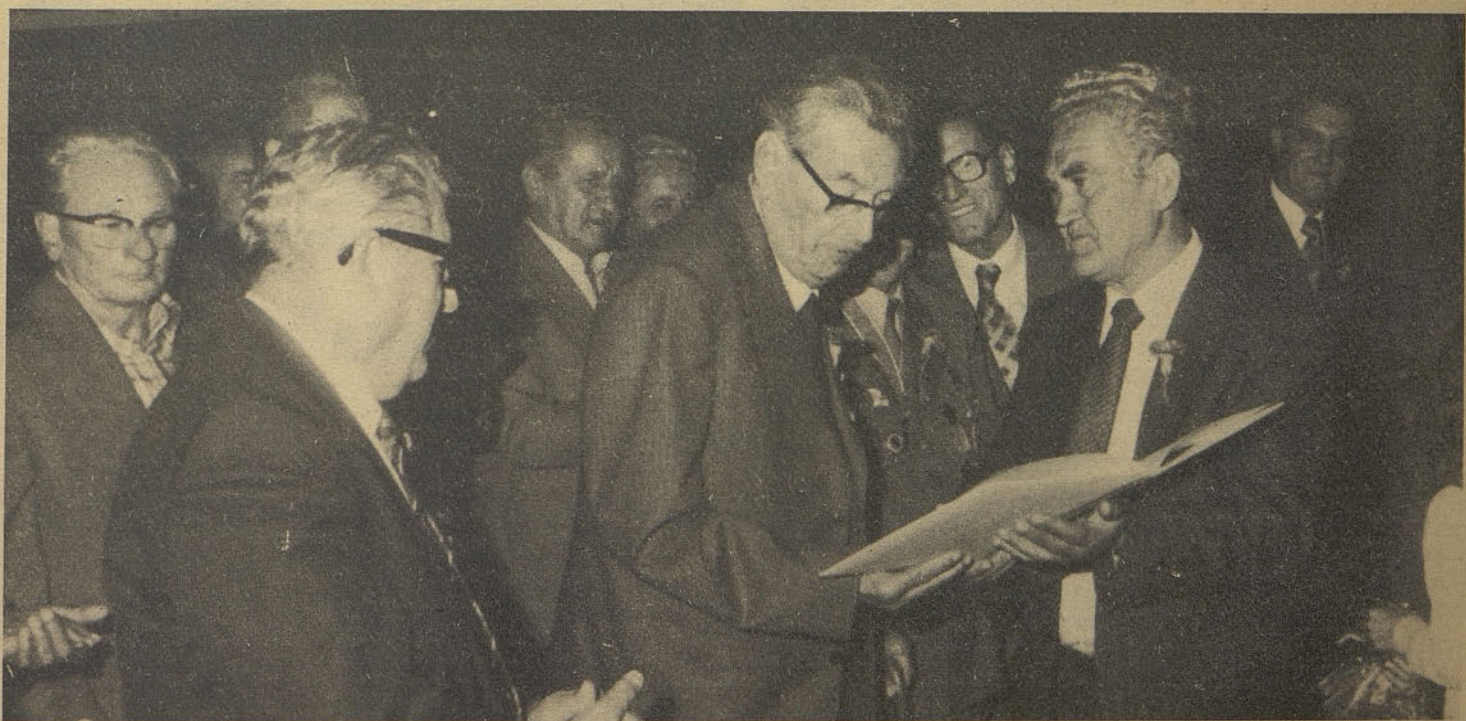
*Lamut Srečko bo vsak trenutek
prerezal trak*

za izgradnjo tega pomembnega objekta.

Celotna investicija je znašala 46 milijonov dinarjev. Samopostrežna trgovina v pritličju, oddelki tekstila, galanterije, spominkov in papirnice v prvem in oddelki pohištva ter športne opreme v obzgem nadstropju merijo skupno 1200 m² neto prodajnih površin, vsi pokriti prostori v objektu pa znašajo 1998 m².

12. september

Letošnji občinski praznik je bil v pravem pomenu besede zaključek velikih delovnih zmug. Poleg tega, da je bila osrednja slovesnost v hozoju, ^{ki} ~~je~~ ^{bil} tudi sicer naš kraj organizator pomembnih političnih, kulturnih in sportnih prireditel, poleg tega pa so se ob prazniku srečano zaključile tudi pomembne gospodarske prireditve. Tudi program, ki ga prilagam temu zapisu, verjetno ne bo mogel dovolj nazorno predstaviti kako srečano, živahno in pestro je bilo v teh dneh pri nas.

Franc Leskošek—Luka častni občan občine Mozirje

Najprejanejše je svedela bilo na seji nek zborov 50 hozojev v nabito polni dvorani kulturnega doma. Posebno vrednost temu slovesnemu

**40 let vstaje
slovenskega naroda**

**OBČINSKI PRAZNIK OBČINE MOZIRJE,
12. SEPTEMBER**

VLJUDNO VABLJENI!

**SVEČANA SEJA
SKUPŠČINE OBČINE MOZIRJE
12. SEPTEMBRA 1981 OB 9. URI
V KULTURNEM DOMU V MOZIRJU**

PREDSEDNIK SKUPŠČINE
OBČINE MOZIRJE
Hinko ČOP

SPORED PRAZNOVANJA

petek, 4. 9. 1981 ob 16. uri

otvoritev razstave Janka DOLENCA v Savinjskem gaju - Turistično društvo Mozirje

sobota, 5. 9. 1981 ob 7. uri

obratniška športna tekmovanja, ob 14. uri podelitev odličij in razvitje prapora v Savinjskem gaju, nato prosta zabava - Obrtno združenje Mozirje

ob 10. uri

otvoritev večnamenske stavbe v Solčavi - ZKZ Mozirje in Krajevna skupnost Solčava

ob 16. uri

srečanje borcev ter svojcev padlih in umrlih borcev I. SNOUB Toneta Tomšiča s kulturnim programom v Gornjem gradu - Občinski odbor ZZB NOV občine Mozirje

nedelja, 6. 9. 1981 ob 7. uri

manifestativni pohod s strelskim tekmovanjem v Mozirju - Občinska strelska zveza in ZRVS Mozirje

ob 8. uri

otvoritev strelišča in medobčinsko strelsko tekmovanje lovskih družin občine Mozirje na glinaste golobe v Zgornjih Pobrežjih - Lovska družina DRETA Nazarje

ob 10. uri

odkritje spominske plošče odboru OF v Šmihelu pri GOLIČNIK Pavlu - JESEVNIKU - ZZB NOV Mozirje

torek, 8. 9. 1981 od 7-12 ure

regijska živinorejska razstava v Ljubiji - ZKZ Mozirje

sreda, 9. 9. 1981 ob 17. uri

otvoritev razstave Gornja Savinjska v boju in obnovljenega kulturnega doma v Mozirju
- Prosvetno društvo, kulturna skupnost Mozirje in Muzej revolucije Celje

četrtek, 10. 9. 1981 ob 13. uri

otvoritev kmetijskega strojnega centra v Spodnji Rečici - ZKZ Mozirje

ob 16. uri

otvoritev vrtca v Mozirju - Vzgojno varstvena organizacija Mozirje

petek, 11. 9. 1981 ob 15. uri

otvoritev telefonskega omrežja v občini Mozirje v Lučah

ob 15. uri

košarkaški turnir v Mozirju na igrišču pri šoli in v Lokah - ZTKO občine Mozirje

sobota, 12. 9. 1981 ob 8. uri

otvoritev blagovnice v Mozirju - Savinja Mozirje

ob 9. uri

slavnostna seja zborov Skupščine občine v Kulturnem domu Mozirje

ob 10.30 uri

javno zborovanje v Savinjskem gaju

zboru je prispevala navzočnost prvega koman-
danta slovenskih partizanov Franca
Lerskoka - Luke, člana predsedstva ZKD
Andreja Marince, generalnega sekretarja
predsedstva SFRJ Ivana Dolničarja, člana
predsedstva SRS Toneta Boleta in partizanskih
komandantov Mirka Jermana, Jožeta Štoka-
Krstana, Milana Venišnika, Franca Stadlerja
ter delegacije povratne občine Čajetina.
Slavoslovni govornik je bil predsednik SO
Mozirje Hinko Čop, v kulturnem sporedu pa so
nastopile pevke z Ljubnega ter mozirski
osnovnošolci.
Posebno slovesno je bilo ob podelitvi letošnjih
občinskih nagrad in priznanj. Polna dvorana
je navdušeno pozdravila imenovanje Franca
Lerskoka - Luke za častnega občana občine
Mozirje.

Milan Venišnik med govorom. V ozadju Delavska godba na pihala naše občine in združeni pevski zbori

Med magrajenci iz območja cele občine je ok tej priliki prejel denarno nagrado tudi Vlado Kortko iz Mozirja, ki je bil ustanovitelj delovne organizacije ELKROS. Takrat se je kolektiv imenoval "Krojastvo - šiviljstvo, Mozirje". Zasluga magrajenca je, da je kolektiv stopil na pot industrijske proizvodnje. To delovno organizacijo je vodil 20 let.

Na svečani seji je krenila dolga potovanja ljudi na prireditveni prostor pri Savinjskem gazju, ki je bil slavnostno okrašen. Tu je zbrani množici spregovoril naš rojak, diplomat in spomeničar Milan Venišnik. Izjemno praznično vzdušje je dopolnil še bogat kulturni program.

Kronika v zvoniku

Starejši ljudje v Mozirju so vedeli povedati, da je v krogli zvonika shranjena vrsta zanimivih listin in vreden denar. Ko se je letos zvonik prekrival, so delavci res našli steklenico, ki je bila močno poškodovana. V njej so bili zapisi in nekaj denarja iz časa stare Avstrije in iz prvega obdobja stare Jugoslavije. Župnijski urad je dal vse skupaj na voljo arhivu Kulturne skupnosti. Naredil se je prepis listin, da se tako ohrani javnosti vsebina zapisov. Žal so bili nekateri listi papirja močno poškodovani, saj je bila steklenica očitno prestreljena med bojem za Mozirje. Kaj je torej bilo shranjenega v krogli pod samim vrhom zvonika?

Prvi zapis iz leta 1887 je napisal takratni župnik v latinščini. Tisti v slovenščini je bil hudo poškodovan. Bolje se je ohranil novejši, izpod peresa Frana Vajda iz maja 1924.

Sestavek ima naslov "kratka kronika našega trga 1887 - 1924". Najprej je omenjeno, da je bilo ob prenovi zvonika l. 1924 najdeno v "kugli" več starega denarja in dve listini, prvo je napisal takratni župnik Zehelj, drugo pa takratni župan Anton Goričar.

Opisan je potres na Veliko noč leta 1895, ki da je pustil v mnogih trških stavbah sledove in razpoke.

Leta 1900 je dobil trg Mozirje politično ekspozituro, vendar jo je že leto kasneje izgubil, ker je postal takrat Gornji grad sedež sreza. Baje so si tržani močno prizadevali, da bi ta urad ohranili, pa jim to ni uspelo.

O hudi suši v letu 1908 omenja zapis med drugim tudi to, da 65 dni poletnega časa ni deževalo, vendar je bila letina dobra, posebej pohvaljeno je vino!

Opisuje nato razmere med prvo vojno, ko so uvedli razne karte za

preskrbo prebivalstva. Količine živil na nje pa so bile iz tedna v teden manjše. Bila je huda lakota. Leta 1915, po vstopu Italije v vojno so uredili mnoge bolnišnice v Mozirju. V mozirski in ločki gmajni so postavili vojaške barake. V Mozirju so uredili tudi živinozdravstveno vojaško postajo, ki je imela na zdravljenju kakih 600 konj. V vojnem času so izvajali hude zaplembe živeža. Farni cerkvi so odvzeli tri zvonove in bakreno strešno prevleko zvonika.

1981 je napočil za trg velik trenutek - svoboda. Novo narodno državo so tu z navdušenjem sprejeli. Bile so velike prireditve in ustanovili so narodno stražo, ki pa ni imela kaj prida dela, ker je v trgu vladal red. Umika avstrijskih armad Mozirje ni občutilo, le manjši premiki vojakov so bili ob bojih za Koroško.

V gospodarskem pogledu je trg hitro napredoval. Takoj po vojni so ustanovili elektrarno, ki pa splošno ni dobro delala. Leta 1920 so jo obnovili in odstranili ves vojni material. Ustanovili so tudi lesno-obrtno zadrugo.

Fran Vajd nato opisuje sestav občinskega odbora in spisek v vojni padlih fantov in mož iz Mozirja. Navaja imna obrtnikov, ki so popravljali cerkveni zvonik in župnišče.

Po vojni se je v kraju močno razvila lesna trgovina. Pomembno pa se je dvignil tujski promet.

V pripisu navaja Fran Vajd: "Ob začetku vojne z Italijo so pribežali k nam Goričani. Bili so zavedni Slovenci. Večina se jih je vrnila..." Tudi ob tem popravilu zvonika so vložili v kroglo vse listine, denar in priložili nov zapis in primerke sedanega denarja.

A. V.

Prepis listin, ki so bile najdene v krogli zvonika župne cerkve v Mozirju. V drugi polovici leta 1981 so pričeli s prekrivanjem med vojno poškodovanega zvonika, dobil je bakreno preobleko. Ob tej priliki so odprli kroglo pod križem in v njej našli poškodovano steklenico, verjetno od piva. Tako so bili večidel poškodovani tudi dokumenti v njej. Poškodba izvira domnevno od strelne luknje. Ker je torej bila steklenica odprta je bil uničujoči vpliv vlage in toplote opazen na papirju. Zato nekatere vsebine ni bilo mogoče zanesljivo prepisati. Zapisi v zvoniku izvirajo iz dveh obdobj - 30. julij 1887 in 27. maj 1924. Prva listina, ki je bila dobro ohranjena je zapis župnika iz leta 1887 v kateri je zapisal dejstva o takratnem popravilu. Iz tega leta je tudi zapis, ki pa je žal močno poškodovan. Razbrati se je dalo le: V Solčavi je bilo slišati to leto od sniga volka in risa v Lučkih planinah ktera sta dosti škode napravila.... /dalje je govor o Brčki gospej - Florjančičevi/. Vse drugo žal ni mogoče brati. Iz leta 1924 pa so bile priložene kar tri listine.

1/Za časa vsteovne vojske je vojaška oblast vzela zvonove, bakreno streho na zvoniku župne cerkve v Mozirju.

Zvonik je dala pokriti s pocinkano pločevino. Leta 1924 je konkurenčni odbor popravil nadarbinsko poslopje župne cerkve, kaplanijo pa prebelil. Dal je tudi prebarvati pločevinasto streho na zvoniku s temno rdečo barvo, jbolko in križ pozlatiti. V jabolku so našli listino iz leta 1887 in nekaj takrat veljavnega denarja, vse te reči so vložili zopet nazaj. Priložil se je tudi ta list.

Župnik je bil tedaj Franc Krošelj, kaplan Martin Avšič, cerkvena ključarja pa Jože Lekše in *Karel Copar*.

V cerkvenem letu 1924, dne 27. velikega travna ob 4. uri popoldan so nataknili kroglo na ta zvonik sledeči delavci: Deleja Franc, F. Krumpačnik, Ig. Krumpačnik, Anton Robida, Franc Klemenak, Venišnik Anton Ivan Copar.

Ob tej priliki so vložili tudi listino v kateri je napisana kratka kronika trga izpod peresa Frana Vajda. Takole glasi:

"Kratka kronika našega trga 1887 - 1924.

Ko so v maju 1924 prenavljali zvonik ter pleskali pločevinasto streho - baker je vzela vojna - so našli v "kugli" dve listini, prvo je sestavil tedanji zaslužni župnik Jos. Zehelj, drugo pa tedanji župan Anton Goričar. Slednji je umrl 1922 v decembru. Priloženega je bilo več kovanega denarja. Vse se je vnovič položilo nazaj v kuglo.

V tej dobi 37 tih let od l. 1887 se je mnogokaj spremenilo v našem prijaznem trgu.

Močan potres 1895 na Veliko noč je v trških hišah tu pa tam zapustil znatne razpoke.

Leta 1900 smo dobili politično ekspozituro, drugo leto pa smo jo zopet izgubili. Gornji grad je postal sedež sreza Gornejgrajskega. Veliko so si prizadevali tržani mozirski, da si ohranijo ta urad. Žalibog nismo uspeli.

1908 je bila huda suša, ki je trajala od 7.6. do 15.8. Letina je bila kljub temu praj dobra. Bilo je posebno dosti sadja. Vino izvrstno. V tej dobi so regulirali našo bistro Savinjo. Začrtali so ji novo stalno strugo.

Leta 1911 je bila zopet huda suša.

Grozovita svetovna vojna se je začela l. 1914 in je dvignila tudi naš trg iz njegovega miru. Ob začetku vojne z Italijo l. 1915 so se nastanili tudi v našem trgu vojaki. Bile so to razne polske bolnice in tren s številnimi vozovi. Imeli smo tudi konjsko bolnišnico s cca.

Konjeniki se uveljavljajo

Že lonsko leto je konjeniška sekcija pri turističnem društvu Mozirje organizirala zelo uspešno tekmovanje v preskakovanju visokih ovir. Prireditev je bila na Lenčkovih travnikih za pravno zgradbo kmetijske zadruge v Ljubiji, gledalcev pa se je nabralo okrog 3000.

1980 leta - tekmovanje v Ljubiji
 Letosnja prireditev, ki je bila 5. oktobra in je imela značaj medrepubliškega tekmovanja, pa je preseгла vsa pričakovanja. Sodelovali so konjeniki iz novega sada, Zagreba, Koprivnice, Đakovca, Zlatice, Celja, Mozirja in konjenica milice iz Beograda.

1981 v Lokah - pozdrav občinstvu pred tekmo
 Brizadevni mozirski konjeniki so izredno kvalitetno in domiselno pripravili tekmovalsko arena in tribune za gledalce na rezervnem nogometnem igrišču ob Savinji.

Preko 5000 navdušenih gledalcev je vzpodbujalo konjenike pri preskakovanju visokih ovir.

1981 - Folklorni plesi med tekmovanjem

600 konj. V Mozirski in ločki gmajni so postavili vojaške barake. Leto za letom je bilo hujše pomanjkanje živeža. Uvedle so se krušne, sladkorne, petrolejske, tobačne karte. Teden za tednom so se krčile količine živeža, ki so se smele porabiti. Koliko nesrečnih kletev so izzvale te nesrečne karte. V vojni dobi so rekvirirali živila, moko, krompir, mast in drugo. Mlini so bili pod strogim nadzorom. Naši cerkvi je vojna pobrala vse tri zvonove. Težko so se ločili farani od njih. L. 1918 oktobra smo postali svobodni Jugoslovani. Našo novo narodno državo je naš trg pozdravil z velikim navdušenjem. Vršile so se velike manifestacije. Ustanovila se je narodna straža, pa ji ni bilo treba nikoli intervenirati. Stražili so le barake na gmajni. - Armade so se s fronte pomikale po državni cesti Žalec-Celje. Tu sem so prišli le posamezni vojaki. Tudi v ~~skraj~~ bojih za Koroško je šlo nekaj vojakov skozi trg.

Trg je po vojni v gospodarskem pogledu napredoval. Že leta 1918 se je ustanovila elektrarna, ki pa je spočetka slabo funkcionirala. 1920 so jo temeljito popravili. Stari vojni material so nadomestili. Ustanovila se je lesna-obrtna zadruga. Člani so rokodelci lesne stroke.

L. 1923 so v decembru dobili dva nova zvonova. Sedaj se nabira za tretjega.

Občinski odbor je bil sestavljen takole:

župan Matija Goričar, svetovalci Ivan Vajt, Franc Celinšek, Jože Matjaž, odborniki Ivan Pušenjak, Franc Mlinar, Martin Šuster, Anton Miklavc, Anton Lekše.

Kleparska dela na zvoniku je izvršil domači klepar Ignac Krumpačnik, stavbna stavbni mojster - domačin Franc Deleja p.d. Žikarjev.

V našem trgu se je po vojni zelo razvila lesna trgovina. Dvignil se je tujski promet.

H sklepaj naj še naštejem mladeniče, ki jih je pobrala vojna.

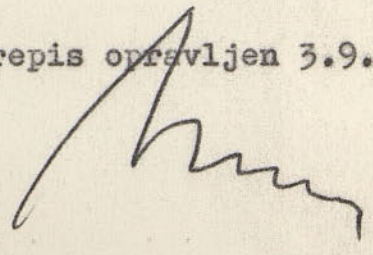
Še leta 1922 mi je omeniti, ko se je končala dolgotrajna pravda med občino in tkzv. upravičenci. Svet se je že razdelil. Poprej kamenita gmajna je sedaj rodno polje.

V Mozirju, dne 27. maja 1924
/podpis Franjo Vajd/, kronist
in učitelj

Pripis: "Ob začetku vojne z Italijo so pribežali k nam Goričani. Bili so zavedni Slovenci. Večina se jih ^{je} vrnila..."

Fr.V.

Prepis opravljen 3.9.1981.

Asfaltni trak podaljšán do Firberja

Lepoujivčani so držali besedo! Ob finančni pomoči KS (krajevne skupnosti) kozinje, zlasti pa še ob velikem prispevku krajanov in denarja, lesu in delu, je uspelo asfaltno cesto ob Ljubiji nategniti do Vreš Terezije ali po domače do Firberja.

To je zelo pomembna pridobitev za prebivalce ob tej lepi dolini, ki se tako še bolj približa kozinje, odpirajo pa se tudi ugodnejše možnosti za promet proti Belim vodam, Smrekovcu, Črni na Koroškem in Velenju.

Dolžina novega dela ceste od Lepoujivskega kamnaloma do Firberja znaša 2700 metrov. Samo za asfalt je bilo treba odšteti 2,85 milijona dinarjev, od tega je krajevna skupnost prispevala 1,50 milijonov, ostalo pa so zbrali krajevni samci.

Ob 150-letnici Frana Levstika in obletnici smrti Simona Gregorčiča

Je moziško prosvetno društvo pripravilo kulturni večer. Brizadorni kulturni delavci so številnim obiskovalcem predstavili v pesmi, besedi in igri Levstikova in Gregorčičeva dela. Pri izvajanju kvalitetnega programa so sodelovali: meserni pevski zbor pod taktirko A. Lemana, recitatorji pod vodstvom Tanke Urbončeve in gledališčniki, ki so v režiji Franja Cesarja uprizorili 3. prizor Levstikovega Martina Krpana.

Vreme od jeseni do konca leta

Letosnja jesen je bila izredno lepa in topla, kar je seveda najbolj godilo kmetovalcem pri spravilu pridelkov in pri setvi ozimnin.

Prva snežna ploha 7. novembra ni uspela povsem pobeliti pokrajino, pa še tisto malo snega je v naslednjih sončnih dnevih pobralo.

Bolj zares pa se je najavila zima v noči od 12. na 13. december, ko je po dolini zapadlo okrog 10 cm snega. Pravi snežni metej z bliskovjem in grmenjem pa smo doživeli v noči od 18. na 19. december. Po dolini je zapadlo 25 cm, na golteh pa celo 60 cm pršica. Smuka je bila idealna, zato pa je bil tudi naval smučarjev na golte nepopisen.

V teh dneh je pritisknil tudi huda mraz do -18°C v nozibju.

Še pred novim letom pa je izredno močna odluga z dežjem po dolini odplavila sneg tako naglo, da so grozile poplave.

Pesnik iz Šmihela

Le malo ljudi ve, da je bil 12. aprila 1824 v Šmihelu rojen Florijan Vodovnik, ki je pozneje napisal mnoge pesmi o svojem kraju in o Gornji Savinjski dolini.

Kot sin bornih kočarjev pri posestniku Hudeju je že v rani mladosti pokazal nadarjenost in voljo do učenja. Poslali so ga v šolo v Mozirje, kjer je potrdil upe svojih dobrotnikov. Tako je tudi za njega bila možnost šolanja na celjski gimnaziji podana. To je zaključil s posebno pohvalo. Pri šolanju sta ga gmotno podpirala učitelj Anton Lajnsič in kaplan Jurij Regula iz Mozirja. Kasneje mu je izkazoval pomoč Josip Lipold, župnik in pesnik z Rečice ob Savinji, to mu je omogočilo nadaljevanje študija na modroslovni fakulteti v Gradcu. V tem mestu se je srečal s takratnimi „avstrofiliškimi“ krogi in pod vplivom dogodkov nemirnega leta 1848 krenil s poti, ki si jo je prvotno zamislil. Naj tu navedem misli Žige Laykaufa: „...ga je zalotilo noro leto 1848. Vzgojen v

avstrijskih reakcionarnih šolah, vzplamtel je v njemu takrat duh „avstrijkanstva“, najbrž so ga pa vodili visokoleteči cilji mladega sanjača in je zagadel spomladi 1848 vstopil kot prostak v 7. lovski bataljon in se prekrstil v „Karla von Sigenfelda“, katero ime je takrat drugače donelo, kakor slovensko okorno Florijan Vodovnik“. Vojaške slave ni doživljal in je kot stotnik bil upokojen. Živel je še naprej v Gradcu in tam tudi 21. 2. 1884 umrl.

Ob površni sliki njegovega burnega in ne ravno z uspehi kronanega življenja, bi človek pomislil, da gre za rojaka, ki se je v divjini tujine zgubil. Ne, Florijan Vodovnik je bil vse svoje življenje notranje povezan s svojo ožjo domovino in je njej namenjal večino svojih pesmi, ki so jih sodobniki dobro ocenili. Njegova domovinska ljubezen je prisotna v njegovih besedah, denimo tudi v pesmi, ki jo je posvetil mozirski šoli, prevedel pa jo je Žiga Laykauf. Prva in zadnja kitica glasita takole:

Predrag mi kraj spominski,
ti trgu dični kras,
kjer deček jaz planinski
prebil sem srečen čas,
kjer prvi žarek vede
mi dušo je razvnel —
in zlate sem besede
na pot v življenje vzel.

Po svetu me je tiral
življenja val besneč,
čprav se mi odpiral
drugod je cilj blesteč,
povsod sem mislil nate,
mozirski šolski hram,
na srečne ure zlate,
ki sem prebil jih tam ...

Ko je na Rečici preminul njegov dobrotnik Jožef Lipold, je Florijan Vodovnik napisal pesem V slovo, ki je posvečena „slovenskemu pesniku in pevcu“, tako je podnaslovil svoje kitice ob smrti Lipolda, ki ga je zelo prizadela.

Mozirska hranilnica je leta 1897 omogočila dr. Antonu Medvedu, profesorju iz Maribor-

ra, da je izdal zbrane pesmi Florijana Vodovnika. Žal pa ni uspel zbrati vseh njegovih stvaritev.

Čprav v tujini živeč, je ostal Vodovnik vendarle pesnik svoje rodne zemlje, saj je celo v pesmi, ki jih je pisal na bojnem polju v Italiji, vtikal sanje o lepotah naših planin in dobroti naših ljudi.

A. VIDEČNIK

Začetki šole v Mozirju

Casi, ko so Slovenci dobili prve šole segajo precej nazaj v preteklost. Seveda ni mogoče trditi, da so jih povsod hkrati ustanovljali.

Korenine mozirskega šolstva zasledimo v letu 1783, ko so v okviru takratnega župnišča pričeli s poukom najosnovnejših znanj. V bistvu gre torej za župniško šolo, kjer so poučevali duhovniki. V zvezi s tem se omenjajo kot prvi Jožef Maks Wentler, nato Jožef Orešnik in Martin Pavšek.

Ko je v Mozirju deloval kot učitelj Franc Hofbauer (1787–1822) so imeli pouk kar v njegovem stanovanju. To je bil tudi prvi posvetni učitelj. Seveda je treba vedeti, da so takrat učitelji opravljali hkrati še orglarske posle v cerkvi. Med tem so postavili šolsko poslopje, poznejša kaplanija, oziroma občinska uprava. Na nekdanjih vhodnih vratih (s ceste proti Nazarjam) je še danes viden napis Narodna učilnica.

Od 1781 do 1874 je bila enorazrednica, od 1874 do 1896 dvozrednica, od 1896 do 1905 trirazrednica in od 1905 dalje štirirazrednica. Pozneje je imela še posebne oddelke 4. razreda.

Iz listin, ki so ohranjene, je razvidno, da je poslopje, v katerem je dolgo delovala šola zgradil župnik Anton Saicinger, ki je brezplačno namenil prostore za šolo v drugem

in stanovanje za učitelja v prvem nadstropju (sedaj stanovanjska zgradba in v pritličju slaščičarna). Ne kaže ob tem spregledati velike zasluge Franca Hofbauera za trg, saj je poleg učiteljevanja opravljal še posle magistratnega tajnika. Umrl je po 36-letnem delovanju v Mozirju 9. 2. 1822.

Zapisano je, da je za otroke bilo zelo usodno leto 1883, ko je razsajal legar, ki je zahteval med njimi preko 90 žrtev.

Magistrat Mozirje je imel zemljiško knjigo, ki izkazuje vpis z dne 15. marca 1863 in se nanaša na pravice šole v poslopju številka 3, ki je bilo sicer župnijska last.

Glede obiska šole pa je zapisano, da so bile velike težave, saj so številni otroci hodili v šolo iz okoliških vasi in so morali prvenstveno opravljati domača opravila. Miselnost v ljudeh se je le počasi spreminjala v korist nujnosti šolanja. Kot je navedeno v neki listini si je za podporo šoli veliko prizadeval takratni župnik v Mozirju in znani slovenski zgodovinar Ignac Orožen.

16. novembra 1896 so odprli novo šolsko poslopje, ki ga je gradil krajevni šolski odbor od pomoči države. Na mestu, kjer je to poslopje, stalo, je danes samopostrežna trgovina.

A. VIDEČNIK

Oba prispevka, ki sta bila objavljena v Savinjskih novicah v začetku leta 1982, segata s svojo zanimivostjo vsebinsko daleč nazaj v zgodovino Mozirja in okolice ter njenih ljudi. Brez poto sta si zaslužila mesto tudi v tej kroniki.

Pred 100 leti - Savinjski sokol

V stari mozirski kroniki, ki jo je pisal takratni kronist narodni učitelj Franc Braprotnik, je pod letnico 1882 zapisano dobesedno tako:

„Se ustanovi Savinjski sokol. Pri tej priliki priredila se je velika narodna slavnost, katere se je udeležilo ogromno ljudstva iz vseh krajev širne slov. deželavine. Sokolovo zastavo, katere je veljala okoli 800 fl. (1600 kron), blagoslovil je takratni gornjeegradski dekan Potočnik.“

gotovo, da ni naključje, da je prav v Mozirju nastala prva skupina Sokolov na štajerskem. Mozirje je bilo namreč daleč naokrog znana narodnostna trdnjava, ki ni bila nič kaj po volji avstrijskim oblastnikom.

V tako razburkanih časih so torej leta 1882 v Mozirju ustanovili društvo Savinjski sokol. Vanj so se vpisali napredno misleči ljudje našega in spodnjega dela Savinjske doline. Še dve leti kasneje so na zelo slovesen način razvili prapre, ki je še danes shranjen, čeprav nekoliko poškodovan. Znamo je, da je takrat čisti Sokol predstavljal jedno vseslovankega

pokreta, zato so se naši telovadci tesno povezovali s češkimi brati. To dokazuje tudi dejstvo, da so Mozirjani naravnili svoj prapor na Češkem.

Sokol je v toku časa doživljal tudi težke čase, saj so se ob prelomnici stoletja pri strnjene vrste Slovencev politično delile, kar je slabilo narodnostni boj. Vendar pa lahko trdimo, da so v Mozirju vztrajali in uspešno delali.

Štiridesetletnice so praznovali že v dijavi Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Posebno slovesno je bilo ob 50. obletnici 26. junija 1932, ko so v Mozirju pripravili največje srečanje telovadcev. Nastopilo jih je preko 500. Ta

Ob polstoletnici Sokola v Mozirju

uspeh je zagotovil še hitrejši razvoj. Misliti je bilo treba na gradnjo doma. Pri tem so pomagali žigani, občina, Gornjesavinjska hranilnica in Sokolska zveza SHS. Ž gradnjo so pričeli julija 1932, karaj v jubilejnem letu, julija 1934 pa je bil že slovesno odprt. Ob tej priliki je bil na sejmščini za Savinjo velik telovadni nastop, prapor pa je dobil novo krako.

Pri zbiranju sredstev ter pri izgradnji doma in tudi pozneje pri čenčanju

novega ognjišča Sokola si je nabral največ zaslug takratni starosta Sokola Jože Trogar.

Po prihodu okupatorja so prav vrste Sokolov najprej občutile trdo pest okupatorja. Sokolski dom pa je služil štajerski domovinski zvezi (Steyerische Heimatkund) in okupatorjevim prireditvam. Po zbranih podatkih je dalo 23 članov Mozirskega Sokola življenje za svobodo.

Po vojni vihri so prizadevni telesnokulturni delavci Mozirja že leta 1946 obnovili telovadni dom. Telovadne vrste so stele kar 120 telovadcev. Izbrana vrsta je nastopila leta 1947 na telovadnem gletu v Brongi, pozneje pa v Beogradu. Leta 1952 se preimenuje društvo v TVD Partizan. Uspešnost dela društva se kaže tudi v tem, da so leta 1956 proučiali svoj dom in ko so naslednje leto praznovali 75 let dela, so poimenovali dom po Slavku Štandru.

V naslednjih letih se je dejavnost društva še okrepila. Udeležbe članov na raznih prireditvah sira Jugoslavije so prinesle društvu številna priznanja, pokale in diplome. Uredili so igrišča za odbojko, košarko in nogomet ter omogočili razmah namiznega tenisa. Tudi smučarsko vlečnico so postavili. Res, mnogo je bilo opravljenega v tem času.

Ob 90. obletnici so priredili svečano akademijo, na kateri so poleg domačih nastopili tudi vrhunski telovadci iz Ljubljane. Vsekozi so si mrtvo prizadevali za delo z mladimi. Pripravljali so razne pohode in skrbeli za "razgibavanje" starejših.

Ob častitljivi obletnici - 100 let telovadnega dela v hozoju - bodo pripravili nester spored. Koncem maja bo velik telovadni mostek, na katerem bo sodelovalo okoli 700 telovadcev! Tudi svečana akademija bo opozarila na praznik TVD Partizan hozoja. Pripravili bodo tudi razstavo in izdali posebno brošuro, ki bo pripovedovala o dolgoletnem delu telovadnega društva in o prizadevnih ljudeh v njem.

Kulturni teden 1982

Letošnji kulturni teden so pričeli z otvoritvijo likovne razstave, ki je bila odprta tudi otvoritev likovne galerije v kulturnem domu v hozoju.

Prvič je razstavjal v dolini Jože Horvat-Jaki, čeprav je povsod mnogo njegovih del. Prvič pa je med nami tudi kipar Tone Svetina s svojimi jeklenimi plastikami. Svetino poznamo predvsem po njegovih

V mozirski galeriji med govorom dr. Emila Rojca. V ospredju, desno stoji Tone Svetina

slovitih rojnih in drugih romanih, sedaj pa spoznavamo še njegovo likovno delo.

V izredno lepo urejenem razstavnem prostoru je imel taki 34 slik v "komencu" tehniki. Tone Svetina pa je predstavil 21 plastik.

Novome besede ob otvoritvi

je povedal dr. Emil Rojc. Med številnimi gosti pa je bil tudi slovenjegovski slikar Jože Tismikar.

Aleksander Videčnik in njegovo delo

Zdi se mi potrebno tudi v tej kroniki zapisati nekaj več o sedanjem uredniku "Savinjskih novic" in nemarnem iskalec zgodovinskih in narodopisnih vrednot Aleksander Videčnik. Če z dosedanjimi rezultati svojega dela si je to nesporno zaslužil.

Mozirski krajčan je postal leta 1976, ko se je semkaj priselil iz Celja. Tu si je najprej zgradil novi dom. Takoj pa tem je začel z zbiranjem gradiva za izdajo turističnega vodiča "Po Gornji Savinjski dolini", ki je v nakladi 10000 izvodov izšel že leta 1978. Prav to delo ga je navdušilo za spoznavanje doline in njenih ljudi. Med tem je zelo aktivno pisal v celjski Novi tednik in

VII.
kulturni teden
občine mozirje

1982

VABIMO VAS NA PRIREDITVE

VII. Kulturnega tedna

**KI SE BODO ZVRŠTILE V ČASU
OD 5. FEBRUARJA
DO 13. FEBRUARJA 1982.**

Program kulturnega tedna

PETEK, 5. FEBRUARJA 1982

MOZIRJE ob 18. uri: otvoritev kulturnega tedna z razstavo JOŽE HORVAT - JAKI-TONE SVETINA v likovni galeriji Kulturnega doma Mozirje

SOBOTA, 6. FEBRUARJA 1982

MOZIRJE ob 19. uri: I. Cankar: Kralj na Betajnovi, PD Gornji grad

NEDELJA, 7. FEBRUARJA 1982

ŠMIHEL ob 9. uri: Prešernova proslava, PD Šmihel

LUČE ob 14. uri: Veseli večer, PD Nazarje

GORNJI GRAD ob 16. uri: Koncert ženskega pevskega zbora z Ljubnega in mešanega pevskega zbora iz Mozirja

PONEDELJEK, 8. FEBRUARJA 1982

GORENJE - GLIN Nazarje ob 12. uri: otvoritev razstave del Alojza Podkrižnika in Antona Veneka ter nastop delavske godbe na pihala

KOVINARSTVO LJUBNO ob 13.30 uri: koncert delavske godbe na pihala

NAZARJE ob 19. uri: Osrednja proslava v počastitev slovenskega kulturnega praznika

TOREK, 9. FEBRUARJA 1982

ELKROJ MOZIRJE ob 13.30 uri: otvoritev razstave del likovnega samorastnika Romana Makaroviča

SREDA, 10. FEBRUARJA 1982

LUČE ob 19. uri: Carlo Goldoni: Krčmarica Mirandolina, PD Mozirje

ČETRTEK, 11. FEBRUARJA 1982

LJUBNO ob 18. uri: T. Partljič: Nekoč in danes, monodrama Dareta Ulage

GORNJI GRAD ob 19. uri: Carlo Goldoni: Krčmarica Mirandolina, PD Mozirje

PETEK, 12. FEBRUARJA 1982

MOZIRJE ob 18. uri: Saša Vuga - literarni večer

GORNJI GRAD ob 18. uri: I. Cankar: Kralj na Betajnovi, PD Gornji Grad - za delovne kolektive

NAZARJE ob 19. uri: Veseli večer, PD Nazarje

SOBOTA, 13. FEBRUAR 1982

MOZIRJE ob 18. uri: Zaključek kulturnega tedna s podelitvijo zlatih plaket in priznanj, sodeluje gimnazijski pevski zbor iz Celja

Savinjske novice. Sredi leta 1978 je prevzel postle urednika Savinjskih novic, ki so bile takrat tiskane na osemih straneh velikosti A₄. Že leta 1979 je predlagal povečanje lista na 8 strani velikosti A₃ in s dvobarvnim tiskom. Od takrat dalje so Savinjske novice takšne, po vsebini pa so se močno obogatile in popestrile. Žito so se običnemu kaj hitro priljubile in so postale težko pričakovano čtivo. L. Vidčnik si je s svojim odprtim in postenim značajem zelo hitro našel pot do ljudi. Prava to je bil eden izmed vzrokov, da je začel s iskanjem, zbiranjem in zapisovanjem pozabljenih dejavnosti in zgodovinskih dogodkov. Z njeno lastno zagnanostjo je čedalje bolj prodiral v zakladnice naše kulturne dediščine. Seasona je začel posvečati vse več pozornosti raziskovanju zgodovine NOB in delavskega gibanja med obema vojnoma. Z vsebinsko usmerjenostjo Savinjskih novic je uspel ustvariti tesen kontakt z bralci in zato so bili rezultati njegovega dela toliko večji. Iz te dejavnosti je dokaj hitro nastal

zgodovinski arhiv pri občinski kulturni skupnosti, ki ga od vsega začetka A. Videčnik zavezito vodi in ga z vedno novimi prispevki občinsko izpolnjuje in bogati.

Pomembnost tega dela je v strokovnih in političnih krogih visoko cenjena že sedaj, njegovo pravo vrednost pa mu bodo verjetno prisodili šele pozni rodovi.

Za delo na področju zbiranja in arhiviranja dokazov naše kulturne dediščine ter razvoja informativne dejavnosti in za aktivno delo v družbeno-političnih organizacijah je Aleksander Videčnik v letu 1981 prejel visoko občinsko volikovanje.

Ker je nastanek in nadaljnje delo na področju arhivske zbirke pri občinski kulturni skupnosti velikega pomena za odkrivanje in ohranjanje zgodovinskega in narodopisnega bogastva naše doline, sem naprosil A. Videčnika, da za mozirsko kroniko sam napiše nekaj misli o nastajanju, delu in rezultatih te zbirke.

Njegov zapis v tipkopisu prilagam tej kroniki.

Zapis A. Videčnika

Začetki zbirke v Mozirju.

V letu 1977 sem zbiral gradivo za vodnik po Gornji Savinjski dolini. Takrat sem ugotovil, da je povsod čutiti pomanjkanje izvirnih zgodovinskih in narodopisnih podatkov. Mnogo tega je šlo v pozabo, mnogo pa se je porazgubilo. Posebno predmeti iz zakladnice narodopisja so množično izginjali po raznih poteh, celo v tujino! Ob tem se mi je porodila zamisel, da bi kazalo rešiti kar se da in potrebno je bilo pričeti, oziroma zbrati dediščino naših znanih mož in listine, ki pričajo o preteklosti naših krajev. Spričo izredne pestrosti v zgodovinskem in narodopisnem pogledu je bila prava škoda in neodgovorno ravnanje, da se je dovoljevalo tako uničevanje naše izvirne omike, oziroma dokazov o njej. Kmalu pa se je pokazalo prav takšno stanje na področju zgodovine osvobodilnega boja, ki je prav v tej dolini pomenil velikom več, kot kje drugje. Se je posvetila velika pozornost. Že prvi koraki na podstrešja in med odpadni papir so pokazali, da je pravo bogastvo zavrženo. Našli so se rokopisi Laykaufa, kronista in pesnika mozirskega, mnogo zapisov izpod peresa Frana Hribernika, vse to pa je kazalo na pestrost nekdanjega kulturnega in ljudskega življenja v teh krajih. Iz ^{mojega} lastnega gradiva in prvih najdenih listin se je pričela kopišiti dediščina vseh vrst. Ob razumevanju kulturnikov Mozirja se je v Kulturnem domu našla sobica za arhiv in na podstrešju prostor za razne predmete. V letu 1978 sem pričel s pospešenim iskanjem gradiva vseh področij, tudi iz NOB. Kulturna skupnost je poskrbela za potrebne omare in drugo opremo v arhivski sobi. Pozneje tudi za pripomoček, ki služi preslikovanju raznih izposojenih fotografij. Odobrena so bila tudi manjša sredstva iz SIS za kulturo. Ob sodelovanju Cirila Sema, ki je ljubiteljsko prevzel preslikovanje fotografij in Vlada Miklavca, ki je prvi obogatil zbirko z izvirnimi listinami iz NOB Mozirja so stvari stekle. Seveda vse ljubiteljsko, ker so sredstva pičla. Veliko je pri tem pripomoglo dejstvo, da ljudje v glavnem sodelujejo in pomagajo popestriti zbirko in dajejo rade volje podatke. Seveda pa je odločilnega pomena povezava z občinskim glasilom prek katerega opozarjamo na ohranjanje kulturne dediščine, iščemo dodatne listine, pojasnila in slike. Že prva razstava Mozirje skozi čas, ki je bila pripravljena v pevski sobi kulturnega doma v Mozirju in to izključno z lastnim gradivom je naletela na širok odmev med ljudmi. Še prej Levstikova razstava in potem odkritja spominskih obeležij Laykaufu, Levstiku /Vladimirju/ in slikarju Tratniku so potrdila pravilno usmerjenost dejavnosti okoli urejanja

*Slikovna reportaža o
pustnih norčijah 1982*

Župan Hinko Čop predaja oblast Pustu mozirskemu

Mozirje vabi

Letošnja glavna pustna prireditev bo v torek 23. februarja ob 15,30 na trgu v Mozirju. Napovedani so televizijski prenosi vseh vrst! Ob 20. uri tega dne bo veselica v dvorani TVD Partizan.

Otroška maškerada pa bo v nedeljo, dne 21. februarja 1982 ob 15. uri v dvorani TVD Partizan. Otroške maske vabljenje!

...in Pust je umrl

Upelitev na Pekovih Lavah

kulturne dediščine v sestavu Kulturne skupnosti Mozirja. Gre namreč za dejavnost pomembno za celotno občino. Zato je bilo treba najti ustrezno obliko javnosti. Imenovana je bila posebna komisija za to dejavnost pri IO SIS za kulturo. Nastavljene so bile vse potrebne evidence in vse listine, fotografije in drugo so označene kot last Kulturne skupnosti. Tako se je pričelo poslovati, čeprav še vedno ljubiteljsko, v skladu z običajnimi delovnimi postopki pri podobnih zbirkah krajevnega pomena, oziroma ožjega pomena neke občine. Zbirka je dostopna vsakomur in je namenjena predvsem dijakom, študentom in drugim pisočim ljudem. Doslej se je ta usmerjenost že pokazala kot pravilna, saj se bogatega gradiva vse več poslužujejo mladi ljudje, ki iščejo ~~ta~~ vire raznih podatkov in skikovno gradivo.

Zaradi izrednega zgodovinskega poslanstva Gornje Savinjske doline in njenih ljudi v osvobodilnem boju se je posvetila velika pozornost zbiranju raznih podatkov, ki bodo pozneje služili pisanju knjige o tem. Prizadevanja so obrodila tako bogat uspeh, da je bilo mogoče ob občinskem prazniku 1981 pripraviti v novem razstavnem prostoru kulturnega doma v Mozirju obsežno razstavo Gornja Savinjska dolina v boju. Ob tem na kaže prezreti izdatne gmotne in vsestranske podpore ZZB NOV občine Mozirje ter nešteti borcev, ki so pomagali z gradivom. Tako razpolagamo sedaj z bogatim slikovnim in fotografskim gradivom. V zadnjem obdobju pa smo posvetili zbiranju podatkov o delavskem gibanju posebno pozornost. Tako je sedaj že mnogo tega zbranega in opisane.

Sodelovanje našega ^oarhiva s strokovnimi ustanovami iz področja zgodovine, narodopisja in ^zmuzeji je vsestransko in dobro. Doslej je bila s te strani nudena vsa pomoč in razumevanje.

V letu 1981 sem preko Akademije znanosti SRS dobil dostop do listin v mariborskem arhivu. Tam so zbrane med okupacijo odvzete listine naših trgov. Doslej sem odbral iz množice gradiva v Mariboru le mozirsko, ko bodo zato primerni toplejši dnevi pa bom odbral še listine nekdanjih občin LUče, Ljubno, Rečica, Šmartno, Gornji grad in Solčava. Samo za mozirski trg sem odbral preko 600 listov, ki so jih pozneje fotokopirali v Univerzitetni knjižnici Maribor.

Morda še v občini ne dajejo dovolj teže temu delu in nudijo v nekaterih krogih premalo podpore. Vendar pa ne kaže odnehati, saj je že sedanje gradivo pravo bogastvo za bodoče rodove.

Mozirje, 20.2.1982.

Aleksander Videčnik

Gasilci stari 95 let

Letos se v Mozirju praznujejo kar tri obletnice. 100 let je tega, kar so ustanovili Savinjskega sokola, 95 let je minilo od kar je v kraju gasilsko društvo in 90 let je od ustanovitve Olepševalnega društva. Vse te častitljive obletnice dokazujejo kako so si nekdanj v Mozirju prizadevali strniti vse kar je bilo slovenskega. Gasilsko društvo so ustanovili 1887. Znano je, da so bile občine po zakonu iz leta 1886 dolžne poskrbeti za gasilska društva, seveda so po tem času povsod tudi nastajala.

Vendar ne gre prezreti dejstva, da v Mozirju gasilstvo ni zaživel šele z ustanovitvijo društva. Izpod peresa Frana Hribernika je najti zapis v katerem piše med drugim: „... Kadarkoli je jelo biti plat zvona, je vse zapustilo delo in hitelo na kraj nesreče s posodo za vodo in tudi prtiči... Bolje je bilo od leta 1825 dalje, ko so kupili kar dve brizgalni, seveda na ročni pogon in brez sesalne cevi. Velika je veljala 350, mala pa 70 goldinarjev... V prevodu je ohranjena listina, ki nam to pove, nam pa nadalje tudi pove, kako so zložili tržani izdano vsoto...“. Tedaj smemo trditi, da gre v Mozirju za gasilsko dejavnost že od leta 1825 dalje!

Nekdanje Mozirje je imelo največ hiš lesenih in s slamo kritih. Takšne so bile kaj hitro žrtev plemenov. Ogenj se je pogosto pojavljal. V zapisih so omenjeni le največji, ki so opustošili trg, ali vsaj velik del njega. Tako je leta 1660 v celoti pogorel, 1774. leta pa skoraj ves, leta 1746 so zublji uničili vse stavbe, skoraj popolnoma je pogorel tudi leta 1798. Večji požari se omenjajo še v letih 1835, 1839 in 1861.

Da so imeli v trgu izvežbano skupino gasilcev takoj po nabavi dveh brizgaln je razbrati iz zapisa Žige Laykaufa, ki navaja: „Leto 1835 imà zaznamovati zopet požarno nesrečo za trg... 16. marca zvečer je nastal v hlevu tukajšnjega posestnika Marčnika ogenj, vendar se je pod vodstvom požarnega komisarja, aktivne udeležbe požarnikov in vseh tržanov s spretno uporabo šele pred nekaj leti (l. 1825) kupljene velike (sesalne) brizgalne posrečilo ogenj omejiti in zadušiti.“ Podobno opisuje Laykauf uspešno posredovanje „požarnikov“ pri požaru leta 1839.

Ko so mozirski tržani ustanovili gasilsko društvo se je to spočetka imenovalo Prostovoljna požarna bramba, seveda je šlo za dobeseden prevod iz nemškega naziva podobnih društev. Pozneje so se imenovali Prostovoljno gasilsko društvo Mozirje. Vse do leta 1933 je bilo tako, takrat pa je zakon veleval novo ime – Gasilska četa Mozirje. Ob tem pa so razširili svojo dejavnost na vse vrste reševanja. Po letu 1948 je spet gasilsko društvo.

Veliko gasilsko slavlje v Mozirju so pripravili leta 1906, ko so nabavili prapor. Sodelovali so člani 11 društev iz bližnje in daljnje okolice. Zabili so 76 žebeljv in nanj pripeli 4 trakove, ki so bili dar „kumice, mozirskih žena, mozirskih deklet in mozirskih Amerikancev“. Nov prapor so dobili na drugi občinski praznik leta 1955, vanj so zabili 61 zlatih in 89 srebrnih žebeljv.

Če so bila gasilska društva takratnem Štajerskem pogosto gnezda nemškutarjev, kot piše Fran Hribernik, je v čast mozirskega društva podčrtati, da je bilo vedno narodna organizacija.

Ob ustanovitvi so imeli gasilci na voljo poslopje, ki so ga zgradili tržani ob nabavi dveh brizgaln (na mestu kjer stoji dom Partizana). Pozneje so uredili „požarno uto“ na koncu trga, ki je bila domnevno postavljena leta 1898. Od leta 1938 dalje pa so imeli svoj zidan dom. Ta je bil porušen zaradi novogradnje stavbe za banko, sezidan pa je bil sodoben in ugleden gasilski dom pri Celinšku.

Morda še to, imeli so pogodbo s pihalno godbo v Šmihelu, da je nastopala kot „društvena“, žal so godbeniki, ki so ob tem nosili gasilske obleke že po enem letu prenehali biti „gasilski“.

Za neumorno delo so bili prvi gasilci odlikovani leta 1915. To so bili: Franc Paher, Pavel Jevšnik, Anton Deleja in Peter Širko. Kot je zapisano, takratni politični komisar dr. Michl ni čutil potrebe priti do odlikovancev, pač pa so morali sami pred mozirsko politično ekspozituro po odličja... Verjetno bi komisar drugače ravnal, če bi šlo za može iz vrst nemški stvari naklonjenim.

A. VIDEČNIK

Mozirski gasilci nikoli ne mirujejo, sedaj gradijo prizidek

Baltazar iz Mozirja (15./16. stol.)

Popotniki, ki so ob koncu 15. stoletja šli čez slovensko ozemlje, so se počutili v barbarskem okolju in med divjim ljudstvom. Boj za preživetje pri nižjih slojih prebivalstva in sprinenost zaradi uživanja (na tuj račun) pri višjih sta opravila svoje. Odmevi evropskega humanizma so bili bolj odmevčki. Z učenostmi so se ukvarjali po samostanih, tisti redki učenjaki, ki so kaj dosegli, pa s svojim znanjem doma pri najboljši volji niso imeli kaj početi. (Saj je znano, da so se ljudje norčevali iz tistih, ki so kaj znali in vedeli; cenili so samo telesno moč in spretnost.)

Eden izmed Slovencev, ki so za tisti čas dosegli zelo veliko, je bil glasbeni teoretik Baltazar iz Mozirja, v strokovni literaturi znan po polatinjenem imenu Balthasar Praspergius (ki ga je uporabljal tudi sam). Leta 1501 je v švicarskem mestu Baslu objavil svojo v latinščini pisano knjigo o koralni glasbi z zelo dolgim naslovom, ki se začne takole: Najjasnejša razlaga enoglasne (koralne) glasbe gospoda Baltazarja Praspergija Merspurgensisa. Vzdevek Merspurgensis je nekatere navedel k sklepu, da je bil doma z Bavorskega, kjer je kraj s takim imenom, vendar so nemški muzikologi dokazali, da se je rodil v Mozirju (ali njegovi okolici).

V svojem razpravljanju o koralu (najstarejšem cerkvenem enoglasnem petju) se je opiral na znamenite glasbene teoretike, ki so delovali do njegovega časa. Na univerzah (tudi na baselski, kjer je bil Baltazar učitelj) so v tistem času sploh predvsem učili teorijo in manj praktično vadili, kar je bila dediščina starogrških nazorov in razdelitve glasbe na teorijo in prakso.

Edini znani izvod prve izdaje njegove knjige hranijo v Avstrijski narodni knjižnici na Dunaju. Izvod ponatisa iz leta 1507 je v Britanski muzejski

knjižnici v Londonu. Nekateri podatki pa govorijo še o ponatisu iz leta 1504, kar priča o velikem zanimanju za delo in njegovi odmevnosti v tistem času. Pred dobrimi sto leti je izšlo ponovno, tokrat v dostopnejšem nemškem prevodu, kar spet govori o kvaliteti (ali vsaj zanimivosti) v prid. Najbrž bo treba na novo pregledati avtorjev lastni delež v Razlagi. Le tako bomo namreč vedeli, koliko je Baltazar iz Mozirja bil zbiralec in posredovalec izkušenj svojih predhodnikov in koliko izvirni snovalec in graditelj znanosti o glasbi.

Zaenkrat poznamo le Baltazarjevo delo in ime – nič več. Njegov prispevek h glasbeni znanosti tistega časa je bil v svetovnem merilu majhen ali kar neznat, vendar je pomembno, da je naš človek že takrat prispeval razvijanju zahodnemu svetu svoje tvorne izsledke in izkušnje okolja, iz katerega je izhajal. V svetu pridobivanja znanja seveda ni mogel prenesti domov, saj so bile razmere za kaj takega preveč neobljene: šol je bilo zelo malo, univerz še zdaleč ne, samostanska dejavnost pa je bila preveč zaprta in bi pomenila prej duhovni samomor kot pa uspešno nadaljnje delo na glasbenoteoretskem področju. S tem seveda ni rečeno, da naši kraji niso bili dovzetni za tuje (kulturne) vplive; ti so se z nastopom protestantizma in s tem Primoža Trubarja samo še zelo povečali.

Slovenci radi mislimo, da nas nikoli v zgodovini ni bilo. Res je prej nasprotno: danes se nočemo potruditi in pogledati v zgodovino, v kateri bi videli ljudi našega rodu, ki so bili ustvarjalci znanosti in napredka. Baltazar z Mozirja je bil le eden iz našega rodu, ki mu je uspelo, da se je prebil v vrh tedanje evropske znanosti. Ob tem je dosegel velik socialni vzpon, česar že kot izziv drugim ne smemo zanemarjati.

PETER WEISS

Potok mlinov

Res malo poznamo posebnosti naše krajine! V iskanju sodobne turistične ponudbe bo treba najti skrite poti k lepotam naših značilnosti. Gre tudi za razne primerke izvirne arhitekture h katerim spada jo stari mlini, kašče, kozolci in podobno.

Že dolgo ni več res, da iščejo dopustniki in izletniki le ugodno bivanje in dobro hrano. Zahteve gredo tudi v kulturno smer. Tujce zanimajo najrazličnejši pomniki kulture in zgodovine, zanima jih način življenja naših ljudi nekoč in še marsikaj. Vse to potrjujejo izkušnje naših sosednih dežel, seveda pa tudi naše lastne!

Po strmem pobočju Radegunde teče potok Mlinščica (Mlinšca), ki izvira pod kmetijo Šumečnik in se nad cesto proti Šmihelu pred kmetijo Medved zliva v Šumek, potok ki teče od Brbuča do Ličene (predel nad cesto pred kmetijo Medved). Potok sam na sebi ni nič posebnega na pogled. Vendar pa se nudi izletniku prekrasen sprehod v strmino ob njem. Spotoma naletimo na vrsto starih mlinov od katerih je le en sam še pripravljen za mletje, Zgornje Vodovski. Kot pripoveduje Jože Vačovnik—Zgornji Vodovnik so se zvrstili ob Mlinščici tile mlini: Navodnikov, Povhov, Medvedov, Spodni Vodovski, Zgornji Vodovski, Zagradiški, Kuglerski, Jugov, Gostečki, Srebočki, Segunički, Kebrov, Gornji Govčki, Planinski in Šumečki. To je bilo nekoč. Ze pred drugo vojno niso vsi več mleli, saj so nekateri kmetje postavili druge, bliže domu ali pa so jih opustili. K

vsem mlinom je treba omeniti še elektrarno Gornjega Goltnika, ki jo je prav tako poganjala Mlinščica.

Vode je bilo v tem potoku vedno dovolj, tudi v najbolj sušnih časih, zato so nosili sem mleti žito iz oddaljenih krajev, ko tam ni bilo dovolj vode. Stari ljudje se spominjajo, da je bilo v Mlinščici nekega leta tako malo vode, da so mleli 1 ška (meh) kar 24 ur.

O starosti mlinov ne more nihče z gotovostjo govoriti, vendar menijo kmetje z Radegunde, da so jih njihovi predniki gradili že pred dvesto leti. Da jih je toliko bilo in da so tako dobro delali so poskrbeli domači mojstri. Popravila so opravljali največ sami kmetje. Spominjo pa se še mojstrov Florijana Gabra iz Jazbin in Jožeta Obojnika z Radegunde. V mlinu našega sogovornika je videti letnico 1873, ki je zarezana v les škrinje v katero se je vsulo žito. Jože Vačovnik pa je prepričan, da gre za letnico popravila ne pa za leto gradnje. Izrazi, ki so bili v rabi so lepi in slovenski, denimo zadnji žleb pred mlinškim kolesom so imenovali „strmec“, pač zato, ker je najbolj nagnjen, da bi voda imela čimvečjo moč. Posamezni sestavni deli samega mlina pa so imeli že potujčena imena, kot „kumprad“ itd. To je posledica izrazoslovja raznih mojstrov, ki so iz tujine prinesli te besede. Večje število mlinov je bilo tudi ob potoku Reka, ki priteče izpod Šmihela.

Za ljubitelje lepega bo torej sprehod ob potoku mlinov doživetje!

A. V.

Zg. Vodovski mlyn

Prometni zamašek v Mozirju

Mozirjani že vrsto let negotovujemo nad nemogočimi prometnimi razmerami. Ob konicah stoji na trgu po šest pa tudi več avtobusov. Sicer pa je še mnogo prometnih problemov, ki bi jih bilo treba rešiti. Promet mimo prosvetnega doma postaja že nevaren posebno v primerih, ko se pomika pogrebni sprevod proti pokopališču. Tudi parkiranje okoli doma ni na mestu. Vozniki ne upoštevajo omejitev hitrosti skozi trg in s tem močno ogrožajo varnost pešcev. V zadnjem času pa postaja ob dolžecnih dnevih parkiranje na barih čakajočih nemogoč prometni problem. Nasproti gostilne pri Hajerholdu je namreč

pekarna in prodajalna kruha. Verjetno bi kazalo hitro ukrepati in se potruditi za ustreznejšo prometno ureditev v kraju. Vsi ti problemi bi lahko bili rešeni z izgradnjo nove ceste - obvoznice, ki bi naj tekla preko Pekovih Lov ter ob mozirski slonji vse do Delejevega jezua, kjer bi se priključila na obstoječo cesto proti Nazarjovu. Tako je namreč predvideno in že potrjeno z urbanističnim projektom. Bojim pa se, da bo preteklo še dosti vode, prej ko bo se nabralo dovolj sredstev za uresničenje te zamisli.

Kmetija starih lip

Golica leži visoko nad Žerkovcem. Strma cesta marsikatero vozilo utiša, vendar se da lepo priti k Goličniku. To je lepa in zelo stara kmetija. Njeno starost lahko ugotavljamo po 6 okoli gospodarskih poslopij stoječih lipah. Najmogočnejša stoji v zgornjem delu ob robu gozda. Takšna je, da je 7 mož ne more objeti! V vrhu jo je zlomil vihar, vendar kljubuje poškodbam z bujno rastjo mladega vejevja.

Zanimiv je bil kratek razgovor z gospodarjem, mladim Milanom Goličnikom, ki je sicer dolga leta delal kot strojni ključavničar pa je prisluhnil klicu domačije in jo prevzel. Meni, da so lipe stare preko 600 let. Po ustnem izročilu naj bi jih posadil prvi kmet, ki je baje bil

iz Galicije. Zato so nekoč kmetiji rekli „pri Galicniku“. Prvi gospodar naj bi pričel krčiti gozd in ko je postavil domačijo je zasadil tudi lipe, ki so res v nekem krogu okoli stavb. O tem „Galicniku“ vedo povedati, da je bil kmalu svobodnjak, neki naslednik pa je celo prislužil iz rok vojskovodje meč za svoje borbeno zadržanje. Ta meč je še danes pri hiši. Hranijo pa tudi listine o pridobivanju zemljišč, ki bodo v arhivu Kulturne skupnosti prevedene, tako bo mogoče bolj z gotovostjo reči kaj se je nekoč tu na Golici dogajalo. Dejstvo pa je, da je to bila nekoč mogočna hribovska kmetija, redili so preko 40 glav goveje živine, imeli preko 100 ha gozdov in več kot 200 ovac. Vse to je opravljala več kot dvajsetglava družina.

Ena mogočnih lip na Golici

Podeljena priznanja OF

Na slovesnosti ob letošnjem prazniku OF, ki je bila v delavskem domu v Nazarjah, sta prejela **srebrni znak OF** tudi dva kozirjuna in sicer:

- Jože Kumer za uspešno delo pri razvoju družbenopolitičnih in ekonomskih odnosov v občini in
- Anton Vrhovnik za ekonomski napredek občine.

Tovarna v Ljubiji je slavila.

Malostevilni kolektiv Liskarne Celje, TOZO Kemija Kozirje je že znan po delovnih uspehih.

Tokrat se jim je izpolnila dolgoletna želja, saj so odprli novo skladišče in novi del delovnih prostorov. Posebno so si prizadevali za ureditve okolja, kar je v takih primerih bolj redko. Slovesno stvaritev so opravili v navzočnosti številnih poslovnih prijateljev in predstavnikov javnega življenja Celja in Kozirja. O delovnih prizadevanjih širšega in ozjega kolektiva je govoril predsednik poslovnega organa Liskarne Celje Maks Bostl. Kolektiv pa je k delovni zmagi čestital v krajšem nagovoru tudi sekretar medobčinskega sveta ZKS Janez Zahradnik.

Tovariško srečanje so člani kolektiva pripravili v šovinjskem gaju.

Mladi telovadci

Telovadni nastop v Mozirju

30. maj 1982

TVD Partizan je v počastitev 100 letnice telesnokulturne dejavnosti v Mozirju pripravil povorko skozi kraj in nato nastop množice telovadcev na nogometnem igrišču v Savinjskem gaju. Poleg domačih telovadcev je nastopila tudi izbrana vrsta Slovenije. Prav nepozaben je bil pogled na nastopajoče od najmlajših do odraslih. Lahko trdimo, da je točke pestrega sporeda burno pozdravilo kakih 4000 gledalcev.

Slavnostni govornik je bil dolgoletni telesnokulturni delavec Vlado Miklavc, ki je orisal prizadevanja Mozirjanov za telovadno in športno dejavnost skozi desetletja.

Ob tej priliki je predsednik SO Mozirje inž. Lojze Plaznik predal TVD Partizan visoko državno odlikovanje. Veliko

plaketo pa je mozirskim organizatorjem namenil tudi Partizan Slovenije. Plakete so bile podeljene še predstavnikom, društvom in zaslužnim telesnokulturnim delavcem. S svojo navzočnostjo so počastili slavje narodni heroj Franc Leskošek—Luka, Mitja Ribičič, ki je bil častni predsednik pripravljalnega odbora za proslavo, Andrej Marinc, Ivan Kramer in predstavniki javnega življenja občine. Med gosti je bilo tudi mnogo znanih telesnokulturnih delavcev Slovenije.

Priznanje za dobro organizacijo gre prirediteljem na čelu s Pavlo Trogerjevo, osnovni šoli Mozirje in številnim drugim sodelavcem, ki so s svojimi prizadevanji pripomogli, da je proslava tako lepo uspela.

Prosvetno in gasilsko društvo Mozirje ter TVD Partizan in Arhiva Kulturne skupnosti so pripravili skupno razstavo (Na sliki del razstave TVD Partizan)

Izpred osnovne šole je skozi trg krenila proti nogometnemu igrišču slavnostna parovka, v kateri je sodelovalo preko tisoč pripadnikov telesne kulture.

STO LET
TELESNE KULTURE
V MOZIRJU 1982

Vabimo vas, da se udeležite proslave 100 letnice telesne kulture v Mozirju, ki bo v nedeljo, 30. maja 1982 ob 15. uri na igrišču nogometnega kluba Elkroj v Mozirju.

Nastopilo bo 650 telovadcev ob sodelovanju občinske godbe na pihala in izbrana telovadna vrsta republike Slovenije iz Ljubljane.

Pokrovitelj Elkroj Mozirje

Vlado Miklavc med
slavnostnim govorom

TVD Partizan je ob tej priliki
prejel visoko državno
odlikovanje.

Lupan občine Mozirje
Lojze Plaznik ga izroča
predsednici društva
Pavli Trogarjevi.

Okrog 700 športnikov
v telovadnem nastopu
in preko 4000 gledalcev
na tribunah je bila
enkratna priložnost
tudi za fotoreporterje

Številka 7 — Julij 1982

90 let turističnega društva Mozirje

Malokatero turistično društvo v Sloveniji se lahko pohvali s tako častitljivo starostjo kot mozirsko. Letos je preteklo 90 let od kar so 12. maja 1892 v Mozirju sklenili ustanoviti Olepševalno društvo. Pobuda za to izhaja nedvomno iz narodnostnih razlogov, saj so Mozirjani organizirali razne oblike združevanja zavednih ljudi v boju proti napadnemu potujčevanju tistih časov.

Iz zapisov je razvidno, da se je za to dejavnost močno zavzemal takratni mozirski kirurg Žiga Laykauf. Povsem verjetno je torej, da je bil tudi med ustanovitelji društva. Prvi upravni odbor je vodil Alojz Goričar, gostilničar in zelo prizadeven mozirski tržan. V njegovi gostilni „pri kroni“ so imeli nekakšen turistični urad. Zbirali so podatke o razpoložljivih posteljah v kraju, dajali vse vrste pojasnil ter usmerjali obiskovalce Mozirja. Občina je močno pospeševala mlado turistično dejavnost v kraju, kot primer naj navedem, da so v dve glavni gostilni namestili nabiralnike za prispevke olepševalni dejavnosti, pa tudi trški proračun ni bil gluh do potreb društva.

Prva večja delovna zmaga je bila postavitev kopališčnih kabin ob Mozirski strugi, kjer so uredili tudi kopališče. Seveda je takšno naravno kopališče takrat zelo vleklo, saj bi tudi danes, če bi bilo urejeno! To je bilo komaj dve leti po ustanovitvi društva. Leto prej pa je Žiga Laykauf na svoje stroške uredil kostanjev gaj onstran Trnave, ki še danes nudi prijetno senco sprehajalcem, le da žal ni več ustrezno oskrbovan.

društvo mirovalo, vendar so njegovi člani skrbeli za redno urejanje kopališča. Takoj po vojni so leta 1919 preimenovali društvo v Tujsko prometno, ki se je vključilo v Zvezo tujsko prometnih društev Slovenije. Tega leta so postavili nove kopališke hišice in ob tej priliki pripravili v kopališču slavo na katerem so izbrali najlepšo Mozirjanko! Leto zatem so pričeli z objavljanjem oglasov v časnikih in s tiskom letakov. Matija Goričar je leta 1932 uredil sodobno teniško igrišče ob kopališču, ki pa je bilo po vojni odstranjeno. V tem času se je seveda tudi narodnostni sestav obiskovalcev spremenil. Vse več je prihajalo Hrvatov in Srbov, manj pa Slovencev, ki so takrat kaj radi zahajali na morje. Gostje so bili nad lepimi sprehodi v okolico Mozirja navdušeni, posebno so radi hodili po Ljubijem grabnu do izvira Ljubije. Kot posebnost turistične ponudbe je takrat veljala vožnja z lojterskim vozom po dolini. Da so bili uspešni takratni turistični delavci kaže podatek, da je bilo v letu 1939 kar 4110 nočitev! Druga svetovna vojna je prekinila plodno delo društva, vendar pa so se takoj po njej zbrali Mozirjani in ustanovili Turistično društvo Mozirje. Dejavnost in prizadevanja je v marsičem presenetljivo. Skrbeli so za lep videz kraja, prizadevali so si za sodobno cesto, ki so jo leta 1954 tudi dobili. Zimskemu turizmu so posvečali več pozornosti, posebno po tem, ko je bil odprt TRC Golte. K temu je pripomogla tudi smučarska vlečnica na Brčkem vrhu. Uspehi so se vi-

Iz listin, ki so ohranjene je mogoče razbrati, da so v Mozirje kmalu privabili številne oddiha željne Slovence in Hrvate, pozneje pa tudi Srbe. Med uglednimi letoviščarji so Mozirjani lahko pozdravili tudi dva avstrijska ministra (Beck in Režek), ki sta preživela svoj dopust v tem kraju, pa tudi sloviti slovenski slikar Langus je bil prijatelj mirnega okolja ob Savinji.

K obveščanju širše javnosti je mnogo pripomogel pesnik Žiga Laykauf — Lajakov Mozirski, ki je v svojih pesmih opeval lepote Mozirja in Gornje Savinjske doline. Pesmi so bile objavljene v takratnih narodnih časopisih, kot Ljubljanski zvon, Slovenski narod, Domovina itd. Tako je število obiskovalcev hitro rastlo, domače društvo pa je dobro poskrbelo za počutje gostov v kraju. Že leta 1910 so na desnem bregu Savinje uredili teniško igrišče, ki je pomenilo v takratnem času pravo redkost. Pri zasebnikih so poskrbeli za prijazen odnos do tujcev, ki je vedno znova privabljal obiskovalce. Vse več je bilo znamenitih ljudi, ki so radi prihajali v ta lep hribovski svet! Velik ljubitelj naravnih lepot, avstrijski nadvojvoda Ivan je bil celo dvakrat v Mozirju, vendar le za kratek čas. Pa že to je bilo dovolj, da se je o kraju govorilo.

Med prvo svetovno vojno je

deli v splošni olepšavi kraja, vse več je bilo okrašenih ohišnic in nasadov. Mozirje je postalo vedno lepše in zato ni naključje, da so v tekmovanjih za najlepši kraj večkrat uspeli.

Ko se je leta 1969 ustanovila Turistična zveza Gornje Savinjske doline, se je društvo v njo vključilo. Seveda pa je treba poudariti, da se je odslej marsikaj spremenilo. Zasebne sobe so postopno številčno upadle, čeprav je turistično društvo skrbelo za kreditiranje teh zmogljivosti. S tem pa se je tudi vloga društva spremenila. Turistični delavci so iskali širšega obeležja za svoje delo in porodila se je zamisel o ureditvi zapuščene gmajne ob Savinji. Prav Turistično društvo Mozirje ima pri tem levji delež! Nastal je Savinjski gaj, ki je ponesel daleč v svet dober glas o Mozirju in njegovih ljudeh. V prilagajanju potrebam se je društvo usmerilo v razne dejavnosti po sekcijah, tako je zelo uspešna sadjarska, nič ne zaostaja tudi narodopisna, ki je poskrbela za lepo zbirko orodja, kmečko hišo in mlin v Savinjskem gaju. Konje-niška sekcija je zaradi uspešnega dela prerasla v samostojen klub, ki danes v slovenskem merilu veliko pomeni.

Seveda je v tem sestavku le skromno prikazano pomembno delo turističnih delavcev skozi 90 let!

A. V.

Vožnja z „lojterskimi vozovi“ je bila nekoč priljubljena

Janez Brložnik (17. – 18. stoletje)

Protireformacija je z izgonom zadnjih protestantov iz naših krajev (v letih 1628–30) povzročila, da smo izgubili skoraj vse izobražence. Tako je prišlo tudi do velikega nazadovanja zdravstva. Kontrola za študente je bila sprva zelo huda: nihče ni smel drugam kot na visoko jezuitsko šolo v Ingolstadt. (Podatek velja za tedanje ozemlje ljubljanske škofije.) Šele ko je nadzor popustil, so se začeli tudi za zdravstvo boljši časi.

Tuji zdravniki, ki so delali v naših krajih, so živeli povečini v mestih; podeželje od njih ni imelo veliko. Zaradi nevrščenosti v okolje tudi niso bili zavzeti za reformo zdravstva na Slovenskem. Slovenci, ki so dokončali medicinske študije, so se ali vračali v domovino ali pa odšli tja, kjer so jim nudili boljše razmere za delo. Z domovino so imeli le še občasne stike, po navadi preko nekdanjih sošolcev ali kolegov z univerze.

Ob koncu 17. stoletja so se že gladila nasprotja med kirurško in medicinsko dejavnostjo. Kirurgi so bili prej zaničevani kot rokodelci najslabše vrste in ker niso imeli primerne izobrazbe, je pri „operacijah“ pogosto prihajalo do zastrupitev in celo do smrtnih primerov. Doktorji pa so svojo dejavnost gojili skrbno in ljubo-sumno; bila je deležna pozornosti in spoštovanja javnosti. Pri našala je tudi denarne ugodnosti, akademske in celo viteške naslove, tako kot pri našem rojaku. Med strokama pa ni prišlo le do pomiritve, opaziti je celo sodelovanje, ki je bilo za napredek zdravstva nujno.

Medicina se je pri Slovencih dvignila predvsem po zaslugi

Marka Gerbca (1658–1718), ki je opravljal zdravniško prakso v Ljubljani. Še posebej se je odlikoval po tem, da je znal dobro družiti prakso in teorijo. Gerbec je bil zaradi izsledkov v stroki pomemben tudi v evropskem okviru in je eden najznamenitejših slovenskih znanstvenikov sploh.

Zdravniki so bili tedaj še posebej iskani, saj so bile kuga, koze, spolne in druge bolezni na dnevnem redu in so desetkale prebivalstvo. (Seveda pa so bila pogosta tudi druga obolenja in poškodbe.) Do končnega spoznanja o povzročiteljih teh bolezni in do uspešnega boja z njimi je bilo še daleč, toda zdravniki so že znali uspešno zaustavljati širjenje bolezni.

Janez (Krstnik) Brložnik – v strokovni literaturi znan tudi kot Ivan Brložnik – se je rodil v Mozirju v drugi polovici 17. stoletja (najbrž okoli leta 1660; natančnejši datum ni znan, ker se rojstne knjige mozirske župnije začnejo šele z letom 1664). Študiral je najbrž na Dunaju in v Gradcu (v tem času se je spoznal z Markom Gerbcem), kot zdravnik pa je deloval v Gradcu, Linzu, Steyerju in Riedu. Ko je živel v Linzu, je dobil viteški naslov (in sicer „de Per(e)nborg“, tj. od Medvedjaka – po vrhu nad Mozirjem). Umril je v Riedu na Bavarskem v prvi polovici 18. stoletja.

Bil je član Academie Naturae Curiosorum, kjer je imel vzdevek Metrodorus (po starogrškem akademiku). V njej so se združevali tedanji znanstveniki, povečini zdravniki.

Čislan pa je moral biti tudi doma, saj je bil eden od 23 ustanovnih članov Academie Operosorum – Akademije delavni, ki je začela delovati v

Ljubljani leta 1701. V njej so bili poleg Brložnika še štirje zdravniki. Tu je nosil latinski vzdevek Foecundus, tj. Plodoviti.

Prvi dve Brložnikovi objavi segata v leto 1697 in sta prav tako kot naslednji dve iz let 1699 in 1700 obrobne pomena. Leto 1706 pa je bilo posebej plodno. Brložnik je objavil knjigo o nekem na novo odkritem termalnem vrelcu na Češkem; pisana je v nemščini (vse druge so latinske). V zborniku Academie Naturae Curiosorum (izhajal je v Nuernbergu, Frankfurtu in Leipzigu) je objavil 13 krajših strokovnih sestavkov oz. opazovanj, med drugim o mlečnem sladkorju, o zdravljenju zaprtja vode v ledvicah, o zdravljenju gobavosti, mesečnosti in protina.

Leta 1713 je izdal knjigo, v kateri govori o t. i. spomladansko-jesenskem zdravljenju.

Tej sledijo tri knjige v štirih zvezkih iz let 1713–16 o kugi, ki je v letih 1700–13 zajela Transilvanijo (del današnje Rumunije), Madžarsko, Avstrijo, Prago, in Regensburg s sosednjimi pokrajinami. Te tri knjige imajo skoraj 1200 strani manjšega formata.

Šele pred kratkim pa je bila v samostanski knjižnici v Klosterneuburgu pri Dunaju najdena knjižica, ki je izšla najbrž leta 1714. Brložnik je v njej pisal o moških dvojčkih, ki sta bila rojena v Linzu in sta bila – kot pove naslov – „pri popku zraščena v eno telo“, bila sta najbrž t. i. siamska dvojčka.

To so vse ohranjene in znane Brložnikove strokovne objave. Po njih lahko sklepamo, da je bil res plodovit pisec, čeprav česa posebnega ni odkril.

Kljub bivanju v tujini ni pozabil na rojstni kraj, saj je iz okolice rojstnega kraja vzel celo svoj viteški naslov, seveda v polatinjeni obliki. Tudi podpisoval se je kot lokalpatriot, v naslovu knjižice o dvojčkih rečimo kot „Joannes Baptista Werloschnig de Pernberg Styro Praspergensis“ (Janez Krstnik Brložnik od Medvedjaka, štajerski Mozirjan).

Proučevanje njegovih del je o mogočeno le delno, saj se nekatera nahajajo samo v Parizu, Gradcu ali Klosterneuburgu, nekaj pa jih je v Semeniški knjižnici v Ljubljani. (Ovira je tudi splošno nezadostno znanje latinskega jezika, v katerem so pisana z izjemo ene knjige vsa Brložnikova dela. Če ne bo osnovna ali srednja šola v tej smeri doživela kakšne spremembe, bodo čez nekaj generacij znali latinsko le še redki zagnani samouki in samo njim bo dano stopati v svet latinsko pisanih del, ki so jih Slovenci do leta 1848 v različnem obsegu napisali nad 1700 – če se bodo z njimi sploh hoteli ukvarjati.)

Zgodovinar medicine Ivan Pintar pravi o njem v zagrebški izdaji Medicinske enciklopedije: „Zavzemal se je za vsestranski pregled bolnika, bil je nasprotnik prekomernega uporabljanja različnih zdravil. Spuščanje krvi je imenoval šarlatanstvo in je zahteval, da oblast preganja mazače.“

Le še zanimivost. V Padovi je leta 1729 objavil Ambrozij Brložnik od Medvedjaka, skoraj gotovo Janezov sin, dve latinsko pisani knjigi s pedagoško vsebino. V svoji stroki pa ni doživel tolikšnih uspehov kot njegov oče v medicini.

PETER WEISS

občinski praznik v sliki in besedi

Mozirje praznovalo kot še nikoli doslej

Mozirje vabi

V počastitev 650 letnice trških pravic Mozirje bodo številne prireditve na katere vabimo občane!

Petek 3. septembra 1982:

ob 15. uri postavljanje mlaja v Savinjskem gaju – ob 18. uri pričetek pečenja vola na ražnju ob glasbi za ples, poskusni koncert domačih pevcev na ribniku

Sobota 4. septembra 1982:

ob 8. uri otvoritev narodopisne razstave v Savinjskem gaju – ob 9. uri otvoritev razstave ptic v dvorani doma TVD Partizan v Mozirju – ob 15. uri šaljiva nogometna tekma – ob 16. uri prijateljska nogometna tekma Elktroj : Rudar (Zenica) – ob 19,30 uri koncert na splavu ribnika sodelujejo Koroški oktet, mozirski pevski zbor, Šmihelski fantje in tamburaši – od 21. ure dalje rajanje v Savinjskem gaju

Nedelja 5. septembra 1982:

ob 9. uri promenadni koncert godbe na pihala na trgu – ob 10. uri cvetlična povorka – ob 11. uri odkritje spominskega obeležja VOS v Savinjskem gaju – od 13. ure dalje zabava s plesom in petjem

Posebnosti prireditev: V soboto popoldne in nedeljo ves dan se boste lahko vozili v konjeniškem taksiju! Pristna kmečka jedila vam bodo pripravile žene zadružnice in mladi zadružniki, v kmečki hiši gaja bodo delale predice in igralci citraši, kovaška opravila po staro boste lahko videli v kovačnici, tudi mletje žita in tkanje platna.

Pridite v Mozirje, ne bo vam dolgčas, pa tudi ne žal!

Vse, kar se je te dni dogajalo v Mozirju, bom sicer poskušal v besedi in sliki obravnavati v tej kroniki. Bojim pa se, da se mi niti približno ne bo posrečilo pričarati vsega, kar je tisto soboto in nedeljo t.j. 4. in 5. septembra navduševala tisoče ljudi od vseprvot, ki so se gnetli po mozirskih ulicah in se kot vesela žuboreča reka prelivali proti Savinji in gaju, ki je bil tudi tokrat osrednji turistični objekt, vreden občudovanja.

Osnovni motiv za tako širokopotežno slavo, ki se je vključilo v občinski praznik, je bila 650-letnica trških pravic. To pa so podkrepile še druge zelo častitljive obletnice mozirskih društev in sicer:

- 100 let telesne kulture,
- 95 let gasilskega društva in
- 90 let turističnega društva.

Da bi stvari stekle, je krajevna skupnost Mozirje sklicala sestanek predstavnikov vseh društev v kraju, pa tudi utvarje, ki so imeli pri izvedbi programa zelo pomembno besedo.

**40 let osvoboditve
Gornje Savinjske doline**

PRAZNIK OBČINE MOZIRJE 1984

se se vključilo v s

*Vabimo vas na slavnostno sejo zborov občinske
skupščine Mozirje in družbeno-političnih
organizacij v počastitev 40. obletnice
osvoboditve Gornje Savinjske doline in
občinskega praznika, ki bo v soboto, dne 8.
septembra 1984 ob 9. uri v dvorani
Prosvetnega doma v Mozirju.*

*Po slavnostni seji vas vabimo na ljudsko
zborovanje ob 10.30. uri v Savinjskem gaju v
Mozirju.*

Alojz Plaznik,
predsednik skupščine
občine Mozirje

Petek, 31. 8. 1984 ob 18. uri

- otvoritev razstave Osvobajanje Gornje Savinjske doline - Galerija Mozirje

Četrtek, 6. 9. ob 12. uri

- odkritje spominskega obeležja v zahvalo partizanskim kmetijam Gornje Savinjske doline - Veterinarska postaja Mozirje /Ljubija/.

ob 13. uri

- Otvoritev modernizirane proizvodne hale TOZD Kemija v Ljubiji

Petek, 7. 9. ob 9. uri

- Otvoritev obnovljene proizvodne hale v »Smreki« Gornji grad

ob 10. uri

- odkritje spominske plošče na nekdanjem Sokolskem domu v Gornjem gradu

ob 10,30 uri

- zbor aktivistov OF v osnovni šoli Gornji grad in odkritje spominskega kotička Zidanškovi brigadi

Sobota, 8. 9. ob 9. uri

- slavnostna seja SO Mozirje - dvorana Prosvetnega doma v Mozirju

ob 10,30. uri

- ljudsko zborovanje v počastitev 40. obletnice osvoboditve Gornje Savinjske doline v Savinjskem gaju in tovariško srečanje borcev

Torek, 11. 9. ob 17. uri

- otvoritev spominskega kotička VI. SNOUB Slavka Šlandra v osnovni šoli na Ljubnem in poimenovanje šole

Pred 40 leti so enote IV. operativne cone osvobodile Gornjo Savinjsko dolino. Z uničenjem sovražnikove postojanke v Mozirju 11. septembra 1944 je dolina svobodno zaživeła. Središče vojaške, oblastvene in politične dejavnosti je tedaj postal Gornji grad.

Slika na prvi strani je izvirni posnetek nemškega poveljstva v Mozirju, ki je po boju v nekdanji občinski stavbi in cerkvi poslalo v Celje poročilo in priložilo objavljeno fotografijo.

**PRAZNIK
OBČINE
MOZIRJE
1982**

Vabim vas, da se udeležite slavnostne seje zborov skupščine občine Mozirje v počastitev občinskega praznika, ki bo v soboto, dne 11. septembra 1982 ob 9. uri v osnovni šoli v Lučah ob Savinji.

Veselilo nas bo, če se boste lahko udeležili še drugih prireditev, ki smo jih pripravili za naš praznik.

Alojz Plaznik,
predsednik skupščine občine
Mozirje

SPORED

Sobota	4/9-1982	
	ob 8. uri	- otvoritev etnografske razstave v Savinjskem gaju
	ob 16. uri	- srečanje borcev II. grupe odredov in odkritje spominske plošče Jožetu LETONJI - Kmetu, pri Ramšaku nad Ljubnem
	ob 19.30 uri	- koncert »Koroškega okteta«, domačih pevcev in tamburašev na splavu v Savinjskem gaju

Nedelja	5/9-1982	
	ob 9.00 uri	- odkritje spominske plošče Štajerskemu bataljonu VDV v Potoku pri Kokarjah
	ob 9.00 uri	- promenadni koncert godbe na pihala v Mozirju
	ob 10.00 uri	- cvetlična povorka v počastitev 650 letnice trga Mozirje
	ob 11.00 uri	- otvoritev spominskega obeležja VOS v Savinjskem gaju

Sreda	8/9-1982	
	ob 11.00 uri	- otvoritev nove zgradbe SAVINJSKO ŠALEŠKE veterinarske postaje v Ljubli
	ob 16.00 uri	- nogometno srečanje Olimpija (Ljubljana) : Elcroj v Mozirju

Četrtek	9/9-1982	
	ob 12.00 uri	- otvoritev celodnevne osnovne šole v Gornjem gradu

Petek	10/9-1982	
	ob 8.00 uri	- pohod pionirjev in mladine po poteh partizanske sanitete na Solčavskem
	ob 12.00 uri	- otvoritev strojne postaje GG Nazarje v Sp. Rečici
	ob 18.00 uri	- otvoritev razstave »Zlatiborski pejzaži« akademskega slikarja Božidarja KOVAČEVIČA iz pobratene občine Čajetina v Galeriji prosvetnega doma Mozirje

Sobota	11/9-1982	
	ob 6.00 uri	- budnica godbe na pihala po dolini
	ob 9.00 uri	- slavnostna seja zborov Skupščine občine v osnovni šoli v Lučah ob Savinji

Nedelja	12/9-1982	
	ob 7.00 uri	- orientacijski pohod članov ZRVS in strelsko tekmovanje na strelišču v Mozirju

Občina Mozirje se praznično spominja osvoboditve Gornje Savinjske doline. Po zmagi Šlandrove brigade nad posadko zavojevalcev v Mozirju dne 11. septembra 1944 je bilo osvobojeno celotno ozemlje današnje občine. Letos je poteklo 40 let od ustanovitve II. grupe odredov NOV. Spominjamo se tudi bojev, ki so jih te enote bile na območju Gornje Savinjske doline.

Besedilo k sliki: Zasedanje skupščine okrajnega narodnoosvobodilnega odbora Gornji grad, 8. oktobra 1944

Ribnik je pričakal večer takole okrašen

Foto: Vlado Lamut

*Petek
3. september*

Že postavljanje mlaja (v petek), ki je bil dolg 62 m in torej najdaljši, kar jih je kdajkoli stalo v naši dolini, je privabilo dosti gledalcev. Vedje tega podviga so s naprej napovedovali težave, vendar so delo dobro opravili in mlaj stopi s pravo častiljivo obletnici tega. Dosti obiskovalcev je bilo tudi ob ognju, na katerem naj bi pekli vola. Dosti je bilo smeha in dobre volje. Kozirski pusti, ki so to nalogo prevzeli, so tudi tokrat prijeli za delo, le da se

stvar ni posrečila iz tehničnih razlogov.

*Sobota
4. september*

Vrh prireditel je bilo sobotno srečanje s Savinjskem gaju. Ibralo se je več tisoč obiskovalcev. Turistično društvo je v gaju v kmečki hiši organiziralo pravo vzdušje nekdanje kmečke družine in njenega življenja. Ni manjkalo niti citras, pa tudi na prejo volne niso pozabili. Pri tem so pomagali Lucani. Stari mojster states žimek z Brezj je prikazal tkanje. Mlinar si je v starem vodnem mlinu pripadelal z mlitvijo žita, s svojo pojavo pa je vzbujal prej smeh in dobro

Z nočjo pa je Savinjski gaj zažarel
v tisočerihi lučeh. Razžarjena voda
s plavajočo lepoto cvetja, prebliski
raket visoko pod nebom, vmes pa
besede napovedovalca, ki je najav-
ljal nastope kulturniških
skupin na okrašenem
splavu sredi razsvet-
ljenega ribnika.

To je bila resnično
pravljična noč.

Odlomki iz svetne
povorke v nedeljo
5. septembra

Mozirska mladina

Godba na pihala iz
Trbovelj

Ljubenski splavarji

Mozirski možje in fantje

voljo, kot pa visoko storilnost. v kovačiji je tudi bilo vse živo. v mali galeriji je ljudi pritegnila etnografska razstava, v kovačnici pa so pela klavirna in prav vernični kovač je z dejavnji pa tudi z besedo pojasnjeval kovaško delo pred dolgimi leti. Med tem so tudi člani društva za vzgojo in varstvo ptic "KALIN" odprli razstavo ptic v domu Partizana. Skratka organizatorji so se izkazali na vseh straneh.

v soboto se je tvoj zbiralo v Savinjskem gaju toliko ljudi, kot verjetno se nikoli doslej.

v spored večernega srečanja v gaju, ki se je odvijal pod geslom "Savinjski gaj v pesmi in glasbi", so postavili poleg godcev za ples, še vrsto kulturnih točk. Ta del spreda se je odvijal na splavu, ki je bil lepo okrošen in razsvetljen z reflektorji. kigetajče luči ok vsej obali ribnika, osvetljeni vodomoti in rože vsepostrd. Ribnik in sploh vsa okolica je bila ena sama lepota, da nisi vedel, kaj ti najprej gledal. Skratka prava parva za oči. Tu so vrtarji opravili veliko delo. Sicer pa je res Savinjski gaj nekako "dozorel". Bil je lepši kot kdaj koli prej. Obiskovalci so res imeli kaj videti.

Tu se besedo ali dve o kulturnem programu.

Nastopil je domači mešani pevski zbor pod vodstvom Antona Kemana, karolski vketet z Raven, ki ga je vodil Anton Ivčnik, tamburaši Svobode iz Ljubljane pod taktirko Brumeta Meseca in naši gostje iz Lenice. Spred je povezoval napovedovalce Aleksander Videčnik. Prijatelji iz Lenice so se vabilu množično odzvali. Lehot so pripeljali dva orkestra. Popoldne so odigrali še nogometno tekmo z Elekrojem.

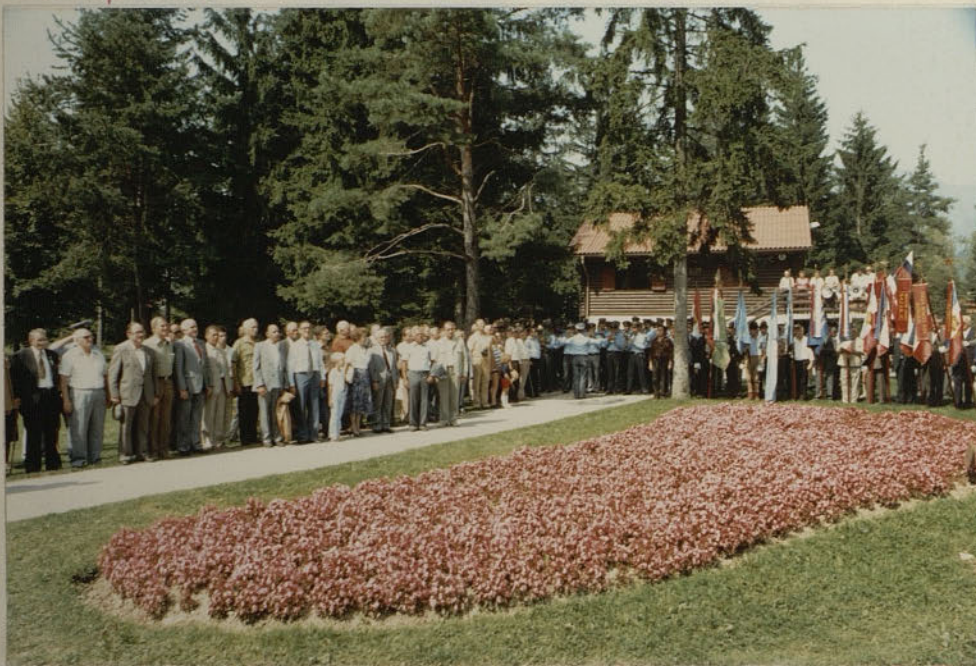
Do zelo neinkovitem ugrajenju, je bilo rajanje, ki je trajalo vse do jutranjih ur.

Nedelja
5. september

V nedeljo se je podobno vzdušje nadaljevalo. Začelo se je ob 9. s promenade in koncertom trboveljske godbe na pihala. Ob 10. uri pa je skozi trg in proti gozju krenila cvetna parada, ki je dvignila na noge celo Mozirje in pripeljala seboj v gozj množico navdušenih obiskovalcev. S fotoportazo na prejšnji strani te kronike poskušam vsaj približno ponazoriti ta dogodek,

FOTO: Bojan Miklavc

ki je bil zelo podoben cvetni paradi 20. avgusta 1978. Dneč manj srčanem vzdušju je bil ob 11 uri odkrit spomenik štajerskim Vosovcem. Navzoče je pozdravil predsednik SO Mozirje Ljudez Blaznik. Zahvalil se je vsem, ki so pripomogli k postavitvi neličastnega spomenika, ki je delo rojaka Janka Dolinca. Slavnostni govornik je bil namestnik republiškega sekretarja za notranje zadeve Edo Kranjčević. Timenar vosovec se je zahvalil Milanu Kranjc-Brome.

Slavnostno vzdušje ob odkritju spominskega obeliskja VOS

Spomenik so prevzeli v skrbstvo mozirski ribiči. Za kulturni del sporeda sta poskrbela piharna godba Milice in mozirski perski zbor.

5. obletnica Savinskega gaja

†
V tej kroniki sem že zapisal, da je letos Mozirje slavilo vrsto pomembnih obletnic. Vse prireditve so turistično močno razgibale kraj in širšo okolico.

Upravičeno pa lahko zapisem, da je vsa ta slavlja pričakal in tudi spremljal Savinjski gaj v "prazni obliki", skrbno negovan in ves v živopisnem svetju. Največ zaslug za to pa ima

mozirski vrtnar Jože Skornušek, ki je na podlagi sklenjene pogodbe prevzel skrb za vsa strokovna dela v gaju. To skrb je sicer v glavnem nosil tudi vsa prejšnja leta, le da njegovo delo ni bilo materialno ovrednoteno in plačano.

Tako negovan gaj je privabil letos dosti več obiskovalcev kot lani. Med njimi so bile tudi vsake družbeno-politične osebnosti, močno pa je bil povečan tudi obisk tujcev. Vsi pa so

dajali laskava priznanja o urejenosti gaja. Breko celega poletja je obiskalo gaj tudi okrog 25 avtobusov holandskih turistov, ki niso stedili s priznanji. Posebno so bili navdušeni nad celotnim okoljem, v katerem je urejena ta edinstvena razstavna svetja v naravi.

Povečan obisk v gaju je olajšal tudi realizacijo finančnih načrtov, ki povzročajo adhezen za urejanje gaja že vsa leta nemalo skrbi. Letos je bilo od približno 35000 obiskovalcev pokasiranih pri vstopnini scca 500.000 - din, prodaja spominkov in razglednic pa je dala scca 320.000 - din. Ker pa ti dohodki ne pokrivajo vseh stroškov za vzdrževanje gaja, sta prispevala še Samoupravna komunalna interesna skupnost (SKIS) 260.000 - din in delovna organizacija ELKROJ 150.000 - din.

Otvoritev novega posloppja

SAVINJSKO-ŠALEŠKE VETERINARSKÉ
POSTAJE V MOZIRJU

Program otvoritve, ki je bila 8.9.1982

1. Pozdravni govor, mag. Anton RESNIK, direktor SSVP,
2. Govor Lojze PLAZNIK, dipl. ing. agr., predsednik SO Mozirje,
3. Pozdravni govor, Božo LEDNIK, dipl. ing., predsednik IS SO Velenje,
4. Govor dr. Dusan Pirih, direktor RVU,
5. Govor mag. Ferdo ZUPANC, Poslovna skupnost za veterinarstvo SRS,
6. Odkritje spominske plošče, dr. Tone HUDOPIŠK, vet. ref. IV. oper. cone,
7. Partizanska pesem, Smihelski oktet
8. Otvoritev VP, mag. Jože MERMAL, SSVP,
9. Pesmi Smihelski oktet
10. Ogled prostorov in pogostitev

Izgradnja novega posloppja Savinjsko-šaleške veterinarske postaje (SSVP) v Mozirju so naši veterinarji dosegli izredno pomembno delovno zmago. Ožji in širši pomen tega objekta bi težko opisal na kratko. Zato sem se odločil, da bom v kroniko vključil tisti del Veterinarskih novice, v katerem sta v celoti objavljena govora direktorja SSVP mag. Toneta Resnika in predsednika SO Mozirje dipl. ing. Lojzeta Plaznika, ki sta jih prebrala ob otvoritveni slovesnosti 8. septembra 1982.

Kulturna izmenjava s Čajetino

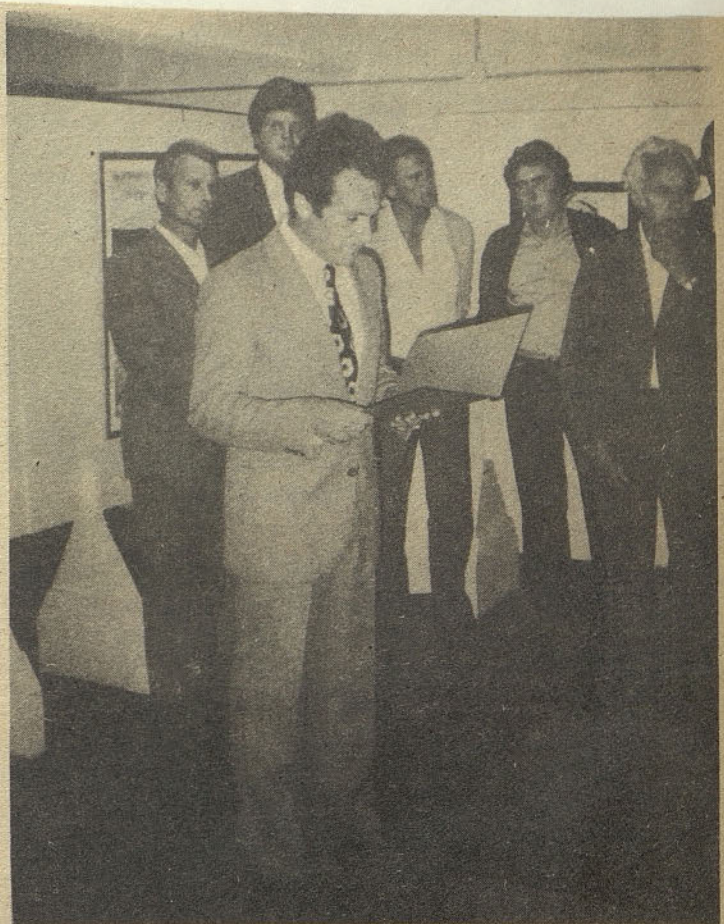
Od kar sta občini Mozirje in Čajetina pobrateni se predstavniki obeh območij večkrat srečujejo. Ta srečanja so zagotovila neposredno sodelovanje na področju gospodarstva in seveda tudi kulture. Znano je uspešno poslovno sodelovanje Elkroja z Mladostjo, iščejo pa se še druge možnosti za gospodarsko povezovanje. Tudi kulturno se srečujejo obe občini. Naši kulturniki so v Čajetini že nastopili, sedaj pa so gostili v galeriji Mozirje znanega akademskega slikarja z Zlatibora Božidarja Kovačevića. Razstavo so odprli ob številni udeležbi krajanov in predstavnikov javnega življenja. Uvodoma je profesor Anton Venek povedal o kulturnih prizadevanjih obeh strani in predstavil zelo nazorno umetnika Kovačevića in njegova dela. Šmihelski fantje so zapeli, številni ljubitelji slikarstva pa so si ogledali bogato razstavo.

Slikarja Božidarja Kovačevića smo naprosili za razgovor v katerega je rade volje privolil. Iz njega je kar vrelo navdušenje nad Slovenijo, nad našimi ljudmi, ki da znajo tako lepo ohraniti okolje, posebno pa je poudaril lepoto ureditve okoli hiš. Ni tokrat prvič v Sloveniji, saj je delal tudi kot brigadir na avtocesti Ljubljana – Zagreb, pa tudi sicer ga na Slovence vežejo lepi spomini. Kot opazovalec lepega je ponovno izrazil

prepričanje, da skrbijo naši ljudje za lepoto krajev iz ljubezni do domačega okolja, to pa je plemenito čustvo, ki odlikuje le malo narodov. Božidar Kovačević je v svojem življenju prepotoval mnogo sveta, bil je tudi v deželah preko morja, prav zato je njegov pogled na nas in našo dolino še posebno laskav. To je izvenlo iz njegovega pripovedovanja, kako je tudi njega privlačila rodna gruda, čeprav je v svetu našel veliko uspešnih možnosti za sebe. Vendar se je vedno znova vračal v svoj domači kraj, kjer je odrasčal in tu nadaljuje svoje plodno umetniško delo, saj ga prav to okolje navdušuje in plemeniti. Tudi v njegovih slikah je zaslediti veliko ljubezen do domačega kraja, do domačega stavbarstva in svojih ljudi. Ko je govoril o svojih načrtih za naprej je omenil prizadevanja, da bi na Zlatiboru stalno organiziral slikarsko kolonijo, ki bi še bolj prenesla v svet lepote krajine in svojskost zlatiborskega človeka. Že letos so imeli v hotelu Palisad na Zlatiboru razstavo del prve kolonije. Načrti so smeli, veliki in polni ljubezni do njegovega Zlatibora. Ob tem pa ne skriva želje, da bi še prišel v naše kraje, ki njegovemu slikarskemu očesu veliko več povedo, kot morda nam ob vsakodnevnem doživljanju posebnosti krajine ob Savinji in Dreti.

A. V.

Petek 10. septembra

Na otvoritvi razstave del Božidarja Kovačevića v mozirski galeriji se je zbralo veliko ljudi. V izčrpnih besedah je umetnika predstavil prof. Anton Venek.

Janez Goličnik (1737 – 1807)

Janez Goličnik je bil rojen 31. januarja 1737 v Mozirju. Gimnazijo je obiskoval v Ljubljani, nato pa je študiral bogoslovje v Gradcu in na Dunaju. Kot duhovnik je služboval v Gornjem Gradu, na Vranskem, v Braslovčah, Ljubljani in Grižah, kjer je 9. marca 1807 tudi umrl.

Za boljše razumevanje njegove dejavnosti moramo vedeti tole. Po mnenju gospodarskih politikov 18. stoletja v tedanji avstrijski državi je bilo čebelarstvo važna kmetijska panoga. Zato so v drugi polovici 18. stoletja ustanovljene kmetijske družbe med drugim sprejele v svoj načrt tudi propagando za širjenje čebelarstva. Za to se je zavzemala celo vlada Marije Terezije, saj je vedela, da lahko kmetu poveča davke samo, če

bo več pridelal. Na novo ustanovljeni čebelarski šoli na Dunaju je postavila leta 1770 kot prvega čebelarskega učitelja Antona Janšo z Breznice na Gorenjskem, ki je s pomočjo Blaža Kumerdeja napisal nemško knjigo Razprava o čebelnih rojih (prvič je izšla na Dunaju leta 1771). To je bil za tiste čase sijajen priročnik za čebelarje in ker je bila potreba po tovrstnem delu v slovenskem jeziku velika, je prišlo do dveh prizadevanj za izdajo prevoda Janševe knjige v tisku.

Prvi prevod je še pred Goličnikom oskrbel Peter Pavel Glavar, vendar mu ga ni uspelo izdati. V zadnjem desetletju 18. stoletja pa je v Celju služboval Kumerdej, ki je pomagal že pri nastajanju Janševe Razprave. Skoraj gotovo je Kumerdej pridobil Goličnika za prevod dru-

ge, predelane izdaje, ki je izšla leta 1775, torej po Janševi smrti, in tako je bil v Celju leta 1792 na 200 straneh s sedmimi tabelami natisnjen čebelarski priročnik z naslovom Antona Janšaja cessarskiga čebellarja popolnoma podvučenje za vse čebelarje.

Goličnik se je v tej knjigi zvesto držal originala; njegovi so le nekateri dodatki in podčrtne opombe. Za današnjega bralca sta najbolj zanimivi dve stvari, in sicer tedanja čebelarska tehnika in jezik, ki ga je pisal Goličnik. Napredek je ogromen, čeprav so bili v Goličnikovem času čebelarji bistri opazovalci in spretni strokovnjaki. (O tem bi lahko kaj več povedali današnji čebelarji.) V jeziku se je Goličnik nagibal k tedaj trenutno razširjeni Pohlinovi šoli: dvojne soglasnike (čebelle, štivillu), e, šumevce in posamezne besede (tude = tudi) piše včasih kot Pohlin. Narečnih izrazov nima veliko, čeprav bi jih pričakovali.

Izven celjskega okrožja Goličnikove knjige niso veliko uporabljali; Kranjcem se je zdelo „za kmeta predolga in zavaljo slabe pisarje grozno težka brati in umeti“.

Do Dajnkovega Čebelarstva (iz leta 1831, torej skoraj 40 let) je ostala edino tovrstno tiskano delo v slovenskem jeziku.

Goličnik se je veliko ukvarjal s čebelami: некоč je imel menda celo 102 panja. Trdil se je dvigniti stopnjo razsvetljenosti med Slovenci in izboljšati njihovo gospodarstvo, kar je do tistega časa s programi poskušalo že pet zanesenjakov. S knjigo, ki jo je prevedel, mu je to delno uspelo vsaj na področju čebelarstva.

Znano je tudi, da je rad pripravljaj mlade nadarjene ljudi za latinsko šolo, v svoji oporoki pa je zapustil 2000 goldinarjev ubogim. Tudi zato – in ne le zaradi prevedene knjige – si zasluži mesto na spisku naših velikih rojakov.

PETER WEISS

Mag. ANTON RESNIK, direktor SSVP je dejal:

Dovolite mi, spostovane tovarišice in tovarisi, da vas v imenu veterinarskih delavcev Savinjsko-saleske veterinarske postaje Mozirje prav prisrčno pozdravim,

Med nami pozdravljam člana predsedstva republike in častnega občana občine Mozirje tov. Toneta BOLETA.

Pozdravljam direktorja Republiške veterinarske uprave tov. dr. Dušana PIRIHA in predstavnika Zadružne zveze Slovenije, centra za pospeševanje kmetijstva tov. KUHARJA.

Pozdravljam predstavnike skupščine občine Titovo Velenje in Mozirje, ter predstavnike družbeno-političnih organizacij obeh občin.

Posebej toplo pozdravljam profesorje BF, VTÖZD za veterinarstvo iz Ljubljane in oba predstavnika Poslovne skupnosti za veterinarstvo Slovenije.

Med nami pozdravljam tudi predstavnike farmacevtske industrije: Pliva Zagreb, Krka Novo mesto, Kemofarmacija - Vetprometa.

Nadalje pozdravljam predstavnike veterinarskih zavodov: Koroskega VZ Dravograd, PE Slovenj Gradec in PE Prevalje; VZ Kamnik-Domžale; VP Zalec; VZ Celje; PE Lasko in PE Slovenjske Konjice; ŽVZ Celje; VZ Smarje pri Jelšah; VZ Maribor; OZVZ Ptuj in druge veterinarje. Pozdravljam predstavnike DO Ljubljanske mlekarne, OZS Triglav Celje in Ljubljanske banke, TB Velenje.

Pozdravljam sorodnike padlih veterinarjev. Na kraju še posebno toplo pozdravljam predstavnike in strokovnjake ZKZ Mozirje in vas številne živinorejce, ki ste se danes udeležili te skromne slovesnosti ob otvoritvi novih delovnih prostorov veterinarske dejavnosti občin Mozirje in Titovo Velenje. Vsem torej lep pozdrav in prijetno počutje v Gornji Savinjski dolini.

Za veterinarske delavce SSVP je danes praznik. Z združenimi močmi občin Titovo Velenje in Mozirje smo zgradili ta objekt posetnega družbenega pomena in s tem izpolnili eno svojih nalog srednjeročnega družbenega plana razvoja občine Mozirje. Tej nalogi sami veterinarski delavci seveda ne bi bili kos. Za uresničitev načrtovane gradnje so bila potrebna znatna družbena sredstva. Investicijska vrednost nove VP znaša s podrazitvami nad 10 milijonov din. Finančna sredstva sta po dogovoru zagotovili 2/3 občina Velenje, 1/3 občina Mozirje. Podpisniki samoupravnih

sporazumov o združevanju dela in sredstev za izgradnjo VP so bili naslednji udeleženci:

SO Velenje	5.000.000 + 1.500.000
SO Mozirje	300.000
SIS za pospeševanje kmetijstva Mozirje	600.000
TOK- Gozdarstvo Nazarje	300.000 + 200.000
Kmetijska zemljiška skupnost Velenje	500.000
KZS Mozirje	100.000
ZKZ Mozirje	200.000
Samoupravna ustanovna skup. Mozirje	300.000
SKIS Mozirje	100.000
Savinjsko-saleska veterinarska postaja Mozirje	834.000 + 800.000

Vsem podpisnikom SS, ki so sredstva združevali nepovratno, se enkrat iskreno hvala. Posebno zahvalo pa sem dolžan izreči skupščini občine Velenje, ki je z izrednim razumevanjem zagotovila kar dve tretjini investicijskih sredstev za gradnjo te veterinarske postaje.

Zahvaljujemo se tudi Ljubljanski banki, TB Velenje in OZS Triglav Celje, ki sta zagotovili kreditna sredstva v visini 7.000.000 din. Ob tej priložnosti se zahvaljujem tudi DO Ljubljanske mlekarne, ki so nam prispevale finančno pomoč za nabavo laboratorijske opreme.

Opravičujem se, ker prostori veterinarske postaje danes se niso opremljeni. Šele včeraj smo opravili tehnični pregled in se bomo po odpravi nekaterih gradbenih pomanjkljivosti vselili v naslednjih dneh.

VP je grajena v skladu s Pravilnikom o minimalnih higiensko tehničnih pogojih za delovanje veterinarskih organizacij. V njej so delovni prostori za delovanje treh verificiranih oddelkov z ambulantno, laboratorijsko, apoteko, upravnimi prostori in enodružinsko mansardno stanovanje. Skupaj je 510 m² koristne površine.

Projektant VP je prof. Dusan MOSKON, dipl.ing.arh., profesor na FAGG v Ljubljani, ki je že projektiral podobno VP v Ormožu. Izvajalec gradnje je INGRAD - Celje, TOZD gradbena operativna. Zalec.

Danes odpiramo vrata novih delovnih prostorov veterinarske službe takorekoč tik pred srebrnim jubilejem, saj bomo prihodnje leto proslavljali 25

let delovanja veterinarskih postaj Mozirje in Velenje ter peto obletnico združene S&VP. Za potrebe zdravstvenega varstva živali in ljudi, za nadaljnje pospeševanje živinorejske proizvodnje, za obrambne priprave oz. SLO in ne nazadnje za ustrezne, urejene delovne razmere veterinarskih delavcev na tem kmetijskem, zlasti živinorejskem območju, je to prav gotovo pomemben dogodek. Na območju občine Mozirje pa bomo danes odkrili tudi drugo spominsko obeležje veterinarske službe. Leta 1979 smo v Gornjem Gradu postavili spominsko obeležje delovanju prve partizanske veterinarske ambulante, na območju 4. operativne cone. Danes bomo na tej zgradbi odkrili spominsko ploščo, ob 40 letnici, našim 3 padlim veterinarjem v NOB. Jože Bergant, živinozdravnik v Gornjem gradu in Lojze Koren, živinozdravnik v Mozirju, sta bila kot aktivista OF, torej kot prvoborca, ustreljena že leta 1942. Jože Kodela, živinozdravnik v Velenju pa je kot aktivist OF in partizan padel 1945. leta. Po vojni se je v Gornji Savinjski dolini zaposlil vet. Franc PESEC, ki je tu deloval vse do upokojitve 1968. leta. Nekaj časa je tu deloval tudi vet. Otmar ČUK. Dolga leta delujejo tu mag. Jože MERMAL, vet. Drago LUKAN in mag. Tone RESNIK. Nastopila pa je že tudi mlada generacija veterinarjev.

Ni torej slučaj, da smo prav na tem območju zgradili sodobno veterinarsko postajo. Veterinarska služba je po vojni vložila veliko dela in truda za razvoj živinoreje, pri njenem zdravstvenem varstvu in reprodukciji ter pasemski zamenjavi. Za ilustracijo naj povem, da je bilo leta 1963 na območju občine Mozirje le 10 % oz. 346 čistopasemskih rjavih govejih plemenic, danes pa je teh več kot 90 %, t.j. nad 3.500. Na območju delovanja S&VP je danes nad 7.000 govejih plemenic, od katerih je vsako leto nad 90 % umetno osemenjenih. Imamo precejšnje število kvalitetnih plemenskih živali, krave rekorderke domače rjave pasme pa tudi z mlečnostjo nad 8.000 litrov mleka. Poleg govedoreje (13.200 govedi) je na našem območju okoli 9.000 prašičev, 1600 ovac in 330 konj. Sorazmerno močna je perutninska proizvodnja (nad milijon brojlerjev letno in 30 tisoč nesnic s proizvodnjo 13 milijonov jajc). Proizvodnja mleka za trg je v lanskem letu presegla 10,8 milijonov litrov, prireja govejega mesa pa se bliža 1.000 tonam. Obnavljanje ovčereje in konjereje na območju obeh občin pa daje veterinarski službi, v sodelovanju s kmetijsko pospeševalno službo, nove naloge.

V urejenih novih delovnih prostorih, ki bodo tudi ustrezno opremljeni in zasedeni (danes zaposlujemo 12 veterinarskih delavcev, med njimi je 9 dipl.vet., 1 vet. tehnik in 2 pisarniška delavca) bo naš delež v živinorejski proizvodnji lahko še večji. Nova veterinarska postaja nam pomeni družbeno priznanje za naše dosedanje delo, hkrati pa nas zavezuje za nadaljnje vestno in prizadevno delo pri proizvodnji čimveč zdrave hrane.

Na kraju dovolite, da se zahvalim še gradbenemu odboru za opravljene naloge, kakor tudi vsem drugim, ki ste kakorkoli pomagali pri uresničitvi te gradnje.

LOJZE PLAZNIK, predsednik SOb Mozirje je je spregovoril takole:

Tovarišice in tovariši, dragi gostje !

Prisrčno pozdravljeni vsi, ki ste s svojo navzočnostjo počastili današnjo otvoritev težko pričakovanega in nadvse pomembnega objekta za veterinarske delavce in živinorejce Savinjsko-saleskega območja.

Današnja slovesnost ob tako pomembni prireditvi je hkrati dragocen prispevek k delovnemu praznovanju našega občinskega praznika, za kar se kolektivu S&VP v imenu občinske Skupščine, njenega Izvršnega sveta in družbenopolitičnih organizacij iskreno zahvaljujem.

Nas ponos nad veliko delovno zmago sicer malostevilnega delovnega kolektiva veterinarske postaje je še toliko večji, ker so novo zgrajeni delovni prostori pravzaprav le zunanji odraz velikega - v preteklih desetletjih opravljenega - dela za napredek živinoreje in kmetijstva nasploh v obeh sosednjih občinah.

Nesporno lahko trdimo, da je veterinarska služba v Gornji savinjski dolini izjemen primer v slovenskem, verjetno pa tudi v jugoslovanskem prostoru, ki je preko 30 let nadvse požrtvovalno opravljala svoje strokovne naloge v zelo težavnih terenskih razmerah in zelo pomanjkljivih tehničnih in prostorskih okoliščinah, ob tem pa dosegala zavirljive delovne uspehe, ki se zrcalijo zlasti v skokovitem napredku tržno usmerjene živinorejske proizvodnje.

Z uvajanjem in propagiranjem pasemske zamenjave, z uvedbo in vztrajnim širjenjem umetnega osemenjevanja, z dobro organizacijo in izvajanjem kompletnega zdravstvenega varstva živine je

1) Nova SČVP Mozirje

2) Lojze Plaznik, dipl. inž. predsednik SO Mozirje

3) dr. Dušan Pirih, direktor RVU

4) Odkritje spominske plošče, dr. Tone Hudopisk

bila veterinarska služba že pred več kot tridesetimi leti prvi in najučinkovitejši pospeševalec, saj je s svojim delovanjem vztrajno prispevala k dvigu živinorejskega znanja in rejske kulture, s tem pa pripravljala ugodno podlago za kasnejše akcije načrtnega usmerjanja kmetij v tržno proizvodnjo.

Ob tej priložnosti izrekam dolžno zahvalo vsem, še posebej pa tistim pionirskim veterinarskim delavcem, ki so vse svoje znanje in življenjsko energijo skozi domala tri desetletja žrtvovali predanemu delu za pospeševanje živinoreje in napredek kmetijstva.

Ob tem so nesebično žrtvovali dragoceno zdravje, si nakopali marsikatero bolezen, skopo odmerjeni prosti čas pa še kljub preobremenjenosti posvečali strokovnemu izpopolnjevanju in tudi vsestranski družbenopolitični aktivnosti.

Toliksne žrtve so premogli in prispevali za našo skupno blaginjo zlasti mag. MERMAL, mag. RESNIK, in vet. LUKAN, katerih življenjsko delo vsekakor zasluži širše družbeno priznanje.

Podelitev letosnje občinske nagrade kot kolektivnega priznanja SSVP torej ni naključna, ampak pošteno zaslužena.

Predno bomo predali novo zgradbo veterinarske postaje svojemu namenu, bi se rad v imenu mozirske družbenopolitične skupnosti najlepše zahvalil vsem, ki so kakor koli pripomogli k uresničitvi dolgoletne želje in potrebe po ustreznih delovnih prostorih za lažje delo veterinarjev.

Posebna zahvala velja Skupščini občine Velenje, ki je z razumevanjem prevzela delež finančnih bremen za izgradnjo tega objekta. Tesne gospodarske vezi obeh občin so tako dobile se eno dragoceno potrditev, da kjer obstaja obojestranski interes in objektivno razumevanje, je možno z združevanjem sredstev in dela uspešno presegati sicer splošno značilno in škodljivo zapiranje v občinske plotove.

Naj za sklep se enkrat izrečem vsem veterinarjem, katerih minulo delo je vtkano v mozaik dosežkov gornjesavinjskega kmetijstva in ki so s svojim zgledom vseskozi vzor mlajšim generacijam, iskreno zahvalo!

Celotnemu kolektivu SSVP čestitam ob tej veliki pridobitvi z željo, da bi ga novi delovni prostori v bodoče še bolj vspodbujali k trajnim naporom za uspešno premagovanje tekočih živinorejskih problemov in za kar najuspešnejše uresničevanje naših skupnih

razvojnih nalog na področju kmetijstva!

Slavnostni govor dr. Dušana Piriha ob tej priložnosti je že objavljen v VN 9/1982, preostalih dveh pa nismo prejeli.

Urednik

Veterinarji Savinjsko-Saleške veterinarske postaje so zelo slovesno odprli nove prostore v Ljubiji. Slavnosti so prisostvovali številni gostje iz občine in izven nje. Pozdravne besede je izrekel mg. Anton Resnik. V imenu izvršnega sveta občine Velenje je čestital njegov predsednik Božo Lednik. Predsednik SO Mozirje je v izčrpnem prikazu poudaril pomembnost veterinarskega dela v dolini. O napredku živino zdravstvene službe v Sloveniji in dolini je govoril direktor republiške veterinarske uprave Dušan Pirih. Ob tej priliki so posvetili časten spomin padlim veterinarjem in odkrili spominsko ploščo Jožetu Bergantu, Alojzu Korenu in Jožetu Kodeli. Za kulturni spored so poskrbeli Šmihelski fantje pod vodstvom Antona Acmana. Trak pred vrati nove veterinarske postaje je prerezal mg. Jože Mermal. Na sliki ing. Anton Resnik med govorom.

(Odtisek iz Savinjskih novic.)

Jožef Lipold (1786 – 1855)

Za Zgornjo Savinjsko dolino velja, da sploh ni dala pesnikov, temveč le pesmarje, med katerimi je gotovo najznamenitejši Jožef Lipold.

Rodil se je 29. marca 1786 v Mozirju. Šolal se je najprej pri stricu Janezu Goličniku (prevajalcu Janševega čebelarskega priročnika), nato pa v Maribo-

ru, Gradcu in Ljubljani, kjer je bil leta 1808 posvečen za duhovnika. Službo je opravljal v Šmartnem pri Slovenj Gradcu, v Vitanju in Slovenskih Konjicah, od leta 1815 do smrti (8. januarja 1855) pa je bil župnik na Rečici ob Savinji.

dovitostjo. Spet nekaj številke: pesmi je imel vpisane v šest obsežnih zvezkov, od katerih so nepopolno ohranjeni štirje. V njih je 1150 slovenskih in 63 nemških pesmi ter štiri latinske in tri dvojezične (makaronske). To je kljub povprečni kvaliteti ogromno delo, ki mu pri nas najbrž ni para.

Lipold se pesniško ni razvijal, zato se podobne snovi in misli ali začetki in konci pesmi pojavljajo tako v pesmih iz leta 1807 kot ob koncu njegovega pesniškega ustvarjanja.

V pesmih poučuje, svari, opeva splavarstvo in lov, hvali različne obrti, dovtipkuje, slavi svetnike in posvetne ljudi. Hotel je predvsem koristiti in učiti: upiral se je novotarijam, priporočal je vdanost nadrejenim in svaril pred pregrehami in zapeljivci, zlasti pred „puntarji“ (po revolucionarnem letu 1848).

Bil je družaben in je rad pel, seveda predvsem svoje pesmi. (Najbrž si je rekel: Če želim zapeti dobro pesem, si jo pač sestavim.) Menda je nekoč, ko je imel spet narejeno zbirko pesmi, najel godbo in izuril pevski zbor, da so na Gori Oljki pred množico ljudi igrali in peli nove pesmi, ki so takoj ponarodele.

S svojimi pesmimi je pospeševal razvoj družbenega življenja slovenskih trških slojev, ki so bili takrat še pod močnim nemškim vplivom; to so njegove zasluge za narodno prebujanje.

V Lipoldovih verzifikacijah je čutiti vpliv njegovega domačega narečja. Ker ni imel prave jezikovne izobrazbe, je zagrešil marsikakšno nerodnost in neuglajenost, čeprav je pisal nasploh svež in ponekod izviran jezik.

Treba je upoštevati, da so v času Lipoldovega ustvarjanja že pesnili čbeličarji (med njimi tudi France Prešeren), ki sicer niso uspeli takoj, toda čas je bil na njihovi strani. Drobtnice so bile za duhovščino in učitelje katoliški odgovor na svobodomiselnost Kranjske čbelice.

Zaradi omejene tematike in zaradi vključenosti v Slomškov program je lahko bil Lipoldov uspeh le trenuten (tako nekako kot danes uspeh popevk) in z nekaj izjemami ni prešel v trajno vrednost. Lipold ni bil velik pesnik, bil pa je spreten pesmar, ki si zaradi nekaj ponarodelih pesmi in ogromnega verzifikatorskega dela zasluži spomin.

PETER WEISS

sobota 22. novembra

Titu v spomin

Naše bralce smo že obvestili o tem, da nameravajo v Mozirju urediti spominski drevored 88 lip. Krajevna skupnost je skupaj s KO SZDL povabila k sodelovanju krajanje, da bi to s prostovoljnimi delom opravili. Skupine so se oblikovale po družinah in kar v samem začetku del so rezervni vojaški starešine pričeli kopati jame. Dan za tem pa je bilo na kraju pri Savinjskem

gaju, kljub slabemu vremenu veliko ljudi, ki so pridno delali. Množično so se odzvali nekdanji borci, videti je bilo tudi veliko mladih, tako se je pokazala zavest na eni in ljubezen do nepozabnega predsednika TITA na drugi strani.

Drevesa bodo dobili iz Zenice, zanje so poskrbeli zeniški rudarji s katerimi se naša krajevna skupnost dobro povezuje.

Staro in mlado je kopalo jame za 88 dreves v Savinjskem gaju

Mozirje med najlepšimi

Turistična zveza Slovenije ocenjuje vsako leto urejenost krajev in okolja v naši republiki. Posebna komisija opravlja to zahtevno delo na temelju dokaj strogih pravil.

Razglasitev zaključkov ocenjevanja je bila letos v Portorožu in na njej so Mozirju določili 3. mesto med najlepše urejenimi kraji v Sloveniji. To je velik uspeh, če pomislimo, da tekmujejo vsi predeli naše ožje domovine. Da je temu tako je zasluga krajanov, ki že leta dolgo skrbno urejajo svoje hiše in njih okolje. Seveda ne gre prezreti dejstva, da je Mozirje po lepši urejenosti slovelo že zdav-

naj. Veliko je k takšnemu stanju pripomoglo domače turistično društvo, ki ob vsaki priliki opozarja krajanje, lastnike hiš na lepo urejanje svojih prebivališč. Večkrat pripravi tudi predavanja in v preteklih letih je posebej opozarjalo na tiste, ki so imeli smisel in voljo za urejanje hiš in okolja s posebnimi priznanji. Vse to in seveda prirojena navada za lepoto je tudi letos poželo javno priznanje.

Ko že govorimo o tekmovanju med kraji, naj povemo, da je pa Celjska turistična zveza proglasila na svojem območju Mozirje kot najlepši kraj v letu 1982. Torej kar dve laskavi priznanji!

Pesnikovati je začel najbrž v času svojega bogoslovnega študija v Ljubljani, potem ko so leta 1806 izšle Pesme za pokušino Valentina Vodnika, do tedaj najboljša pesniška zbirka v slovenskem jeziku. (Vodnikovi vplivi so vidni v vsem Lipoldovem delu.)

Od 92 pesmi, ki jih je leta 1829 Lipold kot zbirko predlagal za natis Škofu Antonu Alojziju Wolfu, ni bila natisnjena niti ena. (Škof je dal zbirko v presojo ljubljanskim poznavalcem, ki so razsodili, da ni primerna za tisk.)

Leta 1833 se je pri njem na Rečici oglašil nadzornik gojencev v celovškem semenišču in poznejši mariborski škof Anton Martin Slomšek, ki je peš potoval preko Celja na Korško. Lipold mu je ponudil pesmi in v drugi izdaji Ahačlovih Pesmi (leta 1838) jih je Slomšek res objavil devet; pesmi je jezikovno in metrično popravil.

Lipold je ponovno začel objavljati šele osem let pozneje, v kratkočasno-poučnem zborniku štajerskih piscev Drobtnice, ki ga je sprva urejal Slomšek. Leta 1846 je pod imenom Lipold Ročički v Drobtnicah objavil dve pesmi – Terice in Perice (ki jo poznamo kot ponarodelo z začetkom „Mati zakliče pridne deklince“), tri leta pozneje pa je izšla tudi Pesem za flosarje ali veslarje (oz. Splavarstva z začetkom „Hit, hit! Hiti le trte vit, sneg se že zlo tali“), ki je postala nekakšna himna naše doline.

Največ pesmi je objavil v Drobtnicah za leto 1850 (od devetih imajo štiri priloženo melodijo), ker je uredniku prav tedaj primanjkovalo boljših prispevkov. – Če seštejemo: v času Lipoldovega življenja je bilo objavljenih 25 njegovih pesmi.

Zase in za svojo ožjo okolico je Lipold pesnil z izredno plo-

Podelfjena odličja ob zaključku občinskega praznika

Na slavnostni seji vseh zborov občinske skupščine, ki je bila 11. septembra v Lucčah, sta bila med nagradjenci tudi Savinjsko-Šaleška veterinarska postaja Mozirje in Aleksander Vidčnik iz Mozirja.

Savinjsko-Šaleška veterinarska postaja Mozirje je prejela plaketo občine Mozirje, prevzeli pa so jo najstarejši in tudi najzastojnejši člani kolektiva Resnik Tone, Kernal Jože in Lukom Brago.

V obrazložitvi pa je bilo rečeno, da so se zametki dejavnosti SŠVP pričeli že leta 1951, ko je bila v gornji Savinjski dolini ustanovljena osemenjevalna postaja. V tistem času je to pomenilo pravo biološko revolucijo. Od prvih začetkov pa do danes se je veterinarska služba pospešeno in kvalitetno razvijala, kar je omogočilo povečevanje produktivnosti v mlečno-mesni proizvodnji.

Bredensem je izveščevala pomembno nalogo s pregledu zdravstvenega varstva živali in reprodukciji kot osnovi za selekcijo govedi.

V obdobju od leta 1963 do leta 1980 se je število plemenskih živali povečalo za petkrat. Velike napore in prizadevanj je Veterinarska postaja namenila tudi programiranemu delu v reprodukciji govedi in načrtnemu pripustu najboljših plemenic. Vse to je vodilo do povečanja mlečnosti, ki se prav po zaslugi veterinarskih posegov v zadnjih 25 letih povečala od 2700 litrov na 3700

litrov proizvedenega mleka po kravi in pa v visoki plodnosti. Rezultati dela so nedvomno vsestranskega pomena za razvoj kmetijstva v občini.

Aleksander Videčnik je prejel občinsko nagrado in visoko državno odlikovanje Red dela s srebrnim vencem.

V obrazložitvi je bilo zapisano, da je že dalj časa aktiven na različnih delovnih področjih v občini. Posebej zopazeno je njegovo delo, ki ga je opravil na področju informiranja, saj so s tem, ko je prevzel uredništvo "Savinjskih novic", le-te zopet postale priljubljeno branje v naših družinah, pa tudi sicer dela na razvoju informiranja z drugimi sredstvi.

Velik je tudi njegov prispevek pri ohranjanju kulturne dediščine v občini ter oblikovanju turističnega vodica. V zadnjem času je opravil tudi veliko delo pri raziskovanju delavskega gibanja v gornji Savinjski dolini pred drugo svetovno vojno.

Akcija za mapeljano 124 telefonskih priključkov na območju krajevne skupnosti Mozirje, se je preko posebnih gradbenih odhoda začela že spomladi 1981, zaključena pa je bila maja 1982.

V posameznih maseljih in poselkih je bilo priključenih maselstovje stensko telefonskih aparatov:

v Kozinju	57
v Ljubiji - ožja vas	11
v Vrseki in na Gnein	10
v Lepi nji	9
v Šmihelu	9
na Brezju	5
v Radegundi	11
v Lokah	10
na Dolbravlju	2

Vrednost celotne investicije je bila 15.502.100 din. Stroški pa so se močno znižali s tem, da so marčniki udarniško izkopali jame ter darovali in tudi sami postavili telefonske droge. Poleg tega je plačal vsak marčnik še po 25.000 din prispevka in sicer vsi enako ne glede na oddaljenost od telefonske centrale v Kozinju.

Kljud, da mi potreben nikakršen komentar o splošni koristnosti te akcije posebno še za kmete po šolskih vaseh.

Asfalt do Šmihela (zapis iz leta 1980)

Upom, da ta kronika ne bo preveč izgubila na svoji vrednosti, če bom šele zdaj, z 2-letno zamudo, zabeležil podatke o modernizaciji še zadnjega dela šmihelske ceste in sicer od Vodovnika do Šmihela.

Že v prejšnji knjigi kronike sem zapisal, da so se Šmihelčani v letu 1979 lotili

asfaltiranja ceste od križišča pri
Žnidarju do Šmihela s dolžini 5 km in
širini 3,5 m. Tisto leto so potegnili asfalt
do Vodovnika.

V gradbenem odboru so delali:

predsednik	Stelšek Ivan (Rženičnik)	Šmihel
podpredsednik	Gostčnik Franc (Medved)	Radegunda
tajnik in blagajnik	Lamut Ivka,	Možirje
nadzornik	Martinčič Lušom	Možirje
člani:	Gostčnik Franc (Keber)	Radegunda
	Lemom Anton (Stavner)	Šmihel
	Poličnik Helena (Jesovnikova)	Šmihel
	Verbuc Alojz (Verbuc)	Šmihel
	Gaber Štefan (Jamnik)	Šmihel
	Lemom Ivan (Ramišak)	Šmihel

Asfaltiranje 18. junija 1980

Dela so spet stekla
maja 1980, asfaltna
preobleka do Šmihela
pa je bila gotova
junija 1980.

Stroški za celotno
traso od Žnidarja
do Šmihela so znašali
skoraj 10,000.000 - din.
Od tega so Šmihelčani
zbrali ca 2,000.000 - din,

TOK (Temeljna organizacija kooperantov) pri 99
Kazanje je majela kredit v višini 6,000.000 - din,
Krajevna skupnost Možirje je primaknila 500.000 -
din, ostanek pa še druga podjetja.

Dela je izvajalo Komunalno podjetje Možirje.

Ob srečani stvaritvi ceste je trak prerezal
najbolj aktivni član gradbenega odbora
Gostecnik Franc p. d. Medved iz Radečunde.
Za tem so v Šmihelu pripravili bogat
kulturni program z glasbo in petjem, šmihelske
žene in dekleta pa so v novi osnovni šoli
razstavile obilico svojih ročnih del.
Tema pa je sledilo veselo rajanje, ki ga je
pozneje zmotil dež.

v programu letošnjega **kulturnega tedna** je izžarevala razgibana kulturniška dejavnost v vseh njenih zvestih.

Kvalitetne stvaritve naših domačih skupin so popestrili še kulturniki polbratne občine Čajetina, celjski gledališčniki ter priznani književniki in umetniki Tone Svetina.

v letošnjem praznovanju so se lepo uveljavili mladi mozirski likovni amaterji, ki jih bom v tej kroniki najlepše predstavil z ličnim katalogom, ki je bil izdan za to priložnost.

Poleg njih pa so najbolj izstopali naši gledališčniki, ki so v režiji Franja Lesarja postavili na oder Schillerjevo dramo "Kovarstvo in ljubezen". S štirimi ponovitvami v Mozirju ter z gostovanji v Lucah, Gornjem gradu in Ljubnem so opravili izjemno veliko delo.

Ob osrednji proslavi v počastitev slovenskega kulturnega praznika, ki jo je pripravilo Bravetno društvo Mozirje, so prejeli posebna priznanja naslednji naši krajanji:

- Liček Urša iz Šmihela za dolgoletno delo v knjižničarstvu,
- Aemona Tatjana iz Šmihela za dolgoletno delo v pevskem zboru in odruki dejavnosti,
- Oblak Janez iz Lepe njive za dolgoletno sodelovanje v pevskem zboru,
- Mrevlje Danilo iz Mozirja za dolgoletno delo v mozirski gledališki skupini

Ignacij Orožen (1819 — 1900)

Gotovo je doslej največ pripeval k zgodovinopisju Zgornje Savinjske doline Ignacij Orožen. (S pesnikom Valentinom, ki sem ga predstavil v eni od prejšnjih števil, ni bil v sorodu.)

Rojen je bil 30. januarja 1819 v Laškem. Šole je obiskoval najprej v Laškem in Celju, nato pa v Gradcu in (teologijo) v Celovcu. Za duhovnika je bil posvečen leta 1842. Kot kaplan je služboval v Žalcu in Celju, bil je župnik v Mozirju (v letih 1854–1865) in v Rogaski Slatini, nato stolni dekan in do smrti stolni prošt v Mariboru. Bil je škofovski nadzornik, ravnatelj duhovniškega semenišča, na bogoslovju je predaval o cerkveni umetnosti, od leta 1883 do smrti pa je bil ravnatelj škofovske pisarne. Papež ga je imenoval za apostolskega prototarja. (Imel je torej zelo visoke, četudi včasih samo častne funkcije.) Umrli je 13. aprila 1900 v Mariboru.

Zelo kmalu se je začel ukvarjati z zgodovinopisjem, zato je sorazmerno mlad (komaj 35-leten, torej leta 1854) že lahko izdal slovensko pisano Celsko kroniko, ki je sama zase dovolj obsežno delo (in bi ga odlikovala, četudi ne bi napisal nič drugega).

Leta 1868 se je v Mariboru z vso vnemo lotil zgodovinske obravnave dekanij tedanje lava-

ntinske (oz. današnje mariborske) škofije. Do leta 1893, ko je zaradi oslabele oči moral nehati, je obdelal 14 dekanij, med njimi tudi gornjegrajsko: ta del je v skupini osmih v glavnem nemško pisanih knjig zajet v dveh zvezkih. Naslov prvega je Das Benediktiner-Stift Oberburg (Benediktinski samostan Gornji Grad), izšel je leta 1867 v Mariboru in ima 324 strani. Vsebuje kroniko samostana od ustanovitve leta 1140 do popolne ukinitve leta 1473, dodan pa je tudi urbar iz leta 1426. Drugi zvezek z naslovom Das Dekant Oberburg (Dekanija Gornji Grad) iz leta 1877 z 263 stranmi ima dekanijo razdeljeno na župnije, tu pa ogromno podatkov, ki so pomembni za krajevno zgodovino. Povečini se nanašajo na cerkvene zadeve, vendar kljub vsemu ostane marsikaj tudi splošnega, posvetnega. (Danes ima to Orožno delo napako, ki pa je seveda ni kriv avtor: napisano je v nemščini in delno tudi v latinščini, ta dva jezika pa nam danes nista več ravno domača, zato marsikatera zanimivost ostaja zakopana med platnicami, seveda če se bralec ne potruji.)

Življenjepisci navajajo v zvezi z Orožnim bivanjem v Mozirju (1854–1865), da je v letih 1858–1861 pozidal podružnico sv. Nikolaja v Ljubiji, leta 1857 je prizidal zakristijo podružnici na Brezju in ji leta 1860 oskrbel

nove orgle, štiri leta pozneje pa je kupil klopi za podružnico na Lepi Njivi in jo dal tlakovati. Sicer o njegovem bivanju v Mozirju (razen tega, da je za Mozirje sestavil farno kroniko) nimamo kakih posebnih podatkov.

Danes, več kot sto let po izidu obeh knjig, smo lahko zadovoljni, da sta sploh izšli, kajti boljših izdaj objavljenih dokumentov še nimamo. Za razumevanje odnosov v naši dolini v srednjem veku je pri Orožnu objavljeni urbar iz leta 1426 ključnega pomena; še zdaj namreč čakamo na boljšo (komentirano) izdajo Slovenske akademije znanosti in umetnosti iz Ljubljane. Orožen je prepisal ali povzel vse pomemb-

nejše listine iz nekdanjega gornjegrajskega arhiva, ki je bil razbit in raznesen na vse kraje med drugo svetovno vojno. Brez Orožna in njegovih prepisov bi morda še danes le ugibali, kaj je pisalo v dokumentih. Orožnova vrednost se kaže tudi v tem, da za obdobje po letu 1473 še ni (in najbrž sploh ne bo) knjige, ki bi imela zbrane listine o zgodovini Gornjegrajskega na vsaj tak način, kot so pri Orožnu.

Orožen je prepisovanje po arhivih denarno podpiral sam, prav tako je na svoje stroške izdajal tudi knjige.

Kljub temu da Orožen ni bil naš rojak, je dal dolini v zgodovinopisju več kot kateri koli Zgornjesavinčan. (Z njim bi se morda lahko meril le Janko Orožen.) Moramo se ga spominjati, saj si to zasluži zaradi imenitnosti opravljenega dela.

PETER WEISS

Pusti so tudi letos „prevzeli oblast“. Pred občino je bilo zelo živahno!

Počastitev našega rojaka

Le malo naših bralcev ve, da smo Slovenci in Jugoslovani dobili svojega prvega geologa iz vrst prebivalcev Mozirja. Gre za Marka Vincenca Lipolda, ki je dosegel v svojem času visok strokovni sloves v takratni avstroogerski državi. Rojen je bil 1816. leta in si je pridobil velike zasluge za rudarstvo, zato ga je Idrija, kjer je bil dolga leta ravnatelj rudnika živega srebra, izvolila za častnega meščana.

V njegovo čast je bila posebna proslava na filozofski fakulteti v Ljubljani. Udeležili so se je vsi vidni znanstveni in kulturni delavci mesta. Zastopano je bilo tudi Mozirje, v imenu rojstnega kraja Lipolda se je zahvalil predsednik SO Mozirje Lojze Plaznik za pozornost, ki se izkazuje velikemu rojaku. Akademičarka Vanda Kochanski je uvodoma podala nazorno sliko življenja

velikega geologa Lipolda, za njo pa je prof. dr. Ramovš opisal delo in uspehe Lipolda na strokovnem polju. Po tej slovesnosti so odprli razstavo nekaterih del Vincenca Marka Lipolda, popestrjeno s številnimi slikami.

Prof. dr. Vanda Kochanski-Devide pripravlja o našem velikem rojaku knjigo, ki bo že letos izšla.

A. V.

VIII.

**kulturni teden
občine mozirje**

1983

**ZVEZA KULTURNIH ORGANIZACIJ IN KULturnA SKUPNOST
OBČINE MOZIRJE**

VABIMO VAS NA PRIREDITVE

VIII. KULTURNEGA TEDNA

KI BODO OD 4. DO 11. FEBRUARJA 1983

PROGRAM KULTURNEGA TEDNA:

PETEK, 4. FEBRUARJA 1983

MOZIRJE ob 18. uri: otvoritev kulturnega tedna z večerom
Čajetinskih kulturnih prireditev

SOBOTA, 5. FEBRUARJA 1983

GORNJI GRAD ob 17. uri: Čajetinske kulturne prireditve
NAZARJE ob 18. uri: Glasbeni večer, PD Nazarje in PD Ljubno
NOVA ŠTIFTA ob 18. uri: Carlo Goldoni: Sluga dveh dveh gospo-
dov, PD Nova Štifta
REČICA ob Savinji ob 19. uri: koncert delavske godbe na pihala

NEDELJA, 6. FEBRUARJA 1983

LJUBNO ob 16. uri: "Naša beseda": Jean Variot: Vzorni soprog,
PD Nazarje; Leonora, PD Mozirje in OZSMS Mozirje
SOLČAVA ob 11. uri: Carlo Goldoni: Sluga dveh gospodov,
PD Nova Štifta
LUČE ob 15. uri: Carlo Goldoni: Sluga dveh gospodov, PD Nova
Štifta
GORNJI GRAD ob 16. uri: Friedrich Schiller: Spletke in ljubezen,
PD Mozirje

PONEDELJEK, 7. FEBRUARJA 1983

MOZIRJE ob 17. uri: "Naša beseda": Zrcalo časa, OO ZSMS Loke
Recital s POP skupino Ognjemet, PD in OO ZSMS Gornji grad
Kantautor Darko Prislan, OO ZSMS TOZD IVERNA Nazarje
Recital OO ZSMS "Trnava" Trnavče

TOREK, 8. FEBRUARJA 1983

MOZIRJE ob 16. uri: otvoritev likovne razstave mozirskih
likovnih amaterjev
MOZIRJE ob 17. uri: Osrednja proslava y počastitev slovenskega
kulturnega praznika in podelitev zlatih plaket in priznanj,
PD Mozirje

Kulturni dnevi po vseh osnovnih šolah v občini Mozirje

SREDA, 9. FEBRUARJA 1983

BOČNA ob 19. uri: Otvoritev prenovljene dvorane, PD Bočna,
PD občine Mozirje

ČETRTEK, 10. FEBRUARJA 1983

MOZIRJE ob 10. in 12. uri: M. Dekleva: Magnetni deček,
Slovensko ljudsko gledališče Celje

PETEK, 11. FEBRUARJA 1983

MOZIRJE ob 17. uri: Tone Svetina — literarni večer
GORNJI GRAD ob 19. uri: A. Schnitzler: Rajanje,
Slovensko ljudsko gledališče Celje
REČICA OB SAVINJI ob 19. uri: Friderich Schiller: Spletke in
ljubezen, PD Mozirje

MOZIRSKI
LIKOVNIKI
AMATERJI

VIII. kulturni teden

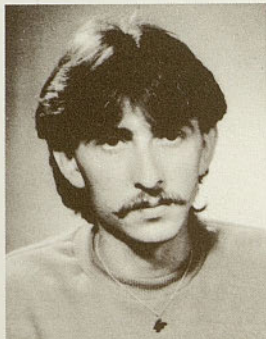
Galerija Mozirje
od 8. 2. 1983 do 20. 2. 1983

K množici kulturnih prireditev ob letošnjem VIII. kulturnem tednu občine Mozirje se letos prvič pridružujejo tudi likovniki-amaterji iz Mozirja. S svojo likovno razstavo v galeriji v Mozirju bodo obiskovalcem približali nekaj svojih privlačnih motivov in različnih tehnik svojega likovnega ustvarjanja. Te likovne stvaritve so nastajale po napornem delu v prostem času in so odraz velike ljubezni do čopiča in do barvnih kombinacij. Tako jih tudi glejmo in ocenjujmo! "V razstavo je treba stopiti brez predsodkov; kdor hoče biti razočaran, je brž razočaran, kdor hoče biti navdušen, je navdušen. Srce željno lepote, oko nepokvarjeno ter za lepoto sprejemljivo – to je vse, česar je treba človeku, da spozna umetnost ter jo uživa," tako je zapisal Ivan Cankar. In umetnost je tista, ki plemeniti človeka, mu daje notranje zadovoljstvo, ga vzpodbuja po še večjem poglobljanju v umetnost in če bomo s to razstavo dosegli le delček tega, bomo uspeli.

Želja Zveze kulturnih organizacij občine Mozirje pa je ob tej razstavi, ki je prva te vrste v naši galeriji, vzpodbuditi še druge likovne amaterje iz naše doline, da bi se med sabo povezali in ustanovili društvo likovnih amaterjev ter se v okviru društva poglobljali in izpopolnjevali.

Želimo jim, da bi slikali iz svoje duše in svojega časa!

prof. Anton Venek

Vsak človek ima svojo delovno pot.
Tudi jaz imam svojo.

FRANC LESJAK

Rodil se je leta 1957 v Celju. Do svojega sedmega leta je otroštvo preživel v Spodnji Rečici. Nato se je s svojimi starši preselil v Mozirje, kjer je dobil v roke prve barvice, s katerimi je začel svojo pot slikarja – samouka.

Zaposlen je v TGO "Gorenje", TOZD Orodjarna, kjer opravlja delo kalilca. Tam je tudi že dvakrat razstavljal svoje slike. Razstavljal je še v Mozirju (hotel "TURIST", TVD "PARTIZAN"), TGO "GORENJE" (4-krat), v osnovni šoli "Miha Pintar-Toledo, Titovo Velenje, na srečanju mladih delavcev SOZD "Gorenja" v TIKI Ljubljana in v Kikindi ter v TOZD MGA Nazarje.

Sam pravi, da svoja dela posveča slovenski kulturi in da je tema njegovih slikarskih del realizem, ki prehaja v nadrealizem.

Naslov: Mozirje 193

Franc Lesjak: Svoboda

Velike umetnine rastejo le iz srca,
bodisi od velike radosti ali velike
bolečine.

NIKO MLAKAR

Rodil se je leta 1946 v Celju. Slikati je začel, ko mu je bilo komaj štiri leta, resno pa s šestnajstimi leti. Dosedanje razstave: Mozirje (trikrat), Slovenj Gradec (trikrat), Ljubno ob Savinji (trikrat), Celje (dvakrat), Trebnje (dvakrat), Gornji grad, Ljubljana, "ELKROJ".

Samostojne razstave: Mozirje (leta 1965 in 1966), Velenje (leta 1968), Ljubno ob Savinji (leta 1970), "ELKROJ" Nazarje (leta 1976).

Nagrade: Ljubljana (leta 1970 – nagrada za najboljšo grafiko), Trebnje (leta 1968 – spominska zlata plaketa za sodelovanje). Publikacije (zapisi o razstavah): Delo, Večer, Dolenjski list, takratni TT, TV Ljubljana, Novi tednik, takratni Tovariš, Družina, Nedeljski, Antena, Ljubljanski dnevnik, Naš čas.

Naslov: Mozirje 88

Niko Mlakar: Mati z otrokom

Človeka njegov polni želodec še
ne osreči. Hraniti se mora tudi
pri mizi umetnosti in kulture.

JOŽE PUNČUH

Rodil se je leta 1935 na Brezjah pri Mozirju. Po poklicu je inženir kemije, zaposlen pa v Cinkarni Celje TOZD Kemija Mozirje.

Sam pravi, da je Gornja Savinjska dolina tako lepa, slikovita, da se ob njenih motivih vsi ustavljajo in jih občudujejo. On se ustavlja s slikarskim stojalom in tako nastajajo njegove krajine. Riše tudi portrete.

Svoja slikarska dela je razstavljal v hotelu "Turist" v Mozirju, v celjski Cinkarni in v osnovni šoli v Lučah ob Savinji.

Naslov: Mozirje 206 tel.: 063/831-818

Jože Punčuh: Potok Trnava pozimi

Čopič slika s srcem.

JURIJ REPENŠEK

Rodil se je leta 1958 v Celju. Po poklicu je predmetni učitelj likovne in tehnične vzgoje. Poučuje na celodnevni osnovni šoli "FRAN KOČBEK" v Gornjem gradu.

Slikarstvo mu pomeni srečo, veselje, lastno ogledalo, preko katerega išče zadovoljstvo v malih rečeh.

Svoja slikarska dela je razstavljal v Dobrni in v Ljubljani.

Naslov: Loke 52c, Mozirje

Jurij Repenšek: Tihožitje

Katalog je izdala Zveza kulturnih organizacij občine Mozirje
Uredil ga je in zanj odgovarja Jože Punčuh
Naklada: 300 kom.
Tisk:

Kurirčkova pošta na poti

Svečanost pred spomenikom NOV na Gneču

Tako kakor vsako leto so tudi letos mladi kurirji varno prinesli torbico s maso občino. Naši so jo prevzeli pred spomenikom NOV na Gneču. Ob lepi podelitvi krajanov, borcev in predstavnikov družbeno-političnih organizacij

občin Mozirje in Titovo Velenje so učenci osnovnih šol Šmartno ob Paki in Mozirje izvedli prisrčen kulturni spored. Mladim je ob tej priliki spregovoril nekdanji komandir kurirske postaje hakis Senica iz Mozirja.

Aprila letos je izšla knjiga *Selavsko gibanje v Goriški Savinjski dolini*, ki jo je napisal in uredil Aleksander Vidčnik iz Mozirja. Knjiga je s svojo bogato dokumentirano vsebino odkrila mnoge že skoraj pozabljene resnice o življenju in delu proletariata v naši dolini in o njegovi organizirani borbi proti izkoriščevalcem. Knjiga, ki je izšla v nakladi 4000 izvodov, je vzbudila med občini veliko zanimanje. Zelo visoko oceno pa je dobila tudi ob tkzv. "okrogli mizi" 24. aprila letos, pri kateri so poleg

pravatelja Muzeja revolucije Celje prof. Emila Lajha, sodelovali še vsi vodilni predstavniki občinske skupščine, družbeno-političnih in delovnih organizacij ter ravnatelji osnovnih šol in novinarji.

Naši odlikovanci

Ob letšnjem prazniku OF in 1. maja so poleg drugih občanov prejeli na centralni proslavi v Bočni vistka odličja tudi mnogi javni delavci z območja krajevne skupnosti Mozirje in sicer:

Red zaslug za narod s srebrno zvezdo:

- Cerdina Franc za vsestransko družbeno-politično aktivnost tako v delovni organizaciji kakor tudi na ravni občine.
- Prodnik Stanko za dolgoletno politično delo zlasti še v organizaciji Zveze komunistov, SZDL in skupščinskem delegatskem sistemu.

Red dela s srebrnim vencem:

- Kranjc Stane za vsestransko družbeno-politično delo najprej kot mladinec, pozneje pa v organizaciji SZDL, ZRVS in občini in izven nje.
- Puncer Draga za dolgoletno uspešno delovanje v organizaciji ZK in sindikatih in samoupravnih organih delovne organizacije.

Medaljo dela:

- Veber Jožica za uspešno delovanje na področju LK v njeni deladni organizaciji pa tudi na ravni občine.

Srebrni znak OF:

- Naraločnik Franja iz Smihela za dolgoletno uspešno delo v vaškem odboru SZDL in drugih družbeno-političnih organizacijah.

Srebrni znak sindikato:

- Karčič Bojan za dolgoletno prizadevno delo v Zvezi sindikato.

- Belak Tanika za požrtvovalno delo v osnovni organizaciji sindikata.

- Belak Jakob za aktivno delo v Zvezi sindikato, za delo v osnovni organizaciji in za uveljavljanje pravic delavcev.

Zlati znak OF pa je 26. aprila na slavnostni seji Republiške konference SZDL v Ljubljani prejel Vlado Miklavc za delo v predvojnih naprednih organizacijah, za njegov velik prispevek v NOG in NOV, za delo pri uveljavljanju ljudske oblasti po vojni, za aktivno delo v družbeno-političnih organizacijah in društvih, za velik prispevek k razvoju kmetijstva v občini ter za sodelovanje pri zbiranju in obdelavi gradiva o delavskem gibanju v gorenji Savinjski dolini. (iz uradne obrazložitve)

Skupina mozirskih planincev med pohodom na Travnik

Planinstvo staro 90 let

O tem, da se bodo mozirski planinci na slovesen način spomnili ustanovitve Savinjske podružnice SPD, smo že poročali. Tokrat torej nekaj več o samih prireditvah v Mozirju.

Na Goričarjevi hiši (nekdanja ekspozitura) so odkrili spominsko ploščo, ki opozarja na to, da se je v tej hiši pred 90 leti ustanovilo društvo, ki naj v trdem boju s silami potujčevanja, ohrani planine svojemu slovenskemu narodu, naj bodo navek, kot je nekoč dejal ustanovitelj Savinjske podružnice SPD Fran Kocbek, slovenske! O tem dogodku je spregovoril Martin Aubrecht, nakar je ploščo odkril Mirko Kovačič. Spored so popestrili še šmihelski pevci.

Občni zbor mozirskega planinskega društva je bil v dvorani TVD Partizan. Zbralo se je veliko število planincev in prijateljev planin. Po običajnem vrstnem redu so podali poročila o delu društva in izvolili nov upravni odbor, ki ga bo vodil Franjo Steiner. Številni predstavniki planinskih društev od blizu in daleč so predali spominska darila. Tu so izstopali kamniški planinci, ki so istega leta ustanovili svoje društvo. Upravni odbor mozirskega društva je ob visokem jubileju namenil prizadevnim članom priznanja, dobila pa so jih tudi nekatera sosedna društva in posamezniki, ki so za planinsko dejavnost zaslužni. Po občnem zboru so planinski fotoamaterji predvajali diapozitive in filme s potovanja po gorah.

Za Mozirje je bil poseben kulturni dogodek gostovanje članov KUD Svoboda iz Žalca, ki so pred polno dvorano mozirskega kulturnega doma predvajali opereto Planinska roža. Pri tem so sodelovali še: Štu-

dentski pevski zbor in člani mladinskega pihalnega orkestra in Žalca ter Celjski godalni orkester. Režiral je Bogomir Veras, dirigiral pa Franc Rizmal. Navdušenje poslušalcev se je kazalo že v tem, da so bili izvajalci deležni burnega aplavza pri odprti sceni. Hvaležnost ljudi v dvorani so končno nagradili z dodatkom – ponovili so vodilno arijo iz operete.

Svečana akademija v Mozirju je bila nekakšen zaključek planinskega praznovanja. Na njej je govoril Mirko Kovačič o preteklosti savinjskega in sploh slovenskega planinstva. V kulturnem delu sporeda so sodelovali še: mešani pevski zbor PD Mozirje, folklorna skupina OŠ Ljubno, moški pevski zbor iz Luč in nepogrešljivi lučki citraši. Za ta del sporeda je poskrbela Judita Marolt, recitirali pa so učenci OŠ Mozirje.

Podelili so priznanja in odličja, zlate, srebrne in bronaste značke Planinske zveze Slovenije, srebrni znak Planinske zveze Jugoslavije in zlati znak planinskega vodnika. Te pozornosti so bili deležni posamezniki, društva in ZTKO Mozirje.

Končno so pripravili množičen pohod k Mozirski koči na Golteh. Tam so že v prvih letih obstoja planinskega društva v Mozirju postavili prvo kočo.

Mozirski planinci so se potrudili svojo visoko obletnico dostojno proslaviti, to se jim je tudi posrečilo. Dobra udeležba na vseh prireditvah pa kaže dovolj nazorno, kako je planinstvo priljubljeno. Glede na zgodovinska dogajanja v tem delu naše ožje domovine, pa lahko trdimo, da so prav planinci bili tisti, ki so pomagali utrjevati narodno zavest in ohranjati prvobitnost naših gora.

A. V.

Pri Mozirski koči na dan pohoda

Odkrivanje plošče na Goričarjevi hiši

90 letnica ustanovitve
Savinjske podružnice
Slov. planinskega društva

PLANINSKO DRUŠTVO MOZIRJE
VAS VABI
NA TEDEN PLANINSTVA OB

90 LETNICI USTANOVITVE
SAVINJSKE PODRUŽNICE
SLOVENSKEGA PLANINSKEGA DRUŠTVA

KI BO V MOZIRJU
od 15. do 22. maja 1983

PROGRAM PRIREDITEV:

Nedelja: 15. maja

pohod k partizanski bolnici »Celje«
- Travnik 83 - PD Ljubno

Ponedeljek: 16. maja ob 18. uri

odkritje spominske plošče na Goričerjevi hiši,
kjer je bila ustanovljena SP SPD

Torek: 17. maja ob 19.30 uri

v kinodvorani občni zbor PD Mozirje in večer
med planinci s prikazom diapozitivov in
filmov s planinsko tematiko

Četrtek: 19. maja ob 20. uri

v kinodvorani opereta »Planinska roža«
v izvedbi PD Žalec

Petek: 20. maja ob 19.30 uri

v kinodvorani svečana akademija ob
90 letnici ustanovitve SP SPD

Nedelja: 22. maja

množični pohod na Mozirsko planino.
Skupni odhod ob 7.30 uri iz trga, možen
dostop tudi z gondolo ali avtomobili preko
Šmihela. Planinsko rajanje pri Mozirski koči
se prične ob 11. uri.

Florijan Vodovnik — Carl Siegenfeld (1824—1884)

Doslej je o Florijanu Vodovniku (Carlu Siegenfeldu), našem rojaku in pesniku, največ pisal pesnik in dramatik dr. Anton Medved. Tega sicer ni prav veliko, vendar je za oceno Vodovnika kot pesnika dovolj.

Florijan Vodovnik je bil rojen v Radegundi 12. aprila 1824, a se je s starši kmalu preselil (ob Ljubijo). Deček je bil menda nadarjen, zato je oče poskrbel, da je hodil v šolo v Mozirju. Leta 1834 je bil vpisan v častno knjigo, kar priča, da je bil med boljšimi učenci (po tedanjih merilih zaradi lepega vedenja, napredka v verouku in drugih predmetih).

Dobrotniki so ga leta 1838 dali v Celje na gimnazijo. Ostal je odličen učenec. V počitnicah je zahajal k pesniku Jožefu Lipoldu na Rečico, kateri mu je menda dal pobudo za prve pesmi.

Po gimnaziji je Vodovnik šel študirat na filozofsko fakulteto v Gradec, ker je hotel postati profesor. Toda leta 1848 je izbruhnila revolucija in Vodovnik se je odločil, da bo postal vojak. Drugi študenti so stopili na stran upornikov, njemu pa se je to gnusilo, saj je bil vrl državljani in zvest podanik svojega cesarja. Odločil se je, da bo

z mečem v roki branil avstrijsko državo in habsburško vladno.

Vodovnik se je kot vojak hitro vzpenjal. Sprva je služboval v Zagrebu, leta 1859 je bil poklican v Italijo, nato pa je več let živel v Gradcu, kjer je bil tudi poročen (z Julijo pl. Laukhard). Zaradi bolehnosti je stopil v pokoj, ko pa se mu je zdravje izboljšalo, je sprejel službo vojaškega oskrbnika v polku tirolskih lovcev v Innsbrucku. Ko se je vrnil v Gradec, je nevarno zbolel in 21. februarja 1884 umrl.

Še k pojasnitvi njegovega dvojnega imena: že kot študent se je skrival pod imenom Karol Siegenfeld, pozneje (pet let pred smrtjo) pa so mu ime Carl Siegenfeld uradno priznali.

Vodovnik je le malo pisal v slovenskem jeziku. Njegov življenjepisec razlaga, da je bilo za to krivo pomanjkljivo znanje slovenskega jezika, ki se ga pač nikoli ni učil. Toda videti je, da je iz pesnjenja v slovenskem jeziku počasi drsel v ustvarjanje v nemškem. Popolno ponemčenje imena je bilo zadnje dejanje, ki je v Siegenfeldu opravilo s slovenstvom.

V zadnjih letih življenja je izdal 13 pesmi, ki jih je razdelil med prijatelje. Pesniško zbirko

Gedichte des Hauptmannes Carl Vodovnik—Siegenfeld (Pesmi stotnika Carla Vodovnika—Siegenfelda) je oskrbel A. Medved; imela je nemško pisan uvod in je izšla v Celju leta 1897.

Ko je Medved prvič bral Vodovnikove nemške pesmi, si je ustvaril o njih izredno dobro mnenje: „To je pesnik! Res, čista poezija!“ Pesem Svidenje mu je tako ugajala, da je menil: „Nemškega klasika imam v rokah. Da, to je pesnik! Iz vsake vrstice veje pristen pesniški duh; plemenite misli in zdravi nazori se zrcalijo v divnih umotvorih.“ Ocenjevalcu ni ustrezalo edinole to, da so bile pisane v nemščini, ne pa v slovenščini.

Medvedovo mnenje se dananjemu bralcu zdi strupeno posmehljivo. Nemške pesmi so sicer dobro narejene, zanimive, ker govorijo o naših krajih (Mozirju, pesnikovi rojstni hiši, Savinji, Radegundi, Šmihelu itd.) in ljudeh (pesnikovi materi, Jožefu Lipoldu), vendar so vse preveč gostobesedne, pre-

malo pesniške moči je v njih, prispodobe se ponavljajo, včasih na presenetljivih mestih. Redki slovenski verzi so priložnostne narave, plitvi in pustijo bralca hladnega.

Ne za Vodovnikovo slavo, temveč za ilustracijo, kako je pisal, naj bo objavljen začetek njegove pesmi Das Schulhaus zu Prassberg (Šola v Mozirju). Pesem je prevedena v slovenščino, zvesto sledi originalu, vendar nima ohranjenega metričnega vzorca in rim: „V Mozirju ob Savinji, / tu stoji zala hiša, / tu sem nekdaj šel / pogosto vanjo in iz nje. / Tukaj je padla v moje prsi / prva luč znanja, / in kar sem se tu naučil, / tega nisem pozabil. // Bil sem deček s planine, / o lepi zlati čas. / Kako pogosto sem tekel v dolino, / pot mi ni bila dolga; / in tudi opoldne ni bila / miza pogrnjena zame, / tudi kosček črnega kruha / mi je slastno teknil. // Učitelj je bil dober do mene, / bil je poštenjak; / z ljubeznijo mislim tudi / na župnika in na kaplana, / tudi na mnoge tržane, / na mnoge tržanke; / moje srce, to je knjiga, / v kateri so vsi zapisani. / Knjiga je bila moje veselje, / učenje moja radost; / tako lahko se mi je zdelo, / ko da bi vse že od nekdaj vedel.“

PETER WEISS

Duhoviti Mozirjani

Mozirje je v preteklosti slovelo po družabnem življenju, krajani pa po svoji duhovitosti. Po zaslugi mag. ph. Heberjeve je bila najdena ta slika. Na njej je s svinčnikom napisano: 6. 11. 1906 v spomin Lenartniga društva v Mozirju. Na sodčku pa se vidi napis „Leni Klub“. Vse kaže, da gre za skupino nekdanjih mozirskih tržanov, ki so se zbirali na nekdanji Lenartovi klopi, ta je stala ob Trnavi pod lipo, nekako tam, kjer je sedaj prodaja časopisov. Uspelo je ugotoviti nekatere osebe na sliki. Tako je prvi z leve Levički Cena, ki je stanoval v občinski ubožni hiši ob Trnavi, bil je baje znani brezdelnež in je kar običajno posedal na Lenartovi klopi. Drugi z leve je Franc Pahor, šesti z leve Anton Strenčan p.d. Grabner, gostilničar. Tretji z leve je Dreco, mozirski mesar in peti, povsem zgoraj Franc Deleja, p.d. Žekar. Seveda je bilo težko ugotavljanje ljudi na sliki. Morda tudi ni vse ugotovljeno prav, morda nam pa kdo pomaga še koga odkriti?

Podaljšanje krajevnega samopriskrška izglasovano

Z letošnjim uspelim referendumom (že tretjim po vrsti) smo se odločili za podaljšanje prejšnjega samopriskrška, s katerim se je v naši Krajevni skupnosti v petih letih zbralo 3.650.000 - din.

Iz priložnega letaka, ki ga je za to priložnost izdal Svet krajevnne skupnosti Kozinje, je razvidno, da bomo v naslednjih 5. letih zbrali približno 11.600.000 - din. Na letaku je tudi podrobno razčlenjeno, za kaj se bodo ta sredstva porabila.

O tem, kaj vse to pomeni za našo krajevno skupnost, mi treba izgovoriti besed. Posebno najna je izgradnja mrliške vežice, pa tudi s posodobitvijo zdravstvenega doma in razširitvijo osnovne šole ter PTT objekta s telefonsko centralo, mi mogoče več dolgo odlašati.

Naj zapisem samo še to, da se se tudi sicer pri volitvah naši krajski v primerjavi z ostalimi kraji v občini, najboljše izkazali, saj je bila udeležba 94,38%-na, za podaljšanje samopriskrška pa je glasovalo 63,98% volilcev, kar je bil najboljši rezultat v občini.

Referendum 22. maja 1983

S SAMOPRISPEVKOM
BOMO V KRAJEVNI SKUPNOSTI MOZIRJE
V 5. LETIH ZBRALI PRIBLIŽNO
21.600.000 din

Navedeni znesek bomo po predlogu zborov občanov porabili:

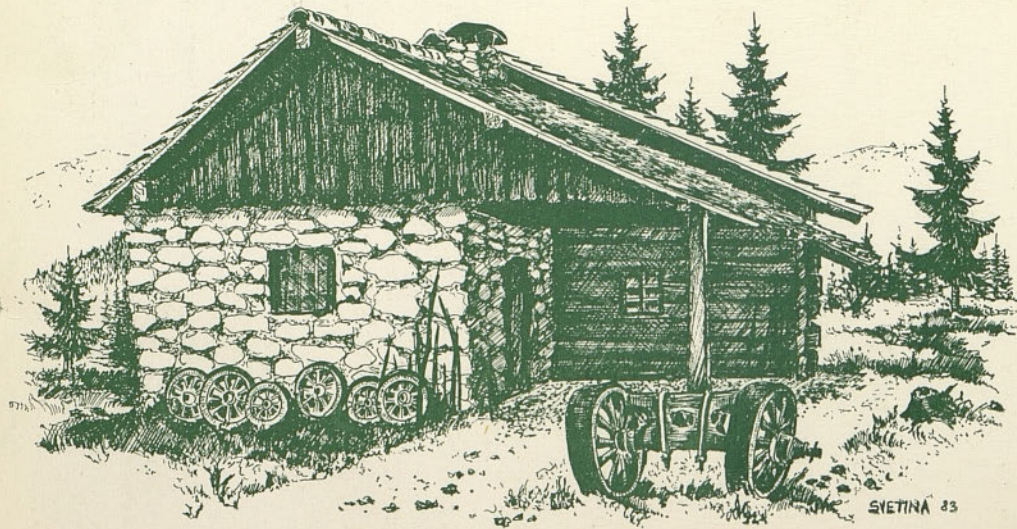
- I. za program krajevnne skupnosti v višini 10.800.000 din,
ki ga bomo namenili za sofinanciranje:
- mrliške vežice,
 - razširitev in ureditev pokopališča,
 - kanalizacijo v kraju,
 - modernizacijo ceste v zaselku Gneč,
 - modernizacijo ceste v novem zaselku Lok,
 - ureditev ceste v Lepi njivi,
 - ureditev avtobusnih postajališč,
 - dograditev pločnika v kraju in postavitev javne razsvetljave,
 - ureditev parkirišč v Mozirju in Šmihelu,
 - vodovoda na Dobrovljah.
- II. za skupni program v občini v višini 10.800.000 din
Z njim bomo v krajevni skupnosti:
- razširili osnovno šolo,
 - posodobili zdravstveni dom,
 - razširili PTT objekt in povečali telefonsko centralo.

Ocenjena predračunska vrednost navedenih treh objektov po današnjih cenah znaša 41.000.000 din.

GLASUJMO (ZA) -

RAZVOJ NAŠEGA KRAJA!

OBRITNO ZDRUŽENJE MOZIRJE

VABIMO VAS NA
1. OBRTNO RAZSTAVO, KI BO
V DOMU PARTIZANA MOZIRJE
OD 28. MAJA DO 4. JUNIJA 1983.
OTVORITEV BO 28. MAJA OB 9. URI

Organizacijski odbor

SPORED:

SOBOTA, 28. maja:

ob 9. uri: sprejem gostov

ob 10. uri: otvoritev obrtne razstave
v DOMU PARTIZAN MOZIRJE

ob 12. uri: seja častnega odbora in IO združenja

ob 13. uri: tiskovna konferenca

NEDELJA, 29. maja:

ob 10. uri: sprejem in pogostitev upokojenih obrtnikov

PONEDELJEK, 30. maja:

PRVI DAN KULINARIKE

TOREK, 31. maja:

DRUGI DAN KULINARIKE

ob 10. uri: komercialni dan

SREDA, 1. junija:

ob 10. uri: okrogla miza

ob 12. uri: seja odbora za sejme Zveze združenj

ČETRTEK, 2. junija:

ob 8. uri: seja IS SO Mozirje in IO Združenja

ob 10. uri: regijski posvet Zveze

ob 15. uri: začetek športnih iger

PETEK, 3. junija:

ob 15. uri: športne igre

SOBOTA, 4. junija:

ob 8. uri: športne igre

ob 16. uri: zaključek razstave v Savinjskem gaju.

V času obrtne razstave bo v KOVAČIJI obrtnega združenja stalna razstava kiparja in slikarja samouka ANTONA VENEKA.

10-letnica občinske knjižnice

Dne 1. junija je bila v prostorih občinske knjižnice v Kozirju skromna, toda prijetna slovesnost ob 10. obletnici obstoja te knjižnice. Ob tej priložnosti je v nastanku knjige v svet in slovenske knjige se posebej sprazgovel direktor NUK v Ljubljani prof. Jaro Dolan. Predavanje je popoprtila mala razstava nekaterih redkih primerkov iz slovenske leposlovne in mabojsne literature, ki jih hrani NUK v Ljubljani in pa zgodovinski arhiv pri kulturni skupnosti v Kozirju.

Iz pozabljenih zapisov

Pred leti smo zapisali v našem glasilu nekaj podrobnosti o Mozirjanu Jožetu Leksetu, ki je takoj po prvi vojni učiteljeval v Solčavi, na Rečici in nato v Celju in Vojniku. Po njegovi smrti je njegova vdova namenila vse zapiske, ki so po Leksetu ostali Arhivu kulturne skupnosti v Mozirju. Med zapiski najdemo opisane ljudske običaje iz naše doline, reke in pregovore, stare ljudske pesmi in še mnogo kar spada v kulturno dediščino. Naj navedemo nekaj njegovih podatkov, ki še niso bili objavljeni.

„Za plavljenje lesa je bila ustanovljena Gornjesavinjska plavičarska in plavbena zadruga v Radmirju (registrirana zadruga z omejeno zavezo, ustanovljena 8. maja 1914). Vstopnina je bila 3 krone, delež pa 10 kron. Zadruga je obstojala tudi med staro Jugoslavijo. Vsaka tri leta so izvolili vodstvo. Iz seznama članov za leto 1935 je razvidno, da je zadruga imela 64 članov — „plavnih upravičencev“. Do leta 1941 je članstvo narastlo na 120, zadnji predsednik pa je bil Joža Poznič, p. d. Kveder iz Šokata 88.

Zadruga je čistila struge, streljala skale, čistila pod mostovi v Zidanem mostu, kjer je očistila „kanal“ t. j. prekop za krajem, pri čemer je železnica prispevala polovico stroškov. Vsakemu članu je preskrbela koncesijo, izposlovala komisijo, ki je pregledala vodne naprave in se brigala, da zaradi poškodb pri plavi niso oškodovanci zahtevali prevelike odškodnine.

Les so plavili spomladi, dokler daje sneg večjo vodo. Vrbovec si je skušal pridobiti prioriteto pravico pri plavljenju okroglega lesa, pa ni uspel. Pozneje je tudi Vrbovec (Marjingrad, o. A. V.) postal član te zadruge. Pozneje je ravnatelj Vrbovca inž. Žumer dosegel, da so pri plavljenju imeli prednost tisti, ki so les imeli najbolj daleč.”

Lekše je zapisal pod ta sestavek še: „Savinja ni plovna vse leto. Vozijo po daljšem dežju, ko voda naraste, predvsem pa spomladi, ko kopni sneg po planinah. Pravijo: Dokler ma Radha snega za no gos, je Savna vsakmu flosu kos”.

Obetno združenje Mozirje se je predstavilo

Predsednik
Skupščine občine
Mozirje govori
ob otvoritvi
razstave

V ponedeljek od 28. maja do 4. junija so obetniki naše občine dobesedno "zasedli" Mozirje z izredno bogatim programom svojih prireditev (program prilagam tej kroniki). Poleg prireditev s čisto organizacijske, komercialne, športne in kulturne vsebine, je bila obetna razstava v domu TVD Partizanov v Mozirju osrednja privlačnost, ki je tiste dni privabila v Mozirje izredno dosti obiskovalcev.

Aubrecht Martin
iz Mozirja
simbolično
otvarja
razstavo

Ing. Andrej Marinc,
predsednik CK ZKS
in Hinko Čop,
predsednik OK SZDL
Morizje med prvimi
obiskovalci

Obetniki so se s to razstavo zelo dostopno predstavili javnosti. Se več, razstava je presenetljivo odkrila kako vsestranska in kvalitetna je proizvodnja malega gospodarstva, obenem pa je tudi odkrila neomejene in še neizkoriščene možnosti poslovne kooperacije z industrijo. Razgovori, ki so bili ob tej priliki organizirani, pa obetajo, da se bo na tem področju v bodoče le premaknilo na bolje.

Na izredno zanimivem kulinaricnem delu razstave so obetniki - gostinci pokazali mnoge že skoraj pozabljene kmečke specialitete, s tem pa

Ing. Miklavc Franc,
predsednik Izvršnega
sveta SO Morizje s
predstavniki obetnikov
na razstavišču.

so tudi opozorili, kaj vse še monjka nosi
gostinski ponudbi glasti se na vse bolj razvi-
jajočih se turističnih kmetijah.

Pošta nekoč

Ljudje so že od nekdaj sporočali razne vesti v različne kraje. Znano je, da so nekoč prenašali novice potujoči pevci. Seveda pa so se najbolje obnesli sli, ki so tako ali drugače poskrbeli za sporočilo.

Smatrajo, da je bila prva redna poštna zveza v Evropi od severa do juga že leta 1496. Seveda je opravljala izključno delo za državo. V naših krajih je morala poštna vprega delovati, saj piše škof Hreñ, da je 28. 10. 1610 odpotoval z lastno vprego iz Gornjega grada do Konjic in tam presedel v poštni voz do Maribora. Zagotovo se torej ve, da so po naših cestah opravljali prevoz blaga in potnikov poštne vozovi v 17. stoletju. Seveda pa so se posluževali še potov (tekačev) in hitrih slov na konjih. To velja le za glavne prometne žile!

Naši predniki so na začetku poštne dejavnosti živeli v stari Avstriji, zato je zanimivo kako je potekal razvoj pošte v tej državi. Dejstvo je, da so pred letom 1722 opravljali poštne posle le zasebni lastniki poštne voz in vpreg. To leto so v Avstriji podržavili pošte ter postopno prešli na poenotenje poslovanja.

Kako .. je bilo v naši dolini? Zaradi neprehodnosti Savinjskih planin, skozi našo dolino ni bilo rednih poštne prog. Šele v 19. stoletju so moziški tržani zahtevali poštno zbiralnico v kraju. Deželna poštna direkcija v Gradcu je zahtevo odbila, češ, da v kraju ni cesarskih uradov. Končno so leta 1865 razpisali mesto prvega poštarija v Mozirju. Ker je po takratnih predpisih moral poštar položiti kar visoko jamščino v denarju, se za to mesto ni mogel potegovati kdorkoli. Anton Goričar je tako postal z imenovanjem dne 26. julija 1865 prvi poštar v Mozirju. Sprva je delala poštna zbiralnica v starem rotovžu (kjer je danes zgradba TVD Partizan). Hiša je

tedaj nosila hišno številko 37. Dolgi 40 let je bila pošta tam, pozneje pa je našla svoje prostore v Lehkijevi hiši (številka 31), kjer je danes tehnična trgovina Savinje. Seveda so prostori kmalu postali neprimerni za poštne potrebe, tembolj ker se je v kraju uveljavil turizem. Kot piše sodobnik, so bili prostori „škandalozni“. Opisuje jih kot „temnico z lesno pregrado“. Po dolgih in zapletenih sporih so končno zagotovili novejšo prostoro v Kolenčevi hiši (danes hotel Turist). Tja so se preselili leta 1951, kjer so uradovali do leta 1964, ko je poštna uprava odkupila etažo v stavbi namenjeni za občinsko sodišče.

Šele v novih prostorih so se lahko bolje organizirali. Pa že ti so sedaj tesni. Zahteve po telefonih so vsako leto večje, omrežje se lahko širi, ni pa kam namestiti večje telefonske centrale.

Kako je nekoč prispela pošta v Mozirje? Najprej so jo prenašali graščinski poti, bili so trije in vsak je enkrat tedensko prinesel pošto iz Celja do Mozirja in naprej do Gornjega grada. Ko je v Mozirju pričela z delom finančna izpostava je ta poskrbela za sla, ki je dvakrat tedensko nosil pošto iz Vranskega.

Leta 1851 so uvedli prevoz pošte iz Šoštanja do Gornjega grada. Od leta 1863 dalje so jo vozili trikrat tedensko iz Celja, ko pa so v Mozirju dobili zbiralnico, je pošta prihajala vsakodnevno. Leta 1891 so pošiljke vozili dvakrat dnevno z Rečice ob Paki, od 1903. leta pa trikrat dnevno. Vdvajsetih letih so pričeli uvajati poštne avtobuse, dolina pa je dobivala pošto iz Šmartnega ob Paki.

Ker je Gornji grad dobil telefon leta 1927, se lahko smatra, da je takrat bilo tudi Mozirje povezano na ta način s Celjem.

A. VIDEČNIK

Beogradska banka - Temeljna banka Ljubljana,
poslovna enota Zalec je 24. junija z majhno
slovesnostjo odprla svojo agencijo v kozijem
v nekdanji Vajdovi hiši št. 11. Trak je prerezal
prvi varčevalec iz gornje Savinjske doline pri

Ob otvoritvi govori Tepina Jože, generalni dir. BB TB Ljubljana

tej banki Matevž
Požarnik iz Bočine.
Celotna obnova
hiše je stala
cca 5,000.000-dni.
V spodnjih prostorih
so uredili
poslovni prostor
s tresorjem, v
I. nadstropju pa
je poleg prostora
za arhivo še sejna
soba in pisarna za vodjo
bodoče poslovne enote. Tudi
podstrežje je preurejeno za
arhivo.

Agencija se bo ukvarjala z
dezigniranjem in dinarskim
poslovanjem ter kreditiranjem,
delovala pa bo tudi kot
devizna menjalnica.

Prvi vodja agencije
je Krajnc Danica doma
iz Smartnege ob Paki.

Ker spada Vajdova hiša v sklop starega jedra Mozirja in ker je z mastopom Beograjske banke prešla v družbeno lastnino, sem za to kroniko zbral nekaj podatkov o njeni preteklosti, ki mi jih je povedala Sirko Rezika roj. Vajd iz Mozirja.

Hiša št. 11 v Mozirju je bila približno od leta 1860 dalje (verjetno pa tudi že prej) last soseda Goričar Vincencije p. d. Maksetove, ta pa jo je leta 1860 dala v najem trgovski družini del Negro, ki se je istega leta priselila iz Celja v Mozirje, da bi tu odprli specerijsko trgovino. V družini del Negro (ki je bila italijanskega rodu) se je rodilo 7 hčera in sicer: Marija, Hermina, Lina, Rezi, Gabrijela, Ljudmila in Josefina. Gabrijela se je pozneje poročila z mozirskim kolarским mojstrom Ivanom Vajdom, njuni otroci pa so bili: Franc, Marija, Ivo in Rezika (pre. Sirko).

Leta 1910 pa sta Ivo in Gabrijela Vajd to hišo odkupila. Specerijsko trgovino pa ^{sta} naprej vodili sestri Gabrijela in Rezi vse do leta 1930.

Za tem je lokal preuredil Gabrijelin sin Ivo in odprl frizersko obrt, postal pa je tudi lastnik hiše. Obrt je vodil do približno leta 1965, lokal pa je leta 1968 oddal v najem mozirskemu vrtarju Jožetu Skarnšku za cvetličarno.

Po smrti Iva Vajda leta 1973 je hišo dedoval njegov sin Rajko, ki jo je leta 1982 prodal Beograjski banki.

Novo naselje ob Savinji povezano z asfaltom

V tej knjigi sem pod leto 1980 že zapisal, da je Krajevna skupnost Mozirje zgradila cesto po novi trasi, ki teče med hišama Stopar Martina p.d. Tinčka in Vrhovnika Antona k novemu naselju ob Savinji.

Zdaj je ta cesta dobila tudi asfaltno prevleko.

Akcijo je vodil 8-članski odbor, ki mu je predsedoval dipl. inž. Kumer Jože.

Z deli so pričeli v mesecu juniju 1983, končana pa so bila julija. Vsa organizacijska in pripravljalna dela je izvedel gradbeni odbor s fizičnim delom krajanov. Vsaka hiša (teh pa je v naselju 37) se je obvezala narediti 25 holarniških ur in prispevati še od 10.000 - do 25.000 - din, odvisno od dohodka družine. Celotna investicija je ocenjena na 2.800.000 - din. K tem stroškom so prispevali:

873.500 - din krajanom,

800.000 - din Krajevna skupnost Mozirje,

230.000 - din razne delovne organizacije

Razlika pa predstavlja vrednost fizičnega dela in drugih pomoči prebivalcev.

Isti odbor je na željo krajanov izvedel tudi asfaltiranje potsti od naselja do lokega mostu v dolžini ca 300 m in širini 1,20 m. Vrednost teh del znaša 200.000 - din.

Va cesti in potsti je bilo položeno 3826 m² asfalta.

klakor mnogokje drugod, si je tudi in gradbeni odhod zornemu prizadeval, da bi del sredstev k asfaltu prispevali vikendasi iz spodnjih Lok, ki v glavnem uporabljajo to cesto. Da pa ne bi ostali čisto ob strani, so si vikendasi z lastnimi sredstvi in prispevki drugih lastnikov zemljiš asfaltirali cesto od početka do konca vikend naselja.

Zavetišče GRS na Mozirski planini

Letošnje praznovanje 90 let planinstva so zaključili z otvoritvijo zavetišča Gorske reševalne službe, ki stoji blizu Mozirske koče. Znano je požrtvovalno delo gorskih reševalcev, ki imajo sedež v Celju, svoje skupine pa v občinah Zalec, Velenje in Mozirje.

Že februarja 1980 so pričeli z deli za svoje zavetišče. Najprej je bilo treba odstraniti ostanke nekdanje koče, nato pa so leto kasneje zasadili lopate. Največkrat so bili reševalci kar sami na delu, vendar pa so kmalu priskočili na pomoč še ljubitelji planin in tako je rasel njihov dom na Mozirski planini. Veliko se imajo zahvaliti skupini mladih zidarjev Ingrada iz Celja, ki so pod vodstvom mentorice Lene Čmakove opravili zidarska dela.

Ko smo vprašali znanega gorskega reševalca Staneta Veninška, zakaj so se lotili tako zahtevnega dela, je dejal, da bo zavetišče služilo dežurnim gorskim reševalcem v zimskem času, v njem bodo razni strokovni tečaji iz

področja planinskih veščin, bo pa tudi na voljo kakih 30 skupnih ležišč. Tako bo stavba služila velikim namenom, seveda vse v skrbni za varnost v planinah.

Družina gorskih reševalcev šteje 33 članov, med njimi so kar 4 zdravniki. Vešči so vseh načinov reševanja, razpolagajo z dobro organizirano obveščevalno službo, imajo vodnike za lavinske pse in ustrezno opremo. Dobro so povezani s stalno službo pri UNZ v Celju, ki po potrebi posreduje obveščanje. Sicer pa se nesreče javijo na postajah milice, oziroma v planinskih postojankah in za to določenih obveščevalnih točkah.

Ob otvoritvi zavetišča Gorske reševalne službe na Mozirski planini se je zbralo dosti prijateljev planin. Zbranim je spregovoril Stane Veninšek, ki ima tudi največ zaslug za gradnjo. Govoril je o namenu zavetišča, o delu gorskih reševalcev in o zgodovinskem dogajanju od ustanovitve Savinjske podružnice SPD pred 90 leti do danes.

Turistični biro v Mozirju

ko goče, da bo zdaj v tretje le šlo. v tretje pravim zato, ker sta doslej propadla že dva poskusa o ustanovitvi biroja, ki bi naj gostom posredoval vse turistične zmožljivosti v zgornji Savinjski dolini. Ko je imel zadeno v rokah Izletnik Celje, je bila vsa njegova dejavnost usmerjena zgolj v prodajo avtobusnih

prevozov po dolini. Izletniku je sledil Turist Nazarije, ki je vodil le pisarstvo z recepcijo za lastne obrate. Oba sta sicer znala opozariti na lepote naše doline, kaj več pa ni storil nihče.

Brav to pa sedaj poskusi na novo rojeni Turist biro v Kozirju, saj je njegova osnovna naloga prodaja vseh turističnih zmogljivosti po Zgornji Savinjski dolini, ki so bile doslej povsem razdrobljene.

Biro, ki ga ravno vodi Podsedensček stane iz Kozirja, se je lotil tudi prodaje izletniškega turizma, ki obeta dober obliček.

Gostje se zadnja leta vse bolj zanimajo za počitnice na turističnih kmetijah, katerih letosnje zmogljivosti so prodane že do septembra.

Čer je bil Turist biro v "novi izdaji" ustanovljen šele v letošnjem aprilu, je še premajhno govoriti o dokončni oceni, vendar pa je optimizem utemeljen s široko programsko zasnovo njegovega delovanja.

Mozirski Partizan odlikovan

TVD Partizan Mozirje je prejel posebno plaketo za uspehe na področju telesne kulture. Tako so odločili v zveznem odboru Partizana v Beogradu. Visoko priznanje so podelili na zboru Partizana Jugoslavije, ki je bil v Žabljaku.

Ločki jez na Savinji obnovočen

Leseni jez (prag) na Savinji pod ločkim mostom, ki so ga v preteklih letih poplavsne vode že močno poškodovale, je bil letos povsem obnovočen. Delo je opravilo podjetje za urejanje voda (PUV) NIVO Celje.

Za nas krajanje, ki smo delo opazovali, je bil posebno zanimiv način gradnje in pa izredno kratek rok 14 dni, v katerih je bilo delo opravljeno. Z delom so pričeli zgodnje dni avgusta, zaključili pa so do občinskega praznika 12. septembra.

Foto: A. Videčnik

Jez so obnovili v betonu in sicer tako, da so najprej z ločke strani masuli v korito Savinje 270 m^3 gramozja in na ta način preusmerili tok vode ob levi breg. Tako so lahko s stroji

porušili desni del starega lesenega jezu in izkopal temelje do globine 2-2,50 m. (Ta faza je vidna na sliki) Za tem so temelje zabetonirali skupaj z močnimi pokončnimi travertini in nato jez prekrili z lesenimi plohi debeline 6 cm. Nato so stropno obkrožili gramoz na lesu

stran korita Savinje in ponovili isti način gradnje na levem delu jezua.

Dolžina jezua znaša 30,5 m, širina 3,60 m, višina s temelji pa 2,80 m. Pri tem so uporabili 312 m³ betona, 30 m³ lesa, stroški pa so znašali 4,29 milijona din.

Ker je bila zlasti leva brežina nad in pod ježom že mnogo načeta, so tudi to delno obnovili. Kolikor pa sem kot laik opazoval to delo, sem prišel do prepričanja, da se kvaliteta tega zavarovanja niti približno ne more primerjati s kvaliteto obnove jezua. Zato se bojim, da bodo naslednje visoke vode spet načete brežino tako, kot se je to zgodilo ob izredno visoki vodi s oktobra 1980, ko je voda odnesla celotno brežino s cesto vred v dolžini ca 15 m in pa še vse zemljišče do nogala hiše Karolta Martina, ki so jo morali že izprazniti, ker je vse kazalo, da je ne bo mogoče več rešiti.

Šolska knjižnica v Mozirju

Osnovna šola v Mozirju je uredila v prostorih, kjer je do nedavnega gostoval vrtec sodobno knjižnico. Tako so zbrali vse knjige, ki so bile že dosedaj na šoli na enem mestu. Oprema je tudi sodobna, tako bo knjižnica vabljiva za učence šole, tembolj ker razpolaga s kakimi 500 knjigami. Knjižnico vodi prosvetna delavka Franja Osterc.

O Savinjskem gaju

Znano je, da je načrt za ureditev Savinjskega gaja delo inž. Mihe Ogorevca, direktorja arboretuma Volčji potok. Ko so pred tedni delali številni slovenski vrtnarji v gaju je bil med njimi tudi Miha Ogorevec, ki je poskrbel za razredčenje zarastlih predelov gaja. Ob tej priliki smo ga prosili za razgovor.

Kako ocenjujete sedanji izgled gaja?

Sedanji izgled Savinjskega gaja je naravnost hvalevreden primer prizadevanj, ki v Mozirju vse od nastanka gaja do danes niso niti za trenutek popustila. Če bi iz vseh naših javnih parkov izžareval tolikšen kulturni „fluidum“, bi bili glede kulture okolja na ravni Švice! Kaj lahko sporočite krajanom in tistim, ki ga urejajo? Priporočam predvsem motiviranosti in vztrajnosti tudi za v bodoče. Mislim, da je lepo biti Mozirjan, če sredi najzlahtnejših krajinskih podob, lahko pokažeš tudi kulturno vlogo rastlinja v Mozirskem gaju. To je neprecenljiva miselna kakovost!

Menite, da bo sodelovanje vrtnarjev tudi v naprej takšno?

Prepričan sem, da sodelovanje slovenskih vrtnarjev ne bo usahnilo, dokler bo v Mozirju Jože Skornšek. Sam je prepričan, motiviran vrtnar in z lahkoto prepriča tudi druga vrtnarje. Kdor pa sam ni prepričan in samo čivka in ne stori ničesar določenega, tudi drugih ne zmore prepričati, še manj dejavno motivirati.

Vi ste bili načrtovalec gaja, ste takrat slutili takšen razvoj?

Pri načrtovanju gaja smo tej oblikovno dragoceni površini namenili docela drugo funkcijo in programsko obeležje. Prvo leto razstave s fantastičnim reklamnim učinkom – 100.000 cvetočih tulipanov. Čeprav smo zaradi tipične slovenske provincialnosti, ta zares enkratni kulturnoestetski dohodek takrat nekoliko zanemarili, da ni zanemarila takoimenovana širša javnost. Tako je gaj tudi ob svoji petletnici v bistvu še vedno razstava – razkošna in atraktivna, ne pa rekreacijski park, kakor je bilo predvideno. Sam zase predstavlja neprecenljivo kulturno in strokovno prireditev, ki pa seveda terja veliko znanja, truda in motiviranosti. Potrebno je posebej poudariti tudi to, da se niso realizi-

rali drugi deli kompleksnejšega turistično-rekreacijskega programa (razen konjskega športa) na levem bregu Savinje. V tem primeru bi gaj še neprimerno bolj blestel kakor blesti sedaj. Morda smo programirali preobsežno.

Ali je še kje pri nas podobna lepota v naravi?

Čeprav je na to vprašanje že odgovorjeno je potrebno poudariti, da takšnega razstavnega prostora na planem v naši državi nimamo in ga torej ne poznamo. Poudarjam, da je Savinjski gaj še vedno vrtnarska razstava na planem v najbolj zlahtnem pomenu tega obeležja.

Kaj moramo storiti, da bo gaj ostal park slovenskih vrtnarjev?

Mozirjani morajo predvsem skrbeti za ustrezno kulturno stanje v gaju. Vrtnar je vselej skrbel za subtilno kulturo okolja in če tega danes celo v večjih mestih nimamo je zato krivo tragično nesoglasje med resničnim vrtnarstvom in parastrokami, ki so v bijnem gospodarskem razvoju zrasle kakor gobe po toplem dežju. Vsako polovičarstvo, da o zapuščenosti tam, kjer naj bi določene situacije prevevala kultura; je žalitev za resničnega vrtnarja. Glejte, da v gaju ne pride do takšnega stanja pa se bodo vrtnarji vselej vračali tjakaj. Lepota ni nikomur odvratna, lepota je tudi največja dobrina vsakršne kulture. Lepota se ne da kupiti, je preprosto zapeljiva in privlačna. Tudi in zlasti za vrtnarje! Osebnost sem na gaj ponosen in želim, da bi kaj takšnega bilo v vsakem kraju! K temu je dodal Janko Jemec, predsednik Društva slovenskih vrtnarjev: „Izgled gaja je enkratno, rastlinstvo se je zelo razbohotilo in predstavlja dobro urejeno celoto. Sodelovanje z vrtnarji „mentorji“ gaja se bo nadaljevalo, po mojem bo še tesnejše, saj nam je Mozirje že postalo kraj rednega srečevanja vrtnarjev. Možnosti za razvoj gaja so velike in ne bodo povzročale težave v sedanjih zaostrenih pogojih, saj gre v glavnem za prostovoljno delo, zato je zaželeno, da se posadijo nove površine. Predlagal bi, da se uredi paviljon in otroško igrišče, sicer pa je vse v najlepšem redu!

Upravljalcem gaja samo iskreno čestitam z željo, da bi še v naprej s tako predanostjo skrbeli za ta slovenski biser.“

Mozirski vrtnar Jože Skornšek, Ivo Hristov, vrtnar iz Maribora in Skornškova pomočnica Metoda Lomšek pri sajenju letnega svetlja (begonij) na gredah pred kaščo.

Krajevni praznik Mozirja

Doslej krajevna skupnost Mozirje ni praznovala osvoboditve svojega kraja 12. septembra, je pa to hkrati občinski praznik in se praznuje kot dan, ko je padla zadnja okupatorska postojanka v Gornji Savinjski dolini. Letos pa so se odločili, da bi vendarle obeležili tu svoj krajevni praznik. Dogovorili so se za resnično delovni spored, ki odraža skromnost, pa tudi odgovarja sedanjim resnim časom.

Da bi upoštevali svoje območje, so letos pripravili osrednjo proslavo na Gneču. Tam so krajani s pomočjo KS Mozirje posodobili cesto in jo v soboto, dne 3. septembra slavnostno odprli. Ob tej priliki so se spomnili žrtev osvobodilnega boja in pred spome-

nikom v vasi pripravili komemoracijo. Slavnostni del pa so opravili pri Fideju, kjer je uvodoma pozdravil navzoče predsednik sveta KS Mozirje Milan Šepec. Opisal je težave s katerimi se krajevna samouprava srečuje in pozval krajane k sodelovanju, ker je le v skupnem delu pričakovati dobre uspehe. Nato je nekdanji borec Bračičeve brigade Franjo Kaiser opisal krvave dogodke leta 1944, ko so prav borci te brigade na Gneču utrpeli velike izgube. Okupator pa se je nad vasjo maščeval in jo zažgal.

Veseli del srečanja je zmotilo slabo vreme. Vaščani Gneča so tudi tokrat pokazali, kako složni so, ko je treba kaj postoriti za svoj kraj.

Ob posodobljeni cesti proti Gneču se je zbralo na slovesnosti dosti ljudi

Obisk na Gneču

Prebivalci tega zaselka so mnogo pretrpeli med zadnjo vojno, ko so Nemci tam presenetili Šerčerjevo brigado. Padlo je 23 partizanov, pogoreli pa so tudi domala vsi domovi. Po vojni so pridne roke krajanov vse obnovile in kmalu so nastajali metri cestišča iz nekdanjega kolovoza, ki je vodil iz Gorenjskega klanca proti Gneču. Na tej izboljšavi so delali kar celih 10 let, saj so morali kar sami postoriti vse in tudi denarja ni bilo od nikoder. Takrat si je za dela največ prizadeval Franc Irman, še danes so mu ljudje za to delo hvaležni!

Naš sogovornik je bil predsednik gradbenega odbora za prenovo ceste Ivan Pečnik. Povedal je, da meri cestišče, ki ga sedaj posodablja 1200 metrov dolžine. Zaselek šteje le kakih 22 hišnih števil, tako je seveda več bremen na vsakega izmed krajanov. Prebivalstvo je v glavnem delavsko, seveda pa imajo doma tudi manjše kmetije. Po pred-

nudili gostoljubje proslava krajevnega praznika KS Mozirje, saj se zavedajo, da bodo s skupnimi močmi zmogli vse lepo pripraviti. Pri Fideju so poskrbeli za tovariško srečanje krajanov s kulturnim sporedom, še prej pa poklonili spominu padlim pred spomenikom na Gneču. Omeniti je treba, da so pri vseh gradbenih delih sodelovali krajani po svojih močeh, tajijske posle odbora pa je uspešno vodil Anton Gračner.

Veliko je pomagal pri načrtih in izvedbi tajnik KS Mozirje Tone Modrijančič. Ko smo ga povprašali zakaj, je odgovoril, da gre Gneču nuditi vso pomoč zaradi trpljenja v vojni in zaradi delavoljnih ljudi. Zato je svet krajevnega skupnosti Mozirje prisluhnil njihovi želji po boljši cestni povezavi. Prepričani smo, da so ti prebivalci znali narediti naš krajevni praznik na dostojni ravni, saj so se že marsikdaj izkazali. Sicer pa

Ivan Pečnik

Tone Modrijančič

računih je vrednost del na cesti bila ocenjena na 372 starih milijonov din. Z lastnim delom in boljšo organizacijo dela so prihranili 112 starih milijonov. Na vsakega od prebivalcev je prišel velik delež in je znašal različno od 4 do 6 starih milijonov din. Krajevna skupnost Mozirje je njihova prizadevanja vsestransko podprla in iz sredstev samoprispevka primaknila 120 s. milijonov din. Krajani so dobro povezani, saj so bolje uspeli speljati v zaselek telefon in vodovod. Zato so tudi po-

smo mnenja, da ne kaže vseh prireditev vedno organizirati v središčih, to je tudi naš namen v bodoče. Ker smo se odločili, da bi vendarle praznovali naš praznik na dan osvoboditve Mozirja, to je 12. september, ko je na ta dan leta 1944 Šlandrova brigada pregnala okupatorja iz doline. Tudi tokrat smo imeli nekaj težav pri vsem tem, saj je odbor za izvedbo praznovanja pri naši KS odpovedal, vendar pa smo vendarle pokrenili vse, da bo naš praznik skromno, pa vendar dostojno obeležen.

*Pred otvoritvijo ceste govori
predsednik gradbenega
odbora Franc Pečnik*

- 99 -

1983

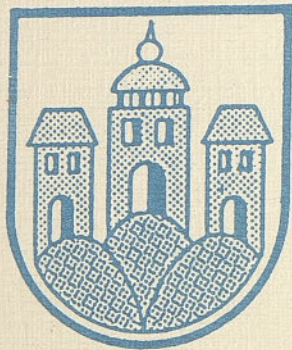

Najstarejši krajan Gneča
Franc Irman je prekal
trak

Počastitev spomina
padlim pred spome-
nikom na Gneču

Odlomek kulturnega
programa -
nastop folklorne
skupine iz Šmartnega
ob Toki

PRAZNIK KRAJEVNE SKUPNOSTI MOZIRJE
NA GNEČU, DNE 3. SEPTEMBRA 1983

Vabimo vas, da se udeležite slovesnosti
ob praznovanju praznika krajevnih skupnosti
MOZIRJE, ki bo na Gneču

v soboto, dne 3. septembra 1983

S P O R E D:

Ob 15. uri:

Otvoritev modernizirane ceste Gorenjski klanec—Gneč

Ob 15.30 uri:

Spominska svečanost pri grobnici padlih borcev NOV na Gneču

Ob 16. uri:

Proslava s kulturnim sporedom pri FIDEJU na Gneču

Po zaključku sporeda bo vrtna veselica s srečolovom na kateri bo igral narodnozabavni ansambel "VESELI DRENOVCI" iz Rečice ob Savinji.

V nedeljo, dne 4. septembra 1983

Ob 8. uri tradicionalni manifestativni pohod. Zbirališče je pri Osnovni šoli v Mozirju, cilj pa na Občinskem strelišču v Mozirju.

Vabljeni!

Raziskovalna postaja v Šmihelu

O tem je pred časom v našem glasilu pisal dr. Ivo Puncer, vendar takrat stavba še ni bila dograjena. V sporedu občinskega praznovanja pa smo zasledili otvoritev te raziskovalne postaje, ki je potekala lepo, skromno in prijazno. Z nekaterimi znanstveniki, ki bodo delali na tej postaji, smo se že seznanili, ko so pripravili v Mozirju zelo privlačno razstavo metuljev. Tako je bil tudi lažji pogovor, pa tudi naša vprašanja so lahko bila številnejša.

Nad Vrhučevo domačijo se je zbralo lepo število ljudi, da bi prisostvovali odprtju prve raziskovalne postaje na našem območju. Gre za prizadevanja Biološkega inštituta Ivana Hadžija, ki deluje v okviru Znanstveno raziskovalnega centra Slovenske Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani. Znanstveniki so postavili svojo postajo sredi območja, ki je za njihovo delo zelo pomembno. Brunarica je lepo vsajena v okolje in jo je izdelala Smreka iz Gornjega grada.

Prizadevni pobudnik za postajo v Šmihelu dr. Ivo Puncer je najprej vse navzoče pozdravil, posebej je izrazil zadovoljstvo, da so navzoči vidni predstavniki javnega življenja mozirske občine, ki je z vsem razumevanjem pomagala, da je postaja nastala.

Hvaležnost je izrazil tudi vsem znanstvenim delavcem, ki so se velikoštevilno udeležili skromne otvoritve, med njimi je posebno pozorno pozdravil rojaka doline, generalnega tajnika Slovenske akademije znanosti in umetnosti, akademika dr. Jožeta Goričarja.

Upravnik inštituta dr. Jože Bole je nato izčrpno prikazal delo njihove znanstvene ustanove in to povezal z namenom postaje v Šmihelu. Opozoril je na potrebo po

ohranjanju ravnotežja v naravi, ki se je ponekod že nevarno podrlo. Raziskovanja, ki jih načrtujejo tu v tem koncu Slovenije bodo služila delno tudi ožjemu območju, seveda pa so želeli tod delovati tudi zaradi izredno zanimivega naravnega okolja, posebej je omenil bogato podzemno življenje, ki je še pretežno neraziskano. Zahvalil se je krajanom za nudeno pomoč, posebno pa še družini Verbuč, ki je vsestransko pomagala pri uresničenju načrta okoli te postaje. Nato je pozdravil delo biologov še glavni tajnik SAZU dr. Jože Goričar. Iz njegovih besed je vela skrb za ohranitev narave. K temu pa lahko prav raziskave znanstvenikov veliko pripomorejo. Več bomo morali v bodoče prisluhniti opozorilom znanosti, da ne bomo zdrveli v prepad uničujoče civilizacije. Vedeti je treba, da gre v bistvu za ohranitev dediščine, ki smo jo prevzeli od naših prednikov in ki jo moramo ohraniti tudi zanamcem.

Zahvalil se je vsem, ki so pripomogli k temu, da ima SAZU raziskovalno postajo tudi pod Goltmi.

Predsednik SO Mozirje, Alojz Plaznik je otvoritev prisrčno pozdravil in dejal, da so naši občani hvaležni pozornosti, ki je bila izkazana z gradnjo te postaje v naši občini. Vsi si želimo ohraniti lepoto krajine, vsi želimo, da bi ohranili gozdove in dragocene pašnike in prav pri tem nam lahko veliko pomaga delo znanstvenikov in delovanje te postaje. Ob zaključku svojega razmišljanja je Alojz Plaznik predal postaji v dar knjige, ki opisujejo Gornjo Savinjsko dolino in njene ljudi.

Slovesnost so prijetno popestrili pevci šmihelskega prosvetnega društva pod vodstvom Antona Acmana in pionirji osnovne šole v Šmihelu.

7. septembra 1983

*Zbrani gostje ob
otvoritveni slovesnosti.*

Zadružni prodajni center

Zgornjesavinjska zadruga je v Mozirju že nekaj časa načrtovala za upravno stavbo v Ljubiji gradnjo prodajnega mesta za gradbeni in reprodukcijski material ter druge potrebščine za kmetijstvo. Ko se je pri ZKZ organiziral center za vrtnarstvo, je bila potreba po ustreznih prostorih še bolj pereča. Delavci prodajne službe v tej dejavnosti zadruga so delali pod težkimi pogoji, tudi ustreznih skladišč ni bilo. Tako je končno urejeno vse, kar je doslej manjkalo in otežkočalo prodajo, hkrati pa tudi nakup.

Ob letošnjem občinskem prazniku so predali namenu veliko zgradbo in poleg ležeče zunanje prostore za razno blago. Otvoritev so opravili slovesno, uvodne besede pa je povedal direktor ZKZ Anton Vrhovnik, ki je poudaril pomen nove pridobitve, tako za zadrugo, kot za njene člane, ki bodo odslej lahko tudi bolj oskrbovani. Orisal je težave, ki so spremljale gradnjo in ureditev centra v Ljubiji. Zahvalil se je vsem, ki so pripomogli k temu, da se je

kljub težkim časom uresničila dolgoletna želja članov kolektiva ZKZ in zadružnikov.

Prisotni gostje in številni zadružniki so z odobravanjem spremljali misli direktorja Vrhovnika.

Predsednik SO Mozirje Alojz Plaznik je nato kolektivu in zadružnikom čestital k veliki delovni zmagi in zaželel, da bi center uspešno služil namenu za katerega je bil postavljen. Kmetijstvo je v naši občini izrednega gospodarskega pomena, kmetijstvo na sploh pa je v naši družbi temeljna gospodarska veja, katere naloga v teh časih ni lahka, ko gre za bitko za čimveč hrane.

Trak v novi blagovni center ZKZ Mozirje je prerezal Jože Ivanuša, ki je kot dolgoletni zadružni delavec veliko pripomogel k razvoju in delovanju ZKZ Mozirje.

Že prvi ogled novih poslovnih prostorov je potrdil pričakovanja. To je res sodoben in ustrezen center, ki vključuje poslovanje z vsemi kmetijskimi, gradbenimi in vrtnarskimi pripomočki.

Direktor ZKZ Mozirje Vrhovnik Anton ob otvoritvenem govoru

Novo odprti blagovni center ZKZ Mozirje si je na dan otvoritve z zanimanjem ogledalo mnogo gostov in zadružnikov

Predsednik SO Mozirje Plaznik Alojz čestita zadružnemu kolektivu za pomembno pridobitev

**PRAZNIK
OBČINE MOZIRJE
1983**

*Vabim vas k udeležbi na slavnostni seji zborov
Skupščine občine Mozirje, ki bo v počastitev pra-
znika, v nedeljo, dne 11. septembra 1983 ob 10.
uri v prošvetnem domu na Rečici ob Savinji.
Vabim vas tudi na ostale prireditve, ki se bodo
zvrstile v počastitev našega občinskega praznika.*

Alojz Plaznik,
predsednik Skupščine občine
Mozirje

Partizani je hitile njemaški postojanki

Nedaleč od podnožja Mozirskih planin, sredi polj in travnikov, od dveh strani obojana z gozdom, leži vas Rečica. Sredi vasi na majhnem gričku stoji farna cerkev, zraven nje pa župnišče - nekdanj postojanka slovenske, reakcije, sedaj, pa utrdba nemških okupatorjev, ki že kakor dve leti neusmiljeno vihti svoj kr vavi bič terorja nad ubogim slovenskim človekom.

Nekam čudno nervozni so danes žandarji. Zakaj vendar je ukazal komandir, da morajo - vsi pregledati krožje ter pripraviti municijo, Ali bodo morali oditi nad partizane? Kaj bodo opravili peščica dvanajstih žandarjev, ko še cele divizije niso imele noberih us-

88

Vabim vas k udeležbi na slavnostni seji zborov Skupščine občine Mozirje, ki bo v počastitev praznika, v nedeljo, dne 11. septembra 1983 ob 10. uri v prošvetnem domu na Rečici ob Savinji. Vabim vas tudi na ostale prireditve, ki se bodo zvrstile v počastitev našega občinskega praznika.

Alojz Plaznik,
predsednik Skupščine občine
Mozirje

← Partizanski tisk je leta 1943 opisal napad na Rečico

PROGRAM PRIREDITEV V OKVIRU PRAZNOVANJA OBČINSKEGA PRAZNIKA

NEDELJA, 28. 8. 1983

ob 11. uri

Shod planincev na Menini z otvoritvijo planinske depandanse Pristave v počastitev 90-letnice ustanovitve SP SPD

SOBOTA, 3. 9. 1983

ob 10. uri

Otvoritev modernizirane ceste Nova Štifta - Smrečje na Črnicu in tovariško srečanje borcev II. grupe odredov

ob 15. uri

Otvoritev modernizirane ceste »Gneč«

SREDA 7. 9. 1983

ob 15. uri

Otvoritev raziskovalne postaje SAZU v Šmihelu

ČETRTEK, 8. 9. 1983

ob 9. uri

Slavnostna seja organov upravljanja SŠPV ob 25-letnici ustanovitve Veterinarske postaje Mozirje in Šoštanj

ob 11. uri

Otvoritev skladiščno-prodajne hale ZKZ Mozirje v Ljubiji

PETEK, 9. 9. 1983

ob 9. uri

Pohod pionirjev in mladine po poteh partizanske sanitete na Solčavskem

ob 10. uri

Otvoritev večnamenskega prostora in vrta pri OŠ v Šmartnem ob Dreti

ob 17. uri

Odkritje spominske plošče Marku Vincencu Lipolu-prvemu slovenskemu geologu v Mozirju

ob 19. uri

Otvoritev likovne razstave del Gorana Horvata v Galeriji v Mozirju

SOBOTA, 10. 9. 1983

ob 17. uri

Otvoritev modernizirane ceste Rečica-Vimpasle

ob 18. uri

Otvoritev razstave ob 40. letnici Šlandrove brigade in kiparskih del Janka Dolenca - v avli OŠ Rečica ob Savinji

ob 19. uri

Akademija v počastitev obč. praznika v prosvetnem domu na Rečici ob Savinji

NEDELJA, 11. 9. 1983

ob 7. uri

Budnica godbe na pihala po dolini

ob 10. uri

SLAVNOSTNA SEJA ZBOROV SKUPŠČINE OBČINE v dvorani PD Rečica ob Savinji

V spomin Marku Lipoldu

Krajevna skupnost Mozirje je v okviru občinskega praznika, vzdala spominsko ploščo na rojstni hiši slovitega geologa Marka Vincenca Lipolda v Mozirju.

Delo prvega slovenskega in jugoslovanskega geologa je orisal prof. dr. Anton Ramovš iz Ljubljane. Med drugim je dejal: „Iz vsega Lipoldovega dela vejejo izredno strokovno znanje, izjemna bistrost in prizadevnost. Bil je eden prvih in najboljših geologov v prvi generaciji znamenite dunajske geološke šole, obenem pa tudi kot rudarski geolog vrhunski strokovnjak. Veliki narodi bi bili ponosni na takega pionirja geološke vede, kot je bil Lipold. Bil je velik mož v službi geologije in moral bi nam biti v ponos in zgled, kako reševati zapletene geološke probleme. Zato naj te besede počastijo dosežke njegovega izjemnega dela, ki jih vsi ne

znajo ali pa nočejo prav ceniti.”

Krajanom Mozirja se je za pozornost, izkazano Lipoldu zahvalil še predsednik Slovenskega geološkega društva iz Ljubljane, ki je dejal, da bodo rodovi geologov ob spominski plošči s spoštovanjem obudili spomin na velikega predhodnika.

V imenu krajevnne skupnosti je pozdravila navzoče Mara Tratnik. Kulturni spored pa so izvajali pevci Prosvetnega društva Šmihel in recitatorja OŠ Mozirje.

Med gosti je bil tudi glavni tajnik Slovenske akademije znanosti in umetnosti dr. Jože Goričar. Na odkritje pa je prišel eden najbližjih potomcev Marka Lipolda, dr. inž. Rajko Lipold iz Sarajeva. Slovesnosti so se udeležili tudi številni predstavniki javnega življenja s predsednikom SO Mozirje, Alojzom Plaznikom na čelu.

Foto: A. Videčnik

*Skromna slovesnost ob odkrivanju plošče
na Goričarjevi hiši*

Podeljena občinska odličja

Iz območja krajevne skupnosti Mozirje sta letos prejela:

Občinsko plaketo

- Hinko Čop iz Mozirja za nesebično in požrtvovalno delo pri graditvi in razvoju ljudske oblasti, krepitvi socialističnih samoupravnih odnosov in obratbenopolitičnega sistema.

Značko občine Mozirje

- Luca Fužin p. o. Grozolejca iz Trnave za marljivo in vestno delo pri opravljanju del in nalog in aktivno delovanje v OO ZSMS.

To pa je posnetek prve mozirske koče, ki so jo zgradili člani Planinskega društva Mozirje leta 1896. Na tem mestu stoji sedaj koča GRS (gorske reševalne službe).

Mozirska koča — mozirska

Po dolgem času je s 1. septembrom prešla mozirska planinska koča v upravljanje Planinskega društva Mozirje. V skoraj 90 let obstoja planinske koče so se menjali vsemoški gospodarji. Takšno je bilo tudi razpoloženje in zadovoljstvo vseh dosedanjih obiskovalcev. Če malo zlobno pripomnim je zares pravilno le, da je koča prešla pod okrilje planinskega društva. Koča bo sedaj imela status planinske postojanke in upajmo, da bo tudi počutje vseh obiskovalcev tako.

Zgodovino te koče poznamo, zato raje spregovorimo o novem rojstvu te koče in njeni perspektivi.

Že v nedeljo 4. septembra je bila organizirana delovna akcija. Sodelovali so člani PD Mozirje in Rečice.

Traktorsko moč pri vleki hlodov za kurjavo so prispevali člani iz Šmihela. V glavnem je bila akcija namenjena pripravi kurjave in čiščenju okolice. V prihodnjih treh letih naj bi se koča adaptirala z obnovitvijo strehe ter drugih prostorov in dozidavo deponije za Kurjavo. V društvu že tudi razmišljajo o razširitvi jedilnice.

Vse to bi naj bilo končano čez tri leta, ko bo 90. obletnica prve Mozirske koče.

Upajmo le, da bo planinsko društvo Mozirje s svojimi prizadevnimi člani in seveda ob pomoči ostalih družbenih dejavnikov in planinskih društev to zamisel zmoglo v naše splošno zadovoljstvo.

IVO NOVAK

Trjemno vroč in suh julij

Iz podatkov mozirske vremenske opazovalnice, ki jo že dolga leta prizadeno vodi Mutec Franika iz Mozirja, je razvidno, da je bil ves mesec julij zelo vroč in suh.

Dnevne temperature merjene v sonci so se gibale med 30,5 in 36,0°C, nočne pa med 13,2 in 18,9°C. Tako je znašala povprečna temperatura podnevi 33°C, ponoči pa 15,6°C.

Boli smo se že, da bo dolgotrajna vročina in suša močno prizadela pridelke mnogih poljščin. Strah pa je bil odveč, saj je bil pridelok žit in kornje zelo soliden, krompirjev pridelok pa je bil izredno bogat. Le sadna letina je bila bolj skromna zaradi preobilnega lanskega pridelka.

Savinjske **NOVICE 5**

25. novembra 1983

Visoko odličje Partizanu Mozirje

V Novem mestu so podelili letošnje Bloudkove nagrade. Med nagrajenci je bil tudi mozirski Partizan. Zaslužno odličje so prejeli za 100 letno delo in vsesplošna prizadevanja za razvoj telesne kulture.
Čestitamo!

TVD Partizan Mozirje

za telesnokulturno poslanstvo v občini Mozirje. Lani je minilo 100 let od ustanovitve Savinjskega Sokola v Mozirju. Društvo je delovalo ves čas, z izjemo obdobja okupacije, vedno pa se je odlikovalo z dejavnostjo, ki je bila zares ukrojena po željah članstva. Velik razmah je telesna kultura v Mozirju zabeležila zlasti po osvoboditvi, v času delovanja telesnovzgojnega društva Partizan, katerega članstvo se je odlikovalo tako z vsestransko vadbo in tekmovalnimi uspehi kot tudi s široko razvejeno dejavnostjo v kraju samem. V društvu so razvili tudi vrsto športnih panog, še posebno velik razmah pa je doživelo smučanje.

Poškodovano kužno znamenje v Ljubiji

Poškodovan spomenik

Ob glavni cesti, pred Mozi-rjem stoji lepo kužno znamenje, ki je zgodovinski spomenik prvega razreda. Tam je že dolga leta in je glede na njegovo obliko vraščen v krajino.

Kar je stoletja klubovalo vsem vremenskim in drugim neprilikam je poškodoval lahko-miseln človek! Zakaj je iskal cesto tam kjer je ni, še ni znano, ker se dogodek raziskuje. Dejstvo je, da je z osebnim vozilom treščil v znamenje in ga hudo poškodoval, potem pa seveda izginil, saj je mogoče verjel v to, da je tista kopica kamenja le v napoto in jo je treba, četudi nasilno, odstraniti. La-

stnik zemljišča si je pribeležil številko njegovega vozila in prijavil na ustrezno mesto. Tako bo seveda vrli voznik obveščen o stroških popravila znamenja z druge strani, čeprav bi kulturnemu človeku moralo biti jasno, da mora v takem primeru sam poskrbeti za popravilo, oziroma poravnavo narejene škode. Zavod za spomeniško varstvo iz Celja si je spomenik ogledal in bo odredil način popravila, to mora biti opravljeno strokovno in dobro.

Upati je, da bo popravilo preprečilo uničenje tako lepega kužnega znamenja pred Mozi-rjem.

Grabnerjev marof je odslužil

V letošnjem decembru je bila porušena starejša mozirska zgradba, ki je bila znana kot „Grabnerjev marof“. Stal je med kulturnim domom in Ljubljansko banko. Dela skrog rušenja je vodil in finančiral upravni odbor Posvetnega društva Mozirje, ki je bil najbolj zainteresiran za to, da se končno odpre pogled na obnovljen kulturni dom. Stroški za

ta dela so znašali ca 150.000:- din.
Med obema vojnama je Grabnerjev marof spadal k stari hiši ob cesti (ki stoji še danes), oboje pa je bila last posestnika in gostilničarja Antona Strencana p.d. Grabnerja. V času delovanja kmečke delovne zadruge (KDZ) od leta 1949 do 1954, so si njeni člani na podstrešje uredili zasilna stanovanja, spodnji prostori pa so služili kot skladišča. Z rušenjem te nič kaj lepe zgradbe je prišel bolj do nečlove prenovljen kulturni dom, odpre pa so se tudi različne možnosti za komunalno

in hortikulturno ureditel izpraznjenega prostora ob potočku tkzv. Šajspahu vse od stare Grabnerjeve hiše do ceste na Golte

Od kod ime Šajspah za potoček, ki teče pod glavno cesto sredi tega?

Pokojni kromist Franjo Vajd je zapisal, da ta potok nima slovenskega imena. Med starimi se je vedno uporabljalo ime Šajspah (po nemško Scheissbach), kar bi po naše pomenilo usrani potok. V starem Triskem arhivu pa je zapisan nemški izraz Scheidebach ali ločilni potok (Scheiden = ločiti), ki je delil trg Hozirje na dva dela. Zaradi lažje izgovorjave pa se je časoma pri naših prednikih uveljavilo ime Šajspah.

Iz tistih davnih časov pa se je vsaj pri starejših Hozirjanih še do danes shranil pregovor: Tdov se je vsaj enkrat umil v Šajspahu, ta ne bo več odšel iz Hozirja, ali pa se bo vsaj vedno vračal nazaj.

I odstranitvijo Grabnerjevega marofa (katerega tloris je na sliki označen) se je takole odprl pogled na kulturni dom.

Nekaj podatkov iz zgodovine mozirskega denarništva

Častitljiv jubilej

Včasih se kar sramežljivo obnašamo do preteklosti, ki bi nam morala biti v ponos. Tako je tudi s slovenskim hranilništvom, ki je našlo svoj obstoj v Mozirju že leta 1873, torej pred 110 leti! Ker ne gre za nepomemben dogodek in ker se na to niso spomnili tisti, ki danes nekako nadaljujejo tradicijo denarnih zavodov v kraju, je treba vsaj nekaj napisati v spomin na tiste čase in velika dejanja naših prednikov.

Da je dolina bila v porevolucionarnem obdobju prejšnjega stoletja čvrsto slovenska ni potrebno ponovno poudarjati. Narodno zavedni krogi so se še kako zavedali, da brez lastnega denarja ne bo šlo, saj kakor je ob neki priliki dejal dr. Jože Vošnjak, za obstoj naroda ne zadoščata le beseda in pesem... Mislil je na takratne čitalnice, ki so bile središče zbiranja slovenskih rodoljubov. Treba je bilo misliti na to, da tuj kapital poraja odvisnost, ki seveda kaj lahko prehaja v politično podrejenost.

Mozirjane so prehiteli le Ljutomerčani, ki so prej ustanovili svojo hranilnico. Torej je bila mozirska druga na takratnem slovenskem Štajerskem. Vse to dokazuje visoko in napredno zavest prednikov. Leta 1873 so pričeli poslovati, leto kasneje pa so bili vpisani v zadržni register kot društvo z neomejenim poroštvom. Domnevati je, da so poslovali zadnje mesece leta 1873, ker so imeli občni zbor 6. aprila 1874. Vodil ga je znani pobudnik za slovensko hranilništvo dr. Jože Vošnjak.

Na njem so izvolili prve člane načelstva-ravnateljstva, ti pa so bili: Ivan Selak z Rečice, Anton Goričar iz Mozirja, Anton Turnšek iz Nazarij, Janez Lipold iz Mozirja in Janez Tribuč iz Mozirja. Za delež so postavili znesek 30 goldinarjev. Že po enem letu je postal ravnatelj Janez Lipold. V pravilih so sprva določili možnost posojil le članom, pozneje so to razširili še na nečlane, vendar je pristojno sodišče temu oporekalo. Načelstvo, izvoljeno leta 1874 je delalo polnih 11 let. Pozneje se je sestav le malo menjal, pač le toliko kolikor je bilo treba. To kaže na posebno vnemo s katero so določeni ljudje delali v hranilnici. Pravila so vse do druge vojne menjali le trikrat, poslovali pa so zelo dobro. Zadnji upravni odbor so predstavljali: Matija Goričar, Franc Celinšek, Ivan Vajt, Jože Trogar, Davorin Melavc, Anton Turnšek, pozneje je nadomestil Davorina Melavca Franc Brezovnik.

Takoj, ko je takratni zakon to omogočal, je iz društva nastala Gornjesavinjska posojilnica Mozirje. Posojilnico je okupator razpustil, premoženje pa zaplenil. Takoj po vojni so bile z zakonom iz leta 1947 vse kreditne zadruge ukinjene, čeprav torej posojilnica ni več delovala, je bila šele leta 1955 črtana iz registra.

Slovenski denarni zavodi so v času stare Avstrije predstavljali temelj razvoja našega naroda, zato se velja ob obletnici spomniti tudi Gornjesavinjske posojilnice v Mozirju.

A. Videčnik

ZVEZA KULTURNIH ORGANIZACIJ IN
KULTURNA SKUPNOST OBČINE MOZIRJE

IX. KULTURNI TEDEN OBČINE MOZIRJE
1984

VABIMO VAS NA PRIREDITVE IX. KULTURNEGA TEDNA,
KI BODO OD 4. DO 12. FEBRUARJA 1984

PROGRAM KULTURNEGA TEDNA:

SOBOTA, 4. februarja 1984

MOZIRJE ob 17. uri: Otvoritev razstave 40. obletnice denarnega zavoda Slovenije v galeriji Mozirje. Razstavo je pripravilo društvo finančno-računovodskih delavcev Mozirje.

GORNJI GRAD ob 19.30 uri: Goldoni-Cajner: Zadružke zdrahe, komedija; igra PD Gornji grad.

NEDELJA, 5. februarja 1984

MOZIRJE ob 15. uri: Ivan Potrč: Krefli 1948, drama; igra PD Gornji grad.

LJUBNO ob 17. uri: Proslava v počastitev slovenskega kulturnega praznika; izvaja PD Ljubno.

PONEDELJEK, 6. februarja 1984

LJUBNO ob 18. uri: Otvoritev razstave likovnih del Romana Makaroviča v Osnovni šoli Ljubno.

TOREK, 7. februarja 1984

LJUBNO ob 11. uri: Jan Wilkowski: Medvedek Trdoglavček; lutkovna skupina PD Mozirje.

GORNJI GRAD ob 13. uri: Jan Wilkowski: Medvedek Trdoglavček; lutkovna skupina PD Mozirje.

MOZIRJE ob 18. uri: Osrednja proslava v počastitev slovenskega kulturnega praznika in podelitev zlatih plaket s priznanji. Program izvajata pevski zbor Enakost PD Mozirje in Delavska godba na pihala občine Mozirje.

SREDA, 8. februarja 1984

NAZARJE ob 8. uri: Jan Wilkowski: Medvedek Trdoglavček; lutkovna skupina PD Mozirje.

REČICA ob 10. uri: Jan Wilkowski: Medvedek Trdoglavček;

MOZIRJE ob 8.15 in 10.30 uri: Machado-Simon-Marjan Belina: Mali strah bav bav - ŠKUD COŠ Gornji grad.

MOZIRJE ob 17. uri: Literarni večer poezije Anke But v knjižnici Mozirje.

NAZARJE ob 18. uri: Sme nekaj nas, ker smo Prešernove, biti prešernih; izvaja PD Nazarje.

ČETRTEK, 9. februarja 1984

MOZIRJE ob 11. uri: Jan Wilkowski: Medvedek Trdoglavček; lutkovna skupina PD Mozirje.

NAZARJE ob 8. uri: Machado-Simon-Marjan Belina: Mali strah bav bav; ŠKUD COŠ Gornji grad.

REČICA ob 11. uri: Machado-Simon-Marjan Belina: Mali strah bav bav; ŠKUD COŠ Gornji grad.

REČICA ob 19. uri: Goldoni-Cajner: Zadrecke zdrahe, komedija; igra PD Gornji grad.

PETEK, 10. februarja 1984

MOZIRJE ob 19. uri: M. Archard: Odkritosrčna lažnivka, komedija; igra PD Mozirje.

LUČE ob 8. uri: Machado-Simon-Marjan Belina: Mali strah bav bav; ŠKUD COŠ Gornji grad.

LJUBNO ob 11. uri: Machado-Simon-Marjan Belina: Mali strah bav bav; ŠKUD COŠ Gornji grad.

NAZARJE ob 16. uri: Prireditve "Naša beseda 84"; izvajajo OO ZSMS občine Mozirje.

SOBOTA, 11. februarja 1984

LJUBNO ob 19. uri: Goldoni-Cajner: Zadrecke zdrahe, komedija; igra PD Gornji grad.

NAZARJE ob 19. uri: Jan Baukart: Lübezen po bukvicah, kmečka ljubezenska veseloigra; igrajo: Volodja Peer, Milena Muhič, Janez Klasinc, Ana Sivec, Vlado Novak, Irena Mihelič.

NEDELJA, 12. februarja 1984

GORNJI GRAD ob 15. uri: M. Archard: Odkritosrčna lažnivka, komedija; igra PD Mozirje.

DRUŠTVO RAČUNOVODSKIH IN FINANČNIH DELAVCEV
M O Z I R J E

R A Z S T A V A
40 LET DENARNEGA ZAVODA SLOVENIJE

Galerija Mozirje od 4.2. do 17.2.1984

Slovensko ljudstvo se je po osvobajanju kmeta hitro osveščalo, tako narodnostno, kot tudi kulturno. Slednje je zahtevalo postopno vključevanje v denarniško poslovanje. Po zaslugi velikih prosvetljenih mož kot sta bila brata Vošnjak, dr. Serbec, dr. Dečko, dr. Hrašovec in drugih so kmalu vznikli prvi slovenski denarni zavodi. Denar teh zavodov je pomagal krepiti slovensko narodno zavest in gospodarski razvoj ter s tem neodvisnost od tujega denarja.

Povsem razumljivo je, da se je čutilo ljudstvo med drugo vojno še bolj ogroženo, saj so tujci zatirali vse njegovo: narodnost, kulturo in gospodarstvo. Iz boja za osvoboditev se je porodila potreba po denarnem zavodu, ki bi naj sredi vojne vihre pomenil zanetek bodočega denarništva po osvoboditvi.

Na takrat zasedenem slovenskem ozemlju je vladal v denarništvu velik nered, ki je bil posledica okupatorjevih prizadevanj po uničenju vsega, kar je bilo naše. Ponekod so veljale marke, drugje lire in spet drugje pengi in druge valute. V takšnih razmerah je pričel z delom Denarni zavod Slovenije pri predsedstvu SNOS, ki ga je s posebnim odlokom 12.3.1944 ustanovilo Predsedstvo SNOS z nalogo da zavod skrbi za osredotočenje in poenostavljanje denarnega prometa na ozemlju Slovenije. S posebnim odlokom je bil Denarni zavod Slovenije pooblaščen za izdajo lirskih plačilnih bonov.

Navedeni odloki pomenijo odločen poseg v valutne razmere v Sloveniji. Z odlokom o izdaji lirskih plačilnih bonov je bila zaključena doba, ko smo bili vezani izključno na okupatorjeve valute. Zavaroval nas je pred večjimi gospodarskimi težavami, ki jih je povzročila močnejša inflacija okupatorskih valut.

Z ustanovitvijo Denarnega zavoda Slovenije smo dobili osrednji emisijski zavod v slovenskem merilu in s tem institucijo, ki naj uredi in poenostavi gotovinski promet ter tako ustvari možnosti za čim hitrejšo gospodarsko obnovo. Ustanovitev Denarnega zavoda Slovenije pa pomeni tudi večjo koncentracijo goto-

vinskih sredstev in njihovo racionalno porabo v gospodarski obnovi.

Denarni zavod Slovenije je takoj ustanovil svoje podružnice na Primorskem, Štajerskem in Gorenjskem in oživel poslovanje mnogih kreditnih ustanov na osvobojenem ozemlju.

Zaradi pregleda obsežnosti finančnega poslovanja naj kot primer navedemo, da so skupni dohodki osmih okrožij na lirskem področju v enem mesecu leta 1944 znašali 8.754.858.65 Lit, v dveh pokrajinskih odborih OF za Štajersko in Gorenjsko, ki sta bila na področju marke, pa 4.253.789 RM.

Izven Jugoslavije ne najdemo takih in podobnih dosežkov v osvobodilnih in revolucionarnih vojnah. Dejavnost je terjala izredne napore, vdanost, iznajdljivost in dobro organizacijo dela. Vse poglobitve in najtežje naloge so bile opravljene v ilegali, najstrožji konspiraciji, toda sadovi dejavnosti so bili znani v prid vsemu slovenskemu ljudstvu, očitni pa so bili tudi okupatorjem in njihovim sodelavcem, narodnim izdajalcem.

Revolucionarni, osvobodilni boj je zajel vse panoge in vse oblike dejavnosti. Razvoj financ in denarništva na slovenskem med NOB pa še posebej potrjuje izredno sposobnost ljudstva in njegovega političnega organizma ter izredno sposobnost vodstva pri opravljanju neposrednih, a tudi dolgoročnih nalog in priprav za družbeno-ekonomski razvoj po osvoboditvi.

Poslovanje mnogih odborov OF na vseh ravneh je zahtevalo poenotenje materialnega poslovanja in enotno finančno poslovanje. Nekdanji bančni uslužbenci, finančni strokovnjaki in gospodarstveniki so pričeli z načrtnim izobraževanjem finančnih kadrov, ki so delali v različnih krajih zasedene Slovenije. Izdajala so se redna navodila za denarno poslovanje, na tečajih pa so prejemale udeleženci po uspešnem zaključku "spričevala".

Izdelan načrt hraničniške dejavnosti po osvoboditvi je pomenil temelj bodočim denarnim zavodom. Veličina vsega tega je prav v tem, da so uspeli načrtati in urediti finančno poslovanje v

času, ko je bilo vse v vrtincu vojnega obračuna.

Pomen ustanovitve Denarnega zavoda Slovenije je treba poudariti kot temelj poznejšemu razvoju denarništva na Slovenskem. Seveda se takrat ni mislilo na tako hiter razvoj, ni se računalo s potrebami družbe v pogojih obnove porušenega gospodarstva, zato je marsikaj pozneje skrenilo z začrtane poti. Če je bila temeljna zamisel hranilništvo, je potem čas narekoval višje oblike denarnega poslovanja in krepilo se je bančništvo. Vse to pa ne more zasenčiti velikih dejanj, ki so zgodovinsko zapisala v usodo našega naroda.

Razstava je pripravljena s strani Društva računovodskih in finančnih delavcev Mozirje ob pomoči Občinske matične knjižnice. Gradivo je iz Muzeja revolucije Celje in iz Arhiva Kulturne skupnosti Mozirje.

Aleksander Videčnik

v mozirski razstavni galeriji je bila
4. februarja v okviru občinskega kulturnega
praznika odprta razstava ob 40. obletnici
denarnega zaroda Slovenije.

Razstavljeni dokumenti, fotografije, predmeti
in številni dragoceni primerki iz numizma-
tične zbirke so zelo pregledno prikazali
položaj denarništva od začetka okupacije
(pa tudi pred vojno) do konca vojne v
vseh razsednih pokrajinah Jugoslavije.

Za celjen je to druga tovrstna razstava
na Slovenskem.

Materiale za razstavo je zbral in
uredil Aleksander Videčnik.

PUSTNI KURIR

URADNO GLASILO PUSTA MOZIRSKEGA

LETO KRIZE

ŠTEVILKA NI VAŽNA

V času vsesplošnih težav, devalvacij, zamrznitev, bilanc, postaja vloga Pusta Mozirskega vzvišena. Za tri dni odvrta svoje podanike od mračnega vsakdanja, pokaže jim lepši, svetlejši svet.

Zaradi tega si njegova svetlost PUST MOZIRSKI dovoli ukazati vsem pravim, priseljenim in uvoženim Mozirjanom:

Pusta praznujete vsi, snemite maske z obraza in vsaj enkrat v letu pokažite sosedom, znancem in prijateljem da ste boljši od njih. Pustna bratovščina, zaščitena s Pustnim uradnim listom in Zakonom o pustnih porokah, vas bo veselila in zabavala, ter skupaj z vami žalovala na Pepelnico, ko Pust Mozirski pač mora umreti.

RAZGLAS ALI OKOLIZNANILO

Pustna uprava sporoča vsem podanikom, da je pripravila sledeči PROGRAM:

V nedeljo bo ob 15. uri v domu Partizan v Mozirju otroška maškerada z znanim Pustnim ansambлом Boj se ga.

V ponedeljek vas bo Pustna bratovščina obiskala na domu, ofiralo se bo po celem kraju, pripravite krape!

V torek bo ob 5. uri budnica, nato iskanje Pusta. Ob osmi uri bo Pust prevzel občinsko oblast v svoje roke, v svojem govoru pa seznanil svoje podanike o ukrepih svoje vlade.

Po prevzemu oblasti bo skupaj s svojimi ministri obiskal bližnje delovne organizacije z darili, ki bodo pripomogla k boljšemu poslovanju.

Popoldne ob 15.15 se bo začel Pustni karneval pod naslovom: OLIMPIJSKA PUSTNA MEDVEDIADA MOZIRJE 1984. Vse obiskovalce obveščamo, da je vstop možen samo s Pustno akreditacijo - našo maskoto LUČKO okoli vratu.

Program karnevala vam še ne moremo sporočiti, ker še nismo dobili vsega materiala iz Sarajeva.

Prosimo za športno navijanje!

Ob 20. uri bo Pustno rajanje v Partizanu. Pohitite z rezervacijami, dvorana sprejme le tisoč obiskovalcev pod in nad mizami.

Ob polnoči naj bi Pust po vseh diagnozah umrl.

V sredo, na žalostni dan bo Pust Mozirski do ure pogreba ležal na parah, popoldne pa bo svečan pogreb, kakršnega si njegova visokost zasluži. Prosimo tihega žalovanja!

PUSTNI MIMOHOĐ

Berite počasi in pazljivo. Po možnosti v službi. Strogo upoštevajte napotke Velespoštovanega Pusta mozirskega, ki vam v letu gospoda prinaša pogled v lepše dni.

GLAVOBOL 1. – 31. januar

Najslabše leto je za nami. Po Novem letu se boste prebudili z mačkom, ki bo prignjal misli na prazno denarnico (ženino posteljo). Če bo sosed imel velikega prašiča vas bo povabil na koline – da mu populite parklje.

Ženske in mladenke: čuvajte se spolzkih strmin

Politična situacija: ZIS je po včerajšnji maratonski seji izjavil, da bomo v prihodnje lahko kupovali kruh po znatno nižji ceni: 0,90 \$.

BILANCA 1. – 29. februarja

Samoupravno boste odločali o zaključnih računih. Vaš prispevek bo vsekakor večji pri negativnih bilancah. V pustu se obnašajte stabilizacijsko: rajajte samo vi!

Poročenim damam priporočam dobro masko: "Dragi moj ali si že doma? Pričakovala sem te šele jutri!"

Politična situacija: "Tovarišice in tovariši, mesec februar smo zaključili z manjšimi izgubami (beri ponoči: februar ima 29 dni)

SVOBODA 1. – 31. marca

Popustni dnevi bodo obarvani delovno: "Polje, kdo bo tebe ljubil, ko bom jaz v tovarno šel? Ljubil sij me bo gnojila, ki bo mimo polja šel."

Zaradi muhastega vremena vam priporočam zmereno in asketsko življenje: 1 teden visokogorske smuke, 14 dni zdravilišča, 1 teden bolniške. Preostali del meseca se zabarikadirajte v stanovanje in pustite soseda v prepričanju, da ste (končno) umrli.

STABILIZACIJA 1. – 30. aprila

Radio Erevan posreduje posebno oddajo o Jugoslaviji: "Po nečloveških naporih so v Jugoslaviji odkrili dobrega delavca. Njegove posmrtno ostanke so prenesli v skupno grobnico. Upajmo, da bo vsaj tam pozitivno deloval na so-delavce.

Vestno se pripravljajte na bližajočo se poletno sezono: majhnim otrokom in starejšim občanom dajajte meso samo dvakrat na dan!

Ljubezen: ne zaljubite se v aprilu! (v šefovo ženo).

DELEGACIJA 1. – 31. maja

ZIS bo ukinil odlok o obveznem depozitu pri izstopu iz države. STOP. Kdor bo samovoljno prestopil mejo, bo za nagrado dobil bon v vrednosti 5000 din. STOP. Carinska služba je pripravljena na ta korak. STOP. Prekvalificirali so 5000 svojih carinikov.

Vaša srečna številka je 5000.

Primerno počastite Praznik dela: z delom!

Rekreativni namig meseca: trenirajte skok čez plot.

ŠAVINJA 1. - 30. junija

Pri planiranju dopusta se ravnajte času primerno. Ne pretiravajte s soncem, toplo vodo, konzumiranjem alkoholnih in brezalkoholnih pijač, sladoleda. Ne utrujajte svojih oči z opazovanjem intimnih delov narave. Pojdite zgodaj v posteljo in rano vstajajte. Če priporočila ne zaležejo si poiščite razvedrilo v - hranilni knjižici. "Slovenija, odkod lepote tvoje!?

Politična situacija: ameriški predsednik Reagan bo prišel na (zadnji) uradni obisk v Jugoslavijo. Na svoje oči bi se rad prepričal o učinkovitosti ekonomske stabilizacije. Na slavnostni večerji bo prisotnih 10315 predstavnikov skupščine, sisov, združenj, komisij, odborov, podoborov, sekcij, družb, lovcev, pustnih tozdov in ostalih. Zainteresirani vabljeni.

REGRES 1. - 31. julija

V teh vročih dnevih je pametno misliti vnaprej. Priskrbite si ozimnico! Kupite stara jabolka in krompir. Z regresom si kupite vrečko premoga. Če še niste porabili dodatnih benzinskih bonov jih podarite tešči. Njen odnos do vas bo ostal nespremenjen.

Ljubezen in vreme: zaradi tropske vročine se izogibajte prevelike spolne aktivnosti. Priporočam zalivanje rož, umivanje nog in lizanje sladoleda

Politična situacija: "Zaradi prevelike vročine je padanje vrednosti dinarja postalo vprašljivo", poroča PPI. Odgovorni tovariši so sprejeli nujne ukrepe, da bi se padanje nemoteno nadaljevalo.

PRODUKTIVNOST 1. - 31. avgusta

S pomočjo deviznega turističnega priliva boste lažje plačali svoje dolgove. Plačali boste svoje dopustne pregrešne misli in predvsem dejanja. Avgust je čas ponovnega zbližanja med zakoncema.

Politična situacija: Na žalost samoupravljalcev, delavcev, filozofov, ideologov, pesnikov in otrok bo zaživel politično izživljanje in šola. Njegova Visokost Pust Mozirski se bo vsesplošnemu žalovanju pridružil z dobrodelno akcijo: "Jutri bo Celovcu smenj, tja gor ga bom peljala.

KORUZA 1. - 30. septembra

Za naše kmetovalce predvidevamo sončno in lepo vreme. Cena žitaric bo stabilna. Nizka. Bodočnost spomladanskih svinj je zagotovljena. Priporočam, da svojo živino pripravite na zadnje dejanje.

Delomrznežem, meščanom in tržanom svetujem ponovno zbližanje z naravo: "Jaz v sodelovanju z naravo (in tujimi jabolkami in krompirjem)".

Konjiček: redno se ukvarjajte z delegatskimi gradivi in dajte svoj prispevek k vsesplošni blaginji: "Živi in pusti živeti!"

DINAR 1. - 31. oktobra

Primerno počastite svetovni dan dinarja. Dokler ga še imate. 1. oktober je mejnik v vašem življenju. Preživite ga brez pomislekov na neplačane račune in kredite.

Vaša srečna številka je 1.

Vreme: v začetku meseca vedro in toplo, v drugi polovici povečana oblačnost z nevihtami - v denarnici. Temperatura brez večjih sprememb 0+0=0.

Seksualno življenje: Zadovoljite svoje nagone z nabiranjem suhih drv po gozdovih. Zbližanje z nasprotnim spolom priporočamo v (hladnih) nočeh.

MEDVED 1. - 30. novembra

Temačne misli vam bo pregnal bližajoči se PUST. Rojstni dan praznujete v krogu najožjih. Ukvarjajte se z astrologijo. Vaša bodočnost je v zvezdah. Zvezde opazujte samo v jasnih nočeh. Vaše znanstvene zaključke dajte poštno ležeče potomcem. Pripravite se na končni obračun - z bankó.

Otrokom pred spanjem pripovedujte pravljico o lepem življenju kure, ki je, čeprav slepa, zrno našla.

Služba: na vidiku je napredovanje v prihodnje leto.

Upokojenci: življenski minimum vam bo nadomestil poračun.

OBRAČUN 1. - 31. decembra

Na mizo boste položili svoje enoletno bivanje. Isto zahtevajte od svojega direktorja. Čisti računi so za prehod v Novo leto zaželeni. Udeležite se lova na pufe.

V kritiziranju bodite zmerni. Tako kot doslej. Ne spreminjajte bivalnega okolja, če ni potrebno.

Rekreirajte se v samoti, da vas ne zaloti komisija za neupravičeno bogatenje.

Živite v slogi in ljubezni s sosedi in sosedami.

Če vas kdo prosi za uslugo mu jo za primerno protivrednost tudi storite.

Za podrobnejše informacije se obrnite na dežurno Ciganko.

V Pustnem rajú, nekoč

OD KDAJ MOZIRSKI PUST?

Ne gre za naključje, da so prav Mozirjani ohranjali pustne običaje skozi desetletja, se pravi iz roda v rod. Dosedanja raziskovanja preteklosti kraja in ljudi v njem so pokazala, da so bili ljudje v tem predelu doline že od nekdaj zelo duhoviti in domiseljni. Kako bi sicer poleg narodnoobrambnih društev nastalo tu prvo društvo kolesarjev na sedanjem slovenskem ozemlju, kako bi si sicer lahko tolmačili Klub lenih, ki je v letu 1903 postal prava posebnost kraja? Tako je torej povsem razumljivo, da so rodovi domačinov ohranili tudi pustne prireditve, ki že vseskozi potekajo po nekem ustaljenem zaporedju. Da bi lahko zagotovo trdili, kdaj so Mozirjani pričeli s pustnimi norčijami, ni mogoče, ker pač o tem ne najdemo zapiskov. Tako ni o tem nič posebnega zapisal dosledni kronist Praprotnik, pa tudi Laykauf nima v svojih zapisih nič otipljivega. Poznavalec razmer v kraju in okolici Fran Vajd je v letu 1971 zapisal, da je na dlaní obdobje 80 let od kar so znane organizirane pustne prireditve v Mozirju. Vsekakor je zasledil posamezne fotografske posnetke iz prelomnice stoletja, ki ponazarjajo razne pustne prireditve v Mozirju. Lahko bi tedaj rekli, da gre za dokaj star običaj, ki se je v Mozirju vsebinsko ohranil.

Seveda zasledimo skozi čas razne inačice posameznih običajnih prizorov. Ko je po prvi vojni prišel v Mozirje mlad vajenec iz Prekmurja, je skušal vnesti v mozirske pustne običaje nekaj iz svoje ožje domovine. Gre za vajenca pri znanemu kiparju Ivanu Cesarju, ta si je namreč sam naredil lesene maske, kolikor je znano je takih izrezal več, vendar se ta način do danes ni ohranil. Obveljali so torej stari običaji, ki jih tudi danes verno posnemajo.

Mozirski pustni običaji sodijo med narodopisne znamenitosti doline. Zato gre prizadevnim delavcem v okviru ožjega kolektiva pustov vse priznanje. Delo ni niti lahko, niti prijetno. Kajti treba je veliko priprav, da prireditelvi uspe. Poskrbeti bo treba za širšo podporo dejavnosti, ki pomeni poleg narodopisne, tudi turistično privlačnost. Mozirje je torej kraj, ki je kot nekdanji trg s posebnimi pravicami v vsakem pogledu prednjačil v narodnostnem boju, ker pa je imel sposobne krajanje, ki so znali življenje v malem kraju polepšati s kulturnimi in narodopisnimi prireditvami, je postal po teh prizadevanjih daleč znan. Še v drugi polovici 18. stoletja so mozirski tržani vsakih sedem let na svečan način pregledali trške mejnike in v sprevedu obhodili meje trga. Vse to se je odvijalo po natančnem redu, ljudje pa so stvar jemali resno, saj so morali vsi sodelovati. Pozabljeni so tudi razni običaji ob sejmskih dneh, lončarski praznik in marsikaj je šlo v pozabo. Prav zaradi tega, da se ohranijo vsaj pustne šege je treba najti volje in sredstev.

RAZMIŠLJANJE PUSTA O TURISTIČNO-POPOTOVAL- TELJSKIH DANOSTIH TRGA MOZIRSKEGA

Že gnadljivi cesarica Marija Terezija so prav radi popotovali, kar dokazuje častitljivi mašni mantl, ki so ga Radmirju v dar prinesli. Še preje so stari Slovani našo častno Mozirje obiskali ino si na Štrnceljevem gradišču eden, kakor dan današnji velijo, kamp postavili.

In tako so vrli Mozirjani eno veliko veselje do turističnega udinganja dobili. Taisto veselje še dan današnji gojijo ino tako so se sebi v čast ino svojim potomcem v breme eno pravo turistično ves postaviti namenili.

No, dosti tinte so prelili, za en lojtrčni voz papirjev popisali, pa še zmerom ne vejo, kam bi ves deli. Pust Mozirski meni, da bi po vseh težavnostih samo še pod Olnek pasala, ker pa rajnki ino živi vkup le ne grejo, dan-današnji še zmerom ne vemo, kam bi jo deli.

Vrli možje, ki so si ves umislili, eno lepo obmorsko podobo so ji kanili nadeti misleč, če nam ljubi Bog že morja ni naklonil, si pa vsaj sami ga umislimo.

Ino zopet Pust Mozirski na pozornico stopi, pa velmožem na gmajnšni predlaga:

Mozirske olcerje vkup bi zbobnali, občinske goše posekali, na črno zrezali, pa bi koj eno lepo leseno ves, kakšne so že naši rajnki očetje ino dedje delati znali, gor postavili.

Ino kam bi jo kanili postaviti:

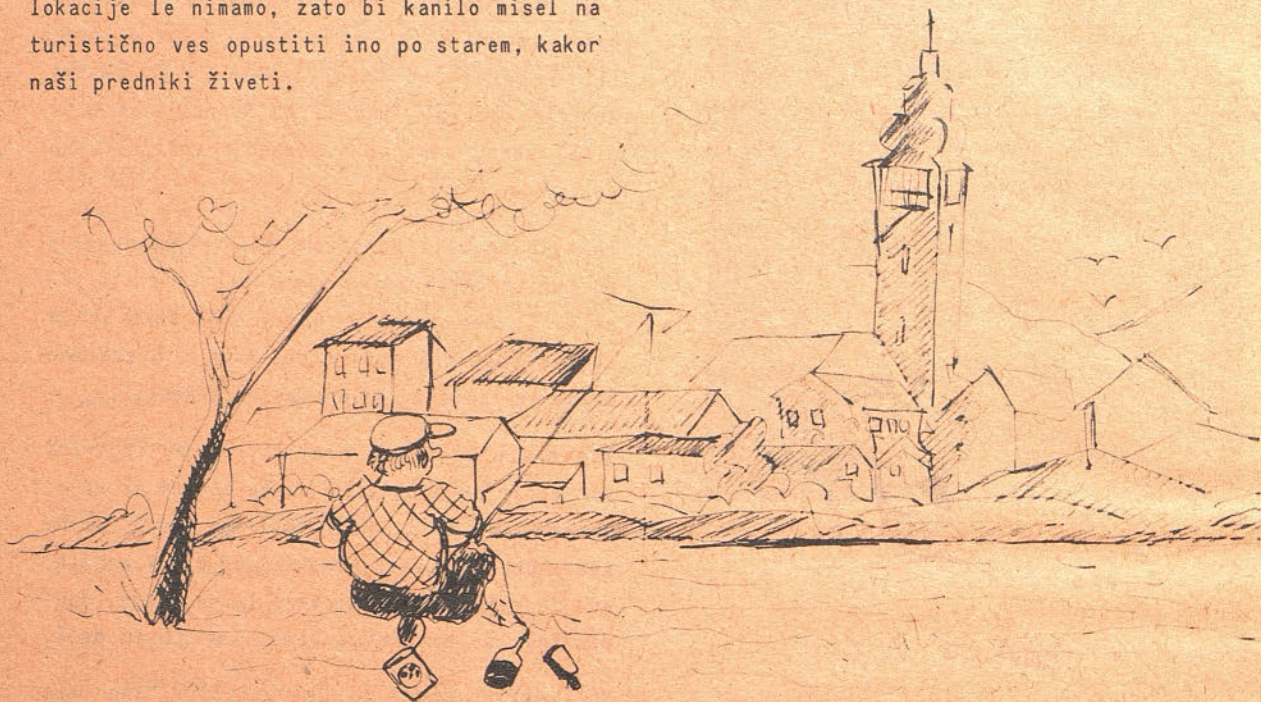
- blizu bistre ino čiste Savinje, da bi mnogoštevilni kopati se lahko hodili, in da bi vrli požarni brambovci vodo imeli, če bi pak se ogenj zanetil;
- blizu kakšne dobre birtije bi ves morala se postaviti, da bi strošek še za eno novo prihranili, saj ne bi kanilo v Mozirju h petim še eno imeti;
- blizu štacune bi morala stati, saj bi nesmotreno bilo v Mozirju h dvem špecarijam še tretjo odpirati;
- po sredi vesi naj bi graben tekkel, da bi

kanalizacijo vanjkaj speljali;
- ob glavni cesti bi jo kanilo imeti, pa bi stroška gradnje nove ne imeli.

V našem preljubem Mozirju pa takšne posrečene lokacije le nimamo, zato bi kanilo misel na turistično ves opustiti ino po starem, kakor naši predniki živeti.

Iščem pošteno žensko za Pustno rajanje v dvojce.

Vse resne ponudbe s sliko brez larfe pošljite pod šifro: Jaz bom pust in ti Pustnela, tri dni se bova lepo imela.

MALI OGLASI

Pustna skupščina

P O Z I V A

vodilno in vodstveno strukturo v občini, ki še nima samostojne obrti, naj to store dne 6. marca do 24. ure v Pustni pisarni.

Pustna komunalna skupnost

ZAPOSILI

vodovodnega instalaterja z dobrim let-kolnom, da odmrzne cene komunalnim storitvam. Vsled tega se skupnost zavezuje, da bo s prvim majem redno in temeljito plužila ceste in pločnike.

Pustna davčna uprava

POZIVA

vse samostojne obrtnike, ki so prijaviili nizko davčno napoved za tekoče leto, naj se javijo v upravi zaradi evidentiranja na spisek občinskih socialnih podpirancev.

4

Pustna zdravstvena skupnost

RAZPISUJE

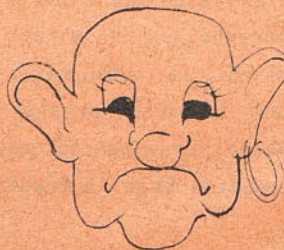
PROSTA DELA IN NALOGE ZDRAVNIKA
splošne prakse zaradi reguliranja bolniškega staleža Pustnjakov v času Pusta.
Moralno-politična neoporečenost obvezna!

Pustni sodnik za prekrške

OBVEŠČA

da je zaradi varnostnih razlogov preselil svoje prostore v najvišje nadstropje Pustne uprave.

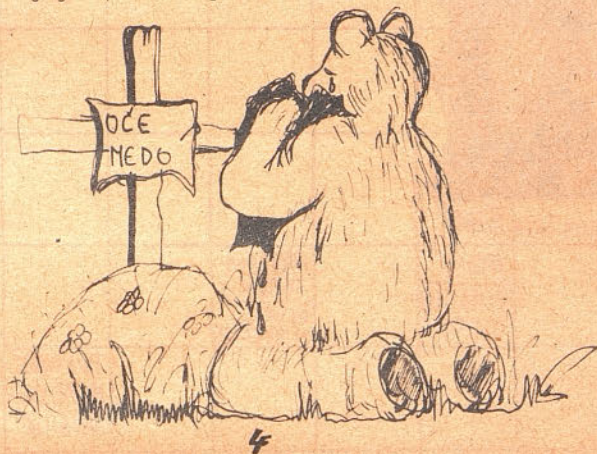
Vse obtožence s težkim orožjem obveščamo, da je do sodnika 64 stopnic, zato naj puste svojo oborožitev pri vratarju!

OSMRTNICA

Po polletnem bivanju in hranjenju v Zgornji Savinjski dolini je padel moj dragi očka kosmatinec.

Žaluojači sin Medo sporočam, da bom obiskal njegov prerani grob.

Izgubila sem devištvo nekje v Lokah. Poštene-ga najditelja prosim, da mi jo proti nagradi vrne.

Šifra: Še vedno devica

V mesnici Savinja se je našla moška zobna proteza na goveji kosti. Protezo lahko dvig-nete pod šifro: Kosti so drage, mesa pa ni čuvaj zobe za krompirja dni.

Pustna matična služba Mozirje

Vsak, ki pust ga grabi, pa fris ni pravi, v možnjo je pogledal, za pusta je prispeval. Lučko pravi hvala, večna pustna ti je slava.

TURISTIČNA ZVEZA OBČINE MOZIRJE, SKUPŠČINA OBČINE MOZIRJE, ELKROJ MOZIRJE, GORENJE-GLIN NAZARJE, GG NAZARJE, GG NAZARJE TOZD TRANSPORT IN GRADNJE, TURIST NAZARJE, SAVINJA MOZIRJE, KRAJEVNA SKUPNOST MOZIRJE, MIK PREBOLD TOZD KONFEKCIJA, ZKZ MOZIRJE, MODNI SALON T.VELENJE, CC CELJE TOZD KEMIJA MOZIRJE, ZDRUŽENJE OBRTNIKOV MOZIRJE, GG TOK NAZARJE, ZŠAM MOZIRJE, VEZ MOZIRJE, KULTURNA SKUPNOST OBČINE MOZIRJE, SMREKA GORNJI GRAD, VEGRAD LJUBNO, VINO ŠMARTNO OB PAKI, PEKO MOZIRJE, BOROVO MOZIRJE, TOVARNA NOGAVIC POLZELA, FRANC HREN DOBLETINA, TONE FRICELJ NAZARJE, STANE KERČ MOZIRJE, ZDRAVKO KOTNIK MOZIRJE, ELIZABETA FIRŠT IN FRANC FIRŠT RADEGUNDA, JURE SEVČNIKAR LOKOVICA, TOMI MATJAŽ PORTOROŽ, VILI Kladnik OPUŠČENA KONJUŠNICA LOKE, JOŽICA-STANE FILČIČ NAZARJE, MAROLT ŠTEFAN MOZIRJE, KRANJC VIKTOR MOZIRJE, FRANJO KAISER MOZIRJE, MAJDA-FRANC SLATINŠEK LJUBNO, MIHA KOVAČ LJUBIJA, ANTON BREZNIK LJUBIJA, IVAN KOTNIK LJUBIJA, NADA-MILAN CAR MOZIRJE, ALOJZ SELIŠNIK LUČE, FRANC KOTNIK LJUBIJA.

ATELŠEK FRANC REČICA OB SAVINJI, ŠINKER JANEZ NAZARJE, ŠTIGLIC JOŽEFA REČICA OB SAVINJI, ŠTAJNER OTO METLEČE, ŠTEFAN BOŽO T.VELENJE, HUDOVERNIK MIRO T.VELENJE, AMON MARJAN T.VELENJE, VERDEL CIRIL T.VELENJE, PLANOVŠEK FRANC LAČJA VAS, BOMBAČ ANTON MOZIRJE, ČASL IVAN - CVETA PRIHOVA, LUKAČ TONE SP.REČICA, ČEŠNEVAR FRANC SP.REČICA, BENDA DANE TRNOVEC, METOD MATILDA SP.REČICA, MAROLT VILI-ANICA REČICA OB SAVINJI, MIKLAVC MARJAN NAZARJE, FRICELJ JOŽE KOKARJE, BENDA FRANC SP.REČICA, REMIC FRANC SP.REČICA, GOSAR BOJAN SP.REČICA, MELANŠEK VANDA MOZIRJE, KOKALJ ETA MOZIRJE, HORVAT JOŽE-JAKI NAZARJE, CIGALE MIRO NAZARJE, REMIC HERI NAZARJE, PUNČUH JOŽE MOZIRJE, BREZNIK FRANC LUČE.

PUSTNA NAGRADNA KRIŽANKA

						6. H. A. R. E. C.	PUSTNO OPRAVIL V SREDO	PUSTOV ŠANK	PRITI V ZVEZO Z DUHOVI UMALIH	ITALIJAN. SLOVENSKA MESTO
ZNAK ZA PARKING	P		1,3,4 ČRKA	NEKI	JOULE	TUJA ČRKA				
NAGANJE ALI PUST BO ALI NE ?							RADIS	NAVAGNI TOREK		
							BIBLIJSKA OSEBA	ALITI, PIJANCEVAT		
ČLOVEKOV MOTOR	S	R	C	E	DODATEK K POGODBI 1,16 ČRKA					PUSTOVE NORČIJE-RAJANJE
DEL PUSTNEGA PROGRAMA						LICE BREZ MASKE				
NOVA GORICA						PUSTNA SITA				PUSTNI INSTRUMENT
VETERAN KOVACIČ	N	G			VETERAN MATIAZ KILOMETER			PUSTNO OPROSTITE		
								ENCIM		
M	I	R	K	O	AMPER		BRIGANJE PUSTNKA ZA PUSTA			
					KRAJA					
TOVARNA V MARIBORU	T	A	M		RAJTER JANEZ		RUSKI AVTO			
					PUSTNA DEJAVNOST		TUREK LEJA			
ITALIANS. KAMION	O	M			ZADRŽANJE NA SREDO TUJEM IME					
ROMUNIJA										
PUSTOVA NARPA ALI MASKARA	R				PUSTNA SREDA LJUBITELI ŽELEZA					
VZKLIKI NAD VRAŽ-LIJAMI PUSTOV										
SVEČANA PUSTNA SEDMINA										

Pravilno izpolnjene križanke pošljite na naslov: PUSTNI KURIR Mozirje

- NAGRADE: 1. nagrada: 3-dnevno brezplačno kampiranje za tebe in priležnico v obljubljenem kampu v Logarski dolini
 2. nagrada: brezplačno poldnevno podpiranje šanka pri Majerholdu
 3. nagrada: celodnevno kasiranje za svoj žep cestnine na novi mozirski obvoznici

Pustni kurir je izšel kot priloga Pustnemu delegatskemu materialu Pustne občine Mozirje

Odgovorni urednik: Robert Oglasnik.

Uredniški odbor: Aleksander Arhivar, Stane Turistnik, Roman Zvezdoslovič, Niko Križkraj, Franc Risar

Gibanje prebivalstva v KS Mozirje

Iz podatkov, ki sem jih napel dobiti na občini, je razvidno, da je število Mozirje:

leta 1961	856 prebivalcev
leta 1971	1166 - " -
leta 1981	1576 - " -

Va območju krajevne skupnosti Mozirje, v katero spadajo: Mozirje, Lake, Dobrovlje, Ljubija, Lepa njiva, Brezje, Radečunova in Lunkel, pa je število prebivalcev narasčalo takole:

leta 1961	2893 prebivalcev
leta 1971	3043 - " -
leta 1981	3575 - " -

Za primerjavo je zanimiv Praprotnikov zapis v kroniki, da je Mozirje leta 1657
število 323 prebivalcev in 59 hiš.

Po štetjskih podatkih je bilo v Mozirju leta 1983 410 hiš.

Urejanje prostora pred kulturnim domom

se je pričelo 27. marca 1984. Zornisel o komiteu mozaiku je dal umetnik Horvat Jože - Jaki, ki je dela tudi vseskozi nadzoroval. Dela je izvajalo cestno podjetje, Lelje. Investicija, ki je bila vredna cca 1.500.000 din, je financirala krajevna skupnost Moxirje, svoje deleže k stroškom pa so primaknili še: ELKROJ, Temeljna vodna skupnost (TVS) Moxirje, Osvetno društvo, Občinska knjižnica, Gornjesavinjska kmetijska zadruga in pa sosednji poslovni lokali (Zavarovalnica, Borovo, Ljubljanska banka in Savinja).

Vsa dela je pravno vodil predsednik PD Širko Peter. Zemljišče je še naprej ostalo v lasti LKZ Moxirje, ki je dala tudi privolenje za tako preditev.

Ob zaključku del je bil z znaki urejen tudi

prometni režim, ki je uveljavil enosmerni promet v smeri proti smihelski cesti. Velja še zapisati, da je bila 31. marca zasajena platana na mestu, kjer je prej stal Grabnerjev.

In, ko so bila dela zaključena, je dobil ta del Moxirja dosti bolj mikavno podobo

marof, kakih 20 metrov višje pa je bila 10. aprila zasajena lipa.

Preurejeni prostor pred Kulturnim domom pa je mnogo pridobil tudi s štirimi cestnimi svetilkami (kandelabri), ki so prvič zagorele 25. aprila, to je na predvečer velikega kmečkega slavnja v hozoju.

Z ureditvijo ploščadi pred Kulturnim domom pa je toliko bolj izstopil problem obnove stare Grabnerjeve hiše tako, da bi se ohranila njena osnovna (trška) arhitektura. Stavba je še danes v lasti trgovske DO SAVINJA, trčijo pa odgovori, da bi stavbo proueno prevzel v upravljanje ELKROJ, saj je bila to pravzaprav njegova "rojstna hiša" od 12. maja 1947, ko je v njej začelo z delom občinski podjetje "Krojaštvo in sivilstvo, hozoje" in poslovale v njej do 5. julija 1970, ko se je preselilo v nove proizvodno-upravne prostore na Brekovi.

RAZSTAVA ŽIVINE V MOZIRJU

Kot kronist sem razgati, kako bi naj čim bolj nazorno prikazal in opisal vsaj del tistega, kar smo mi hozojski in z nami vsaj nekaj 10000 gostov doživljali ob tem veličastnem kmečkem slavnju, ki je bilo 26. aprila v Mozirju.

To je samo del slavnostne povorke, ki je oznanil začetek prireditve

Pogled na ocenjevalni krog

Bralci te kronike, ki se strokovno spoznajo na živinorejo, bodo lahko hitro dojemeli obseg in kvaliteto te živinorejske razstave po podatkih iz kataloga in časopisnih poročil, ki jih prilagam, vsem ostalim pa bodo vsaj nekaj povedali barvni posnetki, ki sem jih uspel dobiti.

Po mojem hortikulturnem sklopu s svetno povarko, ki je bila 20. avgusta 1978, je bil ta kmečki praznik gotovo največastnejša prireditev, kolikor jih je kdaj bilo v Mozirju.

Levi sedež organizacijskih priprav je slovel na delavcih

Uspeh, zasluga priredivateljev

Živinorejska razstava je bila pod pokroviteljstvom OS Mozirje, zato smo za mnenje zaprosili njenega predsednika Alojza Plaznika.

Po vojni smo imeli 6 živinorejskih razstav v dolini. Vendar pa lahko trdim, da je zadnja v vsakem pogledu prekašala dosedanje. Res je tokrat bilo le govedo, vendar pa to v kakovosti, ki priča o napredku živinoreje v naši občini. Sodelovali so tudi živinorejci iz sosednje velenjske občine, tako je bila razstava dejansko medobčinska. Tudi obiskovalcev še nismo toliko našli, kot tokrat. Seveda pa ni bila nobena podobna prirediteljev ob udeležbi tako številnih in znamenitih strokovnjakov, saj so bili navzoči udeleženci posveta evropskega združenja rejcev rjavega goveda. Z njimi pa so bili tudi strokovnjaki iz Združenih držav Amerike in Argentine. Med gosti smo lahko pozdravili mnoge vidne strokovnjake iz Slovenije in Jugoslavije.

Posebno smo veseli poteka sporeda na razstavi, ki je vsled prizadevnosti prirediteljev tekel po predvidevanjih in kar najlepše. Glavno breme priprav so nosili delavci domače zadruge, zato jim gre vsa zahvala. Kar pa je posebno presenetilo in je po dolgih letih v Mozirju spet prišlo do izraza, namreč, nihče ob obiskovalcev ni bil nejevoljen zaradi slabe ponudbe pijače in jedi. Ponudba je bila pestra in kakovostna. Tudi drenjanja ni bilo nikjer, kar kaže na dobro premišljeno oskrbo. Vse to je zasluga mnogih zadrušnikov

in predvsem žena zadrušnic, ki so presenetile celo z jedmi, ki spadajo med posebnosti naših krajev. Ne gre prezreti širšega sodelovanja pri pripravah. Krajevna skupnost Mozirje je poskrbela za čistost kraja, mladi zadrušniki so oki- nčali trg in okolico z zastavami,

Gozdno gospodarstvo je poskrbelo za mlaje in jih tudi postavilo, Savinjski gaj je predstavljal vso svojo lepoto, kar gre zasluga tudi Društvu slovenskih vrtnarjev in domačemu vrtnarju Skornšku, okrasitev nekaterih mest pa je lepo opravil mojster inž. Janez Seliškar iz Ljubljane. Elkroj je prispeval blago za delovne plašče, ki jih je naredilo podjetje Mladost iz Čajetine.

Glin je posodil stavbni les za tribune, delavci Smreke so pomagali postavljati vrsto objektov in še bi lahko našteval.

Posebno priznanje gre Turistbiroju Mozirje, ki je bil osrednja točka organizacije. Tehnično sta vodila priprave Ivan Acman, dipl. vet. in inž. Andrej Presečnik iz ZKZ Mozirje. Vodstvo razstave je pripadlo inž. Francu Potočniku iz celjskega veterinarskega zavoda. Za gmotno plat prireditve je poskrbel Anton Vrhovnik, direktor ZKZ Mozirje. Tako je s skupnimi močmi razstava uspela nad pričakovanjem. Lahko torej vsem, ki so kakorkoli pomagali izrečemo vse priznanje. In ko že o tem govorimo, naj povem, da je sklenjeno podeljevanje priznanja vsem začetnikom sodobne živinoreje in zadrušnim delavcem ob občinskem prazniku letos.

ZKZ, ki so svojo nalogo odlično opravili. Slavnostno tribuno za goste in pokrite prostore za razstavno živino so pripravili na rezervnem nogometnem igrišču, na glavnem igrišču je bila razstavna kmetijska mehanizacija, ob njem pa so postavili šatore s hrano in pijačo za obiskovalce. Pomembno pa je ugotoviti, da je s to prireditvijo dihala celo hrošče s Krajevno skupnostjo na čelu, ki je vodila akcijo za čiščenje in okrasitev kraja. Tudi Savinjski gaj je ta dan »v praznični obleki« pričakal številne obiskovalce.

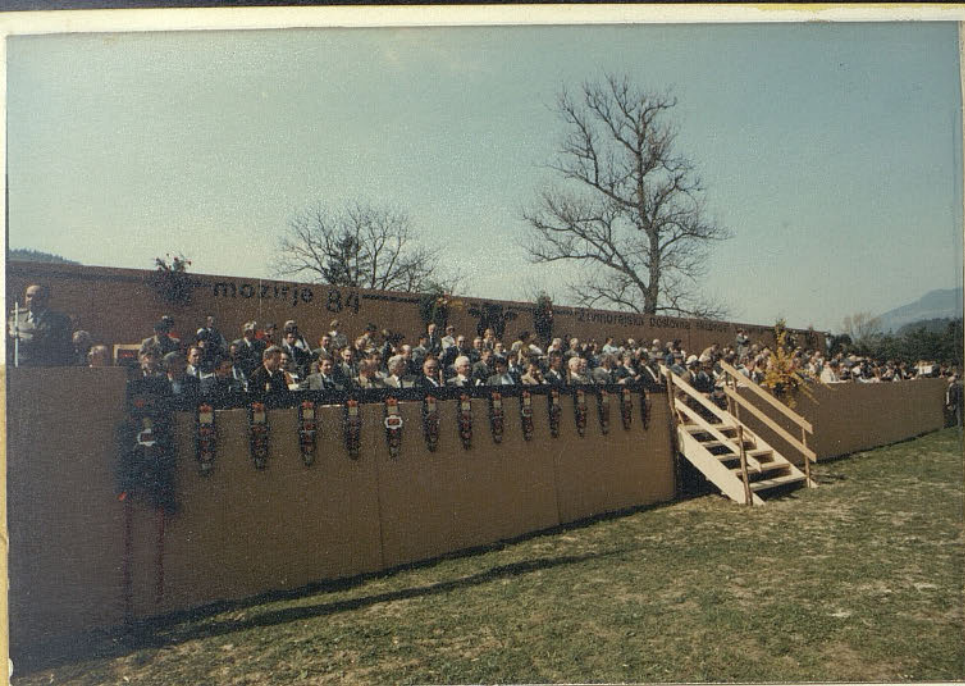
Skratka, vse je bilo tako, kot bi si lahko zamislil najbolj optimistični režiser. S celotno prireditvijo in plasti se s kvaliteto razstavljenе živine se je naša kmetijska zadruga in cela občina lahko upravičeno postavila pred številno domačo in inozemsko strokovno publiko.

PROGRAM:

1. Dogon živali do 8. ure
2. Ocenjevanje živine od 8. do 10. ure
3. Ob 9.30 slavnostna otvoritev in povorka
4. Odbiranje najboljših živali in revija ob 10.30
5. Podelitev nagrad in diplom ob 12. uri
6. Otvoritev sezone v »Savinjskem gaju« ob 14. uri
7. Folklorna revija ob 15. uri
8. Družabno srečanje z »Veselim planšarji«

Najboljše krave v elitnem krogu

Med številnimi gosti iz Slovenije in drugih republik je bilo tudi preko 100 živinorejskih strokovnjakov iz dežel srednje in južne Evrope ter Amerike in Avstralije

Četrtek, 26. aprila 1984 je bil resničen praznik Savinjsko-Šaleškega območja, ko je 45 rejcev ob prelepem vremenu na vzorno urejenem razstavišču v mozirskem Gaju postavilo pred prominentno mednarodno in domačo strokovno javnost 112 plemenskih živali rjave pasme, od tega 10 plemenskih telic in 102 kravi. Obiskovalci in ocenjevalci so lahko občudovali že precej enoten tip v zreji rjave pasme, pa primernost telesnih oblik, dovolj velik okvir živali s pretežno korektnimi in obsežnimi vimeni.

Posebej pa je treba poudariti izredno visok proizvodni nivo razstavljenih krav, saj je bilo poprečje najvišje dosežene letne mlečnosti že kar zavidljivih 6.072 kg (potrebno se je spomniti, da je na slični razstavi pred 20 leti na Rečici bila ta poprečna laktacijska mlečnost še komaj 3.676 kg). Velja še pripomniti, da je kar polovica razstavljenih krav že presegla včasih magično mejo 6.000 kg v najvišji laktaciji. Med temi so izstopale 4 krave s prek 8000 kg mleka, ena pa je celo dosegla 9.190 kg mleka z visokim odstotkom tolsče, to je 4,20% (če bi jo „prevedli“ na običajno 3,8%-no mleko, je dosegla že 10.000 kg mleka v enem letu!). Naj se imenuje tudi rejca te 7-letne krave „Sora“: Brinovšek Jože iz Ljubije. Kakor je bila to izredno „lepa“ krava po mlečnosti (je tudi rekorderka rjave pasme v Sloveniji in Jugoslaviji), pa je mednarodna komisija živinorejcev — strokovnjakov proglasila kot šampionko razstave kravo „Java“, staro 7 1/2 let z najvišjo mlečnostjo 6.856 kg, vendar bolj primerno v tipu, saj je bila višja (višina vihra 138 cm) ter dovolj obsežna in dolga, posebno pa primerna za veliko koriščenje domače voluminozne krme. Rejec te krave je Ermenc Jože iz Bočne. Pri mladih kravah in prvesnicah je padla v oči izredno visoka začetna mlečnost (saj je ena od razstavljenih živali že v 1. laktaciji dosegla 6.284 kg mleka!).

Kolekcija 10-ih razstavljenih telic sicer ni bila številna, vendar pa perspektivna za vse rejsko območje: matere teh telic so imele v poprečju 6.100 kg v najvišji laktaciji. S takimi živalmi ne bo težko prodreti vsaj na širši jugoslovanski trg plemenske živine.

Pravilna usmeritev rejcev območja, neprekinjeno rejsko delo z mlečno kontrolo ter smiselno vkrižavanje ameriškega zelo mlečnega rjavega goveda je našlo tudi svoj gospodarsko-ekonomski odraz v visoki tržni proizvodnji mleka. Savinjsko-šaleško območje je s 13 milijoni kg oddanega mleka prvo v Sloveniji po tržnosti na vseh območjih.

In na kraju: tako rejcem kakor tudi organizatorjem zreje in razstave same ter strokovnim delavcem naj bo ta pripoved priznanje in spodbuda za doseganje še večjih uspehov. Posebno skrb bo potrebno posvetiti v bodoče čim višji prireji mleka iz domače voluminozne krme, s katero naj bi privedili od 4.000 — 5.000 kg mleka; do najvišje dedne zmogljivosti pa še s smiselno uporabo močnih krmil. Tako bo prireja mleka postala bolj gospodarna in nastonjena pretežno na krmo, pridelano na naših kmetijah.

Prof. dr. DOLFE CIZEJ

Znova se je potrdilo tudi nenapisano pravilo, da najlepša krava ni tudi najboljša. Ta naslov si vsekakor zasluži SORA, rejca Jožeta BRINOVŠKA iz Ljubije pri Mozirju. Sora se namreč ponaša s povprečno mlečnostjo 7.619 litrov mleka, in najvišjo 9.109 litrov kar je zagotovo slovenski rekord, najverjetneje pa tudi jugoslovanski.

Nagrajene krave

KRAVE OD VI. LAKTACIJE NAPREJ: I. nagrada SANA, rejec: BRINOVŠEK Jože, Ljubija 27, II. nagrada SRNA, rejec: JURJEVEC Edi, Juvanje 1.

KRAVE V V. LAKTACIJI: I. nagrada BONDA, rejec: MAROLT Jože, Brezje 17, II. nagrada JAVA, rejec: ERMENC Jože, Bočna 51.

KRAVE V IV. LAKTACIJI: I. nagrada SORA, rejec: BRINOVŠEK Jože, Ljubija 27, II. nagrada BIBA, rejec: BRINJOVC Anton, Brezje 14.

KRAVE V III. LAKTACIJI: I. nagrada LINA, rejec: JURJEVEC Edi, Juvanje 1, II. nagrada VIVA, rejec: MAROLT Jože, Brezje 17.

KRAVE V II. LAKTACIJI: I. nagrada ENA, rejec: JURJEVEC Edi, Juvanje 1, II. nagrada SINJA, rejec: ZAGOŽEN Franc, Volgo 7.

PRVESNICE: I. nagrada BINCA, rejec: MAROLT Jože, Brezje 17, II. nagrada SARA, rejec: SLATINSEK Oskar, Savina 28.

TELICE: I. nagrada MUHA, rejec: BRINJOVC Anton, Brezje 14, II. nagrada ILA, rejec: RAKUN Jože, Radmirje 24.

NAJBOLJŠA KRAVA RAZSTAVE: JAVA, rejec: ERMENC Jože, Bočna 51.

Izredno kvalitetne živali so razstavili rejci iz naše krajevne skupnosti

Letošnji odlikovanci

Na prošlavi OF in 1. maja so v Kozirju ob bogatem kulturnem programu podelili odličja med drugimi tudi nekaterim najzaslužnejšim krajanom naše krajevne skupnosti:

- Srebrni znak OF sta prejela
Režica Majnik in Tone Modrijančič
- Srebrni znak Zveze sindikatov
Marija Muteč, Polidica Čopar
Franc Breznik (p.d. Plankove) in
Franc Gerdina, vsi iz Kozirja ter
Pepca Gaber iz Lere njive,
- Red dela s srebrnim vencem na
ing. Franc Tratnik iz Kozirja ter
Martin Petrin (p.d. Jergelov Trince)
iz Brezja.

Hudo neurje s točo

Je v nedeljo 15. julija popoldne prizadelo ogromno škodo na območju krajevnih skupnosti Rečica ob/S, Majarje in Kozirje. Padla je kot jajce debela toča, ki je močno poškodovala pridelke žit, kornja, poznega sadja in krompirja. Velike skuke in slivske pa je povzročila tudi lastnikov bognob, na katerih je podrobila cveti.

kritine in sip. Močno je bila obtočena avtomobilska pločvina, marsikateri avto pa je ostal tudi brez vetrobranskega stekla. Moziškemu vrtnarju Jožetu Skornišku je uničilo vse steklene rastlinjake. Iz drobljenim steklom je napolnil velik kontejner.

„Klečna cesta“ odprta

Takšno ime je ob modernizaciji dobila cesta Moziške - Velhi - Trnavce. Z deli na cesti so pričeli spomladi 1984, svečana otvoritev pa je bila 25. avgusta 1984 na začetku novega dela asfaltirane ceste, kjer so postavili skavolok z napisom „V SLOGI JE MOČ“. Pri slovesnosti so poleg krajanov sodelovali kosci in grabljice s svojimi godci in pevci. Govornik je bil eden izmed najbolj prizadevnih članov gradbenega oddela Florjane Franc, trak pa je prerezal predstavnik starejše generacije kmetov ob tej cesti Anton Brinjovec (p. d. Hudobreznik).

Tako po otvoritvi so se vsi deleženci odpeljali s traktorji in avtomobili po novi cesti proti Žekovcu, kjer so kosci in grabljice predstavili svoja kmečka opravila.

Najprej so kmečki fantje ubrano zapeli

Trej ko je Hudobreznikov
Toma prerzal trak, je
o pomenu ceste sprego-
voril Florjanc Franc.

V gradbenem odboru, ki ga je imenoval Svet
krajevne skupnosti, so delali:

Brinjcove Anton ml. - Hudobreznik kot predsednik,
Golob Darinka (por. Marinc), tajnik in blagajnik,
Florjanc Franc, delovodja in nadzornik,
Žunter Stefan - štrmec,
Hrastnik Miha - ločičnik,
Golob Tomaž - Jakob,
Marolt Jože - Brecl,
Trogar Peter - Košutnik,
Jerič Anton - Ograsnik,
Kotke Anton - Krane,
Omladič Franc
ing. Martinčič Dušan
ing. Kopušar Karl

Za to akcijo pa se je močno prizadel
celoten Svet krajevne skupnosti pod vodstvom
predsednika Šepce Milana in tajnika
Kodrigancič Toneta.

Bredovčani za vsa dela na "mlečni cesti",
ki je dolga 2758 m in široka 3 m je znašal

13,468.543 - din, končno pa je bilo za celotno investicijo izplačanih 10,000.000 - din.

Kmetije ob tej cesti so prispevale do 80 m³ lesa, ostali pa tja do 100.000 - din. Sicer so pa svoj delež primaknili še: krajevna skupnost Mozirje, gozdno gospodarstvo Nazorje, Vodna skupnost Celje, Kmetijska zadruga Mozirje, Cinkarna Celje - TOZO Kemija, Ljubija, Elkerov Nazorje. Solidarnostno pa so dali svoj delež v lesu in denarju tudi ostali kraji: K. S. Mozirje. Posebno so se izkazali vaščani Smihela, Trnovci in Žekovca.

Takoj po odprtju ceste pa je bilo takole živahno v Žekovcu, kjer so se pred številnim občinstvom izkazali stari pa tudi mladi kosci in grabljice.

Ob razstavi NOB v Zgornji savinjski dolini

V okviru praznovanj ob 40. obletnici osvoboditve Zgornje Savinjske doline je bila v petek, 31. avgusta v prostorih prosvetnega društva Mozirje odprta razstava o Zgornji Savinjski dolini med NOB, ki jo je pripravil odbor za varstvo naravne in kulturne dediščine in arhiva, ki ga s tankočutno natančnostjo in zavzetostjo skrbno vodi in urejuje Aleksander Videčnik. Uvodne misli ob tej razstavi je podal predsednik občinskega odbora ZZB NOV Jože Celinšek.

Ob otvoritvi razstave so bili prisotni predstavniki enot, ki so se bojevale v naši dolini ali sodelovale pri njeni osvoboditvi, prisotnih pa je bilo tudi precej občanov, kar je na žalost ob tovrstnih prireditvah redkost.

Letošnja razstava je izredno bogata, saj kronološko zajema obdobje delavskega gibanja pred vojno, kjer se lahko obiskovalci seznani z razmerami, v katerih je nekdaj živel savinjski splavar, žagar, drvar in dninar s prvimi poskusi združevanja ter boja za izboljšanje življenjskih pogojev. Temu sledi najbolj mračno obdobje naše preteklosti — čas okupacije in okupatorjevega nasilja nad prebivalstvom naše doline. Pretresljivi so dokumenti in fotografije internirancev, izseljencev, talcev, plakati o ustrelitvah pa tudi poslovilna pisma na smrt obsojenih. Sledijo zbirke o posameznih partizanskih enotah, ki so se zadrževale in bojevale v naši dolini od enot I. štajerskega bataljona, II. grupe

odredov, Šlandrove, Zidanškove brigade, VDV, VOS do enot XIV. divizije. Največ slikovnega materiala je iz obdobja, ko je celotna dolina bila od konca julija do decembra 1944 kot nekakšna partizanska republika svobodna in so v sklopu IV. operativne cone nastajali zametki ljudske oblasti. Precej gradiva prikazuje padec sovražnih postojank, volitve v NOO, delo partizanskih bolnišnic, tiskarn, delavnic, gospodarskih komisij, partizansko šolstvo, sodelovanja med civilnim prebivalstvom in partizanskimi enotami ob evforiji začasne svobode. Na tej razstavi so prvič predstavljeni nekateri eksponati znanega partizanskega fotografa Jožeta Petka. Večina materiala je iz bogate domače zbirke, nekaj pa so ga prispevale enote, ki imajo tu svoj domicil.

Dragoceno gradivo za to razstavo pa je prispeval tudi tov. Stane Škrabar starejši.

Ta bogata razstava, ki bo odprta do konca septembra, je lep prerez dogajanj v dolini v najtežjih dneh in je veren prikaz takratnih razmer, istočasno pa opomin raznim vojnim fanatikom, kakšno klavarijo mora ob vojnih pustošenjih preživljati nedolžno prebivalstvo. Ogled razstave toplo priporočamo vsem, predvsem pa mladim, da bodo znali ceniti svobodo, ki jo uživamo.

Vsem, ki so to razstavo pripravili in omogočili, posebno še Aleksandru Videčniku iskrena hyala.

Zdravko Novak

Pomnik partizanskim kmetijam

Na zemljišču pred veterinarsko postajo v Ljubiji so postavili mogočen pomnik, delo rojaka Janka Dolenca. Vgrajena plošča pojasnjuje, da gre zahvala kmečkim domovom, ki so pomagali borcem med osvobodilnim bojem. Uvodoma je predsednik občine Alojz Plaznik poudaril izredne заслuge naših kmetov v času vojne.

Slavnostni govornik inž. Ciril Remic, ki je sam pripadal osvobodilnemu boju od samega začetka, je strnil bogate misli o dogodkih izpred štirideset let. Navedel je besede nekega znanega politika, ki je dejal: „Jugoslovanske partizane je v času vojne rešila kmečka kašča. Kmetje so nas ščitili in svoje sinove poslali v naše vrste.“

Tako je ob koncu vojne, kljub številnim žrtvam imela partizanska vojska ogromen odstotek kmečkih sinov.“ Te ugotovitve je brez pripomb mogoče postaviti tudi za

območje Gornje Savinjske doline. Ciril Remic je dejal: „Vsem tem preprostim ljudem, klenega jezika pa trdih žuljavih rok, predvsem pa poštenega srca, gre velika zahvala in zahvala, da smo se v teh težkih časih obdržali in zmagali. Ti ljudje se do vojne niso kaj prida brigali za politiko in politične zdruške posameznih strank, saj med pretežno kmečkim prebivalstvom ni bilo časa za to, niti razumevanja. Te ljudi je vzgajalo trdo življenje, imeli so zdrav čut ter pošteno narodno zavest. Ko je prišel čas, so vedeli, kje je njihovo mesto.“

Za kulturni del sporeda so poskrbeli šmihelski pevci pod vodstvom Antona Acmana. Spomenik pa je odkril prvoborec Jože Planovšek. Kljub hudemu nalivu se je na kraju slovesnosti zbralo veliko kmetov in predstavnikov javnega življenja naše občine in od drugod.

Kmetnik Janko Dolenc ob pomniku na dan odkritja

OBČINSKI PRAZNIK LETA 1984 ☆

Nova pridobitev v Cinkarni

V okviru občinskega praznika so odprli v Cinkarni. TOZD Kemija, Ljubija prenovljeno delovno dvorano. Slovesnosti so se udeležili vidni predstavniki javnega življenja v občini in člani kolektiva Cinkarne iz Celja. Slavnostni govornik je bil član KPO Cinkarne Celje Dani Podpečan. Priditev so kulturno popestrili člani kulturniške skupine kolektiva Cinkarne iz Celja in šmihelski pevci pod vodstvom Antona Acmana.

Prizadevni kolektiv v Ljubiji je tako pridobil dragoceni prostor, kar pomeni novo delovno zmago. V novih prostorih bodo izdelovali antikorozijske premaze in obseg proizvodnje povečali za 50%. Seveda pa bodo sodobni prostori omogočili boljše delovne razmere. Če bi navajali še naprej številke, potem povejmo, da so s prenovo pridobili 600 m² koristnih površin. Poleg tega so v tehnološkem pogledu marsikaj izboljšali, tako ne bo več toliko telesnih naporov pri delu. Razen tega pa bo boljši delovni postopek omogočil tudi večjo količino izdelkov.

Na sploh je kolektiv TOZD Kemija izredno uspešen. V polletju so presegli zastavljene naloge, pa tudi glede osebnih dohodkov so v samem vrhu v občini. Zanimivo je tudi, da so dosegli 84,5% izkoristek delovnega časa, kar kaže na dobro notranjo organizacijo in dobre delovne navade. Seveda pa imajo tudi težave. Tako jih pestijo obresti za obratna sredstva, ki znašajo letos kar 84 tisoč din na zaposlenega, lani je bila ta številka kar za polovico nižja.

Poslovni uspehi tega številčno majhnega kolektiva so res zavirljivi, zato je tudi njihov tehnološki napredek iz leta v leto večji.

Slavnostna seja SO Mozirje v dvorani kult. doma v Mozirju

Delovno predsedstvo ob enominutnem molku.

Zdesne: Čop Hinko, Likhovec France, Celinsček Jože, Plaznik Alojz, Špirin Tonka, Černat Marko in Boršnak France

Častni gostje z desne: Zupane Lovrik - Ivo, prvi aktivist SKOJ v Gornji Sav. dolini, Suhovršnik Jožefar, partizanska mati iz Voke Stifke, Kruh Ela - Atena, prva aktivistka SKOJ v Gornji Sav. dolini, Jermon Miro, narodni heroj, komandant Štandovske brigade, Sekirnik Janko - Simon, narodni heroj, komandant II. grupe adreolov, Parglajen France - Kragjke, narodni heroj, komandant IV. operativne zone, Bole Tone, sekretar PK KP za Štajersko, Sever France - Franta

Velikastno slavlje vredno 40. obletnice
osvoboditve Gornje Savinjske doline

V soboto 8. septembra slopoladne je bilo
na nogometnem igrišču v Mozirju veliko
ljudsko zborovanje in partizonsko srečanje,
ki je po številu udeležencev, zlasti pa še
po kvaliteti kulturnega programa
prekoslilo vse dosedanje podobne slovesnosti.

1944

MOZIRJE SLAVI

1984

Krajevna skupnost Mozirje je lani sklenila praznovati svoj krajevni praznik v spomin na osvoboditev kraja 12. septembra 1944. Ta dan pa sstopa s občinskim praznovanjem. Kljub temu pa se v Krajevni skupnosti še posebej pripravlja na ta dan.

Letošnje praznovanje so pričeli v petek 7. septembra s slavnostno akademijo v kulturnem domu. Gledali smo skrbno pripravljen kulturni program, v katerem so sodelovali pevci, recitatorji in plesalci.

V soboto 8. septembra ob 16. uri so v Lepi novi odprli spominsko ploščo padlim borcem XIV. divizije slavnostni govarnik (Jože Mejac), recitatorji, prapori in številni domačini so dali dogodka zelo slavnostno podobo. To dokazujeta tudi tale dva posnetka:

V nedeljo 9. septembra je krajevni odbor ZRVS pripravil manifestativni pohod, ki pa ga je preprečilo slabo vreme, so pa vendarle pripravili streljanje na mozirskem strelišču. V Torek 11. sept. pa so zagoreli kresovi po okoljskih tržih.

V Šmihelu so na dan ovčarske prireditve odprli tudi asfaltiran trg. Med govorom Antona Acmana

Praznik v Šmihelu

Že vrsto let privablja v Šmihel prijetna prireditev mladit, Ovčarska veselica. Tudi tokrat se je v prelepi vasi pod Goltmi zbralo veliko ljudi. Za krajane je bil to praznik posebne vrste, saj so ta dan odprli tudi nov del asfaltne parkirišča pred cerkvijo.

Dvoje okrašenih smrečkov ob cesti je dalo slutiti, da bo tam potekala skromna slovesnost ob krajevni pridobitvi. Otvoritev je pričel Anton Acman, ki je navedel nekaj zanimivih podatkov o prizadevanjih za boljše ceste v kraju. Med drugim se je zahvalil KS Mozirje, GG Nazarje, ZKZ Mozirje in drugim, ki so gmotno podprli posodabljanje cest in parkirišča. Seveda je bil delež krajanov pri stroških največji, saj so prispevali kar 55% vsega potrebnega denarja. Tudi cerkvena uprava in OŠ Mozirje sta prispevali svoj delež. Ob koncu svojega govora je pozval prisotne, da izkažejo vsem padlim krajanom z molkom čast.

Simbolično je odprl cestišče predsednik gradbenega odbora

Franc Gostečnik, ki ima tudi največ zaslug, da so veliko delo tako uspešno opravili. Nato je delegacija mladine položila venec k spomeniku padlim.

Skromna slovesnost je bila prav lep uvod v ovčarsko prireditev, ki jo tako skrbno načrtujejo mladi iz Šmihela. Tudi tokrat so dali poudarek raznim opravilom v zvezi z ovčjerejo. Sem spadajo tudi predice, ki so pred gostiščem pridno poganjale kolovrate. V sedanjem času je že kar potreba prikazovati pridelavo in predelavo volne, saj gre za skoraj pozabljena kmečka opravila, ki so nekoč pomenila kruh mnogim ljudem v okolici Mozirja, predvsem pa hribovskim predelom, kot je Šmihel.

Seveda je bilo poskrbljeno še za veseli del. Pri vsem tem je razveseljivo, da pripravijo tako zahtevno prireditev v Šmihelu mladi, ki kot vse kaže primejo skupaj, če gre za njihov kraj. Treba je vedeti, da je le del prizadevnih mladih doma na kmetijah.

Prizadevanja v KS Mozirje

Ko so na eni zadnjih sejs sveta KS Mozirje razpravljali o preteklem delu, je predsednik sveta Milan Šepec obrazložil izvajanje letnega načrta, medtem ko je o finančnem poslovanju podala poročilo Marija Muteč.

Letošnje leto je bilo v znamenju posodabljanja cest v kraju in okolici. Tako so posodobili cesto čez Vrhe v Trnavče, uredili so še del cestišča in parkirni prostor v Šmihelu, asfaltirali cesto skozi zaselek Podvrh Lin deloma tudi II, postavili čakalnico ob avtobusni postaji v Trnavčah, zgradili so betonski most čez Tripotok, uredili javno razsvetljavo od Juriča do Ločkega mostu in na poti do osnovne šole. Nadaljujejo pa z izgradnjo telefonskega omrežja. V načrtu pa imajo ureditev javne razsvetljave v Savinjskem gaju, ureditev pločnika od Pepela do odcepa proti šoli, ureditev avtobusnega postajališča pri Celinšku, pričeti nameravajo z gradnjo mrliške vežice, tu se zatika predvsem zaradi težkega zemljišča, ki je plazovito. Kot je torej videti, so letni načrt zadovoljivo uresničili. Krajanje sicer precej negodujejo zaradi dolgoletnih obljub po mrliški vežici, je pa treba resnici na ljubo povedati, da je zavlačevanje posledica okoliščin, ki so zunaj volje samega sveta KS Mozirje.

Zaradi plazovitosti so svoječasno morali podreti kapelico, ki je stala ob pokopališču, zato opozarjajo strokovnjaki na potrebo po usposobitvi zemljišča, kar bo pred samo gradnjo zahtevalo velik sredstva.

Na svetu so ugotovili, da jim še dolgujejo krajani nekaj denarja, ki ga je KS založila za posodabljanje cest. To ni zaskrbljujoče, ker bodo ta denar od krajanov tudi dobili.

V zvezi z razsvetljavo proti šoli so sklenili urediti še cestno svetlobno signalizacijo na prehodu za pešce v smeri proti šoli. Glede telefonskih napeljav pa so menili, da je najprimernejši ponudnik PAP Ljubljana, ki ima tudi potreben material na voljo. Ponudba za dela je bila dana tudi podjetju Tegrad Ljubljana, ki pa bi dela lahko opravil šele prihodnje leto.

Svet je obravnaval še vrsto perečih vprašanj iz področja krajevne samouprave, vendar pa je smatral, da so bila prizadevanja v tekočem letu velika, pa tudi sodelovanje krajanov je bilo dobro, saj je bilo le tako mogoče uresničiti našete naloge.

Nagelj Savinjskemu gaju

Letos je Savinjski gaj že ob otvoritvi zbudil pozornost zaradi svoje urejenosti in lepote. Ko so bili ob živinorejski razstavi v njem tudi številni obiskovalci od blizu in daleč, ni manjkalo priznanj in pohval. Da je vse tako gre zaslu-ga Odboru za urejanje Savinjskega gaja pri krajevni skupnosti Mozirje, seveda pa zanj največ skrbi Jože Skornšek, mozirski vrtnar. Tudi drugi slovenski vrtnarji, ki imajo tam svoje grede so pravočasno poskrbeli, da je vse tako, kot si želi oko poznavalca.

Televizija je storila prav, ko je podelila Turistični nagelj Savinjskemu gaju, to je vidno priznanje, ki so si ga skrbniki gaja res zaslužili.

Pa še beseda o vremenu..

v letošnjem letu se je vse od pomladi sem ponujala več mokrote in hladu, kot pa sonca in toplote. Najbolj vidna posledica takega vremena je bil v povprečju zelo slab in tudi quil pridelek krompirja. Hladno in mokro vreme pa se nadaljuje tudi v jeseni.

V noči od 22. na 23. septembra je sneg pokrival tudi vrhove Golte, kakor tedaj prej pa je Solčavske planine. Zato so se morale letos ovce in goveja živina pred običajnim pokom umakniti s planinskih pašnikov.

Prizadevanja za zgodovino

Pri občinskem komiteju ZKS deluje dokaj prizadevno tudi komisija za zgodovinske pisane. Ta naj bi zbrala vse podatke o dogodkih v zvezi z delovanjem komunistov v dolini.

Ker se seveda vsebinsko stvari prepletajo z osvobodilnim bojem, so povabili v Mozirje najuglednejše še živeče organizatorje OF in KP na skupen razgovor. Razen dveh vabljenih so se vsi odzvali vabilu, zato je razgovor potekal zelo sproščeno in vsebinsko bogato.

Sestanek je vodil predsednik komisije pri ZKS Vlado Miklavc, ki je na začetku pozdravil Zorana Poliča, Elo Ulriha—Ateno, Rada Zakonjška, Albina Vipotnika—Strgarja, Milana Venišnika, dr. Milana Ževarta. Na sestanku so sodelovali, oziroma bili navzoči še vsi predstavniki javnega življenja občine.

Arhiv Kulturne skupnosti zbira zvočne zapise pričevanja iz vseh področij zgodovine, zato se je tudi tokrat pripravil takšen zapis, tega je oskrbel Ludvik Es. To gradivo bo pozneje služilo tudi za pouk na naših šolah.

O tem; da se pripravlja monografija o osvobodilnem boju v naši dolini, smo že pisali. Avtor tega dela je dr. Milan Ževart, ravnatelj Muzeja osvoboditve v Mariboru. Prav zato je treba zbrati vse razpoložljivo gradivo in pričevanja, kajti le tako bo zgodovinsko delo lahko kakovostno in kar se da popolno.

Navzoči so se najprej dogovorili katero območje bi morali temeljito obdelati, saj so mnogi med njimi delovali tudi izven Gornje Savinjske doline. Menili so tudi, da kaže močno poudariti prizadevanja prebivalstva, ki je tod od samega začetka zvesto sodelovalo. Gre torej za to, da se ustanavljanjem odborov OF in njihovem delovanju da vsestranski pomen, kajti jasno je, da brez tega ne bi bilo gibanje zaživel do

tistih razsežnosti, ki uvrščajo dolino glede dogodkov, med vodilne predele Slovenije. Posebno nekateri okoliši v dolini so sorazmerno rano pričeli z organiziranim uporom in če poznamo tedanje okupatorjeve metode ustrahovanja in nasilja, potem zaslužijo ta prizadevanja posebno pozornost. Sodelujoči na tem srečanju so posebno pohvalili tukajšnji občinski odbor borcev, ki je poskrbel z drugimi dejavniki v občini prvi pomnik partizanskim kmetijam, ki stoji pred mozirsko veterinarsko postajo v Ljubiji. To je sicer prvi primer v Sloveniji in bo najbrž našel posnemovalce.

Seveda je ob tem potrebno širše sodelovanje, so menili na sestanku. Prevladuje prepričanje, da bi marsikatero zanimivo gradivo še lahko izbrskali iz pozabe, da bi ljudje, ki še kaj podobnega imajo, morali tesneje sodelovati s pripravljalci monografije, oziroma z zbiralci gradiva. Velja torej poziv vsem občanom, da pri tem pomagajo. Vse kar bi kdo še našel bo dobrodošlo. V našem glasilu nenehno opozarjamo na pomembnost dejavnosti, ki jo opravlja Arhiv Kulturne skupnosti Mozirje, ko ureja hrambo zanimivih listin ter drugega gradiva iz zgodovine naše doline, torej tudi gradivo iz NOB.

Nekdanji borci in predstavniki DPO Mozirje pri partizanski kmetiji Jevsenik v Šmihelu. Stojijo (zadaj) z leve proti desni: Rado Zakonjšek, dr. Milan Ževart, Milan Venišnik, Zdravko Novak, Alojz Plaznik, Hinko Čop, Zoran Polič, v sredini: Jesevnikova, Ela Ulrih, Albin Vipotnik, Mara Tratnik, Tonka Šporin, spredaj: Vlado Miklavc, Jože Celinšek in Jevsenik.

Poimenovanje OŠ Mozirje

Šolska mladina, borci II. grupe odredov, predstavniki javnega življenja kraja in občine ter ostali gostje med proslavo

Predsednik RO ZZB NOV Slovenije Bogo Gorjan med slavnostnim nagovorom

Na predlog ZZB NOV Mozirje je kolektiv osnovne šole Mozirje pripravil postopek za poimenovanje šole po II. grupi odredov. Skupščina občine je sprejela ustrezen sklep, tudi Skupnost borcev II. grupe odredov je pozdravila predlog ter podprla poimenovanje.

Svečanost, katere so se udeležili nekdanji borci te slavne partizanske enote in drugih enot NOV ter predstavniki javnega življenja je potekala v telovadnici osnovne šole v Mozirju.

Pozdravne besede je izrekel ravnatelj šole prof. Anton Venek. Izrazil je ponos učencev in kolektiva šole, da bo nosila ime te slavne partizanske enote, tembolj, ker je bila med prvimi, ki so se borile v naših krajih.

Nato je pozdravil poimenovanje predsednik SO Mozirje Alojz Plaznik in prebral sklep skupščine občine Mozirje, s katerim se določa vnaprej naziv osnovne šole: Osnovna šola II. grupe odredov Mozirje. Nagovoril je mlade in jih ob tem opomnil na dolžnost učenja, ki je vrhuna vsakega mladega človeka. Želel je mladim uspehov in izrazil upanje, da bodo živeli v miru in s svojim znanjem doprinesli k razvoju naše domovine.

O poti II. grupe odredov je spregovoril predsednik ZZB NOV Slovenije Bogo Gorjan. Zaželel je mladim, da bi jim ne bilo treba prehoditi trdo pot vojnega življenja. Pozval jih je k negovanju tradicij NOB in pozdravil pobudo, da poimenujejo svojo šolo po tako znani slovenski partizanski enoti, kot je bila II. grupa odredov.

Listine in plaketo Skupnosti borcev II. grupe odredov je predal znani partizanski komandant general Franc Pogljajen—Kranjc in čestital šoli k tej odločitvi.

Kolektiv osnovne šole Mozirje se je na slovesnost temeljito pripravil. Ne le da je bil spored, ki so ga pokazali učenci zelo pester in bogat, tudi sicer so omogočili vzdušje pomembnosti dogodka. Izdali so svoje glasilo Bilka, v katerem so namenili uvodnik prav poimenovanju šole. Pa tudi o sami II. grupi odredov so veliko napisali.

Nekdanji borci in gostje so po proslavi prebili nekaj prijetnih uric v družbi s kolektivom šole, ki je poskrbel za skromno pogostitev vabljenih.

*Narodni heroj Franc Poglajen -Krajnc
in predsednica pionirskega odreda
"SLAVKO ŠLANDER" Car Urška (ob njej
karnateelj šole prof. Anton Venek)
podpisujeta samoupravni sporazum
o poimenovanju šole.*

Obnova koč napreduje

Mozirsko planinsko društvo se je lotilo prenove Mozirske koč. Poleti so pričeli z deli in že prvi posegi so pokazali, da bo treba veliko več urediti, kot so sicer predvidevali. Zgradba je v izredno slabem stanju, kar je posledica večletnega zanemarjanja in opuščanja vzdrževalnih del.

Popolnoma dotrajan je bil dimnik za centralno ogrevanje, pa tudi drugi je bil na kraju življenjske dobe. Najprej so seveda uredili oba dimnika, že zaradi požarne varnosti. Nato so dogradili skladišče za premog in drva, nad njim pa bo prostor za povečano jedilnico. Tako bodo pridobili okoli 30 m² novega prostora. Staro jedilnico nameravajo spomladi popolnoma prenoviti.

Posebno trd oreh je streha, ki je pokrita s škodlami. Te so zaradi nepravilnega polaganja do kraja uničene. Nova kritina in seveda popravila na ostrešju pomeni velik strošek. Zaradi trajnosti so se odločili za eter-

nit, ki bo nadomestil sedanje skodle. Obložili pa bodo vse stene kože, tako da bo dodatno zavarovana.

Dela tečejo po načrtu, čeprav jih je več, kot so predvidevali. To pa je mogoče le zaradi številnih prostovoljno opravljenih delovnih ur članov iz Mozirja in Rečice. Predvidevajo, da bo koč popolnoma prenovljena ob svoji 90-letnici, ta bo 1986. Že doslej so na delih opravili preko 2000 prostovoljnih ur. V denarju pa so vložili preko 100 starih milijonov. Sama streha pa bo stala okoli 120 starih milijonov, ta izdatek jih torej še čaka. Vendar pa planinci nič ne oklevajo, saj želijo, da bi koč spet oživila mozirsko planinsko tradicijo.

Sredstva za prenovu so prispevali: Planinska zveza Slovenije, ZTKO Mozirje, delovne organizacije v dolini in seveda PD Mozirje. Dela vodi zelo prizadevno predsednik društva Franjo Steiner.

Mozirska koč dobiva iz dneva v dan drugo podobo.

Umrli je Milan Venišnik

Njegova življenjska pot je bila na začetku trda in polna težav. Kot sin revnih staršev si je moral utirati neštete ovire v času, ko je želel iskati znanje v šolah. Tista doba ni bila naklonjena revnim, ti so morali mnogokaj preboleti, če so hoteli postati kaj več kot so bili njih starši.

Milan Venišnik je že kot mlad študent v Mariboru napisal prve misli, in zato ni presenetljivo, če je želel svoje bogato življenje, sicer polno raznih preizkušenj tudi napisati. Ni mu bilo dano, kajti prehitro je smrt zahtevala svojo žrtev. Kako je bilo njegovo srce polno želja po omiki potrjuje resnica, da je ob vsaki priliki, še pred vojno, sodeloval v domačih kulturnih društvih v Mozirju. Vojna je našla Milana Venišnika pripravljenega, saj je že kot mlad študent našel svoje mesto med naprednimi sovrstniki. Sam je trdil, da ga je izoblikoval čas, zato ni naključje da ga najdemo na zelo odgovornih položajih med osvobodilnim bojem. V dneh osvobajanja naše doline

je bil v štabu IV. operativne cone, zato je sodeloval v prizadevanjih za poraz okupatorja v Gornjem gradu in Mozirju. Sicer pa ga je pot zavednega borca vodila po raznih krajih naše domovine, v različnih enotah partizanske vojske. Po vojni je prevzel pomembne naloge, sprva vojaške, pozneje pa diplomatske. Tako je bil tudi pomočnik sekretarja za zunanje zadeve in diplomatski predstavnik naše države v raznih deželah. Dejansko je delal vse do njegove smrti.

Svojega rodnega kraja ni nikoli pozabil. Vedno znova se je vračal v Mozirje, ki mu je prirastlo k srcu do te mere, da je zadnja leta tu iskal svoj mir in veselje.

Milan Venišnik je bil nosilec partizanske spomenice in številnih drugih visokih odličij, bil je podpolkovnik JLA.

Slava njegovemu spominu!
SO Mozirje in DPO
občine Mozirje

Na pogrebu Milana Venišnika se je od pokojnika poslovil Janko Smole, ob grobu je govoril tudi predstavnik sekretarijata za zunanje zadeve iz Beograda v imenu domačinov pa se je od pokojnika poslovil predsednik SO Mozirje Alojz Plaznik

Kompas v Mozirju

Turistburo v Mozirju (s poslovnimi prostori v bivši goričarjevi gostilni „Tri postvi“) si je že nekaj let brezuspešno prizadeval pridobiti ustreznega pokrovitelja, da bi tako lažje izpolnjeval osnovno nalogo predstaviti domačemu in tujemu tržišču obstoj, kvaliteto in zmogljivosti Gornjesavinskega turističnega prostora.

S 1. januarjem 1985 pa je naš Turistburo prevzela znana turistična agencija Kompas. Obveščati bi bilo pisati o tem kakšne možnosti se s tem odpirajo turizmu naše doline.

Sedanjí vodja poslovalnice Stane Podsedenski trdi, da bo zdaj možno nekoliko širše zastaviti delo, enako kot vse podobne Kompasove poslovalnice. Seveda pa bo še naprej glavni poudarek na povezo-
vanju turistične ponudbe naše doline.

Najstarejši

med

kulturniki

Vsakdo ga pozna, le malo kdo ga ne občuduje, ker kljub častitljivim letom vedno znova pripravlja, z vrsto mladih igralcev v Mozirju dramska dela. Franjo Cesar je imel svojega vzornika v očetu, ki je že med študijem na Dunaju stopil na deske odra in mu ostal nato zvest vse svoje življenje. Tako bi lahko rekli, da se stvari ponavljajo, da obstaja v družini Cesar kar kulturno nasledstvo. Saj je tako kot sin Franjo, tudi oče Ivan za oder živel, pripravljal sceno, režiral in tudi sam izdeloval kulise.

Franjo Cesar je skromen in tih delavec, je razmišljal o človeku velikega duha. Ko ga takole gledamo na cesti ali kjerkoli, vedno imamo občutek, da nekaj temeljito razmišlja in res, najbž nima nikoli miru pred svojim zagnanim značajem, pred svojim delom.

Ko je segel tja v svoja otroška leta, je povedal, da je njegov prvi nastop na odru pomenila vloga kovaškega vajenca v Divjem lovcu. Bil je leta 1925. No, od takrat dalje je ostal deskam zvest! V Mozirju je pred vojno veliko režiral, igral in pripravljaval oder, le med službovanjem v celjskem gledališču je nastal premor. Ko pa je bil upokojen, pa se je spet ves posvetil domačemu kulturnemu delu. Ko je bila leta 1976 obletnica mizirskega kulturnega delovanja (100 let), je napisal zanimiv zapis in v njem prikazal to obdobje kulturnega delovanja v domačem kraju. S podobno kroniko se lahko pohvalijo le malo kje!

Franjo Cesar uživa v delu z mladimi in ti ga imajo radi, to ve, zato tudi dela naprej, kljub slabemu zdravstvenemu stanju. Pa tudi za njegova leta je vse

skupaj velik napor! In ko je izrazil željo, da bi njegovo delo kdo nadaljeval, se je zamislil in pripomnil, da bi bilo škoda, ko bi na mozirskem odru beseda zamrla... Vse manj je tistih, ki bi hoteli ljubiteljsko delati, saj pomeni

Franjo Cesar

takšno delo veliko odpovedovanja za vsakogar, pomeni veliko delovnih naporov. Prepričani smo, da bo dobro seme, ki ga je Franjo Cesar skozi toliko let zanešenjaško sejal po njivi kulture, vendarle obrodilo sadove!

Letošnji pusti - odlično!

Letošnji pusti torek, ki je padel na 19. februar, je bil v znamenju vsrednje prireditve imenovane "PUSTNA TURISTIČNA BORZA", ki si jo je ogledalo več tisoč "firbec" od blizu in daleč. Prišli so tudi ugledni tujci, ki so se zanimali za našo turistično ponudbo. Na častni tribuni so sedeli med drugimi tudi Tirolec, pa Kuvajtčan in poslovnež iz Amerike. Kozirski pusti so jim mazorno prikazali vse turistične objekte in zmožljivosti. Kuvajtčan se je takoj navdušil za nakup slovitih term "Kopelce" v Kozirju, Tirolec se je oddalil za nakup čevljarske industrije, Amerikanca pa je čisto prevzelo prikazano nočno življenje turista. Tudi mrliska režica s krematorijem vred je našla tujega kupca.

Pust kozirski je bil tokrat letos izrazito izrožno usmerjen. Huden mraz (okrog -15°C) pa ni motil niti številnih gledalcev niti tistih pustov, ki so se v kopalnih kostimih dricali po toboganu v "Kopelcah".

Ves ostali program je tekel tako kot običajno druge leta. Na novo pa je bila turistična prireditev, ki sta jo organizirala ČGP DELO in KOMPAS na pustno nedeljo na Golteh. Kolikor sem slišal, je cela reč zelo dobro uspela, predvsem po zaslugi kozirskih pustov z njihovim znamenitim orkestrom "BOJ SE GA".

Mozirska utrdba

Po navedbi Ignaca Orožna v mozirski župnijski kroniki je bil cerkveni prostor utrjen v 16. stoletju. Gre torej za taborno cerkev. Viri navajajo, da so Turki zadnjič prodrli do Mozirja 1680. leta in kaj hudo upostošili, pobili so veliko ljudi, veliko pa so jih odpeljali.

Danes si le težko predstavljamo kako je mozirski tabor izgledal. Stare topografije omenjen zelo utrjen vhod nacerkveni prostor. Avgust Stegenšek omenja v svoji knjigi Dekanija Gornjegrajska, da vodijo visoke stopnice iz trga v cerkev, okoli cerkve je visok zid-tabor z okroglim stolpom v jugozapadnem kotu. Vhod v tabor je skozi župnišče ali skozi glavni utrjeni vhod (pod lokom)... Okrogli stolp je bil očitno kostnica, saj so bile v njem najdene velike količine kosti. Okoli cerkve je bilo pokopališče za katerega je kaj lahko domnevati, da je bilo po površini za potrebe župnije pretesno. Tako je verjetno bilo treba grobove prekopavati v krajšem roku, kosti pa so hranili v kostnici.

Utrjeni vhod so podrli v letih 1831/32, ko so tam načrtovali novo kaplanijo in šolo. Ta zgradba še danes stoji in je v njej spodaj slaščičarna. Ta stavba je bila dograjena 1833, ko je v enem nadstropju delovala tudi šola.

Vsekakor smemo domnevati, da je utrjeni vhod bila dejansko kar prostorna zgradba, saj je v njej bila kaplanija in župnijska šola. Še bolj nazorno na predoči Ignac Orožen v knjigi Das Bistum und Diözese Lavant, ko opisuje spor med žovneškim gospodom Adamom Schrottom in mozirsko župnijo. 1610 je žovneški gospod, ki je predstavljal hkrati zaščitno gosposčino za trg Mozirje enostavno zasedel kaplanijo, torej prostore utrjenega vhoda v tabor in hranil vanje desetino v žitu. Že to pove, da je šlo za velike prostore, kajti nemalo je bilo posesti žovneške v okolici Mozirja. Šele po ostrih ukre-

pih ljubljanske škofije je Schrott izpraznil mozirsko kaplanijo in popravil nastalo škodo na zidovju oziroma stavbi. Spor je v bistvu imel drugo ozadje, namreč Schrott je bil zagrizen luteran in je na ta način hotel nagajati cerkveni posesti v Mozirju.

Iz letnice, ki jo navaja pri tem Orožen gre torej sklepati, da je mozirski tabor res nastal v 16. stoletju, saj so takrat bile naše dežele nasploh od Turkov zelo ogrožene.

Seveda je treba ob tem vedeti, da je tiste čase bila cerkev znotraj obrnjena. Vhod je bil z druge strani, torej današnjemu nasproti. Tudi samo župnišče je bilo dokaj močno grajeno in je bilo sestavni del utrdb. Zapisano je, da je v času župnikovanja Antona Usarja 1669-1680) popolnoma pogorelo, prav omenjeni župnika pa ga zopet pozidal.

A. Videčnik

Drobna zanimivost

Mozirski krajevni zgodovinar Fran Hribernik je v sestavku Prispevek k zgodovini mozirskega sukna, objavljen v reviji Slovenski etnograf 4953/54 navedel podatke, ki so danes zanimiv pregled o nekdanji reji ovac v dolini. Številčni podatki so vzeti iz Krajevnega leksikona Dravske banovine (1937), tako navaja pisec.

Okoliš	Hiše	Prebivalci	Ovce	Ovce na hišo	Ovce na prebiv.
Sv. Duh	52	166	410	7,9	2,5
Solčava	80	341	546	6,8	1,6
Raduha	36	150	337	9,4	2,2
Strmec	25	103	240	9,6	2,3
Konjski vrh	30	148	258	8,6	1,7
Sv. Primož	72	306	148	2,1	0,5
Planina	40	170	124	3,1	0,7
Ter	80	362	261	3,3	0,7
Poljane	48	216	84	1,8	0,4
Dol-Suha	35	120	20	0,6	0,2
Brezje	43	184	10	0,2	0,1
Radegunda	46	202	107	2,3	0,5
Šmihel	26	170	215	8,3	1,3
Lepa njiva	69	385	54	0,8	0,1
Podveža	23	117	261	11,3	2,2
Podvolovljek	43	151	309	7,2	2,0
Krnica	44	195	339	7,7	1,7
Savina	62	253	147	2,4	0,6
Tirosek	61	296	148	2,4	0,5
Štajngrob	34	161	36	1,1	0,2
Sv. Lenart	45	227	181	4,0	0,8
Sv. Miklavž	43	227	28	0,7	0,1
Sv. Florijan	52	251	22	0,4	0,1
Gornji grad	121	593	5	0,04	0,01
Sv. Jošt	39	203	110	2,8	0,5
Dobrovlje	20	97	31	1,6	0,3

Umrl je dr. Jože Goričar

V noči od 20. na 21. februarja je v Novem Sadu umrl akademik prof. dr. Jože Goričar. Rojen je bil 20. januarja 1907 v Mozirju. Po končanem študiju prava je leto kasneje promoviral za doktorja prava. Najprej je opravljal odvetniška dela v Šoštanju. Okupator ga je poslal na prisilno delo od koder je kasneje odšel v NOV. Po vojni je opravljal vrsto pomembnih nalog v vojaškem in civilnem sodstvu.

Od leta 1951 pa se je posvečal znanosti kot univerzitetni profesor in pisec socioloških znanstvenih del. Opravljal pa je tudi številne družbene funkcije. Leta 1979 je dobil naslov zaslužni profesor, prejel je za svoje delo Kidričevo nagrado ter številna priznanja in odlikovanja. 1976 je postal redni član Akademije znanosti in umetnosti SRS. Smrt ga je doletela kot glavnega tajnika SAZU, ko je v Novem Sadu prisostvoval sestanku sveta akademij znanosti in umetnosti SFRJ.

Zadnje besede Goričarjevemu Jožetu.

Umrl je mož,
ne, ni umrl,
le trudne je oči zaprl...

Besede pesnika so še kako resnične! Ko polagamo k počitku znanstvenika, rodoljuba in prijatelja Jožeta Goričarja vemo, da bo v svojih delih vedno živ, da bo v nas spomin nanj ostal zavezujoč do njegove ogromne umske dediščine, ki jo zapušča.

Vendar pa bo v srcih njegovih prijateljev in krajanov ostal v podobi, kot smo ga poznali, prijaznega, vedrega in vedno pripravljene pomagati.

Njegova notranja vez do rodnega kraja je bila vsa ta dolga leta, ko je zaradi svojega življenjskega poslanstva moral v svet, trdna, kot je bil tudi njegov značaj. Vedno se je vračal v svoje ljubljeno Mozirje, bodisi, da je tu iskal miru, ali pa navdih za nadaljnje delo.

Večkrat je obujal spomine na ljudi in dogodke v kraju svoje mladosti, ti so bili bogati, živi in izčrpni, pač spomini človeka, ki ljubi svojo deželo in ljudi v njej.

Dolgi sprehodi po bližnji in daljni okolici so Jožeta s svojo družico vodili tja do sleherne kmetije, do še tako skrite koče. Jožeta Goričarja so ljudje poznali vsepovsod, vedeli so da jih ceni, vedeli so, da jih razume, zato so ga lepo sprejemali — imeli so ga radi.

Večkrat se je hudoval nad usodo naše krajine, ki ji čas ni prizanašal, bolelo ga je, če so neusmiljeno padali gozdovi, če so nastajali tujki sredi njegove ljubljene doline. Bolele so ga krivice, če so bili z njimi prizadeti tudi ljudje. Njegovi pogledi na svet so bili jasni, prav zato je težko prenašal nepravilnosti, če so se te pojavljale. Spominjam se kako ga je bolela usoda Golt, ki dolga leta niso mogle iz zagat. Vem, da mu ni bilo lahko, ko je gledal v svoji dolini rušenje starih zgradb, ki so dajale okolju značilno podobo Gornje Savinjske doline.

Živel je, čeprav vedno izven rodnega kraja, vendarle le za svoje Mozirje, ki se danes poslavlja od svojega velikega sina, ki s trpkimi občutki zaznava vrzel in izgubo in hkrati izraža ponos, da je iz tega kraja, že od davnine sem slovenskega — zrasel mož kot je bil dr. Jože Goričar.

Spoštljivo se klanjamo njegovemu spominu ob trenutku, ko ga polagamo v domačo zemljo. V krogu prijateljev je nastala vrzel, ki je ne bo nikdar zapolnil čas.

A. V.

Ob žalni slovesnosti na grobu dr. Jožeta Goričarja

Polarna zima

v prvi polovici letosnje zime smo se že veselili, da bomo prihranili precej kurjave, saj je bilo vse tja do konca decembra 1984 sorazmeren toplo vreme z malo snega.

3. januarja pa nas je zajel val pravega polarnega mraza (podobno kot leta 1929), ki je trajal do 13. januarja. V teh dneh sem ob moji hiši nameril od -17 do -26°C . Lastnik vikend hišice v spodnjih Lokah Mihelič Štefan pa mi je zatrjeval, da je sredi svojega vrta tiste dni nameril od -25 do -35°C .

Mraz je prizadejal precej škode na vodovodnih napeljavah, ki so mnogokje zamrzile. Največ škoda pa je zagotovo utrpelo podjetje Avtomotar v delavnici hišnega avtomehnika Pepela Julija v Hožirju. Kmalu za tem, ko je zjutraj kurjaci zakuril pri centralni kurjavi, je zaradi zamrzujenih cevi eksplodiral kotel, ki je uničil del mehanične delavnice z avtomobili vred.

Trnava, Hožirnica ter Ločka in Hožirska struga so seveda povsem zamrzile. Bolj nenavadno pa je, da je pod ločkim mostom zamrznila tudi Savinja v vsej širini.

Takole sem ujel Savinjo
v moj objektiv 12. januarja

V drugi polovici januarja pa je nastopila močna odjuga, ki je v nekaj dneh pobrala ves sneg, Savinja pa je tako narastla, da bi kmalu prestopila bregove. Zanimiv je podatek, da sem 31. januarja nameril $+ 8,5^{\circ}\text{C}$.

To pa se nikakor ni bil konec zime, saj je bilo 13. februarja že spet $- 20^{\circ}\text{C}$ sredi tega, na izpostavljenih legah pa še precej nižje. Takšen mróz je trajal do 20. februarja. Otoplitev je sredi spet nasula snega zlasti še po planinah. V marcu ga je sicer po dolini pobralo, po planinah pa ga je spet nametalo od pol do en meter.

Štrkovne službe poročajo o izjemno veliki škodi, ki jo je mróz povzročil v vinogradih in sadlounjarkih. Nekateri mladi vinogradi so baje požekli tudi do 100%. Če me prej pa vsaj jeseni bom že lahko zapisal, koliko so bile te trditve točne.

Letošnja zima pa je bila izjemno trda tudi vzdolž cele Jadranske obale. V Dubrovniku so namerili celo $- 6^{\circ}\text{C}$. Posledice so bile katastrofalne. Ogromno škodo so utrpeli pridelovalci rane zelenjave in sadja. Oljuni nasadi so baje po večini povsem uničeni.

Učitelj in zgodovinar

Starejši Mozirjani se še spominjajo Frana Hribernika. Ne le kot zelo znanega učitelja, tudi kot človeka, ki je bil pripravljen za kraj v katerem je živel storiti še kaj več od njegovih delovnih nalog.

Da bi vsaj malo predočili bralcem njegovo veliko in dobro delo, ki ga je skozi dolga leta opravljal kot mozirski kronist, da bi predstavili obsežne zapise o kraju in ljudeh v njem, da bi danes znali ceniti velik delež Frana Hribernika k ohranjanju preteklosti Mozirja, je potrebno napisati nekaj več.

Fran Hribernik je kot mlad učitelj poučeval na mozirski šoli že pred prvo vojno. Ob svojem zahtevnem delu je proučeval preteklost Mozirja in okolice, spoznaval običaje, navade ljudi pod Goltmi. Mnogo zapisov izpod njegovega peresa najdemo v raznih časopisih in revijah. Veliko pa je zajel v svojih 7 snopičih zapisov o Mozirju, Šmihelu in posebej še o običajih pastirjev, o tkalstvu in obdobju med okupacijo. Tako nam je ohranil nenadomestljive vire za proučevanje zgodovine in raznih običajev v tem predelu doline. Skratka, njegovo delo je zelo obsežno in lahko smo srečni, da je uspelo arhivu Kulturne skupnosti zbrati

njegovo literarno zapuščino. Veliko tega je poklonila Urška Rechbachova saj je Fran Hribernik vse do smrti živel v hiši, ki je njena last. Ko je delal in živel v Mozirju je pripravil vrsto predavanj iz zgodovine za prebivalce trga in okolice. Pisal je kroniko, ki je danes izreden vir za proučevanje preteklosti kraja. Proučeval je delo takratnega nadučitelja Praprotnika, in napisal tudi izčrpen zapis o razvoju sadjarstva v Mozirju. Še bi lahko našteval!

Ko je prevzel delovno mesto ravnatelja meščanske šole v Šoštanjju, je s proučevanjem in pisanjem nadaljeval in napisal vrsto sestavkov o Šaleški dolini in samem Šoštanjju. Za svoje delo so mu Šoštanjčani postavili spomenik pred poslopjem nekdanje meščanske šole.

Mozirje se v ničemer ni oddolžilo Franu Hriberniku. Prav pa bi bilo če bi o tem vendarle razmišljali. Morda bi Zveza kulturnih organizacij vendarle poskrbela za označbo hiše v kateri je delal in umrl. Ali pa bo kdaj, ko bodo tudi v Mozirju poimenovali ulice, katera od njih dobila ime po njem?

A. V.

Nov bife v Tribučevi hiši

Članek "Učitelj in zgodovinar" in pa take zapis o novem bifeju v Mozirju opisujeta različne ljudi in dogodke, vsi pa so vezani na hišo št. 21, ki ji starejši Mozirjani misno nikdar drugače rekli, kot "pri Tribučevih".

Mlajša mozirska generacija seveda ne more kaj posebnega vedeti o tej hiši ob Trnavi, ne le, da je sedanja lastnica Urška Rechbach v decembru 1984 v njej odprla vkusno adaptiran in opremljen bife.

Ker starih zapisov o tej hiši nisem našel, se mi zdi prav, da poskusam zapisati vsaj to, kar se kot nekdanji sosed Tribučevih še spominjam.

V prvi polovici prejšnjega stoletja je bil lastnik te hiše Franc Bratanič, ki je bil zelo ugleden trgovec, velik pobornik za narodnostne pravice Slovencev ter trški sodnik. Ko so kmalu po marčni revoluciji leta 1848 ukinili trške sodnike, je bil Bratanič izvoljen za prvega trškega župana.

Naslednji lastnik hiše Tribuč Ivan (rojen leta 1865) je poročil Pavlo Hofbauer. Imela sta sina, ki pa se je star komaj pet let pri igri smrtno ponesrečil. Tribuč Ivan je umrl leta 1903 star komaj 38 let.

Pavla je poročila učitelja Franca Hribernika. Otok nista imela. Hiše pa se je še naprej držalo ime Tribuč. Pavla je umrla leta 1954. Franc Hribernik, ki se je v teh letih močno uveljavil kot pedagog in zgozbovinar, je pred svojo smrtjo leta 1965 zapustil hišo, gospodarsko poslopje in nekaj zemlje sorodnici Rosani Rechbach roj. Meserčnik iz Celja. Po Rosanini smrti pa je imetje podedovala njena hčerka Trisula.

V lokalu, kjer je sedaj hiše, se je menjalo več lastnikov trgovin. Pred prvo svetovno vojno so tu imeli trgovino s specerijo in pa založbo tobaka Tribučevi. Med obema vojnama je trgovino s specerijo vodil najprej Karolt Rudolf do leta 1932, za njim pa Majarotnik Mirko, sin znanejšega solnika in sadjarja, vse do vojne Nemcev 1941.

Po vojni pa je trgovsko podjetje Savinja tu odprlo trgovino špecerije ter sadja, zelenjave ni krhla ter jo opustila 3. julija 1941, ko je bila odprta nova samopostrežna trgovina.

V naslednjih letih pa je lastnica hiše Wersha Reehbach začela s postopno adaptacijo. Tako je pristožnje do novega solidnega lokala, ki je prinesel nekaj prepotrebne svežine v sicer zelo skromno gostinsko ponudbo v hozirju.

202 leti mozirske šole

Na dvestoletnico mozirske šole smo pozabili. Vendar pa je dobro nekoliko osvetliti preteklost mozirskega šolstva, ki sega nedvomno tja v sredo 18. stoletja. Hribernik je zapisal, da je bila šola najprej v prostorih kaplanije, ki je imela svoj prostor v tabornem delu cerkvenega tabora. Vhod vanj je bil močno utrjen, nad njim pa prostori, ki so služili čuvarjem tabora ob nevarnostih vpadev sovražnikov, predvsem pa Turkov. Očitno je, da sta bila levo in desno od vhoda tudi dva prostora, torej je morala ta zgradba biti kar velika in mogočna. Josef Janisch, Leksikon von Steiermark, II. zvezek, Graz 1885, navaja na strani 555: »pokopališče ob cerkvi je bilo obdano z obrambnim zidom, ki je imel v delu, obrnjenem proti trški cesti močno utrjen vhod nad katerim je bilo kaplanovo stanovanje, domovno je bila cerkev v 16. stoletju utrjena zaradi vpadov Turkov...«.

Tako je razumljivo, da je v kaplanovih prostorih bila lahko tudi prva šola, ki je bila seveda enostavna, učili so verouk, branje in pisanje.

Velike ukrepe za prosvetljevanje ljudstva je načrtovala cesarica Marija Terezija. Izdala je splošni red za ljudske šole decembra 1774. To je bil dejanski začetek uvajanja rednih šol v takratni avstrijski državi. Sama je pomagala postaviti več šol, njenemu zgledu pa so sledili razni premožni ljudje. Po njeni smrti je Jožef II. začel

tim delom nadaljeval in dopolnil predpise. V času njegove vladavine so skoraj vsi kraji dobili šole.

Tako je bil izdan ukaz tudi za šolo v Mozirju in ta je bila leta 1783 ustanovljena. V začetku je bil pouk verjetno kar v kaplaniji. Obiskovali naj bi ga za šolo sposobni otroci. Gre torej za vsakodnevni pouk (vir: Župnijska kronika stran 60).

Prvi redni učitelj v Mozirju je bil Franc Hofbauer, ki je bil hkrati orgljar, cerkvenik in trški tajnik. Zraven vsega pa še upravnik graščine Brdce. Vse to je moral opravljati, če je hotel preživljati sebe in družino, kajti od učiteljskih prejemkov, ki so bili poleg tega še neredni, ni mogel živeti. Ker je Hofbauer prišel v Mozirje 1787 je torej domnevati, da so med tem poučevali domači duhovniki. Franc Praprotnik piše v šolski kroniki, da je Hofbauer v svoji hiši (nasproti Klemenaka in Jurica) odstopil sobo, kjer je poučeval.

Tu je imelo prostora le kakih 20 do 30 učencev, zato je postalo kmalu pretesno, čeprav takrat za obisk šole ni bilo veliko zanimanja. Ko pa je postopno postajalo zanimanje večje, je župnik Anton Zajringer ob pomoči kaplana Paltaufsa sklenil razširiti šolske prostore. Tam kjer stoji sedanje staro šolsko poslopje (Narodna učilnica) je stala mala hišica »Markenderjeva kočica«. To je odkupil župnik Zajringer, jo dal porušiti, hkrati pa tudi utrjen vhod s kaplanijo in na

njeno mesto so postavili zgradbo v kateri naj bo kaplanija in šola. Pri tem so pomagali krajani gmotno in z delom. Vdrugem nadstropju je tako bilo kaplanovo stanovanje in učilnica; v prvem pa učiteljevo stanovanje in sicer je bil vhod za šolarje s cestne strani, dočim se je šlo v kaplanijo s cerkvene strani. Stavba je ostala župnijska, šolske oblasti pa so plačevale najemnino. V šolo so morali hoditi le otroci, ki so živeli znotraj šolskega okoliša (ukaz visokega gubernija l. 1837). Vanj so spadale vse hiše, ki niso bile oddaljene od šole več kot pol ure hoda. Čeprav so te otroke vsako leto natančno popisali, je bil šolski obisk zelo slab. To dejstvo pripisujejo preveliki zaostalosti prebivalstva, ki v šoli ni videlo bodočnosti svojih otrok. Seveda pa je tudi zaradi številnih kmečkih del ostalo le malo časa za šolo. Mnogo otrok se je vpisal v nedeljske šole, da bi jim ne bilo treba hoditi v redne. Nedeljske so prenehale delati 1872. leta.

Šolsko-cerkveni odbori so imeli skrb in nadzor nad šolanjem in šolami. Z novim šolskim zakonom leta 1869 so skrb nad šolanjem in šolami prevzeli v Mozirju člani krajnega šolskega odbora.

Praviloma je bil pouk celodnevni, izjemoma so ga imeli le dopoldne. Počitnice so bile določene na 6 tednov, vendar so jih v glavnem imeli dva meseca.

Potreba je narekovala dvorazrednico. Za to pa v starih prostorih ni bilo pogojev. Krajni šolski odbor je na nenehno opozarjanje s strani okrajnega šolskega odbora vendarle pristopil k iskanju rešitve za večje prostore. Zasilno so namestili razred v Lipoldov marof (stal za sedanje občinsko stavbo). Deset let je trajalo preden so končno zgradili na nekdanjem travniku Alojza Goričarja novo šolo (1896) kjer so bili pogoji za trirazrednico. 1905. leta so šolo razširili v štirirazrednico, pozneje pa so uvedli še vzporednice k trem razredom. Šolsko poslopje je bilo porušeno in je stalo na mestu kjer je danes blagovnica Savinje.

Seveda je ta sprehod skozi šolski razvoj v Mozirju zelo površen. Treba je resnici na ljubo povedati, da je v začetku na šolah bil pouk le v nemškem jeziku, kar je seveda odvrčalo otroke od šole. Šele leta 1845 so izdali predpis po katerem je bilo mogoče v osnovnih šolah učiti v materinem jeziku. Škof Slomšek je pripravil prve učne knjige v slovenskem jeziku in tudi slovensko-nemške. To je seveda takoj povečalo zanimanje za šolanje in število otrok je v šolah hitro rastlo. Žal pa je bil obisk še dokaj nereden.

Namen sestavka ni bil podroben opis vseh dogodkov v zvezi z mozirsko šolo, saj bi za to potrebovali veliko nadaljevanj. Le za to gre, da nekoliko več beremo o začetkih naših šol v dolini.

Zima še vedno kaže zobe

Letošnja zima se tudi na pomlad ne more posloviti. Danes zjutraj 3. maja smo se zvrstili v čisto zimski panorami. Preko noči je v hudem snežnem meteju z bliskovjem in gromenjem v dolini zapadlo 15-20 cm mokrega snega, ki je ogrozil že ozelenelo sadno drevje.

Srečanje internirancev in ukradenih otrok

Na pobudo OOZZB NOV Mozirje je bilo 8. junija s telovadnici doma TVD Partizan srečanje internirancev in ukradenih otrok, ki so bili odpeljani iz območja naše občine v razna taborišča. Iz vseh koncev Slovenije se je vabilom odzvalo 82 naših občanov, ki so v času vojne doživeli ta hudo boleč udarec okupatorjevega nasilja.

Mozirski in šmihelski pevci ter člani prosvetnega društva Mozirje so za to priložnost pripravili zelo bogat kulturni program.

V prisotnosti nekaterih vodilnih predstavnikov javnega življenja občine, je srečanje ob skromni pogostitvi in obdaritvi

*Predsednik Skupščine obč. Mozirje
Ljudez Plaznik pozdravlja internirance*

noležencev kljub težkim spominom, ki so ta dan še posebno oživeli, minilo v sproščenem vzdušju približno tako, kot če se po dolgih letih spet srečajo dobri prijatelji in sodelavci.

Stare mozirske zanimivosti

Mozirski okoliš nekdanj

Zapis naj bi poskušal razvozlati nekatera imena zaselkov, ki jih danes ne uporabljamo več. Gre za opis župnijskega okoliša Mozirje, ki ga je znani zgodovinar in nekdanji mozirski župnik Ignac Orožen opisal v svojem delu Dekanat Oberburg iz leta 1877 takole:

Trg Mozirje: Celine, Brdce (Wurzenegg), Huda ves ali Za forštom in Oljnik. Brezje z Rožnikom: Čele, Krnica, Brdo, Prečna, Jazbine, Sele, Breclovski vrh, Ločica in Korenov vrh. Radegunda: Planina, Sra-bočje Segojnica, Gostec, Šumečko, Verbuč, Zagradišče, Globoko, Soteska, Žikovec, Trnavče in Preloge, Šmihel: (Orožen ga imenuje Šmihel za bregom, op. A. V.) Jasenica, Golte, Grmada, Spodnji konec, Rženica, Žlebsko in Pod stena-mi. Bele vode: Zaločan, Graben, Berložnica, Gornji konec, Srnov vrh, Oslovska gora, Ojstro, Završče, Bačovje, Vi-sočki vrh in Pergovje. Lepa njiva: Grmada, Sedle, Mrak-ovje, Jurkovlje, Lokove, Prese-

ka, Korpe, Dol (Orožen piše Dolj, op. A. V.), Bukovje, Apače, Ržiše, Predno, Vrh, Loka ob Ljubiji s Kolovratom, Volovje, Gneč, Preseka, Petkovca, Podvratni (je skupaj pisano, op. A. V.) in Podpeči (možno tudi Podpečmi, op. A. V.). Libija (Ljubi-ja): Kolovrat, Volovje, Gneč, Preseka in Soteska. Loke: Dobrovlje z Jasli (Orožen piše Dobrovlje mit Jasle, verjetno gre za Jeslane, op. A. V.).

Prav verjetno so številna navedenih imen že v pozabi. Vsekakor pa je pričujoča razporeditev v male občine zelo stara, saj je znano, da so pozneje združevali zaselke v večje občine, kot denimo, občina Mozirje-trg, ali občina Mozirje-okolica. Vsekakor piše Orožen dobesedno... v župni okoliš Mozirje spadajo nasledne občine... Sodeč po še ohranjenih hišnih imenih, je verjetno, da gre za nekatere označbe, ki so v bistvu ledinska imena, ne pa ime zaselka.

A. V.

Danes že zelo redka slika starega Mozirja. Hiša na desni strani je bila trška sirotišnica, ki že dolgo več ne stoji.

Na sliki je videti nekdanjo gostilno Pri pošti v Mozirju. Sedaj je v tej stavbi Kompas, zapisi pa trdijo, da je tu bila najstarejša gostilna kraja, saj se omenja že davno. 5. februarja 1581 je v »tabrni Sivec«, tako se je takrat imenovala, obedoval ljubljanski škof Konrad Glušič s svojim številnim spremstvom. Že pred prvo vojno pa je tam razvijal začetke tujskega prometa v kraju Anton Goričar.

Prvi slovenski kolesarski klub je bil v Mozirju. Takole so se nekoč slikali.

S P O Š T O V A N I !

Najbrž že veste, da bo Društvo slovenskih vrtnarjev razvilo svoj prapor v soboto, dne 29. junija 1985 v Mozirju.

Ne veste pa še, da bomo v Mozirju to priložnost izkoristili za veliko turistično prireditev, ki bo vrnarskemu slavlju dala še poseben pečat.

Prireditve smo imenovali:

kresna noč v Savinjskem gaju

Program prireditve pa je naslednji:

V petek, dne 28. junija 1985 bo v okviru Dneva savinjskih lovcev otvoritev lovske razstave in projekcija lovskega filma "Poslednja oaza", zvečer bo pri Savinjskem gaju koncert pevskega zbora.

V soboto, dne 29. junija 1985 bo dopoldne lovsko tekmovanje, popoldne pa promenadni koncert štirih godb na pihala. Po razvitju prapora ob 17. uri bo kulturno - zabavni program, ob 21. uri zvečer pa velika cvetlična povorka spremljana z baklado in ognjemetom.

Celo popoldne in pozno v noč vas bo zabaval ansambel ŠIK.

NE ZAMUDITE PRILOŽNOSTI !

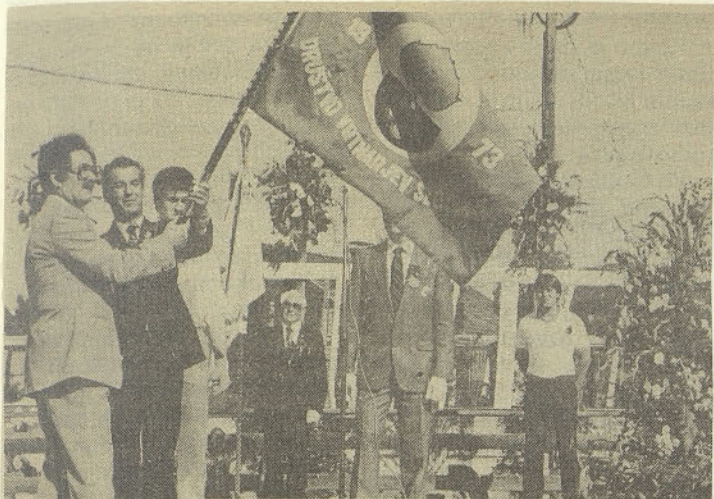
Odločite se v teh dneh obiskati Mozirje in Savinjski gaj.

Cvetlična povorka pod svetlobo reflektorjev bo doživetje, ki vam bo ostalo v trajnem spominu !

NASVIDENJE V MOZIRJU !

KOMPAS
JUGOSLAVIJA

Predsednik SO Mozirje Alojz Plaznik predaja predsedniku Društva slovenskih vrtnarjev novo razviti prapor.

Slovenski vrtnarji slavili

Vrsti že dolga leta uveljavljenih turističnih in narodopisnih prireditev v Gornji Savinjski dolini se je pred nedavnim priključila še ena. Beseda je o »kresni noči«, ki so jo skupaj s slovenskimi vrtnarji in gornjesavinjskimi lovci, pripravili Mozirjani. Zanimivosti v teh dneh vsekakor ni manjkalo. Lovska družina Mozirje je bila prireditelj letošnjega dneva gornjesavinjskih lovcev. Posebej seveda velja omeniti razstavo trofej lovcev mozirske občine v domu Partizana, ki je bila prava paša za oči, resnici na ljubo pa velja povedati, da so mladi, tudi malo manj mladi, pogrešali znanega gornjesavinjskega medveda, ki ga tokrat iz takšnih ali drugačnih razlogov na razstavi ni bilo. Sicer pa so lovci poleg tega poskrbeli še za lovske filme, priredili so strelsko tekmovanje in sodelovali na osrednjem delu »kresne noči«.

Ta osrednji del je bila pisana in bogata cvetlična povorka, dopolnjena z baklado in ognjemetom, ki je čudovito dopolnil cvetje na gladini ribnika ob Savinjskem gaju, prav tako prispevek slovenskih vrtnarjev. O prijetnem družabnem vzdušju od petka do nedelje, h kateremu je svoj prispevek »nepričakovano« dalo tudi vreme, ostalih udeležencev v tem slavlju seveda ne kaže spregledati, seveda ni treba razpravljati. Celo dokaj številni tuji turisti se sproščenemu razpoloženju kar niso mogli načuditi, ob svoji znani varčnosti in ob vseh naših težavah seveda. Lepo in prijetno pa je vendarle bilo.

Pa tudi slavnostno. Za to so poleg obilice lepega cvetja v povorki in na jezerski gladini poskrbeli člani društva slovenskih vrtnarjev, ki so to priložnost izkoristili za razvitje svojega prapora. Društvo

je bilo ustanovljeno leta 1973 in ima sedež v Celju. Danes združuje preko 900 slovenskih vrtnarjev, njegov namen pa je združevanje vrtnarjev, predvsem glede na strokovno plat, saj lahko le tako sledijo širšemu družbenemu interesu ohranjanja lepega okolja in ozelenjevanja lepe slovenske dežele. Društvo za člane prireja strokovne seminarje in druge oblike usposabljanja, izlete in ekskurzije po domovini in tujini ter delovna srečanja in družabne prireditve, ki so v največji meri namenjene kultiviranju celotne družbene javnosti.

Odgovor na vprašanje zakaj so svoj prapor razvili prav v Mozirju je zelo enostaven. Sami slovenski vrtnarji pravijo, da so delovni in ustvarjalni prebivalci Mozirja takoj po ustanovitvi društva slovenskih vrtnarjev pokazali velik interes za sodelovanje. Skupno so pričeli urejati nekdanjo mozirsko gmajno, ki je bila v tistem času pretežno namenjena odlaganju smeti in odpadkov. In iz tega smetišča je nastala enkratna razstava cvetja v naravi, dopolnjena s čudovitimi primerki narodopisnega izročila Gornje Savinjske doline, upravičeno imenovana »park slovenskih vrtnarjev« edinstvena v naši ožji in širši domovini ter znana po vsem svetu. To večletno pristno sodelovanje, pri čemer nikakor ne kaže spregledati velike vloge, dela in naporov mozirskega vrtnarja Jožega Škorniška, je slovenske vrtnarje in prebivalce Mozirja in okolice zbližalo v takšni meri, da vrtnarji vse svoje večje prireditve pripravljajo prav v Mozirju, ob svojem enkratnem cvetličnem parku. Priznanja vreden zgled, ki je obet in obveza obenem, da bo tako, ali še boljše, tudi v prihodnje.

J. P.

*Grb Društva vrtnarjev Slovenije
v Savinjskem gaju*

*Takole pa so vrtnarji okrasili
ribnik za to slavo*

V Šmihelu

Šmihelski kronist Lovro Goličnik je že marsikaj zanimivega napisal in tako ohranil bodočnosti preteklost. Iz njegovih virov posnema vsebino današnjega sestavka o Šmihelu.

Ko sva nazadnje govorila sem ga povprašal, če je v njegovem spominu še živ izraz Podgolčan. Kar zaiskrilo se je v njegovih očeh ob spominu in dejal je, da bo ta izraz segal najverjetneje daleč nazaj. Gotovo so bili pod Goltmi ljudje že daleč pred cerkvijo sv. Mihaela, ki danes krasi ta kraj. Zato se verjetno od vsega začetka niso mogli imenovati Šmihelčani. Lovro Goličnik ve povedati, da so jim »dolinci« (prebivalci v dolini) nekoč tako pravili. Tudi Praprotnik navaja v kroniki trga Mozirje »Golčko planino«. Šmihelski

župnik Franc Maronšek je v vprašalnik dr. Gotha, graškega topografa in profesorja vpisal leta 1843, da nosijo »Podgolčani« takšno in takšno obleko. Torej je rabil za krajane ta izraz. Tako je sklepati, da so sprva ljudi pod Goltmi tako imenovali, pozneje pa so izraz zaradi župnijskega patrona spremenili in vas poimenovali Šmihel (sv. Mihael).

Da je kraj že od davna poseljen pričajo tudi izkopanine, sicer niso pogoste, vendar pa so in če bi načrtno arheološko raziskovali, bi še marsikaj zanimivega našli.

O začetkih gradnje cerkve, piše Ignac Orožen na strani 236 (Das Bisthum und die Diözese Lavant, 1877), da so sodnik in svetniki Celja 15. 8. 1599 odobrili na prošnjo mozirskih župnijskih moč za gradnjo cerkve sv. Mihaela vključno s pokopališčem, potrebno zemljišče last celjske bolnišnice

in sicer na Zabregu... Dalje navaja točne mere zemljišča v korakih, ki naj služi za gradnjo oziroma za pokopališče.

Znano je, da so v tistem času imele razne ustanove posest v raznih krajih in jim je ta služila kot zagotovitev dohodka za njihove potrebe.

Po Goličniku so pričeli s pripravami za gradnjo cerkve 1590, vendar pa je delo na gradnji le počasi napredovalo. Gradbeni kamen so dovažali z ruševin gradu nad Gregorcem. Cerkev so posvetili 16. 12. 1631. Seveda so tekom časa prezidavali in dozidavali prvotno zgradbo. Ta je bila do 1869 še z lesenim stropom, šele takrat so jo obokali. Cerkveni stolp v sedanji podobi je bil zgrajen 1751. Ivan Fantoni je opravil poslikavo cerkve 1903. Orgle pa je zgradil 1908 Ivan Naraks s Petrovč. Zvonove so nabavili med leti 1732 — 1845 v teži od 700 do 1800 kg. V gor-

nji lini pa je domoval navček ali kakor pravijo Šmihelčani »cingleter«. Zvonovi so bili žrtve prve svetovne vojne, tudi bakrena streha na zvoniku je bila zamenjana za navadno pločevinasto. Po prvi vojni so nabavili nove zvonove, ki pa niso bili več vojne žrtve, saj do kraja ni bilo ustrezne ceste, pa tudi partizani so bili v letih, ko so Nemci pobirali zvonove po dolini v Šmihelu prepogosto, da bi si okupatorska oblast upala po zvonove.

Nekoč je stala mežnarija med sedanjo in župniščem, pa so jo podrli in zgradili novo na mestu kjer je danes gostilna. V njej je bilo stanovanje za organista, ta pa je imel v najemu tudi gostilno, ki je bila sicer v lasti župnišča. Tudi sedanje župnišče ni prvotno, to je stalo nižje, sedanje pa je bilo zgrajeno 1854.

Do nedavnega je krasilo veliko lepih lip prostor pred cerkvijo, tam je bila tudi lepa kapelica. Žal se je podoba zelo spremenila, ko so lepe zvečine podrli in postavili novo kapelico, ki nikakor ni v okras lepemu izgledu okolja pred cerkvijo.

V prihodnji številki bo sledil oris preteklosti šmihelske šole.

A. V.

Rudnik na Lepi njivi

Seveda ga danes ni več! Med pripravami na zbiranje gradiva za zgodovino Mozirja so prišle na dan nekatere podrobnosti o nekdanjem rudniku antimona, ki je bil vse do druge svetovne vojne nad Gregorcem, to je kmetija na desnem bregu Ljubije v smeri proti Šmihelu.

O tem piše tudi Leksikon Dravske banovine iz leta 1937, namreč le toliko, da je ta rudnik obstojal, vse ostalo je bilo treba ugotavljati, no in ker listin iz tistega časa v Mozirju ni, ker teh tudi drugje v Sloveniji ni, saj so bile leta 1943 odnešene v tujino. Takrat kot je znano, so slovenske uničevali, zato tudi ni izgledov, da bi kaj več zvedeli o dogajanju okoli tega rudnika. Treba je torej bilo iskati ustne vire, ti pa so najzanesljivejši prav v okolici Lepe njive.

Pri Gregorcu je danes že zdavnaj drugi rod gospodarjev. Največ o dogodkih je vedela Rozalija Ledinek na Lepi njivi 61, saj je rodom iz Gregorčeve hiše in je kot otrok veliko poslušala kaj je pripovedoval njen oče. Dragoce ne so te izpovedi tudi, ker se nanašajo na nekatere druge zgodovinske dogodke, sicer res po usnem izročilu, vendar pa kot lahko rečemo »iz roda v rod«.

Rudo bi naj tam kopali že od nekdanj, tako so povedali predniki Gregorčev. Baje naj bi to bogastvo izkoriščali že v času graščinske gosposčine Grabenberg (Grabenburg). Graščina je bila nad Gregorčevim posestvom. Kot trdijo ti viri, naj bi celo graščak svojo hčerko poimenoval po rudi »Antimona«. Seveda je to le pripoved, ki pa lahko ima svoje korene v resnici tistih davnih dni.

Vedo tudi povedati, da so graščino Turki uničili, dejstvo je, da so bili tudi v Mozirju in je torej to mogoče.

Nekateri starejši ljudje se vedo spominjati, da je po prvi vojni rudnik bil zaprt, torej niso delali. To se ujema tudi s pripovedjo Rozalije Ledinek, ki pravi, da je takoj po prvi svetovni vojni pričel nekaj niže rudnika iskati svojo srečo v zemlji neki domačin Maček imenovan. Kopal je kar kakih 60 m v zemljo, vendar ni našel kar je iskal, zato je s kopanjem prenehal in rov zabil. Sicer pa so tudi nekaj časa prenehali z delom na rudniku samem.

Ob jami so imeli drobilnico in topilnico, tega se Rozalija Ledinek živo spominja... »bile so neke cevi križem krašem, tudi drobilni stroj je stal, bila je transmisija, vse skupaj pa je gnala voda...«. Okoli leta 1939 so uredili sodobnejšo topilnico, lastnik pa je bil neki Stopić iz Zagreba. Tehnično je vodil dela inž. Gležner iz Celja. Tudi nekaterih delavcev se naša sogovornica spominja, tako je delalo nekaj moč iz Sentflorjanskega grabna, oče in sin Berčnikova, Gregec Štifter, Valentin Silovšek, Ivan Medved, Dominik Huš... seveda se vseh ne spominja. Baje pa so si ljudje zelo želeli, da bi bil rudnik uspešen, saj bi tako dobili še mnogi delo, ki ga je tiste čase zelo primanjkovalo. Verjetno je bilo rude le premalo in tudi denarja je zmanjkalo, zato so tik pred vojno z delom prenehali. Nemci so še delali neke raziskave, vendar pa so med vojno naprave poškodovali aktivisti NOB, po vojni pa se je vse nekako porazgubilo. Sedaj ni več sledov.

A. Videčnik

Mozirski borci so „zarzeli“ Šmihel

Krajevna organizacija ZB Mozirja se je letos odločila organizirati izlet svojih članov v Šmihel. Načrt so uresničili 20. julija. Udeležba preko 60 članov in pa veselo razpoloženje sta potrdila, da je bila zornica v izletu v Šmihel dobra. Z odličnim kosilom in pijaco so bili borci postreženi v šmihelski „mežnariji“, kjer vodi gostilno Omladinč Vida.

Starost borcev, ki se v povprečju že približuje 70. letom in pa boleznim so to generacija že močno prizadele. Prav zato pa je toliko bolj

Počitek v senci po kosilu

potrebno in željeno, da se tudi s takšnimi oblikami družabnosti in razvedrila prouja priložnost za obnavljanje spominov na slovo zgodovinsko osvobodilnega boja, obenem pa je to tudi priložnost za sklepanje še trdnjših vezi prijateljstva in tovarišstva med člani borčevske organizacije.

To je torej družčina borcev Mozirja in okolice, ki bi jim ne prisodil let in tepljenja, ki so ga prestali.

Naši nagrajenci

Organizacije in posamezniki iz območja naše krajevne skupnosti so ob prslavi letšnjega občinskega praznika prejeli naslednja priznanja:

Plaketa občine

Krajevna konferenca Zveze rezervnih vojaških starih in hozojev za aktivno delo pri obrambnem usposabljanju prebivalstva in ohranjanju ter razvijanju tradicij NOB.

Ta organizacija združuje 110 članov in je že vrsto let med najaktivnejšimi v občini.

Strobnik Anton za dosežene uspehe na področju gospodarstva in za angažiranost pri družbeno-političnem in samoupravnem delu.

Denarno nagrado

Prosvetno društvo hozojev za dolgoletno uspešno delo na področju dramske, pleske, recitacijske, lutkovne in kinematografske dejavnosti.

Vratanar Jožica za vložene napore pri razvijanju in krepitvi delegatskega sistema.

Značka občine

Koje Helena za dolgoletno delo na vzgojnem in kulturno-prosvetnem področju.

Radioamaterska razstava

V okviru občinskega praznovanja je bila od 5. do 9. septembra v domu TVD Partizan v Mozirju razstava radioamaterske tehnične opreme, izdelkov radioamaterskih konstruktorjev ter demonstracije zvez na kratkih in ultra kratkih valovih. Izvedeni so bili tudi prikazi dela na elektronskih računalnikih. Člani kluba so želeli s to prireditvijo poleg občinskega praznika in 40. obletnice osvoboditve praznovati tudi 25. obletnico organiziranega radioamaterstva v

naši občini, z bogatim gradivom pa prikazati delovanje in razvoj mozirskega kluba. K ogledu razstave pa so želeli pritegniti tudi čim več šolske mladine.

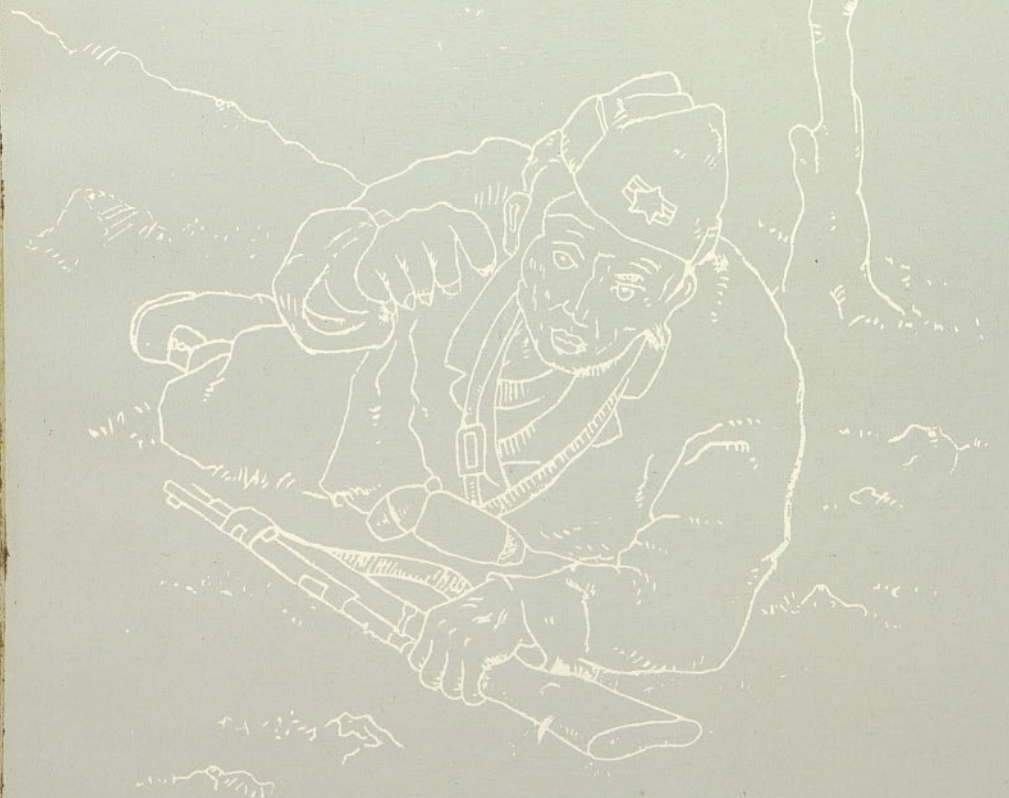
K otvoritvi razstave dne 5./9. se je zbralo precej

obiskovalcev. Poleg predstavnikov javnega življenja občine in kraja, predsednika in sekretarja Zveze radioamaterjev Slovenije Franca Mermala in Braga Orabenška, so se otvoritve udeležili še Oto Hudeček,

med vojno vodja zvez pri IV. operativni zoni, po vojni pa znan amater-veteran in eden glavnih organizatorjev Zveze radioamaterjev Slovenije in Jugoslavije, Ivo Bihev, radioamater-veteran,

Ti!?

KAJ SI TI STORIL ZA
OSVOBODITEV
SLOVENSKEGA NARODA?

PRAZNIK OBČINE MOZIRJE

*SPORED PRIREDITEV
OB PRAZNOVANJU OBČINSKEGA PRAZNIKA*

<i>NEDELJA, 25. 8. 1985</i>	<i>Kolesarski maraton
II. grupe odredov
okrog Menine</i>
<i>SREDA, 4. 9. 1985
ob 18. uri</i>	<i>Otvoritev fotorazstave
"Naši kraji in ljudje"
v Galeriji Mozirje</i>
<i>ČETRTEK, 5. 9. 1985
ob 17. uri</i>	<i>Otvoritev razstave
radioamaterske tehnične
opreme v TVD Partizan
Mozirje</i>
<i>PETEK, 6. 9. 1985
ob 7. uri</i>	<i>Pohod mladine po poteh
partizanske sanitete</i>
<i>ob 10. uri</i>	<i>Otvoritev prizidka osnovne
šole Mozirje</i>
<i>SOBOTA, 7. 9. 1985
ob 10. uri</i>	<i>Otvoritev obrata Elkroj
v Lučah</i>

PRIREDITVE V KS ŠMARTNO OB DRETI

<i>SOBOTA, 7. 9. 1985</i>	<i>Razstava otroških izdelkov
v OŠ Šmartno ob Dreti</i>
<i>ob 16. uri</i>	<i>Otvoritev prenovljenega
gasilskega doma in
telefonskih priključkov v KS</i>
<i>ob 17. uri</i>	<i>Slavnostna seja v večnamen-
skem prostoru OŠ</i>
<i>ob 18. uri</i>	<i>Družabno srečanje delovnih
ljudi in občanov v Račneku</i>
<i>NEDELJA, 8. 9. 1985
ob 7. uri</i>	<i>Orientacijski pohod ZRVS</i>
<i>OD 8. DO 15. 9. 1985</i>	<i>Teden športa v vseh
krajevnih skupnostih</i>

med vojno radiotelegrafist pri IV. operativni zoni, zastopniki radioklubov iz Celja in Titovega Velenja. Razstavo je po krajšem uvodnem programu odprl predsednik Skupščine občine Mozirje ing. Alojz Plaznik. Njegov govor so preko amaterske UKV zveze lahko poslušali tudi drugi radioamaterji v Sloveniji.

Razstavo, ki je zbudila precej zanimanja in priznanj, si je ogledalo nad 650 obiskovalcev iz okolice občine in drugih krajev Slovenije. Radioklub Mozirje je za to priliko pripravil Informator, v katerem je obiskovalcem prikazal razvoj mozirskega kluba in njegovo delo ter pomen radioamaterstva pri nas in v svetu.

Invalidi pripravili razstavo

V mozirski galeriji so pripravili invalidi naše občine razstavo ročnih del in drugih stvaritev. Društvo invalidov naše občine zajema sedaj že preko 700 invalidnih oseb v članstvu. Tako je med uspešnejšimi v občini.

Skrbno izbrani predmeti in dela na razstavi pričajo, da so invalidi zelo ustvarjalni, kar je za ljudi s telesnimi okvarami zelo pomembno. Saj človek, ki sicer ne zmore več svojega poklicnega dela, še vedno ni za zapeček. Razna drobna in včasih kar zamudna dela so lahko

v veselje marsikomu. To je dokazovala tudi razstava, ki je bila dobro obiskana. Organizatorji pa so menili, da še mnogokaj manjka, da ljudje še veliko tega naredijo, le da niso poslali na razstavo vsega, ker ponekod krajevni poverjeniki društva niso storili dovolj, da bi obvestili invalide o predstojеči razstavi.

Vsekakor je prikaz dela invalidnih oseb v naši občini pohvalno dejanje društva, ki tudi sicer poskrbi za povezavo med invalidi in marsikomu pomeni veliko uteho v trpljenju.

Dozidava osnovne šole v Mozirju

Z letosnjo dograditvijo in adaptacijo osnovna šola II. grupe obredov v Mozirju pridobila:

- 3 specializirane učilnice (likovni/glasbeni pouk, fiziko, kemijo/biologijo);
- izvedena je bila adaptacija učilnice za tehnični pouk (učilnica, prostor za toplotno obdelavo, strojni del, kemnica, shramba in politehnični kabinet);
- dve učilnici s kabinetom za osnovno šolo s prilagojenim učnim programom za učence z območja cele občine;
- povečani so bili tudi komunikacijski prostori (hodniki, stopnišča, sanitarije);
- skupno je bilo pridobljenih 740 m² novih površin ter 240 m² adaptiranih površin.

Stroški: Investicijska gradbena dela brez opreme 83,500.000 - din ter 11,500.000 - din.

Viri financiranja: drugi in tretji samoprispevek, združena amortizacija osnovnih šol, obveznice OZD, privarčevana sredstva OS Mozirje, sredstva zbrana po dodatnem samoprispevnem sporazumu po prispevni stopnji 1,45 % od BOD.

Gradbena dela je izvajal VEGRAD-TOZD Gradbenik Ljubno ob/S.

Gradbeni odbor: prof. Anton Venek, predsednik, Rakun Ivica, Širko Peter, ing. Dobrone Marjan, Emanuel Jože, Rakun Jože, ing. Finkšt Franc, Sepec Milan.

Građbena dela so se pričela v februarju 1955, otvoritev sole pa je bila v okviru občinskega praznovanja 6. septembra 1955 ob 10. uri.

Kulturni program so izvedli učenci osnovne sole II. grupe odredov, slavnostni govarnik pa je bil predsednik SO Mozirje ing. Plaznik Alojz. Otvoritve se je udeležilo okoli 250 občanov in gostov. Med gosti so bili predstavniki Rep. komiteja za vzgojo in izobraževanje, Zavoda za solstvo SRS, enota Celje, predstavniki II. grupe odredov, občinskih in krajevnih družbeno-političnih organizacij, OŠ Žalec, OŠ mozirske občine ter delegacija OŠ iz poljske občine Čajetina iz soc. republike Srbije.

Obračun škode po pretekli zimi

Letos spomladi sem opisal, kako nam jo je zagodla huda zima v januarju in februarju. Brez škode po pozehi na sadnem drevju in vinogradih se je pokazala že ob spomladanskem brstenju. Dosti sadnega drevja pa je spomladi normalno odgnalo, zacvetelo in razvilo plodove. Preko leta pa so drevesa začela veneti in so se po jeseni povsem posušila zaradi uničenega lubja oz. kambija. Zelo velika škoda je bila v intenzivno gojenih nasadih, manjša pa v kmečkih sadovnjakih.

Naj navedem nekaj podatkov o škodi, ki sem jih sam preveril.

V plantažnih nasadih sadjarskega obrata hirovan pri Petrovcih je pozeblo sva 1500 dreves, sicer pa je bilo mogoče preko leta videti posred po vrhovih kopice suhih ali ovenelih dreves. V mojem vrtu mi je povsem pozeblo 12 hrusk, 10 jablan, ena 20 let stara okrasna smreka omarika (franciška) in 25 m žive meje iz širokolistnega ligustra (ozkolistni liguster je ostal nepoškodovan).

Se huja škoda so utrpeli nekateri vinogradniki. Moji sorodniki v Šmarju pri Jelšah so z vinograda, ki je ob normalnih letinah dal od 1500 do 2000 litrov vina, napresali le 300 litrov vina. V bližnjem intenzivno negovanem vinogradu, ki je normalno dajal

okrog 1500 litrov vina, pa je pozeka poleg vsega pridelka uničila tudi skoraj polovico trsov.

Suša ogroža višinske kmetije

Ureme se je v letšnjem poletju in jeseni obnašalo zelo nenavadno.

Junij je bil rekordno moker (328 litrov dežja na 1 m^2), saj je deževalo skoraj nepretrgoma 16 dni (od 14. do 29. junija).

Julij je bil razmeroma suh (82 l/ m^2).

Avgust je bil normalno namočen.

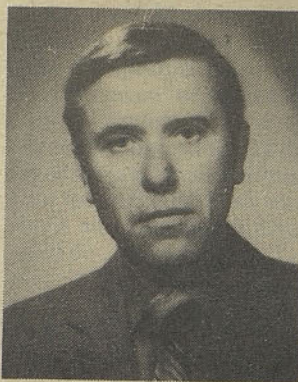
September je bil zelo suh, saj se je od skupno 61 l dežja na m^2 , kar 50 litrov zlilo v eni sonni noči (4. septembra).

Oktober je bil izredno topel in suh kot paper. Vse to je pripomoglo, da so se osušili mnogi studenci in vodnjaki. Pri nas je suša močno ogrozila živinorejce v Lepi rjavi, Dobrovljah, Brečini in na Bredem, kamor so morali gailci dovažati vodo z avtomobilskimi cisternami.

Tonetu v slovo

Vrzel, ki je nastala v naših vrstah po smrti Toneta Modrijančiča je velika. Izgubili smo moža, ki je to res bil v svoji biti in dejanjih. Pokončno je šel skozi svoje kratko življenje, kot je to svojstveno hribovcem iz okolice Tolmina, ki niso nikoli imeli na pretek raznih dobrin, so pa zato v sebi negovali človečnost in veliko narodno zavest. Tonetu ni prizanesel grenak spomin na mladost pod oblastjo tujca, saj je vse do priključitve cone Aspadala vas, v kateri je tekla zibelka pokojnika, pod okrilje tujcev. Večkrat je Tone s prizvokom grenkobe pripovedoval, kako je hodil v italijanske šole in kako so le na skrivaj govorili slovensko. Trpljenje njih, ki so dolga leta živeli v sodobnem suženjstvu, lahko danes le občudujemo. Seveda so takšne okoliščine in razmere, v katerih je doraščal mladi Tone v njem zapustile globoke sledove, ti so se izražali v značaju, ki ni dopuščal dvoličnosti, ki je pomenil iskrenost in tovarišvo. In takšen je bil naš Tone, takšnega smo srečevali, ko je šlo za službene stvari ali pa ko smo se srečevali v sproščenem pogovoru.

Ko je Tone pred 30 leti prišel kot mlad človek v Mozirje, si verjetno ni mislil, da se bo prav tu izteklanjego-

va pot. Rad je imel Mozirje, radi so ga imeli ljudje v dolini, saj je le redek prag, ki ga ni prestopila njegova noga. Ljudje so strogi sodniki in ne poznajo slepomišenj in zato je njih mnenje toliko bolj pomembno, ko je še sedaj med njimi glasno, da je Tone bil pošten, resnicoljuben in razumevajoč, prav slednje pa v njegovi službi ni bilo vselej lahko. Vendar, znal je razlikovati pleve od žita, zato je tudi bil naklonjen tam, kjer je vedel, da je tako prav!

Poslavljam se od našega tovariša v prepričanju, da bo njegov lik ostal v naših spominih svetel. Ko ga bomo pogrešali kot prijetnega sogovornika, sodelavca in tovariša, pa naj nam bo v tolažbo, da je Tone storil več, kot mu je veleval stan, da je bil delček nas vseh in da bo živel v nas še naprej.

A. V.

Tone Modrijančič se je rodil leta 1930 v vasi Sedla pri Breginju. Kot milicnik je služboval v Ljubljani in Novem mestu, od leta 1956 dalje pa v Mozirju. Kot komandir postaje milice Mozirje je bil upokojen leta 1978. Za svoje delo je prejel vrsto odlikovanj in priznanj. Takoj po upokojitvi je aktivno poprijel za delo v raznih družbeno-političnih organizacijah in društvih v Mozirju, največ zaslug za razvoj kraja pa si je pridobil od leta 1980 dalje, ko je opravljal posle tajnika Krajevne skupnosti Mozirje.

Sneženi februar

Obilne snežne padavine, ki so 7. februarja zajele vso Slovenijo in Koroško s Kvarnerskim zalivom vred, niso prizanele tudi naši dolini. Že tri dni z manjšimi prekinitvami nenehno sneži. Po hribih je kaja navedlo že več kot 1 1/2 metra suhega snega. Po dolini ga je sicer precej manj, vendar pa toliko da je promet zelo odvisen, v hribih pa se prodijo plazovi.

Mozirje pred 90 leti

Zanimivo je prebirati stare opise domačih krajev, dvakrat zanimivo, če so v njih vtisi in doživetja tujca. Tak je bil bolgarski profesor-slavist Aleksander Teodorov, ki je leta 1895 z družino preživel tri poletne mesece v Mozirju. Dve leti kasneje je svojim rojakom napisal blizu trideset strani Spominov na letovanje med Slovenci (izšli so v zborniku Bolgarski pregled).

Od tistega trenutka dalje, ko je prišlece na železniški postaji pričakal voz mozirskega gostilničarja, da jih odpelje v Mozirje, je z odprtimi očmi zrl na svet okoli sebe, zlasti pa opazoval značaj in početje Mozirjanov. Pri tem pa je imel vedno v mislih tudi svojo domovino in primerjal...

In kaj so odkrile njegove oči?

Tisto, kar je zaman iskal v Bolgariji, je našel tu: lepo naravo, združeno z udobnim bivališčem, dobro hrano, možnostjo za kopanje, pa tudi prijazne ljudi. Gostilničar, izobražen in razgledan človek, je goste popeljal k cerkvi na bližnje Brezje, da jim razkaže okolico. Odslej je Teodorov sam hodil na sprehode in hvalil Mozirjane, ki so označili poti in na vzpetinah postavili table z oznako razgleda. — Planinec bolgarski gost ni bil, spoznal je le bližnjo okolico, prišel še v Nazarje in Rečico. Ne pozabi pa omeniti, da se je s planinci — tudi ženske so bile med njimi — srečal v Mozirju, ko so se vračali s hribov z dolgimi, na koncu okovanimi palicami, in pripovedovali o prirodnih zanimivostih na poti — Presihajočem studentu. — Ko govori o urejenosti, namenjeni letoviščarjem, predstavi bralcu dve organizaciji, ki jima gre zasluga za to: olepševalno društvo in Savinjsko podružnico slovenskega planinskega društva (za obe navaja tudi slovensko ime).

Nič manj kot tisto, kar je v Mozirju bilo neposredno name-

njeno letoviščarjem, pa ga niso zanimale značajske poteze in življenje domačinov. Bolgarom predstavlja Teodorov Slovence kot delavne, prikupne in pobožne ljudi. O pobožnosti mu govore kajpada številne cerkvice in kapelice. Ne pozabi povedati, da uživata posebno spoštovanje svetnika Slovanov — Ciril in Metod. — Kot pedagoga je Bolgara zanimala tudi šola, kjer sta takrat učila učitelj in učiteljica. Z izrednim priznanjem govori o učitelju: dobrem pedagogu, odličnem sadjarju in prosvetljevalcu odraslih. (Takrat je bil v Mozirju nadučitelj Franc Praprotnik, v resnici znan sadjar in šolnik). Teodorova je pritegnil učiteljev sadovnjak, pravzaprav napis ob vhodu — Slomškovi verzji o koristnosti sadja. Učitelja je poslušal kot predavatelja za odrasle na gostilniškem vrtu v Ljubiji. Takih sestankov je bilo več, čeprav je bilo poletje in veliko dela na polju. — Stiki z domačini so mu odkrili še eno potezo: ljubezen do petja in glasbe. Solarji so mu v pozdrav zapeli, z ubranim petjem so začeli poučne sestanke, potujoči muzikanti so mu zaigrali Sumi Marica.

Zanimivo je mnenje profesorja Teodorova, da ima vsak od Mozirjanov svoje nazore, da pa jih te razlike ne motijo, ko gre za koristi skupnosti. Torej v trgu ni opazil strankarske razcepljenosti, pa tudi o kakih nemškutarjih ali Nemcih ne govori. Mozirje je imelo pač povsem slovenski značaj.

Avtorjeva predstavitev Mozirjanov ob koncu prejšnjega stoletja je za nas še posebno laskava, saj pripominja, da je Mozirje Slovenija v malem. Primerjava z bolgarskim načinom življenja izzveni vselej v korist Slovencev. Iz tega pa izhaja tudi avtorjev namen: z opisom Mozirjanov je želel spodbuditi bolgarske rojake.

Božena Orožen

o skrinu programa prirediteljev v mesecu
kulture so se v soboto 15. februarja predstavili
mozirski gledališčniki domačemu občinstvu s
komedijo JARA MEŠČANKA.

Mozirjani smo bili že dolgo največj znanstveni kot
ljubitelji odrske umetnosti in vse tako kaže, da
se bo ta tradicija nadaljevala tudi v naslednji
rod. Priznati pa je treba, da ima za to vsej
doslej rodovina Cesarjevih. Zanimivo je, da so
med akterji komedije JARA MEŠČANKA kar štiri
predstavniki te družine in sicer: Cesar Silva,
ki je odlično odigrala vlogo jare meščanke
in Cesar Andreja kot dekla Anica, vlogo
režiserja je zelo dobro opravil mladi Cesar hiran,
sceno pa je tako kot že toliko desetletij nazaj
postavil veteran Cesar Franjo (ki sem ga v
tej kroniki že predstavil).

Zapis o preteklosti Mozirja

Kot kronist zapisujem to novico z veseljem in
ponosom. Gre namreč za na pogled skromen,
po vsebini pa izredno bogat zapis o zgodovini
Mozirja vse od njegovega
početkov do danes.

Knjigo nam je avtor predstavil
17. februarja v prostarih
občinski matični knjižnici,
kjer se je magnetno karkoli
do Mozirjanov. Predstavitev

Predstavitve Podob iz preteklosti Mozirja je vodil Alojz Plaznik, pisec zapisa Aleksander Videčnik pa je nato odgovarjal na razna vprašanja.

ki je bila vključena v mesec kulture, je vodil predsednik SO hosijske Lojze Plaznik, pomembnost dogodka pa je še poudaril pevski zbor PD hosijske pod vodstvom Antona Lembma.

Avtor PODOB IZ PRETEKLOSTI MOZIRJA Aleksander Videčnik je tu tankočutno zapisal in uredil najhistorenejše iz bogate zbirke podatkov, ki so bili doslej razpršeni po raznih muzejih, kronikah in zapisih. Veliko vrednost pa praveča avtor tudi stariim listinam, zapisom in fotografijam, ki jih je z njemu lastno prizadevnostjo izbrskal izpod prahu po mnogih mozirskih podstrešjih. Pisec se je pri svojem delu oslanjal na preverjene zapise priznanih zgodovinarjev, se bolj pa na obsežno dokumentacijo, ki je bila rezultat njegovega raziskovalnega nemira. Prav zato pa je Videčnikovo zapisi dobil tudi v slovenskih strokovnih krogih zelo visoko oceno.

Bagatejši smo torej za matematično obdelano zbirko zgodovinskih resnic o našem kraju, v kateri bodo zlasti mladi zgodovinarji lahko našli dovolj vzpodbud za nadaljnja raziskovanja o življenju in delu naših prednikov.

Kitajska razstava v Mozirju

21. marca je bila v galeriji kulturnega doma v Mozirju svečano odprta razstava kitajske ljudske umetnosti. To je bil za naš kraj izjemno zapražen kulturni dogodek, ki je po svoji odmerenosti daleč presegal meje naše občine, pa tudi Slovenije.

Svečano otvoritev se je poleg številnih prebivalcev Mozirja ter javnih in kulturnih delavcev občine in republike, udeležil tudi prvi sekretar, oddelka za kulturo pri ambasadi LR Kitajske v Beogradu TAO CHUNBAO, slavnostni

govornik pa je bil predsednik komiteja za kulturo SR Slovenije dr. Matjaž Kmecl.

Nastop slovenskega okteta, ki je ob otvoritvi zapel pet pesmi, je še posebej prispeval k svečanemu vzdušju.

Zelo pozornost smo prisluhnili tudi mag. dr. predstavnici LR Kitajske, ki je v kitajščini prevedal naslednje:

Manjši del gostov in obiskovalcev -
z leve: avtor razstave A. Vidčnik, ravnatelj OŠ
II. grupe odredor A. Venek, dr. Matjaž Kmecl,
predsednica ZKO Mozirje Rurnat Jozica,
predsednik prost. okr. Mozirje Širko Peter,
predstavniki LR Kitajske TAO CHUNBAO

„DRAGI ORGANIZATORJI KULTURNEGA ŽIVLJENJA V MOZIRJU, DRAGI GOSTJE!

Danes imam čast, da v vašem kraju odpiram razstavo

更改貨物價目雖屬不多即此更改一二貨物價目之中
關係甚重譬如一人看貨物價則所載數目甚多然每日
數目並不知其所開之數目均爲何故如食物之價或在
極賤其故係該處住民無多或非通衢大道旣非通衢即
該處人民於世事目無所睹故無愛物之心又如一國所
食物價目以今較昔如何以古較今如何即一國之工人
更改極多或者均爲從前之故至於毛髮鋼鉛之價如係
是必有故或即因該貨物之樣式而更改也又一比語如
人之工錢較伊所住房價若在大城賃屋居住則房價多
錢矣因此從前所說各樣之故公會堂之意係作一貨物
照各物年限自是此事辦理不易因貨物之樣日日更改

Arhiv Kulturne skupnosti Mozirje hrani med drugim tudi zanimive primerke iz zapuščine Lole v. Haas, ki je živela od leta 1913 in vse do smrti 1943 v Mozirju.

Lola v. Haas je bila soproga avstro-ogrskega generalnega konzula v Šanghaju. Izhajala je iz družine diplomatov Pertazzi. Kot soproga avstrijskega diplomata na Kitajskem je dolga leta živela v tej zanimivi deželi. Bila je zelo izobražena ter v takratni diplomatski družbi daljnega Šanghaja izredno priljubljena. Po tragični smrti soproga Josefa viteža v. Haasa je kmalu zapustila Kitajsko in se vrnila v svoj domači kraj Dunaj. Ker pa je imela v družini Goričarjev v Mozirju sorodnike, se je za stalno preselila v Mozirje.

Njej gre torej zasluga, da smo v naš kraj dobili tudi izredne zanimivosti iz Kitajske. Žal pa je nekdanja lastnica hiše, kjer so bile te stvari shranjene, preprečila pravočasno hrambo oziroma prenos vsega pisanega, fotografiranega in drugega gradiva v arhiv. Tako so ob preurejanju hiše ogromno tega dragocenega gradiva uničili. Vendar pa se je posrečilo delček vsega rešiti, in to je danes razstavljeno na razstavi.

O Josefu Haasu vemo, da je bil leta 1847 rojen v Pilznu kot sin avstrijskega diplomata. Takoj po končanem študiju na visoki šoli je mladi, za jezike nadarjeni Haas odpotoval na Kitajsko z željo, da se posveti učenju kitajskega jezika. Najprej je delal kot tolmač na avstrijskem konzulatu v Šanghaju. Kmalu je bil imenovan za generalnega konzula in služboval v raznih krajih Azije, najdlje pa na Kitajskem v Šanghaju. Tako je deloval kar 30 let na Kitajskem in je veljal v takratnih krogih za odličnega poznavalca razmer na Kitajskem in v Aziji.

Zaslovel je po svojih razpravah o ekonomskih razmerah na Kitajskem in kasneje po pisanju nemško-kitajskih učbenikov. Gotovo pa je zelo dragoceno njegovo delo o zgodovini kitajskega denarja. Rokopisi so delno ohranjeni v našem arhivu, razstavljeni pa med nekaterimi knjižnimi deli v. Haasa. Zasluge v. Haasa so tudi na kulturnem polju zaznavne. Za dunajski muzej je prispeval mnoge predmete iz kitajske kulture, zato je bil tudi visoko odlikovan.

Umrl je 26. julija 1896 pri otoku Putu, kamor so se podali v številni družbi na kopanje. V morju je obnemogel in se utopil.

Razstava nam želi pokazati razvitost kitajske fotografije v letih med 1880 in 1896.

Da bi gledalci lažje ugotavljali vsebino posameznih slik, smo tam, kjer je bilo navedeno, koga in kaj prikazujejo, to tudi napisali. Mnogo fotografij je nepojasnjenih, vendar pa so kljub temu zanimive, saj nam prikažejo noše na Kitajskem, posamezne običaje, na njih zasledimo tudi viteško opremo in podobno. So pa tudi takšne, ki ponazarjajo znamenite zgradbe, arhitekturo in okolje te zanimive dežele.

Nekatere fotografije so ročno kolorirane in nekatere dokumentarne.

Vsekakor pa naj razstava vsaj delno prikaže visoko stopnjo razvoja fotografije na sploh v tistem času na Kitajskem. Da bi razstavo popestrili, smo prikazali tudi nekatere druge predmete iz diplomatskega življenja takratnih dni v Šanghaju. Sem spadajo tudi zelo lepo oblikovani jedilni listi z diplomatskih banketov in ladij.

kitajske ljudske umetnosti, ki jo je organizirala galerija v Mozirju. Čutim veliko zadovoljstvo, da sodelujem pri tem kulturnem dogodku in vas pozдравljam v svojem imenu in v imenu oddelka za kulturno ambasado LR Kitajske iz Beograda. Galeriji Mozirje se zahvaljujem za organizacijo razstave in za povabilo k sodelovanju. Gledeko sem prepričan, da bomo preko te razstave okrepili poznanstvo in prijateljstvo med kitajskim in jugoslovanskim ljudstvom. Želim, da ta razstava v vašem malem in simpatičnem kraju doživi velik uspeh, organizatorjem, gostom in vsem prisotnim pa želim dobro počutje. Hvala!"

Razstava je imela dva ločena dela. V prvem večjem prostoru so bili razstavljeni eksponati kitajske ljudske umetnosti, ki jih je prispevala ambasada LR Kitajske.

Slovenski oktet v mozirski galeriji

in drugem manjšem prostoru galerije pa so bile razstavljene fotografije, rokopisi in nekateri drugi predmeti iz zapuščine Lole v. Haas. Za vsako od teh ločenih ~~del~~ razstav sta bili izdani posebni publikaciji (ki jih tej kroniki prilagam), iz katerih je možno razbrati osnovne

podatke s izvora in zgodovinski materialov.

Zdi pa se mi prav, da kot kronist zapišem, kako je do te razstave sploh prišlo.

V tej kroniki sem že govoril o raziskovalni vreni Aleksandra Vidčnika. Ta je bil tudi tokrat glavni "krivec", da je bilo možje deljino tega kulturnega dogodka. Zakaj?

Leta 1983 je A. Vidčniku končno uspelo, da je od nove lastnice tkrt. Remsetove hiše ob Trnari dobil dovoljenje, da preišče njeno podstrešje, ker je slutil, da bi se mtegnilo najti kaj vrednega za zgodovinsko arhivo. In ni se motil. Poleg mnogih listin, ki so bile zanimive za zgodovino mojstva, je odkril, žal, samo še manjši del zapuščine Lole v. Haas iz časa njenega bivanja na Kitajskem. Veji del te zapuščine je bilo uničeno še s časom, prišnje lastnice Remsetove hiše, Franke Gorčarjeve.

Ohranjenih materialov pa je vseeno bilo toliko, da se je A. Vidčnik odločil pripraviti manjšo razstavo. O tej nameri je pismente obvestil

kitajsko ambasado v Beogradu. Kmalu je dobil pismeno vabilo ambasade na osebni razgovor v Beogradu. Ob tej priliki so Kitajci izrazili pripravljenost za sodelovanje. Za raziskitev razstave so proučili vrsto izrednih umetnin kitajske ljudske umetnosti, ki so bile že razstavljene v Sarajevu. S tem so nedvomno

Prijetno vzhujje po razstavi -
Z leve: A. M. Kmecl, Peter Širko, Franc
Miklavc, Tao Chunhao in M. Kojč

pokazali veliko zumpanje in spoštovanje do kulturnih delavcev malega kraja nekje v Sloveniji.

No, vse drugače je že znano in zato podrobnejši komentar ni potreben. Po spletu takih okoliščin smo bili torej deležni tako bogatega kulturnega dogodka, ki nas je zblížal in se bolj utrdil prijateljstvo s kitajskim narodom.

Priznanja OF zaslužnim krajanom

Ob letosnji krajevni proslavi praznika OF in 1. maja v kulturnem domu v Hozirju so prejeli bronasta priznanja OF:

- ŠIRKO Franc za vzorno delovanje na področju zdravstva in za dolgoletno uspešno vodenje občinskega odbora Rdečega križa;
- MAROLT Jože iz Ljubije za uspešno in požrtvovalno delo na področju SLO (splošni ljudski odpor) v krajevni skupnosti Hozirje;
- KRESNIK Jože iz Hozirja za dolgoletno družbeno-politično delovanje v krajevni skupnosti, lasti se v krajevni organizaciji ZIB NOV;
- PETEK Mirko iz Hozirja za zelo prizadevno in uspešno delovanje v družbenopolitičnem in društvenem življenju kraja;
- REMŠE Franc za vztrajno in prizadevno delo v gasilskem društvu Hozirje od leta 1939 dalje;
- GOLOB Pavla iz Hozirja za uspešno družbeno-politično, kulturno in samoupravno delovanje v sili in izven nje;

- RADOTIČ Tatjana iz Mozirja za aktivno delovanje na področju kulture v kraju in v samoupravnih organih sole;
- MREVLJE Linko iz Mozirja za dolgoletno ljubiteljsko delo na področju pevске in gledališke kulture v krajevni skupnosti Mozirje.

Na soboto 26. aprila pa sta na vsrednji občinski proslavi obeh praznikov, ki je bila v kulturnem domu v Nazarjah prejela srebrni znak OF:

- VIDEČNIK Aleksander iz Mozirja za njegovo dolgoletno in izredno ^{plodno} delo na področju publicistike, zgodovinskega, varstva kulturne dediščine, za pionirsko delo pri snovanju in bogatenju zgodovinske arhive v Mozirju;
- ŠIRKO Peter iz Mozirja za njegovo vsestransko uspešno in prizadeno dolgoletno delovanje na področju kulture in prosvete v krajevnem in občinskem merilu.

Hinko Čop upokojen

Te dni se iztekajo službena leta našemu znanemu javnemu delavcu Hinku Čopu. Odhaja v zaslužen pokoj po dolgoletnem družbeno-političnem delovanju v naši občini. V času po osvoboditvi je kmalu prevzel družbene naloge, ki jih je pozneje vseskozi tudi opravljal. Le kratko obdobje je delal v delovni organizaciji, potem pa spet na vodilnih mestih naše družbeno-politične skupnosti.

Hinko Čop

Njegove delovne in življenjske izkušnje so pogojevale uspešnost javnega dela, saj človek, ki ne živi med ljudmi in z njimi, kmalu doživi odmik od stvarnosti in postane eden nad drugimi, ne pa kot zahteva delo v politiki enak med enakimi. Modrost do katere se človek na odgovornih mestih prebije, je včasih zelo draga, je

pač treba veliko osebnih odrekov, da doseže stopnjo priljubljenosti in zaupanja svojih občanov. Marsikdo bi lahko dejal, da v naši samoupravnici socialistični družbi ne potrebujejo politiki priljubljenosti, morda res ne na visokih položajih. Drugače pa je v občini kjer se ljudje med seboj poznajo in kjer obvelja načelo medsebojnega zaupanja. Ne da bi pri tem želel Hinko Čop kaj več kot zvesto služiti svojim svetovnonazorskim načelom in zahtevam družbe, je uspel, da so ljudje v njem videli človeka, ki mu gre zaupati, zato so se pogosto nanj obračali tudi v stvareh, ki so bile malo vezane na njegov vsakokratni položaj. Iskali so tudi nasvete in te iščemo običajno le pri ljudeh, ki jim zaupamo.

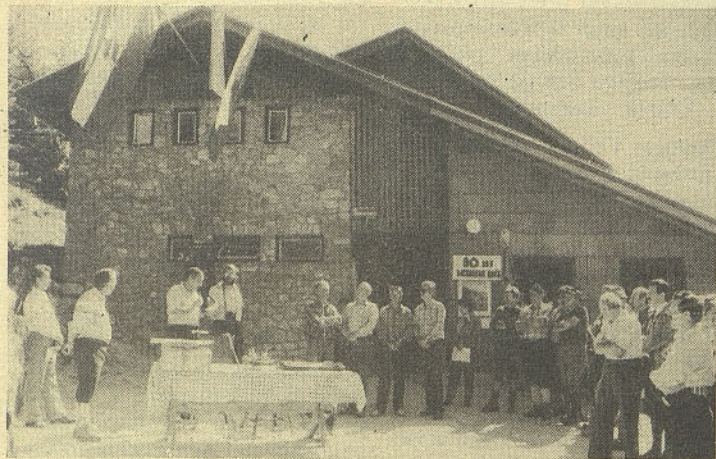
Nazadnje je bil predsednik OK SZDL Mozirje, to delo je široko, odgovorno in zahteva človeka ustreznih lastnosti, zahteva razumevajočega, umirjenega in izkušenega človeka, saj je edino tak lahko vzgled ostalim, ki delajo v krajevnih organizacijah zgolj iz zavesti in zaradi pripadnosti k naši stvari.

Včasih je v delu kakršnega je vse skozi opravljal Hinko Čop težko biti razumevajoč, vendar prav ta lastnost vliva ljudem zaupanje in spoštovanje.

Seveda ne pomeni pokoj za človeka Čopovega kova odmik od družbenih nalog, bolj pomeni sprostitev za nove naloge in želimo, da bi jih zdrav še dolgo opravljal. A. V.

6. september

OBČINSKI PRAZNIK 1986

Slavnosti ob 90-letnici Mozirske koč so se množično udeležili planinci iz številnih društev.

Mozirska koč 90 let

Pri Mozirski koči so se zbrali številni planinci, da bi proslavili njeno častitljivo obletnico. Med njimi so bili poleg predstavnikov javnega življenja občine še častni predsednik Planinske zveze Slovenije dr. Potočnik, njen sedanji predsednik inž. Banovec in tajnik Ivo Dobnik.

Praznično vzdušje pred kočjo je popestril citraš Ivan Čujež s Koroškega, spored same slovesnosti pa so obogatili pevci skupine Spev iz Škofje Loke in recitatorka Judita Marovt.

Uvodoma je predsednik PD Mozirje Franjo Steiner pozdravil številne prijatelje planin, ki so se zbrali ob koči, da bi počastili njen jubilej.

V slavnostnem govoru je predsednik OK SZDL Zdravko Novak poudaril narodno-obrambni pomen planinstva v času želje po potujčenju naših krajev in ljudi. Orisal je delo planinske organizacije v dolini in zaželel, da bi v planinah našlo miru in sprostitev še mnogo naših ljudi. Izrečene misli so globoko odmevale v prisotnih poslušalcih.

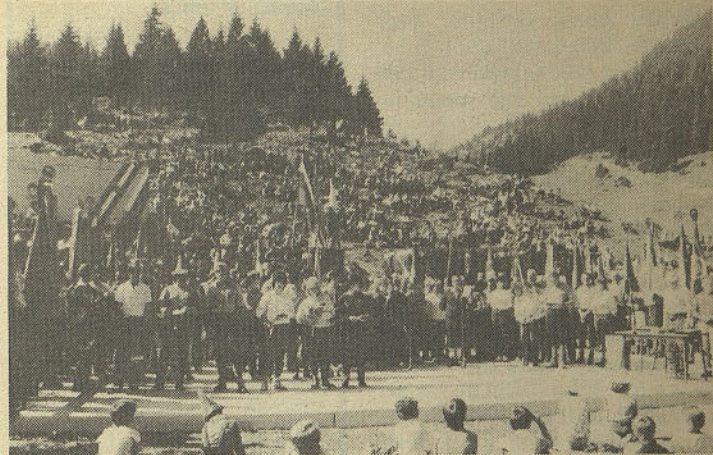
O gmotni plati prenove koč

je govoril mg. Jože Kumer, ki je predložil vse zagate med delom na posodobitvi Mozirske koč.

Predstavniki drugih planinskih društev so nato pozdravili zbrane in zaželeli mozirskim planincem nadaljnjih uspehov. Zelo pomembne misli pa je ob tej priliki izrekel predsednik PD Celje mg. Dušan Gradišnik. Nazorno je orisal veliko delo štajerskih planincev v času hudega narodnega preganjanja v tem delu domovine. Menil je, da boj na Kranjskem približno ni bil tako srdit kot na Štajerskem, saj so prav tu imeli Nemci velike želje. Zato bi kazalo v planinskih vrstah resno razmisliti o pomniku Kocbeku in Frischauferju, tega si zaslužita bolj kot morda mnogi, ki ga že imajo. To bi bila dolžnost vseh, tistih, ki poznajo našo preteklost.

PD Mozirje je nato podelilo priznanja tistim, ki so pripomogli, da je koč pod streho in da so prireditve ob obletnici uspele. Zelo ličen znak SPD z napisom Planinsko društvo Mozirje in letnica ustanovitve pomeni vsakomur veliko pozornost in prelep spomin.

14. september

Na Mozirski planini je bil 18. zbor slovenskih planincev. Na njem je bilo preko 5000 planincev, govorila pa je podpredsednica skupščine SRS Marija Vičar-Zupančič

5. september

OBČINSKI PRAZNIK 1986

Na dan otvoritve razstave o planinstvu v mozirski galeriji

KULTURNA SKUPNOST
M O Z I R J E
ZVEZA KULTURNIH
ORGANIZACIJ
M O Z I R J E

R A Z S T A V A

PLANINSTVO V GORNJI SAVINJSKI

DOLINI

6. do 14.9.1986

G A L E R I J A MOZIRJE

Razstava, ki jo je pripravil Arhiv kulturne skupnosti Mozirje ob pomoči Matične knjižnice Mozirje ima namen prikazati nekatere dogodke in ljudi iz časov, ko je bila ogrožena naša narodna prvobitnost in ko so želeli tujci zavladati v našem hribovskem in gorskem svetu. Da so lahko strnjeni nastopili v bran, so se narodno zavedni ljudje združevali v razna narodna društva in eno takih je bilo tudi Slovensko planinsko društvo.

V naši dolini so se v drugi polovici prejšnjega stoletja pričeli šopiriti tujci, ki so hoteli, da bo v gorah slišati tujo besedo in da bodo tudi tu gospodarji. Temu so se uprli slovenski razumniki tako v dolini kot tudi v širši celjski pokrajini.

V Ljubljani so že ustanovili Slovensko planinsko društvo, ko se je takratni učitelj Fran Kocbek povezal z odborniki ljubljanskega društva, da bi tudi v naši dolini zaživel planinsko društvo. V sosednjem Kamniku so ga že imeli.

Odločno so strnili vrste naprednih ljudi v dolini in v širšem celjskem prostoru, saj v samem Celju zaradi njegove nemške prevlade z ustanovitvijo takega društva ne bi uspeli. Tako so se zbrali v Mozirju in 23. avgusta 1893 ustanovili Savinjsko podružnico Slovenskega planinskega društva. Za predsednika so izvolili pobudnika zamisli o slovenskem planinstvu pri nas, Frana Kocbeka.

Danes lahko trdimo, da so prav ti zanesenjaki zajezili potujčevanje našega planinskega sveta. Zato je na razstavi najprej videti znane narodne

može, ki so hkrati delovali v planinski organizaciji in zagotavljali njen razvoj. Sledi prikaz članstva v Savinjski podružnici SPD, ta pa nazorno potrjuje, da so v njem vsa imena vidnih narodnih ljudi na takratnem Štajerskem. Torej je Savinjska podružnica SPD združevala narodno zavedne ljudi vse tja do Zasavja in ne le v naši dolini. Dalje je zanimiva ponazoritev prvih planinskih kart in slikovno gradivo o otvoritvah slovenskih planinskih postojank v našem gorovju.

Planinstvo se je širilo tudi s pomočjo zavednih Solčavanov, Lučanov, Ljubencev, Mozirjanov in drugih prebivalcev naših krajev, tu velja posebej omeniti Gornji grad, ki je že zaradi bivanja Kocbeka pomenil osrednje mesto dogajanja. Slovensko planinsko društvo je izdajalo razne vodnike, svoje glasilo Planinski vestnik, založilo pa je tudi veliko lepih razglednic, na katerih so bila navedena izključno slovenska imena, kar je za tiste čase pomenilo velik narodni napredek. Fran Kocbek, Jože Korban in še drugi so pisali knjige, med najprizadenejšimi pisci člankov o naših planinah pa je bil Branko Zemljič, učitelj v Solčavi, pozneje pa v Celju. Na razstavi je videti dr. J. Frischaufa, ki je kot nemški izobraženec vstrajal na slovenskem pisanju naših imen, krajev in gora. Pa tudi sicer je veliko napisal o naših Alpah v avstrijskih planinskih časopisih. Bil je velik prijatelj slovenskih planincev in tu vseskozi spoštovan.

Razstava želi poudariti pomen prav vseh krajev naše doline za razvoj planinstva, zato so pri zbiranju gradiva sodelovali planinci Luč, Mozirja, Gornjega grada, kjer se je posebno izkazal Janez Mavrič, pa tudi celjski planinci so

veliko prispevali k temu, da je prikaz bogat in kar se le da pregleden. Seveda je treba pojasniti, da so od vsega začetka sodelovali v Savinjski podružnici SPD ljudje iz širšega celjskega okolja in ne le prebivalci doline, zato je veliko razstavljenega tudi o njih. Znano je, da je Savinjska podružnica po odstopu Frana Kocbeka delovala naprej v Celju, kjer je prevzel vodstvo dr. Tiller, pozneje pa dr. Milko Hrašovec, ta je vodil SPD do okupacije. Povojno obdobje je spet zahtevalo veliko prizadevnost naših planincev, saj so bile vse postojanke požgane oziroma uničene. Tu gre omeniti predsednika SPD Celje, ki je oskrbovala tudi planinske postojanke na našem območju določen čas, nekatere pa še sedaj, kot je bil prof. Tine Orel, ki je kar dvajset let vodil SPD in za njim Dušan Gradišnik, ki jo še sedaj vodi.

Aleksander Videčnik

GRADIVO: PD CELJE, GORNJI GRAD, LUČE, MOZIRJE, ARHIV KULTURNE SKUPNOSTI
MOZIRJE IN ZASEBNIKI

AVTOR RAZSTAVE: ALEKSANDER VIDEČNIK

TEHNIČNA POMOČ: MATIČNA KNJIŽNICA MOZIRJE

To je naša naša
naše slovenske
sinove uničili in
postrelili in njih
nedolžne otročice pa istirali iz lastne grude in
domačega ognja. V duji svet po lažeh in kjer so jim
pripravili življenje ki ni za človeka temveč le priprava
na poroko umiranja sled gladi nesnag in maza.
Mnogo od njih je pa tudi poegnilo ki se
pa tudi skrivajo pod diže zverine po planinah

Vabimo vas na

SVEČANO SEJO SKUPŠČINE OBČINE MOZIRJE

*ki bo v soboto, 13. septembra 1986 ob 17. uri
v dvorani Zadrúžnega doma v Bočni.*

V počastitev praznika bodo številne prireditve, na katere vas prav tako vabimo.

*Predsednik Skupščine občine Mozirje
Anton Boršnak,*

5. septembra 1986

ob 19. uri otvoritev razstave Planinstvo v Gornji Savinjski dolini — Galerija Mozirje

6. septembra 1986

ob 11. uri proslava ob 90. letnici prve Mozirske kočice — pri sedanji koči

8. septembra 1986

ob 9. uri otvoritev stanovanjskega bloka v Lučah

ob 11. uri otvoritev bencinske črpalke v Solčavi

11. septembra 1986

ob 16. uri otvoritev posodobljene ceste Gornji grad — Radmirje

12. septembra 1986

ob 10. uri otvoritev posodobljene žagalnice in zbor delavcev v Glinu Nazarje — proslava 85. letnice lesne industrije v Nazarjah

ob 18. uri predstavitev zapisa A. Videčnika o kmečkem delavstvu Gornje Savinjske doline v Matični knjižnici Mozirje

13. septembra 1986

ob 9. uri odkritje spomenika talcem v Juvanju

ob 15.30 otvoritev športnega igrišča v Bočni

ob 17. uri svečana seja Skupščine občine Mozirje

v Zadržnem domu v Bočni

nato tovariško srečanje

14. septembra 1986

ob 11. uri dan slovenskih planincev pri Mozirski koči

16. septembra 1986

ob 18. uri otvoritev razstave sodobne slovenske grafike v Galeriji Mozirje

To je udarec hujši od smrti za prave sinove in hčere Slovenske matere. Nemci so naše očete in sinove uničili jih na zverinski način mučili in nazadnje postrelili a njihove matere in žene in nedolžne otročiče pa iztirali iz lastne grude od domačega ognjišča v tuji svet po lagerjih kjer so jim pripravili življenje ki ni za človeka temveč le priprava za počasno umiranje v gladu nesnagi in mrazu. Mnogo od njih jih je pa tudi pobegnilo ki se pa sedaj skrivajo kot divje zverine po planinah kot izvržek človeštva, imenovani od teh mučiteljev in trinogov komunisti banditi sploh najhujši tolovaji a v resnici so pa najboljši sinovi in hčere Slovenskega naroda. Oh kdaj bo prišla ura rešitve in bomo jo sploh doživeli Bog ve. Upajmo.

Iz vsebine pisma, ki ga je mati Jerajeva na Rečici napisala 25. 11. 1942 in ga dala vzdati v hišo. Ob gradbenih delih leta 1967 so pismo našli. Hrani ga Arhiv Kulturne skupnosti Mozirje.

Spet predstavitev nove knjige

Ob slovesnostim, ki so se odvijale ob letovinjem občinskem prazniku, sodi tudi predstavitev otrobne, toda toliko bolj vschinsko bogate in izvirne knjizice "Kmečka delavstva v gornji Savinjski dolini med prvo in drugo svetovno vojno" avtorja Aleksandra Vidcinka. S tem se je sama še bolj potrdila nepomirljiva delovna zagnanost pisca, saj je ta bravnica v zadnjih devetih letih že njegovo šesti knjiznje delo, ki je obogatilo naš lokalno zgodovinsko literaturo.

Ob slovesnosti, ki je potekala v prostorih matične knjiznice v Mozirju, je govoril Lomanko Troha, predsednik komisije za tradicije delavskega gibanja pri Zvezi sindikatov Slovenije v Ljubljani. Ko je na začetku predstavil izredno obsežen literarni opus avtorja, je v nadaljevanju poudaril, da so za take rezultate potrebni veliki napori in še več osebne volje, angažiranosti in tudi zavesti o nujnosti pisanja, kar ni moč nikoli poplačati z denarjem. Bolj važno je, da imajo prebivalci gornje Savinjske doline in vsa Slovenija za vedno zapisanih veliko zgodovinskih dogodkov, socialnih razmer in etnografskih posebnosti, ki bi sicer zamisljivo šle v pozabo. Dispenek v Kmečkem delavstvu pa vsebuje številne novitete, ki bodo lahko služile za splošno uporabno metodo kako

preds. komis. za tradicije del. gibanja

Govor tov. T r o h a pri Zvezi sindikatov v Ljubljani ob priliki predstavitve knjižice Aleksandra Videčnika Kmečko delavstvo v Gornji Savinjski dolini med prvo in drugo svetovno vojno.

in prav gotovo ne badoji danes predstavljeni prispevek
Spoštovane tovarišice in tovariši!

Zares si štejem v čast Vašemu povabilu k praznovanju občinskega praznika in še posebej vabilu k predstavitvi zapisa oziroma skrbno pripravljene brošure spoštovanega tovariša in prijatelja Aleksandra Videčnika o Kmečkem delavstvu Gornje Savinjske doline. Ta zapis, ki je pred vami pa ni prvenec avtorja, ampak je to rezultat njegovega dolgoletnega dela na številnih drugih področjih. Dovolite mi, da navedem njegovo aktivnost in ustvarjalnost mimo rednega poklicnega dela.

Znani so njegovi kakovostni prispevki v razna bančna glasila in liste kot na primer:

- o zgodovini hranilnikov,
- o ustanovitvi celjske mestne hranilnice,
- o šolskem varčevanju,
- o prvih slovenskih hranilnicah.

Razen tega je skrbno raziskoval delovanje in vpliv bratov Vošnjakov na uveljavljanje slovenskega gospodarstva v preteklem stoletju kar je zaradi njegove bolezni dokončal Dušan Omahen iz Ljubljane.

Še se širi njegov opus. Ko je služboval v Celju je pripravil pet uspelih razstav v muzeju revolucije in sicer:

- Denarni zavod Slovenije 1944 leta,
- Denarništvo v Celju,
- Denar kot okras,
- Numizmatično razstavo in
- razstavo Jubilejni kovanci Evrope.

Prav gotovo pa dosegajo velik napredek njegova samonikla in rekel bi samorastniška dela po upokojitvi, saj je od 1977 pa do danes, torej v pičlih devetih letih napisal naslednje:

- Vodnik po Gornji Savinjski dolini, ki je izšel v 10.000 izvodih,
- je urednik Savinjskih novic,
- Zapis o celjskem oktetu / celjski zbornik/,
- zajetno knjižico o delavskem gibanju v G. Savinjski dolini,
- je soavtor knjige O šolskem varčevanju, ki je izšla pri DZS,
- o zgodovini celjske mestne hranilnice od 1918 - 1941,
- brošurico o Delavski enotnosti v G. Sav. dolini v času NOB, ki je edina lokalna zgodovina DE v SRS,
- o gozdnih delavcih Luč med obema vonama,

- Podobe iz preteklosti Mozirja,
- v Celjski zbornik pa je napisal prispevek o boju za slovensko gasilstvo v Celju od leta 1918 - 1941,
- in prav gotovo ne zadnji danes predstavljeni prispevek
- o Kmečkem delavstvu v Gornji Savinjski dolini.

Dela tovariša Videčnika sem navedel tudi zaradi tega, da bomo mogli razbrati in razumeti koliko časa,aporov, zapisov, čitanja, študija, razgovorov, potovanj in drugih opravil je moral postoriti za ta raznoliki in obsežni zgodovinski, zemljepisni in etnografski opus. Za take rezultate so potrebni veliki napor in še več osebne volje angažiranosti in tudi zavesti o nujnosti pisanja, kar ni moč nikoli poplačati z denarjem. Bolj važno je, da imajo prebivalci Gornje Savinjske doline in vsa Slovenija za vedno zapisanih veliko zgodovinskih dogodkov, socialnih razmer in etnografskih posebnosti, ki bi če se tega ne bi lotil Aleksander Videčnik zanesljivo - vsaj večina - šli v pozabo. Škoda le, da nimamo Slovenci veliko podobnih, tako pridnih Videčnikov, kajti potem bi imeli tudi veliko več zgodovinskih dokumentov.

Prispevek o Kmečkem delavstvu pa vsebuje številne novitete, ki bi bile lahko in tudi bodo za splošno uporabno metodo kako proučevati dokumentirano in poljudno in kako pisati o tej socialni strukturi. Slikovito opisani kmečki posli in dninarji ter gospodarski posli ali opravila, plačila in pravni položaj kmečkega delavstva, so zaokrožena celota in mislim, da prvič predstavljena tako kot so, če izznamemo socialne - romane in druga razna knjižna dela. Zato je ta zapis gotovo prvenec v naši zgodovinski literaturi. Posebej zanimiva so pričevanja ljudi o življenju iz polpretekle dobe. Sicer pa naj vsakdo skrbno prebere to knjižico, saj bo v njej našel tudi del sebe. Ne pozabimo, da začetne korenine nas, torej našega izvirnega porekla segajo v prelepo slovensko kmečko zemljo, iz katere so šele v sodobni dobi nastali drugi socialni sloji: delavstvo, inteligenca itd.

Aleksandru Videčniku želim / gotovo mi želite tudi vsi prisopni /, da bi še veliko ^{spadiva} zbral in napisal;

in ob zaključku posebej povdarim ter se zahvalim za pomoč, skrb, podporo, spodbude in sodelovanje vodstva občinskih družbenopolitičnih organizacij, sindikata in vseh, ki so kakorkoli prispevali k uspehu.

Mozirje 12. septembra 1986. v matični knjižnici.

proučevati dokumentirano in poljudno in kako pisati o tej socialni strukturi.

Slikovito opisani kmečki posli in dominarji ter njihov pravi položaj so zakrožena celota, ki je bila prvič predstavljena v taki obliki. Zato je ta zapis gotovo prvenec v naši zgodovinski literaturi.

Tako je torej razmišljal Todoris Troha.

Hi pa smo ponosni na to, da smo bogatejši za tako pomembno literarno delo po zaslugi našega krajana.

Kvajanje uličnega sistema v Hozirju

Danes 6. oktobra 1986 ob 18. uri se je v občinski sejni dvorani prvič sestala komisija, ki bi naj imela za maloga izpeljati akcijo za uvedbo uličnega sistema v Hozirju.

Predsednik komisije je Rokun Rade,

člani pa so: Šeper Milom, Vidčnik Aleksander, Širko Peter, Steiner Franja st., Trogar Pavla, Žagar Slavko, Čop Hinko in Miklavc Blado.

Akcija prihaja že s precejšnjo zamudo, saj se zaradi nemerjenega številčenja stanovanjskih in javnih zgradb že dolgo čuti potreba po uvedbi uličnega sistema.

Danes smo se načelno dogovorili, da bi pri poimenovanju ulic upoštevali nekatera stara imena delov Hozirja, poleg teh pa imena

najzastopnejših bojevnikov iz davnine do danes ter imena bojnih enot in zaslužnih posameznikov iz NOB, rezanih na naš kraj.

Izgotovili smo, da bo za dokončno oblikovanje predloga, ki ga bomo dali v javno obravnavo, potrebnih še več sej naše komisije.

To kratko informacijo sem zahteval zato, ker smatram, da je ta akcija zelo pomembna za komunalno organiziranost, s tem pa tudi za nadaljnji razvoj našega kraja.

Na to temo se bom ponovno razpisal, ko bodo vidni že končni rezultati te akcije.

Franc Hofbauer - mozirski učitelj

Kulturna skupnost občine Mozirje je 7. februarja 1987 pripravila slovesno otvoritev spominske plošče na Raperževi hiši št. 102 (pod Goricačevim klancem). Na plošči piše:

V tej hiši je živel in delal prvi slovenski učitelj v Mozirju
Franc Hofbauer. Tu je bila tudi
prva „solska izba“ javne mozirske
sole ustanovljena 1783

Franc Hofbauer je napisal prvi doslej znan slovensko-nemški nabeknik za prve razrede. Pozneje je bil zelo ugleden javni delavec v trgu Mozirje in magistratni tajnik.

Fran Tratnik v Mozirju

Galerija Mozirje je v času kulturnih prireditev v počastitev slovenskega kulturnega praznika pripravila razstavo slikarskih del Frana Tratnika.

Gre za prvo predstavitev našega rojaka v sami dolini. Ob obletnici rojstva pred leti so že načrtovali razstavo njegovih del, pa je potem ostalo le pri odkritju spominske plošče na rojstni hiši velikega umetnika. Tako se je dolina vsaj letos oddolžila človeku, ki je ponešal sloves Potoka v Zadrečki dolini, kjer se je rodil, v svet.

Otvoritev razstave je bila zelo dobro obiskana, pa tudi pozneje je bil obisk dober. Na sami otvoritvi so bili številni lastniki slik, ki so jih za to priliko posodili. Razveseljivo pa je bilo, da so prišli sorodniki slikarja, predvsem pa hčerka Marija Brajer iz Ljubljane. Po uvodnih besedah Aleksandra Videčnika, je slikarja kot ume-

tnika prikazal profesor Alojz Zavolovšek, akademski slikar, ki je nato tolmačil tehnike slikarja pri posameznih delih. Za slovesno vzdušje je poskrbel še Dekliški pevski zbor iz Nazarij, ki je pod vodstvom Tadeje Urank zapel nekaj pesmi.

Posebno velja pohvaliti Galerijo Mozirje za izdajo sicer skromnega, pa zato nič manj zanimivega kataloga. Ta je pomemben predvsem za mladino, ki slikarja sploh malo pozna, čeprav bi kazalo znamenitim rojakom na sploh posvetiti več pozornosti in tako več vedenja o njih. Saj prav oni tako ali drugače ponesejo sloves o dolini v svet.

Galerija Mozirje je za uspešno prireditev prejela prisrčno zahvalo hčerke Marije Brajer iz Ljubljane. Poudarja, da je posebno vesela, da je bil opus njenega očeta predstavljen v njegovih krajih.

Slovenski zgodovinar Ignac Orožen

Odkritje spominske plošče Ignacu Orožnu v Mozirju. Zbralo se je kar dosti ljudi, ki so na ta način počastili spomin velikega zgodovinarja

Na zgradbi mozirskega župnišča so 18. febr. 1987 svečano odkrili spominsko ploščo priznanemu slovenskemu zgodovinarju Ignacu Orožnu, ki je kot župnik deloval v Mozirju od leta 1854 do 1865.

Literarni večer v Mozirju

Kot ena zadnjih točk obširnega programa praznovanja slovenskega kulturnega praznika v naši občini je bil tudi literarni večer v čitalnici knjižnice v Mozirju.

Matična knjižnica prevzema vse bolj naloga splošnega izobraževanja, saj sodi v to tudi spoznavanje domačih piscev, zgodovinarjev, pesnikov in drugih znamenitih mož. Vemo, da obstaja pri Kulturni skupnosti arhiv, ta postaja domoznanska zbirka, ki jo bo prevzela knjižnica in tako popestrila svojo pomoč pri iskanju raznih virov. In prav zaradi tega je predstavitev manj poznanih, vendar pa tako ali drugače zanimivih mož iz naše doline zelo pomembna.

Že z vabilom so prijatelji literarnih večerov prejeli izvleček iz predvidene

vsebine oziroma predstavitve. Profesor Peter Weiss je tudi to skrbno pripravil in opravil seznanjanje z Jožefom Lipoldom, pesnikom na Rečici, Valentinom Orožnom, tudi pesnikom in Žigom Laykaufom, publicistom, pesnikom in kronistom iz Mozirja. Recitali sta posamezne pesmi sestri Krajnc iz Celja. Tako je bil večer pester, zanimiv in prijeten. To je potrdilo zanimanje poslušalcev v prostem razgovoru po sami predstavitvi.

Ne gre prezreti pobude, ki so jo dali ta večer navzoči, namreč, da bi kazalo razmisliti o možnosti skromne publikacije na temo o naših piscih, pesnikih in drugih zanimivih možeh iz doline.

To bi seveda zagotovilo ohranjanje skoraj že pozabljenih del in ljudi, ki so jih naredili.

Med literarnim večerom Petra Weissa v knjižnici Mozirje

Osvobodilna fronta 27. aprila
je bila letos v Kulturnem domu v Mozirju.
Ob tej priložnosti sta prejela srebrne župčke OF:
ing. RAKUN RADE iz Mozirja za aktivno in uspešno
delo v občinskih in krajevskih
družbeno-političnih organizacijah

ter za prizadevanje za napredek krajevne skupnosti Mozirje.

TROGAR PAVLA iz Mozirja za življenjsko delo na področju telesne kulture in turizma, neschitno razpajanje mladim in za menhno skrb za čisto in urejeno okolje.

Mozirje mekoč

19. in 20. junij

Ob sodelovanju mozirske krajevne skupnosti, Turističnega društva, kulturnikov, planincev in športnikov so v teh dneh prvič izvedli prireditve MOZIRJE NEKOČ. Vsečina je vzeta iz davne zgodovine našega Trga, ko so najvzornejši predstavniki Trga s številnim spremstvom vsakih sedem let obšli vse trške meje.

Podroben opis te sege naših davnih prednikov je v knjigi "Podoba iz preteklosti Mozirja" (stran 93), ki jo je napisal Aleksander Vidčnik, izšla pa je leta 1985.

Organizatorji prireditve so scenarij pripravili in izvedli takole:

19. junij

- Ob 19. uri je bila otvoritev razstave trških listin v mozirski Galeriji.
- Od 20.30 ure dalje je mozirski moški pevski zbor prepeval podoknice v vseh delih Trga.

20. junij

- Ob 13,30 se je pričel obhod po trških mejah, ki se ga je udeležilo kakih 80 tržanov. Smer obhoda: Mozirje - Breceļ - Hudobreznik - Trnavce - Žekove - Jakl - Brdo - Cele - Sv. Rok - Mozirje.
- ob 16,30 je bil pred maksetovo hudo sredi trga svečan sprejem pohodnikov. Na pripravljenem odru so mozirski gledališčniki v starinskih kostimih izvedli recital v dialektu, ki je bil takrat v rabi. Pohodnike sta pozdravila najprej trški sodnik, za njim pa še njegovi svetovalci.
- ob 17. uri je bil v kulturnem domu zelo dober obisk na kviz, na katerem so ekipe mladinskih aktivov iz Šmihela, Lok, Trnavce, Lepe njive in Mozirja tekmovali v odgovorih na vprašanja iz preteklosti Mozirja.
- po končanem kvizu so vsi udeleženci v spremstvu krenili v Savinjski goz, kjer so mozirski gledališčniki nadaljevali s kulturnim delom programa. Ob izrednem zanimanju številne publike so predstavili ustoličenje trškega sodnika, njegovo potrditev po gospodu Zornškem in zaprisego novega občana.
- Ob dobri glasbi in gostinski ponudbi se je veselo razpoloženje nadaljevalo pozno v noč.

Splošna ocena celotne prireditve je bila odlična. Slišati je bilo vrsto predlogov in želja, da bi se ponazoritev življenja in dela naših prednikov v obliki kakršna je bila predstavljena letos, ohranila tudi v naslednjih letih.

Pavla Trogar Bloudkova nagrada

PAVLA TROGAR — za uspehe na področju množičnosti, vzgoje ter strokovnega in organizacijskega dela, še zlasti v Mozirju.

Malo je ljudi, ki bi bili vse življenje tako tesno povezani s telesnokulturno dejavnostjo kot Pavla Trogar. Že pred vojno je bila aktivna v mozirskem Sokolu, po vrnitvi iz Srbije, kamor je bila med vojno izseljena, pa je nadaljevala z dejavnostjo v tem kraju. Do leta 1951 je opravljala tajniške posle pri OFO Mozirje in Šoštanj, leta 1951 pa je prevzela mesto poklicne inštruktorice pri Partizanu Slovenije. Kasneje je delovala kot predmetna učiteljica telesne vzgoje na OŠ Mozirje in si pridobila sloves tudi kot mentorica mladih. Pri TVD Partizan Mozirje je vse odtlej nepogrešljiva delavka na najrazličnejših položajih in duša Partizanove gozdne šole v Mozirju, ki si je brez nje sploh ni mogoče zamišljati. Pavla Trogar je tako postala pojem ne le v mozirski, marveč tudi v slovenski telesni kulturi, aktivna pa je tudi v krajevni skupnosti in v Turističnem društvu Mozirje. Trogarjeva je ena tistih telesnokulturnih delavk, ki je dosedanja priznanja — leta 1965 je že dobila Bloudkovo plaketo — niso uspavala, marveč so jo — nasprotno spodbudila k še bolj zavzetemu delu.

20. novembra 1987 je delavski dom v Nazorjih sprejel mnoge najbolj zaslužne slovenske športnike in športne delavce. Tu so namreč pripravili slavnostno podelitev Bloudkovih nagrad in priznanj, ki jih je TKS Slovenije letos podelila za najvišje dosežke na področju telesne vzgoje in športa.

Za nas je bilo letošnje slavo še toliko bolj pomembno, ker je bila med sedmimi dobitniki tega najvišjega športnega, odličja tudi Trogar Pavla iz Mozirja. Drugi nagrajenci so bili: Mateja Svet, Raymond Debever ter Cveto Pavčič iz Ljubljane, Bojan Pavletič iz Trsta, Ciril Braček z Jesenic in Smučarski, skokalni klub Elektrotehnika - Slivica iz Ljubljane.

Prireditelj je neposredno prenašala tudi ljubljanska televizija in radio.

Kabelska televizija v Mozirju bo!

Svet krajevne skupnosti Mozirje je na svoji seji dne 2. decembra 1987 sprejel sklep o imenovanju odbora za izvedbo priprav za izgradnjo kableske televizije v Mozirju.

Za predsednika odbora je bil imenovan Šepce Mihan iz Mozirja.

Kmalu za tem so člani odbora raznosili po domovih anketne liste, da bi preko njih dobili število zainteresiranih krajanov, s tem pa tudi osnovo za izračun stroškovnika.

Akcija je trajala stekla. Upam, da bom v naslednjem letu že lahko zabeležil njene konkretne rezultate.

Mozirski trški grb

Letos je v založbi Slovenske matice izšla knjiga Boža Otopca Srednjeveški pečati in grbi na Slovenskem. V četrtem delu je avtor obdelal grbe štajerskih mest in trgov. Ko opisuje mozirski grb, navaja med drugim tudi izgubo listine o podelitvi grba.

Ko sem iskal podatke za zapis Podobe iz preteklosti Mozirja, sem iskal tudi izvirno podobo grba Mozirja. Po navedbah v listini nadvojvode Karla iz leta 1581 je ta natančno opisan, saj je bil s to listino tudi podeljen. Izvirnik listine je bil pred drugo vojno še v arhivu trga in je domnevno izgubil, ko so nemški zgodovinarji leta 1943 po dolini zbirali zanimive arhivske primere in jih zaradi nevarnosti »uničenja po partizanih« odnesli. Ko sem iskal sledi za odnešeno kulturno dediščino, mi je pokojni profesor Blaznik na SAZU povedal, da je del odnešenega arhiva s strani Avstrije vrnjen in je v hrambi mariborskega arhiva. Tam sem ob prijazni pomoči dr. Jožeta Mlinariča dobil vpogled v tamkaj se nahajajoči del arhiva naših nekdanjih občin. Vendar pa sem takoj opazil, da so zbrane listine le od sredje 18. stoletja in tja do prve svetovne vojne. Vse starejše in mlajše so manjkale. Jože Mlinarič je pojasnil, da so Nemci del odnešenih listin odpremili v Gradec, te so se večinoma vrnile, očitno pa je bil drugi del skladiščen v pujskem minoritskem samostanu, ki pa so ga delno porušili ob bombnem napadu

med zadnjo vojno. Tako pač lahko domnevamo, da je najdragocenejša arhivska zbirka uničena in z njo tudi listina nadvojvode Karla.

V deželnem arhivu Štajerske v Gradcu sem našel na prepisu listine iz leta 1581, tam je bila tudi verna podoba grba, ki odgovarja opisu v samem aktu o podelitvi

pravic in grba. Verjetno je bil ta prepis narejen po izvirniku v raziskovalne namene. Grb, ki je upodobljen, je poslikan z barvami, kot jih navaja listina.

Tu je treba omeniti veliko delo, ki ga je pred drugo vojno opravil mozirski publicist in pesnik Žiga Laykauf. Skupaj s Franjom Vajdom sta bila zadolžena, da uredita trški arhiv. Ob tem je Laykauf natančno prevedel listino nadvojvode Karla, zato smo tudi lahko ugotavljali, da je grb v rabi, vsaj takrat je bil, napačne podobe. Potrditev Laykaufovega prevoda je najti v prepisu listine, ki je v Gradcu.

Pečat na listini, ki jo hrani Mestni arhiv ljubljanski, (reg. I/96, fol. 288) vsebuje tudi mozirski grb, ki pa je upodobljen tako, kot ga najdemo na trškem pečatu in v Schmutzovi upodobitvi (Historično-topografski leksikon za Štajersko 1822). Očitno gre za graversko pomanjkljivost pri izdelavi pečata, ali bolje upodobitvi grba. Vsekakor je treba v naprej uporabljati grb, ki je opisan v Karlovi listini in upodobljen v prepisu tega dokumenta v Gradcu.

V svojem zapisu Podobe iz preteklosti Mozirja sem prikazal doslej rabljene upodobitve in pravilno podobo grba Mozirja. Vse drugačne podobe so neizvirne in jih kaže opustiti. Grb ni stvar okusa kogarkoli, je del zgodovine in ga je torej treba verno prikazovati in uporabljati.

A. Videčnik

MOZIRJE

Ob letosnjem praznovanju obeta OF 27. aprila sta kot priznanje za svoje delo prejela srebrni znak OF:

- profesor Antona Venek, ravnatelj osn. šole II. grupe obredov Mozirje, dolgoletni aktivist na področju ljubiteljske kulture v naši občini ter izredno aktiven tudi na drugih področjih obvezno-političnega življenja,
- in PTT ekonomist Vencleslav Zagar, ki je aktivistično delo začel pri mladini, pozneje pa nadaljeval v ŽRVS in ŽKO ter KK SZDL, posebej pa se v samoupravi mozirske pošte, ki jo vodi kot upravitelj.

Srebrni znak zveze sindikatov pa sta prejela:

- Jozica Veber za njeno dolgoletno delo v sindikatu, klubu samoupravljalcev ter v samoupravnih organih trg. podjetja SAVINJE.
- Aleksander Videčnik za njegovo vztrajno in plodno strokovno delo pri zbiranju in urejanju gradiva o delavskem gibanju v naši dolini.

Od leta 1983 do 1986 je izdal štiri dela, posvečena delavcem in sicer:

1. Delavsko gibanje v Gornji Savinjski dolini,
2. Delavske enotnosti v gor. Savinjski dolini 1944
3. O gozdni delavcih Luc med obema vojnama,
4. Kmečko delarstvo v gor. Savinjski dolini med prvo in drugo svetovno vojno.

Anton Blatnik se je predstavil Mozirju

Želo odmevnemu kulturnemu dogodku smo bili priča od 8. do 22. aprila v galeriji kulturnega doma v Mozirju, kjer je svoje kiparske stvaritve razstavljal Anton Blatnik, kipar in restavrator iz Maribora. Posebno zanimivo je to, da je po tolikih desetletjih spet obiskal Mozirje, kamor je kot 14-letni mladenič prve prišel leta 1925 v uk k podobarju in kiparju Ivanu Cesarju.

Katalog, ki podrobneje predstavi njegovo življensko in umetniško pot, je tej kroniki priložen.

»Zlata knjiga« zagledala luč dneva

Dolga leta smo iskali mozirsko »zlato knjigo«. Vedeli smo, da je bila še po osvoboditvi ohranjena, pripovedovali so, da jo je šolskim otrokom pokazal prof. Aškerc, ki je tiste čase učil na mozirski šoli in iz nje prebral slovite misli pesnika Antona Aškercja, ko je moral zapustiti Mozirje, kjer je delal kot kaplan. No in sedaj smo končno dobili to dragocenost kraja na vpogled.

Že kar prislovično je, da trdimo, ko iščemo razne listine naše preteklosti, da so pač izginile v času vojne, da so bile odnešene, ali da so v bojih bile uničene. V velikem delu to drži, pa je vendarle izgubam kriv tudi naš malomaren odnos do kulturne dediščine prva leta po vojni. To dokazuje končno tudi primer zlate knjige trga Mozirje. Ko so namreč v času nastajanja skupne občine čistili podstrešje nekdanje kaplanije, kjer je bil očitno hranjen tudi arhiv, so »temeljito« počistili, očitno nihče ni pregledal gradiva, ki je bilo uničeno. Takrat je povsem naključno urednik občine Peternej iz kupa papirja potegnil knjigo, ki se mu je že po zunanosti zdela vredna hrambe. Tako se je torej ohranila ta izredna zanimivost, kdo ve koliko tega pa je takrat moralo na odpad?

Knjiga o kateri govorimo nosi naslov Buergerbuch von Prassberg 1740. V njej je na prvi strani zapisano, da so v njej vsi novo potrjeni tržani, dalje najdemo znamenito »purgarsko prisego« v nemškem in slovenskem jeziku. Znano je, da je prav ta knjiga služila dr. Francetu Kotniku za vir, ko je v tridesetih letih proučeval trške zaprisege po naši deželi. Zelo zanimivi so zapisi o novih »purgerjih«, že zato, ker se iz njih lahko sklepa, kdaj so se določene družine priselile v Mozirje. Seveda pa so zanimivi tudi sestavi občinskih odborov in še prej imena trških sodnikov.

Prvi vpis govori o občinskih svetnikih, ki so bili izvoljeni 1740, med štirimi najdemo Andreja Klančnika, Martina Trogarja (Troger), Andreja Breža in Sebastijana Goričerja. Takrat je seveda bil na čelu občine trški sodnik, žal njegovega imena ne najdemo v zapisu.

Tako se vrstijo vpisi vse do 1861, ko so pričeli na mozirski

občini poslovati v slovenskem jeziku. Tako lahko razberemo, da so 4. februarja 1861 bili izvoljeni: za župana — France Bratanič, trgovca, svetovalci: Matija Goričar, Jurij Kolenc in Gašper Blagotinšek-Navodnik. Med odborniki pa najdemo Janeza Lipolda, ranocelnika Žigo Laykaufja in druge. Odborniki so bili voljeni za občino Mozirje z okolico, saj najdemo med njimi tudi nekatere z Lepe njive, Brezij, Šmihela in Radegunde.

Posebno poglavje je seznam dogodkov v Mozirju, ki je pisan za čas od 1874 dalje. Zaključno je zapisana ugotovitev popisa prebivalcev trga v letu 1900, ko so naštetih 526 Slovencev, 6 Nemcev, 3 Čehe in 2 Hrvata. Iz pisave je sklepati, da je zapisoval Žiga Laykauf, znani mozirski publicist in narodnjak.

Ob izbruhu prve svetovne vojne je občinski odbor naložil Žigo Laykaufu pisanje vojne kronike. To je tudi skrbno opravil z vso svojo duhovitostjo in včasih tudi pikrostjo do malomeščanstva. V zapisu najdemo zanimive podatke o razmerah v Mozirju, pomanjkanju hrane in končno tudi vsega drugega, ter o divjanju cen. Pisal je tudi o vojnih dobičkarjih, žal pa domnevamo, da je bil preveč določen, saj sta kasneje iz knjige izi-

ginila dva lista, kar se dobro vidi. Nekdo, ki je imel po prvi svetovni vojni dovolj vpliva v kraju, je tako odstranil zapisano breme za nekoga, morda celo za sebe. Laykauf je vojno kroniko zaključil na »Silvestrov dan, leta Gospodovega 1919«. Vse skupaj je potrdil s svojim podpisom.

Mozirski arhiv je uspel najti drugi del Laykaufove kronike v katerem opisuje dogodke vse do leta 1924. O tem sem že pisal v tem glasilu. Brez dvoma je najdba knjige izrednega pomena za raziskovalce domače zgodovine. Fotokopije se nahajajo v Arhivu kulturne skupnosti Mozirje in so na voljo raziskovalcem in ljudem, ki jih to zanima.

A. Videčnik

Krajevna skupnost Mozirje

nam prinašajo poleg koristi tudi mnogo nevšečnosti, predvsem onesnaženost in vse posledice, ki jih s seboj nosi frekvenca ljudi in prometa. Vendar geografske lege in preteklega razvoja občine ne moremo spremeniti. Zato se odločamo za uvedbo IV. samoprispevka, da bomo lahko obdržali sedanj standard objektov skupnega pomena in posodobili še tiste, za katere občani izražajo največ interesa. Za lažje odločanje za prihodnost navajamo nekatere najpomembnejše pridobitve iz preteklih samoprispevkov; nova šola v Šmihelu, nova šola v Lepi njivi, prizidek z osmimi učilnicami pri Osnovni šoli Mozirje, nov objekt za potrebe predšolske vzgoje — vrtec, kolektor, prizidek k pošti, mrliška vežica in razširitev pokopališča, sofinancirali smo napeljava javne razsvetljave, vodovod na Dobrovljah, širitev PTT omrežja, vodovodno zajetje na Gneču, posodobljenih je bilo preko 20 km krajevnih cest (Trnavče, Loke, Gneč, Brezje, Lepa njiva) in še bi lahko dopisali.

Na samoupravnih organih krajevne skupnosti smo pripravili program IV. samoprispevka. Iz predlagane razporeditve sredstev je razvidno, da bomo ob izvršitvi vseh nalog pridobili znatno večjo vrednost objektov, kot pa bomo zbrali sredstev v naši krajevni skupnosti. Ne delamo si iluzij, da bo vse planirano lahko doseči, ker nekateri ostali viri še niso zagotovljeni. Zato je naša obveznost še toliko večja, ker brez našega

deleža tudi predvideni investitorji ne bodo prisotopili k izgradnji objektov. Zavedamo se, da trenutek v katerem se odločamo z samoprispevek ni ohrabrujoč, ohrabruje pa naj bo prepričanje, da vsi skupaj zmoremo mnogo, kar nam potrjujejo dosednji dosežki iz naslova samoprispevka.

Tokrat bomo v krajevnih skupnostih občine Mozirje glasovali ločeno, kar pomeni, da če ne bomo nič prispevali, tudi ne bomo nič dobili. Za to odločitev na referendumu »ZA« ne bi smela biti vprašljiva, saj se bomo odločali za tiste potrebe, ki omogočajo, da se bo razvoj nadaljeval.

Predsednik sveta KS
RADE RAKUN

Krajevna skupnost Mozirje, kot občinsko središče ima v programu razvoja predvideno izgradnjo pomembnih družbenih objektov, ki poleg krajanov Mozirja, služijo tudi širši okolici in občanom celotne občine. Prenekaterim bi se prebivalci naselja Mozirje in ožje okolice rajši odrekli, saj

A. Program krajevne skupnosti

	Ocenjena vrednost	Samoprispevek din	%	Drugi viri
1. Asfaltiranje ceste in parkirišča pri pokopališču	18.000	18.000	100	
2. Ureditev Kopelc in sejmišča	30.000	30.000	100	
3. Sanacija kulturnega doma	60.000	60.000	100	
4. Pločnik do vrtca	50.000	50.000	100	
5. Parkirišče pri kulturnem d.	40.000	40.000	100	
6. Sekundarna kanalizacija	50.000	50.000	100	
7. Ulična razsvetljava	49.000	21.300	43,5	27.700
8. Vodovod Dobrovlje	23.500	11.750	50	11.750
9. Asfaltiranje ceste na Rozni	95.000	47.500	50	47.500
10. Asfaltiranje ceste Pezdel — Podružnična šola	150.000	75.000	50	75.000
11. Asfaltiranje ceste Šmihel — Borovnik, Rzeničnik	72.000	36.000	50	36.000
12. Nabava črpalke za gasilsko društvo	20.000	10.000	50	10.000
13. Sofinanciranje dejavn. KS	3.000	3.000	100	

B. Sofinanciranje skupnih programov

1. Čistilna naprava Mozir-Naz.	400.000	20.000	5	380.000
2. Avtobusna postaja Mozirje	160.000	48.000	30	112.000
3. Pešpot Mozirje—Nazarje	80.000	8.000	10	72.000
4. TV pretvornik—Krašica	60.000	2.400	4	57.600
5. Prizidek k ZD Mozirje	200.000	35.000	18	165.000
6. III. faza OŠ Mozirje	200.000	10.000	5	190.000
7. Adaptacija narodne učiln.	90.000	10.000	11	80.000
8. Projekti za novo OŠ	70.000	4.200	6	65.800
SKUPAJ:	1.920.500	590.150	30	1.330.350

Obrazložitev programa

A. 1. Asfaltiranje ceste in parkirnega prostora pri pokopališču:

Za dokončno ureditev pokopališča in okolice načrtujemo izgradnjo novega parkirišča in asfaltno prevleko ob pokopališču do vrha. Cesta ob pokopališču je ob vsakem neurju v obupnem stanju. Kakor je že omenjeno, da bi se pokopališče dokončno uredilo, je potreben tudi takšen poseg.

2. Ureditev Kopelc in Sejmišča:

Mozirje je svoj čas imelo lepo urejeno Sejmišče in Kopelce. V zadnjem času je zaradi slabega vzdrževanja in pa sveda zoba časa to počasi propadalo. Da bi ponovno ta del usposobili za svoje namene, načrtujemo obnovo Kopelc in sanacijo Sejmišča.

3. Sanacija Kulturnega doma:

Ob adaptaciji Kulturnega doma se vzhodna stena ni kazala v takšnem stanju kot je danes. Da pa bi bila situacija še slabša, je to stena, ob kateri je zgrajen sanitarni del. Stena razpada in je še samo vprašanje časa kdaj se bo porušila. Poleg tega pa se kaže potreba po dograditvi kotlovnice in deponije za trdo gorivo.

4. Pločnik do vrtca:

Od križišča do vrtca vodi cesta v širini treh metrov. Da bi poskrbeli za varnost otrok na tem predelu, kjer so v prometu udeleženi avtobusi, osebni avtomobili in še otroci na poti iz šole in v šolo, načrtujemo za ta del izgradnjo pločnika.

5. Parkirišče od Kulturnega doma do ceste v Šmihel:

Zaradi pomanjkanja parkirnih prostorov v Mozirju in ureditve prometnega režima, se načrtuje omenjena investicija.

6. Sekundarna kanalizacija:

Z izgradnjo kolektorskega zbiralnika in izgradnje novih zazidalnih okolišev, se načrtuje tudi izgradnja in rekonstrukcija sekundarne kanalizacije v Mozirju.

7. Ulična razsvetljava:

Z izgradnjo novih sosesk in posodobitvijo posameznih zaselkov se načrtuje postavitve ulične razsvetljave.

8. Vodovod Dobrovlje:

Krajani Dobrovelj že nekaj let delajo na tem, da bi zgradili vodovod. To jim zaradi pomanjkanja denarja nikakor ne uspeva. Za dokončanje že začelih del se predlaga sofinanciranje tudi tega objekta.

9. Asfaltiranje ceste na Rožnik:

Krajani področja Rožnik so zainteresirani za asfaltiranje ceste na Rožnik. Glede na to, da je to kar precejšnja investicija, se planira sofinanciranje k tej izgradnji.

10. Asfaltiranje ceste v Lepo njivo do šole:

Krajani področja Lepa njiva so pokazali precejšnje zalaganje, da bi se tudi v ta del krajevne skupnosti asfaltirala cesta. Zaradi tega se planira sofinanciranje.

11. Asfaltiranje ceste v Šmihelu do Borovnika in Rzeničnika:

Tudi krajani Šmihela kažejo interes za asfaltiranje teh dveh odcepih, zato se predlaga sofinanciranje.

12. Črpalke za Gasilsko društvo:

V želji za posodobitev opreme Gasilskega društva Mozirje se predlaga sofinanciranje pri nabavi nove črpalke.

B. Sofinanciranje skupnega programa (137.600 mio din ali 23% sredstev IV. samoprispevka). Iz sredstev krajevnega samoprispevka se bodo financirale tudi nekatere naloge iz skupnega programa, ki imajo pomen za več krajevnih skupnosti.

To so:

- čistilna naprava Mozirje—Nazarje
- avtobusna postaja Mozirje
- pešpot Mozirje—Nazarje

**TURISTIČNO DRUŠTVO
MOZIRJE**

MOZIRJE VABI

Letošnja prireditev **Mozirje nekoč** bo 17. in 18. junija 1988. Tako kot preteklo leto bomo tudi letos prikazali nekatere posebnosti iz nekdanjega trškega življenja. Vabimo vas, da si prireditev ogledate in v njej tudi sodelujete.

Petek, 17. junija 1988

ob 20.00 bo v dvorani Prosветnega doma kviz o poznavanju preteklosti Mozirja in okolice.

Tekmujejo ekipe iz Mozirja, Lepe njive, Lok, Šmihela in Trnavč

ob 21.30 bo na Tratah fantovski večer s pevskim zborom Mozirje

Sobota, 18. junija 1988

ob 14.00 se bo pričel obhod trških meja. Zbirališče pohodnikov je pred zgradbo TVD Partizan

ob 20.00 prihod pohodnikov v Savinjski gaj, nagovor sodnika in svetovalca ter predaja trškega prapora svetovalcu

V nadaljevanju med programom razglas novega trškega sodnika, potrditev in predstavitev, ter zapri-sega novega tržana.

Nato bo na prireditvenem prostoru zabavni program z ansamblom Nočna izmena.

Prijatelje lepe narave in rekreacije posebej vabimo na pohod, ki pomeni hkrati lep sprehod. Vsak pohodnik bo prejel spominsko karto.

Pridite in doživite z nami delček časa izpred davnih let.

Lounska prva izvedba prireditve na temo MOZIRJE NEKOČ se je zelo uspešno ponovila tudi letos 17. in 18. junija. Na pohodni je bilo spet okrog 80 tržanov, zvečer v gaju ob izvajanju kulturnega programa pa se je kar bilo ljudi. Bilo je resnično prijetno.

95 letnica ustanovitve
Savinjske podružnice
Slov. planinskega društva

Planinsko društvo Mozirje je 28. avgusta 1988 izvedlo pri kozirski koči veliko slavo v čast 95-letnice ustanovitve Savinjske podružnice Slovenskega planinskega društva. Ta veliki jubilej je ob

lepem vremenu privabil k kozirski koči veliko množico ljubiteljev planin, ki so navdušeno pritrjevali besedam slavnostnega govornika Zdravka Kovaka, predsednika občinske organizacije SZDL.

Njegov govor je priložen tej kroniki.

Cvetlična

»forma viva«

v Savinjskem gaju

Slovenski vrtnarji so se ob letošnji 10. obletnici Savinjskega gaja še prav posebej izkazali. Organizirali so mednarodno cvetlično razstavo, doslej prvo v Jugoslaviji, poimenovali pa so jo CVETLIČNA FORMA VIVA. Sogodek bom najbolj celovito predstavil z novinarskim popisom in barvnimi posnetki. Katalog, ki je bil ob tej priliki izdan, je kroniki priložen.

Gaj — kakršnega si lahko le želimo

»Savinjski gaj je dočakal 10-letni jubilej v doslej najmikavnejši podobi. Obiskovalcu, ki zna ceniti naravo, oplemeniteno z mojstroviniami skrbne vrtnarske roke, mora zaigrati srce od navdušenja nad tolikšno lepoto. Vsaka, še tako nežna cvetka, posajena v harmonični združbi barvitih socvetij na številnih gredicah v zavetju naravnih in dosajenih drevnin, sredi negovanih travnatih zelenic, ob belih sprehajalnih poteh, med žuborečo Savinjo in spokojno tekočim potočkom, vabi s svojo nemo, a vendarle močno izrazno govorico: »Postoj, dragi popotnik! Odpri oči in srce! Za trenutek pozabi na vsakdanje tegobe in vsaj za hipec pokramlaj z mano! Veliko lepega in poučnega ti imam povedati!«

To so besede Lojzeta Plaznika. Sposodili smo si jih iz knjižice, ki so jo vrtnarji izdali ob 10-letnici te prelepe stalne razstave cvetja v naravi. Desetletje je minilo. Deset let začetnega navdušenja, zagnanosti, marljivega dela, pa tudi desetletje številnih nedorečenosti, predvsem seveda denarne narave, saj Savinjski gaj, če želi biti lep, terja veliko sredstev, dela, odpovedovanja, ljubezni... Vsega je bilo malo, in vsega dovolj.

Letos so njegovo upravljanje prevzeli člani društva slovenskih vrtnarjev, brez katerih gaja tudi doslej ne bi bilo. Prevzeli so ga poskusno, kot so poudarili. Poskusno zato, ker niso bili zadovoljni z razumevanjem in pomočjo družbene skupnosti. Tokrat so zadovoljni in rože in cvetlice tudi.

Lojze Plaznik v njihovem imenu pravi: »Mnogi nas motijo z vprašanji, kdaj zakaj in kako smo sploh našle svoj dom prav tu, na tem koncu Slovenije, v tej skriti spokojni gmajni na obrežju bistrice Savinje. To skrivnost še posebej radi pojasnimo, saj, kolikor nam je znano, podobnega srečnega naključja niso doživele doslej še nobena od naših sestra, ne v Sloveniji, ne v širši domovini. Razložimo jim, da je to zasluga hortikulturno osveščenih Mozirjanov, ki so dali pobudo in ogromno udarniškega dela. Društva slovenskih vrtnarjev, ki je radodarno sprejelo obvezo za vso strokovno pomoč pri načrtovanju in urejanju nekdanje zapuščene trške gmajne v edinstven cvetlični park, številnih slovenskih in inozemskih vrtnarjev, zlasti holand-

skih, ki so darovali prve čebulnice spomladanskega in sadike letnega cvetja, krajevne skupnosti, številnih delovnih organizacij in društev v dolini in izven nje, največ pa našega neutrudnega očeta — vrtnarja Jožeta Skornška. Njegova predanost in ljubezen do danes sta brezmejni, nepopisni in vztrajni. Naše predhodnice so vedele povedati, da je tudi v obdobjih gmotnih kriz bil edini, ki jih je kljub nepokritim stroškom obdržal pri življenju in jih nesebično negoval na svoj račun.«

Slovenski vrtnarji so letos gaj torej prevzeli poskusno, za zgled vsem doma in v tujini so pripravili mednarodno razstavo rezanega cvetja, doslej prvo v Jugoslaviji in nemara tudi v Evropi. Ob doslej najlepše urejenem gaju v njegovi desetletni zgodovini, je bila ta razstava nekaj enkratnega, čudovitega, ne smemo zapisati »neponovljivega«, kajti slovenski vrtnarji jo bodo še ponovili, še obogatili. Vsej črnogledosti navkljub pri letošnjem urejanju gaja, so bili na uradni otvoritvi razstave veseli in srečni, polni upanja, da bo gaj živel tudi v svojem drugem desetletju. Nekaj se je premaknilo, sta poudarili obe govnici na otvoritvi, predsednica Društva slovenskih vrtnarjev Marica Kušar in predsednica republiškega komiteja za turizem Bogomila Mitič, ki je posebej poudarila, da Savinjski gaj mora (in bo) živel dalje, naj bo kakorkoli. Opustitev takšnega bisera, bi bila za vse le prevelika sramota.

Na vso srečo se kaj takega ne bo zgodilo. To lahko zatrdimo tudi zaradi tisočev ljubiteljev cvetja in lepe narave, ki so se od petka do nedelje dobesedno zgrijali proti Savinjskemu gaju in s tem nekaj tisočkrat potrdili, da napor vrtnarjev niso bili zaman, da so še dobri ljudje, ki znajo ceniti lepoto, naravo, marljive roke in ljubezen do cvetja. To je bil svojevrsten referendum, izglasovan stoodstotno. In prav je tako. V zahvalo vsem, ki so skrbeli za Savinjski gaj, in v spodbudo, da bodo zanj skrbeli tudi v prihodnje. Hvala vam, slovenski vrtnarji!

Lepote cvetja, čudovitih barv in umetniške izraznosti vrtnarjev s treh celin, se z besedo ne da opisati, niti je ne more ponazoriti slika, to je bilo treba doživeti. Z iskrenim upanjem in skromnim pričakovanjem, da jo bomo doživeli še kdaj.

*Barvni posnetki
Ludvika Es, krogirje*

Prenovljeni prostori mozirske pošte

10. oktobra 1988

Pred nekaj dnevi so se delavci mozirske pošte zopet preselili v svoje nekdanje prostore, seveda adaptirane in okusno opremljene. Za obnovo in adaptacijo prostorov, ki se je pričela pred letom dni, so se odločili, ker so želeli dvigniti nivo nudenja PTT storitev, istočasno dati svoj prispevek k razvoju turizma v mozirski občini in ne nazadnje izboljšati delovne pogoje desetčlanskemu kolektivu.

Investitor adaptacije je bil TOZD za PTT promet Titovo Velenje, gradbena dela pa je opravil Vegrad PE Gradbenik Ljubno. V adaptacijo prostorov je bilo vloženih 15 starih milijard dinarjev in sicer so bila to sredstva PTT podjetja Celje in območne

samoupravne interesne skupnosti za PTT promet. Ob otvoritvi obnovljenih prostorov je direktor TOZD-a za PTT promet Titovo Velenje Milan Voga prisotne seznanil tudi z nadaljnjimi načrti za razširitev telefonskega omrežja v naši občini. Tako je sedaj v zaključni fazi izgradnja 300 kanalnega radijskega sistema Celje—Mozirje. V letošnjem letu načrtujejo še razširitev medkrajevnega dela avtomatske telefonske centrale Mozirje, v prvi polovici naslednjega leta pa še razširitev centrale v Mozirju iz 1000 na 1600 priključkov. Za tem bo možno vključevanje novih naročnikov iz krajevnih skupnosti Mozirje, Nazarje in Rečica.

R. P.

Na strehi mozirske pošte se že nekaj dni bohota velika antena za radio-relejno povezavo Sv. Križ — Mozirje — Celje, ki bo omogočala 300 brezžičnih medkrajevnih telefonskih zvez za Zgornjo Savinjsko dolino. Ta antena je bila pogoj za vključevanje končnih avtomatskih telefonskih central v vozliščno centralo v Mozirju in naprej v glavno centralo v Celju. Antena je bila v celoti financirana iz sredstev samoprispevka, vrednost antene pa je 70 milijonov din.

Alojz Zavolovšek in njegovo delo

25. novembra 1988 smo se mnogi
hोजियani in številni predstavniki
kulturnega in javnega življenja
v kraju in občini nagnili v
razstavne prostore mozirske
galerije, da bi prisostvovali
otvoritvi pregledne razstave
umetniških del našega krajana
akademskega slikarja Alojza Zavolovška.
Razstava, ki je bila organizirana ob
Zavolovškovi 60-letnici, je dostojno predstavila
njegov izredno obsežen umetniški opus,
ki je bil vseskozi usmerjen k akvarelu.

Reprezentančen katalog, ki ga je
Kulturni center Ivan Napolnik iz Velenja
izdal za to priložnost, je priložen tej
kroniki.

v programu letosnjega Meseca kulture je bil med drugim tudi ČITALNIŠKI VEČER kot zanimiva posebnost kulturnega življenja v našem kraju, ki bi nam naj približal kulturniško delovanje naših prednikov v preteklem stoletju.

V Mozirju so že leta 1877 ustanovili čitalnico, v katero so se vključili vsi tržjani. Ker pa niso imeli ustreznega prostora, so z delovanjem pričeli šele leta 1879. Takrat so namreč v nekdanji Lipoldovi hiši (Dr. Jože Gorican) dobili sobo, naročili so 6 slovenskih časopisov in pričeli s splošnim kulturniškim delovanjem. Večje so se ukvarjali s petjem in recitacijami.

Sprva so na prireditve vabili zunanje sodelavce. Imenovani so Dr. Stefan Kocvar, pozneje pa še Dr. Lernec, Dr. Krašovec in Dr. Dečko, vsi iz Celja.

Ti podatki so vzeti iz Lavikamfove kronike, Slovenskega leksikona in iz gradiva o življenju Dr. Ivana Dečka.

Od takrat je torej minilo 110 let. Ob tej obletnici so v okviru Matične knjižnice pripravili tri čitalniške večere, prvi v spomin na te dogodke, drugi ki bil namenjen Dr. Frišaufu v koji za slovenske planine, tretji pa književnosti v času narodnostnih bojev. Vsak tak večer pa bo imel priložnostno razstavo ustrezne dokumentacije.

Prvi večer, ki je bil 3. februarja 1989 v

Matični knjižnici je vodil Aleksander Videčnik, ki se je sprehodil skozi zgodovino Slovencev v času od revolucije 1848 do pričetka I. svetovne vojne vendar s posebnim poudarkom na mozirje.

Ob letošnjem prazniku OF 27. aprila je prejel srebrni znak OF naš kraj zborovnik Dr. Franc ŠIRKO za posebne zasluge na področju zborovstva, lasti pa še za njegovo dolgoletno uspešno delovanje v organizaciji Zdravega križa.

Veliki sadjar in učitelj

Predavnimi leti je zapisal: »Kmetovali so naši očetje po stari navadi. Da se je v teku časa marsikaj zboljšalo, se sicer ne da tajiti, vendar se pa le malokje najde sled naprednega gospodarstva. Glede kmetijskega orodja se je v zadnjem času marsikaj na bolje obrnilo, tako so se opustila nektrna lesena orala, ter se sedaj rabijo vseskozi ličnejša železna drevesa. Ravno to velja o raznem drugem orodju, ki je staro izpodrinilo, ter si je po svoji ročnosti in rabljivosti splošno priznanje pridobilo....«. Minilo je preko sto let od tega, ko je te besede zapisal Fran Praprotnik, učitelj in daleč znani pobornik za sodobno sadjarstvo. Letos mineva 140 let njegovega rojstva, zato obudimo spomin nanj tudi v našem glasilu.

Njegova življenjska pot je bila dokaj težka, predvsem pa bogata dejanj, ki bodo ostala v spominu vsakogar, ki je kdajkoli imel kaj opraviti s sadjarstvom.

Fran se je rodil v številčni kmečki družini v Šentanražu 28. 1. 1849. Dva razreda ljudske šole je končal v Sv. Martinu ob Paki, nato pa se je vpisal 1858 v štirirazredno nemško šolo v Celju in ko je to končal, je leta 1862 vstopil v »latinske šole« (gimnazija) v Celju. Po zrelostnem izpitu je leta 1870 odšel v Maribor, kjer se je vpisal na bogoslovje. Kot piše v svojih spominih, je to storil na željo staršev. Verjetno bi tudi postal duhovnik, če ne bi dve leti kasneje pričelo doma »škripati« in posestvo propadati. Mladega Franca je to tako hudo prizadelo, da je krenil na drugo pot. Sam piše, da se zaradi razmer doma, ni prav znašel. V drugem letniku bogoslovja je izstopil in se vpisal v učiteljske v Mariboru. Imel je solidno predznanje, zato mu je študij uspešno potekal, seveda pa je moral tudi sam poskrbeti za preživljanje, podučeval je bogate učence srednjih šol in si tako prislužil denar za šolanje. Kot odličen študent je dobival tudi državno podporo, pa vendar, zanj se je pričelo resno življenje v rani mladosti.

Prvo službeno mesto je nastopil kot učitelj v Selnici ob Dravi. Že tam je

poskrbel za ureditev drevesnice in se predal pospeševanju sadjarstva. Nato ga je službena pot vodila še v Limbuš, kjer je prav tako postal znan po velikem znanju o sadjarstvu. Štiri in pol leta je poučeval v tem kraju in je nato leta 1881 nastopil službo kot nadučitelj na šoli pri Devici Mariji v Pušavi. Sam piše, da je tu pravzaprav spoznal pomen učitelja v narodnostnem boju. Postal je odločen bорец za narodnostne pravice.

Ko je mariborsko sadjarsko društvo leta 1884 priredilo veliko razstavo sadja v Mariboru, je prvič javno nastopil kot sadjarski strokovnjak. To in še mnogo drugega prizadevnega dela mu je prineslo razna priznanja. Postal je častni občan občine Činžat-Komen in si tudi sicer že prislužil prve svetinje za delo v sadjarstvu.

Tega leta se je pričela tudi njegova bogata publicistična dejavnost, ki ni prenehala vse do njegove pozne starosti. Pisal je v učiteljska in politična glasila, pa tudi strokovni listi so radi pobjčili njegove sestavke.

Jeseni 1889 postane nadučitelj osnovne šole v Mozirju. Seveda je njegovo delo zunaj šole bilo kmalu opazno in priznано. Uredil je veliko drevesnico na šolski njivi, podučeval učence in odrasle sadjarstva, poskrbel za gradnjo novega šolskega poslopja in pričel pisati šolsko kroniko v slovenskem jeziku.

Kot strokovi predavatelj za sadjarstvo je bil dobesedno iskan. Predaval ni le v dolini, daleč v druge kraje je segal njegov sloves. Seveda so sledila še častna občanstva, sledile so plakete in tudi državna odlikovanja. Fran Praprotnik je poskrbel še za prvo trško kroniko v Mozirju, ki jo je za njim prevzel njegov učiteljski naslednik Franc Hribernik. Veliko delo je opravil tudi ko je zapisoval razne izvirne narodne pesmi in običaje, pa še to, veliko je sodeloval z znanim slovenskim jezikoslovcem Pleteršnikom.

Fran Praprotnik je umrl v Mozirju leta 1933 potem, ko je bil že od leta 1915 upokojen.

A. Videčnik

Mozirski mlajarji spet v akciji

Iz tega področja naj zabeležim dosežek, ki si bo verjetno priboril pravico zapisa v svetovno knjigo rekardov. Za kaj gre?

Postavljanje mlajev je v Mozirju že od nekdaj tradicionalno. Posebno pa se je ta običaj razmahnil v zadnjih 10. letih ob prireditvah, ki so bile vezane na gaj in sploh na hortikulturo.

Iz te dejavnosti se je sčasoma oblikovala družba večih fantov in moš iz Mozirja in okolice, ki sedaj deluje kot sekcija mlajarjev v okviru turističnega društva. In ta skupina se je letos namenila postaviti najvišji mlaj v Jugoslaviji.

Swigovanje mlajev so se lotili po temeljitih pripravah v petek 21. aprila na prireditvenem prostoru pred gradom.

Osnovno deblo, ki so ga dobili pri Zgozju in v Lrkah, je bilo dolga 34,5 m, kot

podaljšek so na to deblo z železnimi sponkami pritrdili čvrsto sušico dolgo 26 m, naprej pa so montirali še dva tanjša podaljška tako, da je celotna višina mlaja znašala 72 m. Seveda so ga še okitili s štirimi zelenimi venci in pisanimi trakovi, čisto na vrhu pa pričvrstili 4 m dolgo slovensko zastavo. V bližino na sredini celotne dolžine so pripeli 5 jeklenih vrvi, ki so jih v petih različnih smereh privezali na težke traktorje, da bi tako ob dvigavanju preprečili zamašanje mlaja.

Prvi poskus dvigovanja v petek se ni posrečil, ker se je prelomil vrh debla nižje železnih sponk. Mlaj so pripravili za ponovni dvig v soboto 22. aprila ob prisotnosti številnih gledalcev.

Celoten podvig je bil izredno zahteven in tudi nevaren. Pri tem sta poleg vseh članov ekipe tudi izvajena saferja dveh težkih tovornjakov (last G. G. Nazarje) imela dovolj priložnosti pokazati svojo spretnost in moč stroja.

72 m visok mlaj danaj stoji v ponos kozirja, gozju, naši dolini in seveda še posebej ekipi, ki ga je postavila.

Barvna posnetka sta delo Ludvika Esa iz kozirje

1. dvigovanje mlaja v najbolj kritični fazi,
 2. mlaj nekoder v primerjavi z "normalnim" mlajem, ki pa je tudi visok 35 m.
- Spremljaj ekipe mlajarjev.

Resni razgovori in sklepanja o mozirski obvoznici

5. julija 1989 je predsednik Izvršnega sveta SO Mozirje Ivo Kos sklical prvi delovni razgovor o izgradnji mozirske obvoznice in namj povabil vse najbolj odgovorne predstavnike republike, regije in občine. Prvi konkreten rezultat teh razgovorov je bil Sporazum o sofinanciranju kreditne regionalne ceste R 340 na odseku naselja Mozirje, ki sta ga 30. avgusta 1989 sklenila Skupnost za ceste Slovenije in SIS za cestno in komunalno dejavnost SO Mozirje.

Fotokopija Sporazuma je kroniki priložena.

Pozneje se je zvestila še cela vrsta sej in razgovorov odgovornih ljudi v občini in Krajevni skupnosti, kjer so se soočili z mestnimi problemi okrog pridobivanja soglasij lastnikov zemljišč na predvideni trasi obvoznice.

Zapisnik ene od teh sej, ki nazorno kaže vso pestrost problemov, prilagam kroniki.

Zdaj smo že v septembru. Akcija je sicer stekla, problemov pa je toliko, da nič ne kaže, da bi se dela na trasi pričela že letos tako, kakor je bilo predvideno.

Mozirje praznuje

Krajevna skupnost Mozirje praznuje svoj praznik v spomin na zaključne boje v dolini. S tem, ko je padlo Mozirje, je bila Zgornja Savinjska dolina osvobodjena.

Obiskali smo predsednika sveta KS Mozirje inž. Radeta Rakuna in ga naprosili za razgovor o krajevni samoupravi v Mozirju.

Naša vprašanja predsedniku Rakunu so bila sprva pač splošna, pri tem je bilo poudarjeno dejstvo, da je krajevna skupnost Mozirje v marsičem težje vodljiva kot ostale, saj gre za sedež občine, torej občinsko središče, ki že samo po sebi zahteva večja prizadevanja, saj je vedno na očeh širše javnosti. Poleg tega je Mozirje največji kraj v občini, tudi to pomeni določene zahteve. Marsikdaj se v takih primerih križajo pristojnosti občine in krajevne samouprave, vsaj v očeh prebivalcev, ki še vedno vidijo v občini prav vse odločitve.

V 4. samoprispevku je krajevna skupnost Mozirje prevzela kar vrsto nalog, ki jih tudi izvršuje. Seveda se pri nekaterih pojavljajo časovni premiki, kar je največkrat posledica zunanjih okoliščin, manj pa morda nedajavnost znotraj krajevne skupnosti. Ko je predsednik Rakun govoril o dosedanjih uresničitvah načrtov, je najprej omenil ureditev ograje okoli pokopališča, sploh je ta objekt v celoti zahteval velika prizadevanja v delu sveta KS Mozirje. Že vrsto let se je urejalo pokopališče, mrliška vežica in kočno sedaj še ograja. Zemljišče je plazovito in je vsled tega za vsakršne gradnje zelo zahtevno, opravljena dela pa so seveda dražja, kot bi bila, če bi teh okoliščin ne bilo. Rade Rakun je v nadaljevanju navedel obnovo cestišč na Dobrovlje, v Trnavče, Kolovrat in na Gneču. Na sploh je sedaj v krajevni skupnosti pravo gibanje za posodabljanje cest! Cesta v Krnice je bila asfaltirana, kar velik zalogaj pa je cesta v Lepo njivo. Gre namreč za

lokalno cesto, ki mora po predpisih biti ustrezno urejena, to pa zahteva naložbe, ki niso ravno poceni. Računajo, da bo izgotovitev ceste v dolžini kakih 1700 metrov stala preko 120 starih milijard. Ob tem velja zelo pohvaliti krajan Lepe njive, ki so prispevali izredno visoke zneske h gradnji, seveda pa je temu primeren tudi delež krajevne skupnosti. Sploh so Leponjivci pokazali izreden posluš za oplemenitev kraja. Uredili so, na mestu kjer je nekoč stala šola, igrišče. Pri tem pa je treba posebej pohvaliti mladince, ki so si takšno igrišče želeli, pa pri gradnji tudi krepko sodelovali.

Tudi ta ureditev je zahtevala delež krajevne skupnosti. Še nekaj manjših odsekov cest je bilo urejenih, letos pa kaj posebnega ne bo več mogoče, saj so sredstva zelo omejena.

Zelo pomembna je čistilna prava v Lokah. Ta je sestavni del čistilne naprave Nazarje — Mozirje in je v načrtu zadnjega samoprispevka. Dela so v zaključni fazi. Ko bo naprava pričela delovati, bo pomenila zelo pomemben člen v prizadevanju za čistejšee okolje.

Dela na povečanju knjižničnih prostorov v Mozirju so v grobem opravljena. Tako je pričakovati, da bo osrednja knjižnica pridobila potrebne prostore v kratkem času. Podobno kot za knjižnico je v načrtu samoprispevka tudi postopna ureditev »kaplanije« (stare šole), ki naj bi v bodoče služila občinski glasbeni šoli in občinskemu zgodovinskemu arhivu. Predvideva se, da bi tam bile tudi stalne razstave narodopisne in zgodovinske vsebine, pač predstavitev preteklosti doline. Med velike naloge spada še razširitev zdravstvenega doma v Mozirju. Ni treba kaj posebej opisovati neznosne delovne razmere v tej zdravstveni ustanovi. Občani to dobro poznajo, zato so se tudi odločili prispevati v te namene! Kot vse kaže bodo z deli pričeli že to jesen.

Predsedniku Rakunu smo predložili negotovanje krajanov zaradi satelitske televizije, ki je bila obljubljena že maja, pa sedaj še ne deluje. Pojasnil je, da je bilo vrsto težav pri dobavi opreme. Že pri kablilih se je zataknilo, tako je moralo Gorenje seči celo po uvozu tega materiala. Del krivde za zamudo pa je tudi v tem, da so želeli izkoristiti razkopano okolje hkrati za polaganje telefonske mreže. Delavci PTT so ta dela načrtovali kasneje, pa so vendar z razumevanjem pristopili k polaganju svoje mreže, seveda je vse to povzročilo dodatno kasnenje del. Vendar pa se vztrajno dela, da bi krajan za praznik le lahko gledali na malih ekranih oddaje preko satelita. Da bi ustregli zahtevam bodočih gledalcev, pripravljajo še sprejem Zagreb I in II, pa tudi ASTRO bi naj kasneje videli. Če bo mogoče, bodo uredili še možnost lokalnega programa. Vsekakor je bila ta naloga zelo zahtevna, tako za krajevno skupnost, kot za krajan.

Večno tarnanje nad neznosnimi prometnimi razmerami v kraju, naj bi prenehalo, ko bo narejena obvoznica. Sredstva v okviru republike so zagotovljena, krajevna skupnost pa mora urediti razmerja z lastniki zemljišč, po katerih bo obvoznica tekla. Poiskali so skrajno varčno možnost, da bi pač čimmanj zemljišč prizadejali. Pri črpalci naj bi krenila cesta čez Lave proti sejmišču in nato ob Savinji do Delejevega jezua, kjer bi se priključila stari cesti. Če bi uspeli urediti vse predpriprave, bi dela lahko stekla prihodnjo pomlad. Glede avtobusne postaje pa bi se dogovarjali, ko bo obvoznica zgrajena, kajti slika bo šele potem popolna in bo omogočala najboljše možno rešitev.

Rade Rakun je ob koncu razgovora poudaril dobro sodelovanje znotraj sveta krajevne skupnosti in zaželel vsem krajanom Mozirja zadovoljstvo in uspešnost ob krajevnom prazniku!

A. Videčnik

RADE RAKUN
Predsednik Sveta KS Mozirje

Velik napredek tovarne v Ljubiji

Delavci Cinkarne Celje - TOZO Kemija v Ljubiji so 25. avgusta 1989 dostojno proslavili veliko pridobitev. Slovesno so odprli večnamensko poslovno zgradbo, ki po izjavi direktorja Ferda Erjavca pomeni prelomnico v nadaljnjem razvoju firme. Vsak razvoj je odvisen od dobrih kadrov, tem pa je treba omogočiti ustrezne delovne pogoje. Ta cilj pa je bil s tem objektom dosežen.

Objekt je zasnoval Projektivni biro Velenje, izvajalec pa je bil Gradis iz Celja.

Predsednik KPO Cinkarne Celje dipl. inž. Marjan Brelec je v svojem nagovoru ob tej priložnosti namizal nekaj zanimivih zgodovinskih podatkov o razvoju ljubijske tovarne, pa zato fotokopijo njegovega govora prilagam kroniki.

Mozirje bogatejše za kabelsko televizijo - CATV

Ko sem v decembru 1987 zapisoval podatke o začetkih akcije za kabelsko televizijo v Mozirju, sem bil prepričan, da se nam bo televizijsko okno v svet na stežaj odprlo že vsaj tja do sredine leta 1988. Ostali pa smo le pri željah. Odhoda, ki je bil imenovan 2/12-1987 se je znašel pred celo vrsto strokovnih dilem, ki so vsake zase zahtevale zelo različne

financijsne konstrukcije. Meritve so pokazale, da bi glede kvalitete sprejemanja signalov bila najugodnejša lokacija Medvedjak na Golteh. Ta varianta pa je bila stroškovno izredno zahtevna. Ob iskanju ustrežnejših rešitev so hitro minevali meseci. Prve izračune stroškov je sproti izničila skokovita inflacija, to pa je tudi poleg drugih problemov pripomoglo k temu, da je akcija izgubila svoj začetni zagon in se domala povsem zavrnila.

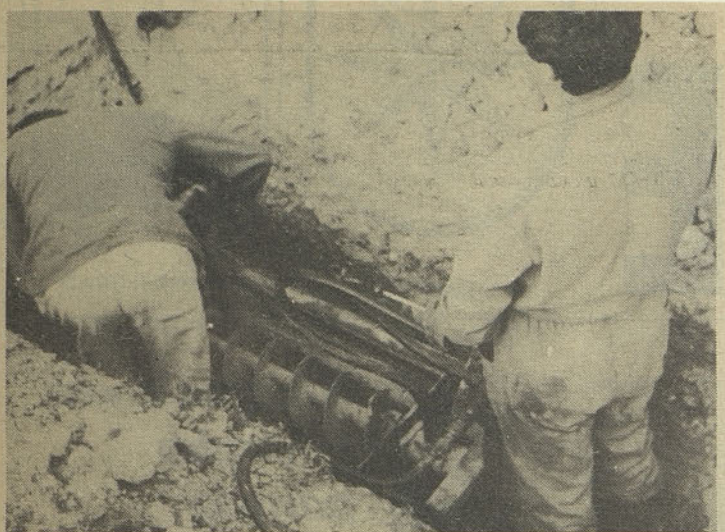
Zadeta pa je ponovno zaprta, ko je Svet krajevne skupnosti Kopirje na seji dne 8. junija 1988 izvolil nov

- 9-članski centralni gradbeni odbor, ki mu je predsedoval Rokun Rade,
- 3-članski finančni pododbor, predsednik Božič Alfred,
- 3-članski tehnični pododbor, predsednik Dvornik Valentin,
- 7-članski operativni pododbor, predsednik Brodnik Marjan.

Odbor je takoj nadaljeval z ankjetiranjem vodnih marčnikov, reševanjem finančnih problemov in iskanjem najugodnejšega izvajalca. Priglasili so se trije ponudniki:

1. Gorenje - Servis,
2. 14. oktober, Radgona,
3. Astra, Ljubljana.

Odbor se je odločil za Gorenje - Servis in 14. julija 1989 sklenil z njim pogodbo o montaži

V mozirski krajevni skupnosti so končali kabliranje za kabelsko televizijo. Pod zemljo so napeljali 11,5 km kabla, tako da je sedaj kabliran ves levi breg Savinje razen trga, novi del Lok, ulice ob Savinji, Mlinska pot in Solska ulica. Napeljava v trgu je trasirana, kabel pa bo speljan po zraku. Speljali ga bodo strokovnjaki, zato bodo ljudje v trgu morali to delo posebej plačati, ker tudi pri izkopih niso sodelovali. Ob koncu leta je ves projekt veljal 320 milijonov din, po aprilskih cenah pa že 2 milijardi in 850 milijonov din. Sedaj znanih naročnikov je okrog 350, izgleda pa, da se jih bo priključilo še dodatnih 30. Posamezni naročnik, ki je plačal za individualno hišo 1,2 miliona din in za stanovanje v bloku 400 tisočakov, je s tem zneskom plačal izdelavo projekta, trasiranje in kabel do vsakega posameznega priključka. Za vsa ostala sredstva pa bodo morali naročniki še dodatno združiti sredstva. V krajevni skupnosti pravijo, da je akcija polaganja kablov doprinesla k ponovnemu združenju in zbližanju krajanov posameznih naselij. To je bil tudi pogoj za uspešno izvedbo akcije. V KS so hvaležni tudi PTT podjetju, ker so v novih delih naselja Podvrh lahko v iste kanale položili tudi PTT kable. Isto velja tudi za novo naselje Lok. Na sliki: da bi očuvali asfalt, so morali marsikje s posebnim strojem prebijati cesto.

kabelskega razdelnega sistema za skupno ceno 270,600.000.- din. Kmalu zatem so po obloženih trasah pričeli prijavljene interese koptati so en globoko jame, v katere so strokovne ekipe poleg televizijskih polagale tudi telefonske kable. Sledilo je spet notarniško zasipanje jarkov in tako sem

občasno 2. septembra 1989

pri meni območje je lahko poleg Ljubljane I. in II. gledal se Zagreb in še pet satelitskih programov. Ob prejšnjih dveh ljubljanskih programih je bilo to zdaj pravo razkošje.

Sodobna cesta v Lepi njiro

2. septembra 1989 je bila ob prisotnosti številnih krajanov in predstavnikov javnega življenja v Krajevni skupnosti Mozirje svečano odprta posvobljena cesta od Brinovska žozeta n.d. Bezdeha v Ljubizi preko Rjisa do kapelice v Lepi njiro.

Govor, ki ga je za to priložnost pripravil preds. Sveta KS Mozirje ing. Rokus Rade, prilagam tej kroniki.

Čistilna naprava odprta

V program prireditelja za letosnji občinski praznik je bil vključen tudi svečan zaključek večletnih naporov za izgradnjo čistilne naprave v Lokah severno s celotnim sistemom kanalizacijskih žbiralnikov, ki povezujejo krajevne skupnosti Mozirje, Nazarje in Rečica ob Savinji.

Moderno čistilno napravo je 6. septembra 1989 spustil v pogon predsednik delavskega sveta DO Komunala Mozirje tov. Dušan Miron. Ob tej slovesnosti je ing. Rakan Rade, direktor DO Komunala v svojem nagovoru poudaril vse bistvene vrednote te pomembne skološke investicije. Njegov govor je kroniki priložen.

Naši zaslužni krajani

Ob letosnjem občinskem prazniku so 9. septembra na slavnostni seji vseh zborov občinske skupščine v obdobju Osvetnega glasa na Ljubnem ob/S za svoje delo prejeli priznanje naslednji krajani:

zlato plaketo: Rudi ZAGER za njegov prispevek k razvoju in izpopolnjevanju obč. uprave na področju ljudske obrambe Ter SLO in DS.

srebrno plaketo: Rade RAKUN za uspešno vodenje DO Komunala in za njegov izjemno velik prispevek k vsestranskemu razvoju krajevne skupnosti Mozirje

Ferdo ERJAVEC za uspešno vodenje
tem. org. Kemije v Ljubiji in za
njegovo zelo razvejano in plodno
okružbeno aktivnost.

Značko občine pa sta prejela:
Marija JANKO in
Jože SKORNŠEK

Franjo Cesar

V 77. letu je v Mozirju umrl Franjo Cesar, gledališki ustvarjalec in dolgoletni vodja gledališke skupine pri domačem prosvetnem društvu. Če bi hoteli opisati njegovo plodno delo na kulturnem področju, bi potrebovali dolge strani.

Kot sin Ivana Cesarja, znanega rezbarja in podobarja, ki je tudi sam deloval pri igrah na tedanjem ljubiteljskem odru, je stopil na pot očeta in se doma izučil podobarstva in rezbarstva. Tako mu je bila že vcepljena liubezen do lepega, pa tudi risarske sposobnosti so prišle do izraza. Marsikatero podobo kraja nam je tako ohranil in seveda pa je tudi nadaljeval delo v hišni obrti.

Že pred drugo vojno je sodeloval na odru domačega prosvetnega društva. Takoj po vojni je bil pobudnik prvih kulturnih prireditev v kraju. Ko pa je moral iskati delo drugje, se je zaposlil kot odrski vodja v Slovenskem ljudskem gledališču v Celju. Tam se je tudi upokojil kot tehnični vodja. In ko se je vrnil v domači kraj, je z vso, njemu svojstveno vnemo, deloval v igralski dejavnosti. Vse večji krog mladih ljubiteljev je znal s svojim neumornim delom pritegniti in veljalo je, da ga mladi zelo cenijo in so pod njegovim vodstvom ogromno naredili. Lotevali so se zelo zahtevnih odrskih po-

stavitev, pridobili stalne gledalce med prebivalstvom in tako razveseljevali domačo in okoliško množico ljudi, zavedajoč se dejstva, da je v odročnih krajih pač ljubiteljska kulturna ponudba vse kar je mogoče nuditi ljudem, ki seveda tudi radi obiščejo podobne prireditve.

Franjo Cesar je bil dejaven še drugje, denimo v društvu invalidov naše občine je dolga leta vodil tajniške posle. Prav zaradi vsestranskega prizadevnega dela je bil odlikovan, tako s strani družbe, kot tudi s strani kulturnih organizacij.

Vrzel, ki je nastala v domačem prosvetnem društvu po odhodu Franja Cesarja se nikakor ne more zapolniti. V Mozirju je odrska dejavnost domala zamrla, tudi to je dokaz nenadomestljivosti ljudi Cesarjevega kova. Tudi zato je spomin nanj med nami živ in bo vedno prisoten. A. Videčnik

Mozirje pred Novim letom kot v pravljici

Zadnji dve leti se je okrog obiska Deska kraga posebej angažiralo Turistično društvo – sekcija mlajarjev, poleg njih pa še Društvo prijateljev mladine, Krajevna skupnost, vsa druga šola in še kdo. Z lučkami in drugim okrasjem

ozaljšane vozove so pripravili karolt Jože, Čišnovar Jože, Puncer Tone. Skozi ves trg, ki je bil okrašen s številnimi svetlenimi smrekami se je v večerih od 23.-26. decembra vika povorka okrašenih vozov in reči sto

navdušenih gledalcev. Osrednja prireditev z magorovim atrakom pa je bila na terasi pred hotelom. Teh nekaj posnetkov, ki jih je prispeval Ludvik Es, nazorno pokaže, kako pravljično je tiste dni izgledal naš trg.

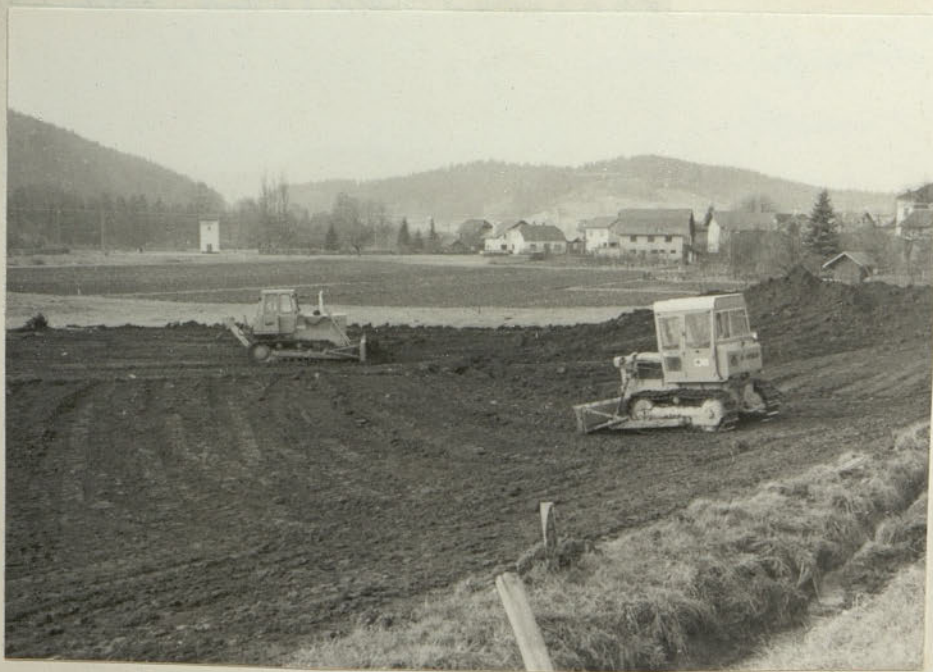
1990

- 194 -

Vse kaže, da gre zdaj zares!

Mozirska obvoznica se je "pognala" čez Pekove Lave. V petek 19. januarja 1990 so se buldožerji prvič zvrili v Lave in z odruvom vrhnjega sloja zemlje zaznamovali začetek trase mozirske obvoznice.

Oba posnetka na koncu trga nasproti začetka smihelske ceste.

Takole je izgledalo delovišče drugi dan t.j. 20. januarja 1990

25. januarja pa je vidna nova trasa že Tja do transforma=torija

